

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
KATEDRA EKONOMIKY

Disertační práce

Faktory regionálního růstu a rozvoje

(se zaměřením na spolupráci měst a obcí v Jihočeském kraji)

Autor: **Ing. Jiří Dušek**

Školitelka: **Doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.**

České Budějovice, 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem disertační práci na téma „Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí v Jihočeském kraji)“ vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v disertační práci.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své disertační práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 31. března 2010

.....

Poděkování

Mé upřímné poděkování patří školitelce doc. Ing. Ivaně Faltové Leitmanové, CSc. za cenné rady, připomínky, metodické vedení práce, podněty a všestrannou podporu při zpracování této disertační práce. Dále bych na tomto místě chtěl poděkovat:

- Ing. Jiřímu Kotkovi, vedoucímu Oddělení regionálních analýz a informačních služeb Českého statistického úřadu v Českých Budějovicích,
- RNDr. Jiřímu Ježkovi, Ph.D., vedoucímu Střediska pro výzkum regionálního rozvoje v Plzni,
- RNDr. Jiřině Šleichrtové, vedoucí Oddělení regionálních informací Centra pro regionální rozvoj ČR,
- Ing. Bc. Ludvíku Zímovi, vedoucímu Odboru regionálního rozvoje, územního plánování, stavebního řádu a investic Krajského úřadu Jihočeského kraje a Ing. arch. Radku Bočkovi, vedoucímu Oddělení územního plánování na Odboru regionálního rozvoje, územního plánování, stavebního řádu a investic Krajského úřadu Jihočeského kraje,
- Bc. Jiřině Karasové, tajemnici Svazku měst a obcí okresu Strakonice,
- RNDr. Vladimíře Labounkové z Ústavu územního rozvoje v Brně,
- Ing. Zdence Růžičkové a Ing. Pavlu Křečkovi z oddělení Rozpočtové analýzy hospodaření územních rozpočtů Ministerstva financí ČR,
- a dalším spolupracujícím subjektům za velmi cenné informace a konzultace.

Díleční část disertační práce byla zpracována na základě výsledků výzkumů prováděných v návaznosti na problematiku řešenou v rámci následujících grantových projektů:

- projekt GAČR 402/06/0903 – Hospodářský růst regionů (se zaměřením na Jihočeský kraj) (2006–2008, GA0/GA) – projekt byl realizován Ekonomickou fakultou Jihočeské univerzity,
- projekt NAZV QI 92A023 „Venkovský prostor – prostor pro žití nebo pro dožití? (Modelové strategie venkovského prostoru)“ – projekt je realizován Ekonomickou fakultou Jihočeské univerzity,
- projekt č. CZ.04.1.05/3.2.43.1 „Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje“ – projekt byl realizován Vysokou školou evropských a regionálních studií, o.p.s. ve spolupráci s Krajským úřadem Jihočeského kraje, se zástupci zadavatelů, poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb v rámci Jihočeského kraje,
- výzkumný projekt MMR č. WB-15-05 „Budoucnost regionálních rozvojových agentur v České republice“ – společný projekt Západočeské univerzity v Plzni (Středisko pro výzkum regionálního rozvoje), Ostravské univerzity v Ostravě (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje) a Vysoké školy evropských a regionálních studií, o.p.s. v Českých Budějovicích,
- výzkumný projekt MMR č. WB-14-04 „Regionální management jako cesta k udržitelnému rozvoji venkovských regionů“ – společný projekt Západočeské univerzity v Plzni (Středisko pro výzkum regionálního rozvoje), Ostravské univerzity v Ostravě (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje) a Vysoké školy evropských a regionálních studií, o.p.s. v Českých Budějovicích,
- výzkumný projekt MMR č. WD-19-07-1 „Konkurenceschopnost malých měst v České republice“ – projekt Západočeské univerzity v Plzni (Středisko pro výzkum regionálního rozvoje a Katedra geografie Pedagogické fakulty).

ABSTRAKT

DUŠEK, J. *Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí v Jihočeském kraji)*. České Budějovice, 2010. 200 s. Ekonomická fakulta. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí disertační práce doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.

Předkládaná disertační práce se zabývá analýzou meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji. Hlavním cílem práce je zhodnocení významu meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji a jejího dopadu na růst a rozvoj jednotlivých měst, obcí a celého Jihočeského kraje na základě originálně vytvořené datové báze spolupráce měst a obcí Jihočeského kraje po roce 1989.

Autor se v první řadě zaměřil na podrobnou charakteristiku Jihočeského kraje a správních obvodů obcí s rozšířenou působností z hlediska fyzicko-geografických a administrativních faktorů, socioekonomických faktorů a demografických faktorů. Dále byla provedena popisná statistika intenzity spolupráce v Jihočeském kraji a statistická analýza pomocí korelační a regresní analýzy, analýzy variance, analýzy kovariance a shlukové analýzy. V poslední kapitole byl nastíněn současný stav a problémy spolupráce obcí v Jihočeském kraji.

Klíčová slova: koeficient spolupráce, místní akční skupina, mikroregion, Jihočeský kraj, spolupráce měst a obcí, správní obvod obcí s rozšířenou působností

ABSTRACT

DUŠEK, J. *Factors of regional growth and development (with focus on cooperation of towns and municipalities in the South Bohemian Region)*. České Budějovice, 2010. 200 pgs. Faculty of Economics. University of South Bohemia in České Budějovice. Thesis supervisor: doc. Ing. Ivana Faltová Leitmanová, CSc.

The submitted doctoral thesis deals with an analysis of inter-municipality cooperation in the South Bohemian Region. The main objective of the thesis is to assess the importance of inter-municipal cooperation in the South Bohemian Region and to assess its impact on economic growth and development of individual towns, municipalities and the whole South Bohemian Region using an originally created database of cooperation of towns and municipalities in the South Bohemian Region after the year 1989.

First, the author has dealt in depth with a description of the South Bohemian Region and its major administrative districts from the point of view of physical and geographical features, as well as from the point of view of administrative, socioeconomic and demographic factors. Subsequently, a detailed descriptive statistics of the intensity of cooperation in the South Bohemian Region was presented, as well as a statistical analysis using correlation and regression analysis, analysis of variance, analysis of covariance and cluster analysis. In the last chapter, the current situation and problems regarding cooperation of municipalities in the South Bohemian Region were outlined.

Key words: coefficient of cooperation, local action group, microregion, South Bohemian Region, cooperation of towns and municipalities, administrative district with extended competence

OBSAH

1 ÚVOD	10
2 LITERÁRNÍ REŠERŠE	12
2.1 Vymezení základních pojmů	12
2.1.1 Region a jeho definice	12
2.1.2 Regionalizace	15
2.1.2.1 Regionalizace v Jihočeském kraji.....	16
2.2 Teorie regionálního rozvoje.....	19
2.2.1 Úvod do teorie regionálního rozvoje.....	19
2.2.2 Regionální rozvoj a ekonomický růst.....	20
2.2.3 Vymezení teorií regionálního rozvoje	21
2.2.4 Genese teorií regionálního rozvoje.....	23
2.2.4.1 Neoklasické a neoliberační paradigma regionálního rozvoje	24
2.2.4.2 Keynesiánské paradigma regionálního rozvoje.....	24
2.2.4.3 Strukturalistické paradigma regionálního rozvoje.....	24
2.2.4.4 Kritickorealistické paradigma regionálního rozvoje	25
2.2.4.5 Institucionální paradigma regionálního rozvoje	25
2.2.4.6 Současné (eklektické) období regionální politiky	26
2.3 Regionální politika	27
2.3.1 Regionální problémy v ekonomice.....	27
2.3.2 Definice regionální politiky	27
2.3.3 Cíle a nástroje regionální politiky	29
2.3.4 Počátky vzniku regionální politiky.....	31
2.3.5 Strukturální a regionální politika Evropské unie.....	32
2.3.6 Regionální politika v České republice	35
2.4 Nástroje rozvoje regionu	39
2.5 Spolupráce obcí jako faktor rozvoje regionu	41
2.5.1 Specifikum regionální politiky Evropské unie.....	41
2.5.2 Fenomén spolupráce aktérů regionálního rozvoje.....	41
2.5.3 Kritika spolupráce mezi aktéry regionálního rozvoje	45
2.5.4 Význam a důvody spolupráce obcí	46
2.5.5 Velikostní struktura obcí v České republice	48
2.5.6 Typologie spolupráce obcí.....	49
2.5.7 Vymezení právních forem spolupráce.....	52
2.5.8 Spolupráce obcí – zkušenosti ze zahraničí	54
3 METODIKA A CÍL PRÁCE	55
3.1 Hypotéza, východiska rozvoje obcí	55
3.2 Cíle práce	56
3.2.1 Hlavní cíl práce	56
3.2.2 Dílčí cíle práce	56
3.2.3 Aktuální stav řešené problematiky	56
3.3 Metodický postup.....	56
3.3.1 Metody práce, použité výzkumné techniky	57
3.3.2 Základní zdroje dat	58
3.3.3 Primární zdroje dat – realizované projekty	59
3.3.4 Koeficient spolupráce	60
3.3.5 Charakteristika použitých proměnných	62
3.3.6 Popis vybraných statistických metod	66

4 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA JIHOČESKÉHO KRAJE.....	69
4.1 Historický vývoj Jihočeského kraje	69
4.2 Fyzicko-geografické a administrativní faktory.....	71
4.3 Socioekonomické faktory	75
4.4 Demografické faktory.....	77
4.5 Ekonomické dispozice měst a obcí Jihočeského kraje.....	78
5 FORMY SPOLUPRÁCE MĚST A OBCÍ V JIHOČESKÉM KRAJI.....	82
5.1 Meziobecní spolupráce na regionální úrovni.....	83
5.1.1 Datové registry mikroregionů a jejich validnost.....	83
5.1.2 Mikroregiony v Jihočeském kraji.....	91
5.1.3 Ekonomické dispozice DSO v Jihočeském kraji.....	94
5.2 Spolupráce obcí se subjekty území	96
5.2.1 Místní akční skupiny (MAS).....	96
5.2.1.1 Ekonomické dispozice MAS v Jihočeském kraji	99
5.2.2 Místní agenda 21 (MA21).....	101
5.2.3 Zájmová sdružení právnických osob.....	104
5.3 Národní struktury spolupráce obcí.....	104
5.3.1 Národní síť zdravých měst ČR (NSZM).....	104
5.3.2 Svaz měst a obcí ČR (SMO ČR).....	105
5.3.3 Svaz měst a obcí Jihočeského kraje (SMOJK)	108
5.4 Spolupráce s obcemi jiných států.....	109
5.4.1 Přeshraniční impulsní centra (GIZ).....	109
5.4.2 Euroregiony.....	111
5.5 Přístupy k optimalizaci spolupráce obcí.....	115
6 KVANTIFIKACE MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE.....	116
6.1 Popisná statistika intenzity spolupráce měst a obcí v Jihočeském kraji.....	116
6.1.1 Spolupráce měst v Jihočeském kraji.....	119
6.1.2 Spolupráce obcí v Jihočeském kraji	121
6.1.3 Spolupráce měst a obcí v rámci jednotlivých regionů Jihočeského kraje ...	124
6.1.4 Výše příjmů DSO a MAS v závislosti na koeficientu spolupráce K_S	126
6.2 Statistická analýza.....	129
6.2.1 Korelační analýza	129
6.2.2 Regresní analýza.....	130
6.2.3 Analýza variance (ANOVA).....	132
6.2.4 Analýza kovariance (ANCOVA)	134
6.2.5 Shluková analýza.....	135
7 RŮST A ROZVOJ MĚST A OBCÍ JIHOČESKÉHO KRAJE.....	136
7.1 Komparace změn vybraných ukazatelů regionálního růstu a rozvoje.....	136
7.2 Spolupráce měst a obcí – současný stav a problémy	141
7.2.1 Iniciační fáze spolupráce	141
7.2.2 Hodnocení kvality spolupráce.....	143
7.2.3 Fungování mikroregionů a jejich rozvoj.....	143
7.2.4 Nejvýznamnější problémy spolupráce obcí a celkové zhodnocení.....	146
7.3 Příklady dopadů spolupráce obcí v Jihočeském kraji	146
7.3.1 Komunitní plánování sociálních služeb.....	147
7.3.2 Strakonicko jako příklad úspěšně spolupracujícího regionu v Jihočeském kraji	149

8 ZÁVĚR	155
9 CONCLUSION	162
10 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	171
11 SEZNAM ZKRATEK	181
12 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	182
12.1 Seznam obrázků	182
12.2 Seznam tabulek	183
12.3 Seznam grafů	185
13 PŘÍLOHY	186

1 ÚVOD

Regionální rozvoj se v České republice začíná dostávat do popředí zájmu občanů, politiků a odborníků od druhé poloviny devadesátých let, což souvisí se zvětšujícími se disparitami mezi jednotlivými regiony v České republice. Česká republika na rozdíl od států západní Evropy a některých států východní Evropy neměla možnost po roce 1989 kontinuálně navázat na dřívější výsledky a zkušenosti v oblasti regionálního rozvoje, regionální politiky či základního nebo aplikovaného výzkumu regionálního rozvoje, ačkoli historické zkušenosti s odstraňováním regionálních disparit jsou v ČR značné (DUŠEK, SKOŘEPA, 2008a).

Po první světové válce a rozpadu Rakouska-Uherska území Československa tvořilo 21 % plochy bývalého státu, 26 % obyvatelstva, ale asi 60 % předválečného potenciálu průmyslových kapacit bývalé rakousko-uherské monarchie (v českých zemích 70 až 75 % výroby Předlitavska, na Slovensku necelá pětina výroby Zalitavska). Čechy a Morava tak patřily mezi nejpokročilejší oblasti nejen v průmyslu, ale i v zemědělství, zatímco Slovensko a Podkarpatská Rus byly naopak hospodářskou slabinou ČSR. Tuto skutečnost lze charakterizovat výchozím poměrem průmyslového a zemědělského obyvatelstva, reprezentovaným 39,6 % a 34,4 % v českých zemích, a 18,4 % a 62,6 % na Slovensku (DVOŘÁK, 2001). Dle BLAŽKA a UHLÍŘE (2002) lze uvedené skutečnosti dokumentovat i tím, že Podkarpatská Rus, patřící k nejzaostalejším regionům celé tehdejší Evropy, trpěla nejen vysokou mírou nezaměstnanosti, ale i negramotností (míra negramotnosti činila v roce 1921 na Podkarpatské Rusi 50,2 % oproti 2,4 % v Čechách, 3,1 % na Moravě, 3,7 % ve Slezsku a 15,0 % na Slovensku).

K neobvyklému snížení regionálních disparit v rámci ČSR došlo díky změně geopolitického uspořádání po druhé světové válce, kdy nejzaostalejší území ČSR – Podkarpatská Rus byla připojena na základě nucené dohody mezi SSSR a Československem k Ukrajinské sovětské socialistické republice. Paradoxem ale zůstává, že k největšímu odstranění regionálních rozdílů v rámci ČSSR došlo až v období centrálně-plánované ekonomiky, avšak za cenu výrazného zaostání do té doby vysoce vyspělých českých a moravských regionů.

Občané českých a moravských regionů byli výrazně poškozeni přesunem jejich prostředků, výsledků jejich práce, na Slovensko a to zhruba za 875 až 900 mld. Kčs (např. zakládáním pobočných závodů apod.). To byly ztráty absolutní. Hlavní způsobené škody však byly relativní, způsobené zaostáním ČSSR za jinými vyspělými evropskými státy (přesto, že absolutně se ekonomická i životní úroveň ČSSR v letech

1948 až 1989 výrazně zvýšila), které za dané období odhadují někteří ekonomové na 13 až 14 bilionů Kčs. Také to představuje převážně ztráty obyvatel českých a moravských regionů, protože Slovensko v daném období prodělalo naopak evropsky nadprůměrný ekonomický i kulturní růst (DVOŘÁK, 2002). Na přelomu osmdesátých a devadesátých let 20. století tak patřilo Československo ke státům s nejmenšími meziregionálními rozdíly v Evropě.

Přechodem z centrálně-plánované ekonomiky na tržní ekonomiku však již nešlo navázat kontinuálně na předchozí principy a způsoby řešení problematiky regionálního rozvoje vzhledem k zásadním změnám společenského a ekonomického systému.

Na počátku 90. let 20. století byla poptávka po základním a aplikovaném regionálním výzkumu minimální z několika důvodů. Jednak Československo (později Česká republika) patřilo k zemím s nejmenšími meziregionálními rozdíly v Evropě, zároveň se obecně „plánování“ regionálního rozvoje považovalo za přežitek minulé doby. Hlavním důvodem malého zájmu však byla mimořádně nízká nezaměstnanost v prvních letech transformace, protože míra nezaměstnanosti je jedním z hlavních indikátorů regionálních problémů.

Druhá polovina 90. let 20. století je ve znamení zvýšeného zájmu o problematiku regionálního rozvoje, jak z interních, tak i externích příčin. Mezi interní příčiny zájmu o problematiku regionálního rozvoje patří dramatický nárůst nezaměstnanosti v období ekonomické krize po roce 1997 a výrazný růst disparit mezi regiony. Zvýšený zájem o zmíněnou problematiku pozitivně stimulovala i poptávka ze strany jednotlivých aktérů regionálního rozvoje jako jsou města a obce, mikroregiony, místní akční skupiny, kraje, regiony soudržnosti apod., protože začínaly zpracovávat strategie lokálního či regionálního rozvoje, které byly podkladem pro koordinaci rozvoje daných území či podmínkou pro získání finančních prostředků z různých zdrojů či fondů. Mezi hlavní externí příčiny zájmu o regionální rozvoj patřil koncem devadesátých let chystaný vstup do Evropské unie, která problematice regionální politiky a regionálního výzkumu věnuje mimořádnou pozornost a důležitost a podporovala tyto aktivity prostřednictvím tzv. předvstupní strukturální pomoci.

1. květen 2004, den vstupu České republiky do Evropské unie, byl jen základem pro větší rozvoj regionální problematiky v České republice, neboť rozvoj regionů podporoval jeden z hlavních cílů EU pro období 2004–2006 „Podpora rozvoje a strukturálních změn zaostávajících regionů“ a je i jedním z hlavních cílů v novém plánovacím období 2007–2013 v rámci cíle „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“.

2 LITERÁRNÍ REŠERŠE

2.1 Vymezení základních pojmů

2.1.1 Region a jeho definice

Region je pojem, se kterým se lze velmi často setkat bez přesnějšího správního nebo geografického vymezení v různých oblastech lidského života – v médiích, ekonomii, historii, cestovním ruchu a v dalších vědních oborech. Ve starších slovnících je uvedeno jako jeho synonymum slovo „kraj“. Ve své době je slovo „region“ pokládáno jen za hovorové a tedy nevhodné pro psaný projev. Pojem region pochází z latinského „REGIO“, což znamená hranice, světová strana, spravovaný kraj čili historický termín k označení správní jednotky. Zakončení *-n* má z latinského 2. pádu *regionis* (i z pádů dalších). Na rozdíl od výrazů kraj, okres není součástí českého správního názvosloví, je spíše neterminologickým označením krajinné oblasti, která je v povědomí tradičně spojena s nějakými činiteli historickými, kulturními nebo přírodními (HLAVSOVÁ, 2003). Jiné prameny (KADEŘÁBKOVÁ, KHENDRICHE-TRHLÍNOVÁ, 2008) odvozují pojem region z latinského „REGERE“, což znamená vládnout nebo řídit, či z latinského „REX“ (král) nebo „REGNUM“ (říše).

Principy tradiční koncepce regionu byly zformulovány již na začátku 20. století a vycházely ze tří hlavních premis:

- regiony reálně existují na zemském povrchu,
- regiony odrážejí přírodní, ekonomické, sociální a kulturní poměry v krajině,
- společnost si regiony uvědomuje a pojmenovává je (WOKOUN, 1995).

Region patří od sklonku 20. století k pojmům velmi frekventovaným, ale současně také velmi vágním a nejednoznačným, o čemž se hovoří i ve studii Svazu měst a obcí České republiky z června 2001: „Málokterý pojem je, především v období posledních deseti let, tak rozporupně vyložitelný a navzájem zaměnitelný jako pojem „region““ (JECH, 2001).

Historicky a zejména v minulém století prodělal termín region řadu významových změn a modifikací, které byly ovlivněny rozvojem řady vědeckých disciplín, zejména geografie, kdy byla pozornost zaměřena nejen na přirozené regiony, ale i na hledání dalších kritérií, které by lépe vystihovaly strukturu (homogenita x heterogenita) a specifika jednotlivých regionů.

Jak již bylo naznačeno výše, vymezení termínu region není jednoznačné. V odborné literatuře se k vymezení tohoto pojmu přistupuje ve dvou základních pojetích – objektivním a subjektivním. Historicky starší pojetí je založeno na

objektivních přístupech a vychází z konceptu geografické determinovanosti. Podstatou tohoto přístupu je předpoklad, že geografické prostředí a jeho jednotlivé složky předurčují lidské a ekonomické charakteristiky. V objektivních přístupech je region vymezen na základě reálných a jasně definovatelných kategorií (např. administrativní hranice, geografické prostředí apod.). Mladší, subjektivní pojetí vychází z předpokladu, že region a jeho hranice jsou dány lidskou představivostí, resp. region je spojen s určitými charakteristickými rysy, které jednotlivci pro dané území definují (např. kultura, historie aj.) a které není možné objektivně vymežit (KADEŘÁBKOVÁ, KHENDRICHE-TRHLÍNOVÁ, 2008).

Z pohledu regionalistického jde o oblast, která je určována geografickými, geologickými, historickými, kulturními, sociálně-ekonomickými podmínkami a v neposlední řadě i administrativním vymezením. Dle LENDNEROVÉ a JIRÁNKA (1993) je region vymezen jako zeměpisné prostředí, které je přeměňováno díky lidské aktivitě a souvisí s hospodářským zaměřením a sociálními charakteristikami daného prostředí. Při hledání kritérií pro vymezení regionu je zřejmé, že nelze postupovat mechanicky aplikováním pouze jediného kritéria. Vymezení zeměpisné bylo často podobné vymezení hospodářskému, neboť hospodářský vývoj vyplýval z podmínek geografických, klimatických, vodopisných, dopravních a dalších.

Dle OXFORD CONCISE DICTIONARY (2008) slouží pojem region k:

- vymezení určité oblasti, která z konkrétního hlediska vykazuje jednotné rysy, ale nemá pevně stanovené hranice,
- vymezení území na základě jednoho nebo více kritérií,
- užití k administrativním účelům na subnárodní úrovni.

LACINA (2007) region definuje takto: „V nejobecnějším pojetí považujeme za region jakýkoliv územní celek, který je podle jednoho či více znaků (kritérií) vyčlenitelný ze širšího území, jenž je pomocí těchto znaků vymezován pro konkrétní účel, či jemuž v uspořádání území přísluší konkrétní funkce. V tomto smyslu se region uplatní i jako alternativa k termínům lokalita, okrsek a dalším, označujícím v zásadě již dále nedělené územní jednotky.“

V literatuře lze nalézt i celou řadu jiných definic regionu. BARTOŠ (1996) uvádí v souvislosti s regionální historiografií univerzální definici regionu: „Region je dnes i v mezinárodním měřítku chápán, i když s některými odlišnostmi podle zemí a oborů, jako obecný název pro menší územně ohraničené jednotky určitého většího prostorového nebo územního celku, tj. světa, světadílů a jednotlivých zemí. Toto nejširší pojetí je však ve společenských vědách většinou specifikováno a zúženo na

označení tzv. středně velikých územně rozložených a vymežitelných jednotek uvnitř států, tedy na jednotky s rozlohou menší než stát a větší než jednotlivé lokality a základní sídelní správní jednotky – obce. Záleží potom na vědním nebo praktickém oboru, zda je touto jednotkou nějaká přírodní krajina či ekosystém nebo je to určitá teritoriální skupina či lidská pospolitost.“

Problém neexistence všeobecně přijatelné definice pojmu region lze překonat tím, že region chápeme jako komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry (KOLEKTIV AUTORŮ, 2004).

Z geografického hlediska je tedy dle WOKOUNA (2004) region chápán jako komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry.

V dnešní době se pojem region nejčastěji používá v souvislosti s „regionálním rozvojem“ a se strukturální a regionální politikou EU. Hovoří se o regionech zaostalých, strukturálně postižených, o venkovských mikroregionech, o „regionech soudržnosti“ apod. Toto užití implikuje region jako jednotku menší než stát a rovinu regionálního rozhodování jako nižší než státní či vládní úroveň. Někdy se ovšem i tyto regiony chápou jako protiváha států, „Evropa regionů“ se dává do protikladu k „Evropě států“. Uvedený protiklad se v rámci diskusí o vstupu ČR do EU a o institucionálním uspořádání EU dostal i do českého politického diskursu. Kupříkladu v Manifestu českého eurorealismu z roku 2001 se dočteme, že je třeba odmítnout i jinou módní teorii – rozpouštění národních států směrem dolů k jejich „regionalizaci“, která je také vydávána za „pokrokový dějinný proces“ (ČMEJREK, BUBENÍČEK, LUHANOVÁ, 2004). Stejným způsobem charakterizuje v současnosti region i FIALA a ŘÍCHOVÁ (2003), kdy region je v regionálních a především správních vědách také stále více chápán jako určitý územní celek, který je menší než stát, jehož je součástí. Takto vymezené regiony jsou charakterizovány jako specifické právní, politické, ekonomické i kulturní jednotky, jejichž status se v jednotlivých zemích EU významně liší, ale které stále více aktivně vstupují do procesů lokálního a regionálního rozvoje.

Vědecké práce pojednávající o regionech či o jeho koncepcích lze rozdělit do dvou skupin, které se liší obecností a šířkou vymezení regionu:

- práce zabývající se „všeobecným“ pojetím regionu (nejobecnější práce),
- práce zabývající se „speciálním“ pojetím regionu (tj. plánovací, ekonomické aj. pojetí regionu, rozpracovává vždy jen dílčí hledisko).

2.1.2 Regionalizace

Dalším významným termínem, který je v centru pozornosti regionálních věd, je regionalizace. Regionalizace je systém kvalitativních i kvantitativních metod používaných pro identifikaci a klasifikaci regionů. Jedná se o činnost, která směřuje k vymezení regionů. Jejím základem je zpracování informací o daném území, které jsou základem pro poznání charakteristik území a navržení rozvojových opatření, aktivit a koncepcí (KADEŘÁBKOVÁ, KHENDRICHE-TRHLÍNOVÁ, 2008).

Regionalizace je technokratická a fakticky centralistická. Proces regionalizace (členění území na regiony) vždy souvisí s určitou škálou kritérií, která musí být stanovena a priori (HOLUB, 2007).

K vymezení regionu používá vždy několik regionalizačních hledisek a na jejich základě vytvoří několik variant regionu a po pečlivém posouzení určí jeho pevné hranice. Hlediska, která bývají nejčastěji použita při vymezení regionu, jsou: fyzicko-geografické hledisko, socioekonomické hledisko, kulturně historické hledisko a administrativní hledisko (DUŠEK, 2008).

Z hlediska veřejné správy je zvláště důležité administrativní hledisko, členění území pro potřeby výkonu státní správy a samosprávy. Do administrativního hlediska se ovšem promítají i hlediska další, kupříkladu fyzicko-geografické, neboť krajina má značný vliv na utváření administrativních územních celků, rovněž hledisko etnické, hledisko sociální struktury apod. (ČMEJREK, BUBENÍČEK, LUHANOVÁ, 2004).

IVANIČKA (1983) definoval čtyři metody vymezení regionů:

1. Metoda generalizace textu – Nejstarší metoda, jde o uspořádání prvků a faktů v průběhu generalizace (= zobecňování). Generalizací charakteristik se vybírají podstatné prvky, fakta a vztahy, upouští se od netypických a méně významných.
2. Kartografická metoda – Zpravidla se analýza odvětví znázorní na jednodůvětvové mapě a na druhé mapě se znázorní průmysl a sídla. Potom se symboly obou map přenesou na jednu mapu a legenda se sjednotí. Takto mohou být určeny regiony příměstského hospodářství, zemědělské regiony apod.
3. Metoda analýzy vzdáleností v n -rozměrném prostoru – Vyžaduje využití výpočetní techniky. Jde o to, aby při daném počtu n -menších areálů s určitým počtem faktorů – m bylo možné seskupit tyto areály do menšího počtu regionů, které by se vyznačovaly maximální vnitřní homogenitou studovaného komplexu faktorů.

4. Metoda vymezování nodálních regionů – Podstatou této metody je zkoumání přitažlivosti areálů k určitému nodálnímu centru, resp. k více centrům a jejich vzájemné vazby.

Polští prostoroví teoretici, především DZIEWOŃSKI (1967), se pokusili také o zavedení určitého systému do zkoumání pojmu region. Autor doporučuje rozlišovat tři kategorie regionů a při jejich zkoumání uplatnit rozličné koncepční přístupy (ŽÍTEK, 2004):

- a) Region – nástroj výzkumu a prostorové analýzy: Region je v této koncepci pokládán za dostatečně velkou územní jednotku, stejnorodou z pohledu určitých kritérií a od okolních se odlišující zejména specifickým systémem prostorových vazeb.
- b) Koncepce regionů jako konkrétního objektu: Je výsledkem realistického přístupu k chápání regionu. Regiony existují bez ohledu na výzkumy, úkolem vědy není jen vytvářet, ale poznat a identifikovat. Tato koncepce je spojena také se strukturálně-systémovým chápáním regionu. Region je prostorovým podsystémem státu, charakterizuje ho určitá skladba, prostředí a struktura. Do skladby regionu kromě populace, která využívá a kontroluje jeho území, patří také technická a sociální infrastruktura.
- c) Region jako nástroj aktivity: Je chápán jako nástroj regionální politiky, souvisí s organizací regionální politiky státu, a proto ho můžeme nazvat i jednotkou prostorové organizace. Do této skupiny můžeme zařadit jak administrativní regiony, tak i regiony speciální (např. UNESCO).

TORREMOLINSKÁ CHARTA – EVROPSKÁ CHARTA REGIONÁLNÍHO A PROSTOROVÉHO PLÁNOVÁNÍ (1983) člení území členských států Rady Evropy na následující územní celky (regiony): venkovská území, městská území, pohraniční území, horská území, strukturálně slabá území, upadající území, pobřežní území a ostrovy.

2.1.2.1 Regionalizace v Jihočeském kraji

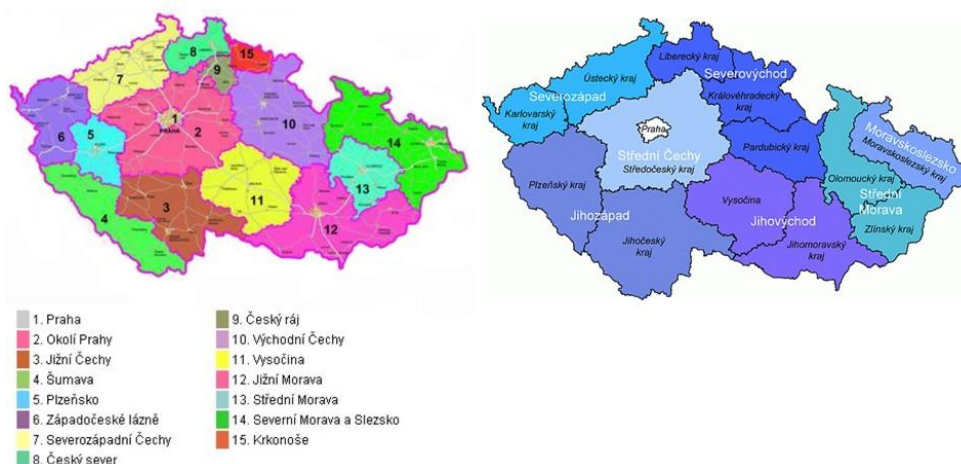
Regionalizace ve smyslu vytyčování administrativních územních celků se uplatnila v rámci reformy územní veřejné správy ČR. Velké diskuse vyvolalo již řešení otázky vyšších územních samosprávných celků (VÚSC) v roce 1997. Rozhodnutí o vytvoření 14 krajů na úrovni NUTS 3 (13 krajů a Praha) bylo některými odborníky kritizováno pro malé rozměry a potenciální slabost krajů, pro značné rozdíly mezi kraji (např. Karlovarský kraj je menší než některé okresy v jiných krajích), a také proto, že

nově vymezené kraje v některých případech nerespektují hledisko spádovosti, a dokonce ani historické hranice Čech a Moravy. Relativní „malost“ VÚSC předznamenává jejich nepřilíš významné kompetence. Jinak a velmi zjednodušeně řečeno, s rostoucí velikostí samosprávného celku lze legitimně očekávat vzrůst jeho kompetencí. Souhrnně řečeno, zvolený počet krajů nelze považovat za racionální a důvodem jeho přijetí proto byly spíše regionální zájmy jednotlivých členů Parlamentu než skutečný zájem na kvalitní reformě veřejné správy (ŠIMÍČEK, 2004).

Nových 14 „krajů“ pojmenovaných podle sídelních měst (s výjimkou kraje Středočeského) zahájilo ve smyslu zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) činnost 1.1.2001. De iure nejde ale o kraje, ale o vyšší územně samosprávné celky (VÚSC), neboť pojem kraj nadále zůstává ve smyslu zákona č. 36/1960 Sb. vyhrazen krajům platným od roku 1960, které dosud nebyly zrušeny. To je samo o sobě absurdní situace. Ještě více to vyniklo po nesystémovém přejmenování některých nových krajů (VÚSC): Budějovický na Jihočeský, Jihlavský na Vysočinu, Brněnský na Jihomoravský, Ostravský na Moravskoslezský. Souběžně tak existuje starý velký Jihomoravský kraj a nový menší Jihomoravský kraj. Vymezení krajů je z historického i praktického hlediska velmi nevhodné, neboť byly poskládány ze stávajících okresů (platných od roku 1960, resp. 1996). To způsobilo značnou velikostní nevyrovnanost, mnohem větší než jakou vykazovaly kraje existující v letech 1949–60 (jichž byl stejný počet a měly úplně stejná sídla; jediným rozdílem bylo, že Praha neměla postavení kraje). Ještě závažnější však je jejich nesourodost a přetrvávající necitlivost k české a moravské historické kulturní identitě. Krajům existujícím v letech 1949–60 lze kromě vzniku Jihlavského kraje vytknout jen přiřazení historicky jihočeských okresů Blatná, Horažďovice a Sušice do Plzeňského kraje a dále zařazení okresu Čáslav jako integrální součásti středního Polabí do Pardubického kraje. Nevhodné bylo i roztržení Slezska přiřazením okresu Jeseník ke kraji Olomouckému namísto Ostravskému. Nepřilíš vhodné bylo i řazení okresů Kadaň a Podbořany ke Karlovarskému kraji; bylo to dáno pouze snahou zvětšit Karlovarský kraj. V případě nynějších krajů (VÚSC) je nedostatků mnohem více, a to zejména na mikroregionální úrovni. Historicky jihočeské obvody Horažďovice a Sušice by měly být v Jihočeském kraji, moravský obvod Dačice v kraji Vysočina, další moravské obvody Moravské Budějovice a Svitavy v kraji Olomouckém či Brněnském. Vhodné by bylo i scelení Slezska, tedy přesun obvodu Jeseník do Moravskoslezského kraje. Další možné úpravy již nejsou tak zásadní (obvod Chotěboř do Pardubického kraje, obvody Rumburk a Varnsdorf do Libereckého kraje, obvody Kyjov, Hodonín a Veselí nad Moravou do Zlínského kraje aj.) (KUČA, 2002).

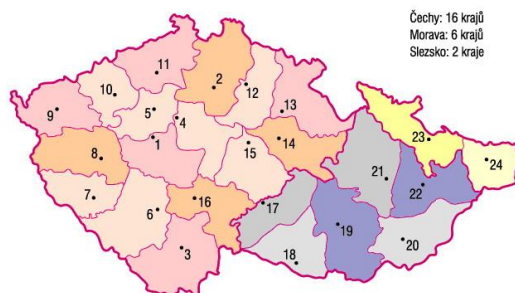
Na obrázku 1 je ukázán historický vývoj současné administrativní správní jednotky „Jihočeského kraje“. Současnou podobu Jihočeského kraje si můžeme porovnat nejen z historického pohledu, ale s vymezením jihočeského regionu na základě jiných než administrativních faktorů. V oblasti cestovního ruchu zasahuje do jižních Čech oblast marketingového turistického regionu Šumava, který zároveň leží i v kraji Plzeňském. To může přinášet problémy například při propagaci destinace z prostředků SROPu. Stejný problém ale řeší i další destinace cestovního ruchu, které leží na rozmezí 2 či více krajů nebo jednotek NUTS II (Krkonoše, Slovákko atd.). Další přesahy regionů bychom mohli sledovat například v oblasti pracovní, sociální, ekonomické, soudní a zdravotní. Jiným extrémem je naopak myšlenka propagovat celý kraj jako jednu turistickou destinaci. Tento způsob je možný v České republice jen na Vysočině, kde se kraj jako administrativní správní jednotka kryje s marketingovým turistickým regionem Vysočina. Například v Jihočeském kraji však nelze celé území propagovat jako Šumavu a potlačit tak turistický region Jižní Čechy, ačkoliv i takové myšlenky se v nedávné době objevily. Při vymezení či analýze regionu tak musíme specifikovat vždy všechny regionalizační hlediska a aspekty přesahů do jiných území nejen z hlediska administrativního, ale i fyzicko-geografického hlediska, socioekonomického hlediska, z hlediska cestovního ruchu a kulturně-historického hlediska, na základě kterých může být teprve provedena komplexní analýza regionu například v oblasti regionálních faktorů růstu a rozvoje (DUŠEK, 2008).

Obrázek 1 – Marketingové turistické regiony (VÝCHODNÍ ČECHY, 1998) a Regiony NUTS 2 dle MMR ČR (2007)

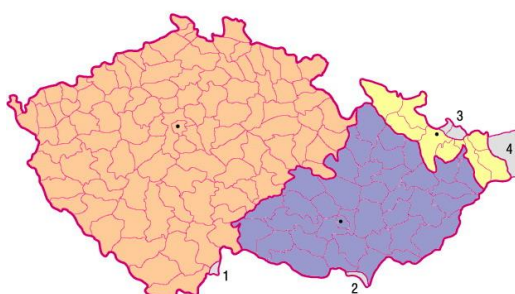
Obrázek 2 – Historie územně-správního členění v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (ENCYKLOPEDIE DIDEROT 2002 NA CD-ROM: VŠECHNO, CO POTŘEBUJETE VĚDĚT, 2002)

ÚZEMNĚSPRÁVNÍ ČLENĚNÍ PŘED ROKEM 1850

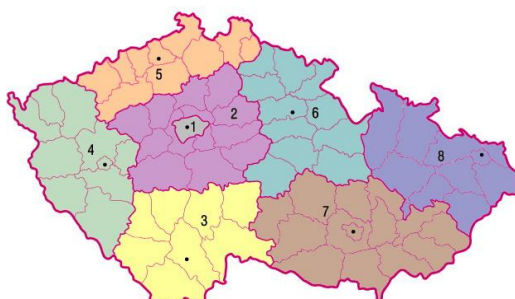
1. BEROUN	7. KLATOVY	13. HRADEC KRÁLOVÉ	19. BRNO
2. MLADÁ BOLESLAV	8. PLZEŇ	14. CHRUDIM	20. UHERSKÉ HRADIŠTĚ
3. ČESKÉ BUDĚJOVICE	9. LOKET	15. ČÁSLAV	21. OLMOUC
4. PRAHA	10. ZÁTEC	16. TÁBOR	22. HRANICE
5. SLANÝ	11. LUTOMĚŘICE	17. JIHLAVA	23. OPAVA
6. PÍSEK (PRÁCHEŇSKO)	12. JIČÍN	18. ZNOJMO	24. TĚŠÍN

STAV ÚZEMNĚSPRÁVNÍHO ČLENĚNÍ K ROKU 1930

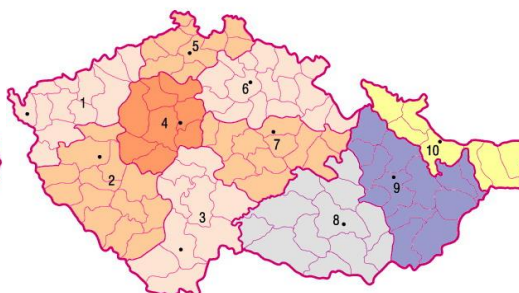
2 země:	SPECIFICKÁ ÚZEMÍ:	4. část Těšínska odstoupená Polsku
Čechy: 105 politických okresů	1. Vitorazsko	
Moravskoslezská země: 45 politických okresů	2. Valticko	
— zemská hranice před rokem 1928	3. Hlučínsko	

ÚZEMNĚSPRÁVNÍ ČLENĚNÍ 1960–1990

1. HLAVNÍ MĚSTO PRAHA	5. SEVEROČESKÝ
2. STŘEDOČESKÝ	6. VÝCHODOČESKÝ
3. JIHOČESKÝ	7. JIHMORAVSKÝ
4. ZAPADOČESKÝ	8. SEVEROMORAVSKÝ

ÚZEMNĚSPRÁVNÍ ČLENĚNÍ 1850–1855

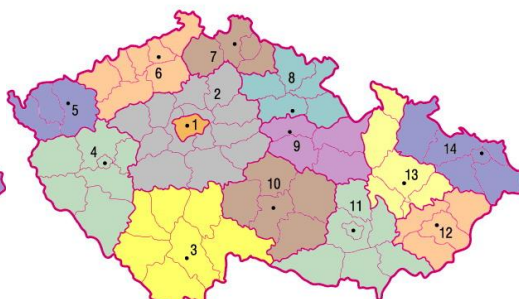
3 země:	1. CHEBSKÝ	7. PARDUBICKÝ
Čechy: 7 krajů, 79 politických okresů	2. PLZEŇSKÝ	8. BRNĚNSKÝ
Morava: 2 kraje, 25 pol. okresů	3. BUDĚJOVICKÝ	9. OLMOUCSKÝ
Slezsko: 1 kraj, 7 pol. okresů	4. PRAŽSKÝ	10. SLEZSKO
	5. ČESKOLIPSKÝ	
	6. JIČÍNSKÝ	

ÚZEMNĚSPRÁVNÍ ČLENĚNÍ MEZI ROKY 1949–1960

13 krajů, 187 okresů	3. PLZEŇSKÝ	7. HRADECKÝ	11. ZLÍNSKÝ
	4. KARLOVARSKÝ	8. PARDUBICKÝ	12. OLMOUCSKÝ
1. PRAŽSKÝ	5. ÚSTECKÝ	9. JIHLAVSKÝ	13. OSTRAVSKÝ
2. ČESKOBUDĚJOVICKÝ	6. LIBERECKÝ	10. BRNĚNSKÝ	

ÚZEMNĚSPRÁVNÍ ČLENĚNÍ 2000

14 VÚSC, 76 okresů	3. BUDĚJOVICKÝ	7. LIBERECKÝ	11. BRNĚNSKÝ
	4. PLZEŇSKÝ	8. KRÁLOVÉHRADECKÝ	12. ZLÍNSKÝ
1. PRAHA	5. KARLOVARSKÝ	9. PARDUBICKÝ	13. OLMOUCSKÝ
2. STŘEDOČESKÝ	6. ÚSTECKÝ	10. JIHLAVSKÝ	14. OSTRAVSKÝ

2.2 Teorie regionálního rozvoje

2.2.1 Úvod do teorie regionálního rozvoje

Problematika regionálního rozvoje se dostává od třicátých let 20. století stále více do popředí mnoha různých vědeckých disciplín, ale stává se také prioritami jednotlivých států. Zájem o tuto problematiku bývá nejčastěji motivován nerovnovázným rozvojem regionů, což může vyvolávat nejen sociální napětí, ale i ekonomickou nestabilitu. Při řešení problematiky regionálního rozvoje se hledá

kompromis či konsenzus mezi výší solidarity bohatších regionů s chudými, mírou zasahování státu do ekonomiky na úkor potlačování ekonomické konkurenceschopnosti jednotlivých subjektů v ekonomice a ekonomickým rozvojem za předpokladu jeho trvalé politické, sociální, ekologické udržitelnosti. To jsou jen některé z příčin, proč se stal regionální rozvoj jedním z nejskloňovanějších pojmů dneška.

S tím souvisí i neustále se zvětšující počet teorií regionálního rozvoje. Jednotlivé teorie se liší nejen samotným pojetím rozvoje, ale také vymezením hlavních aktérů a mechanismů regionálního rozvoje a v neposlední řadě doporučeními pro tvorbu regionálních politik. Je nutno podtrhnout, že dosud neexistuje všeobecně akceptované paradigma regionálního rozvoje. Přesto začíná být v posledních dvou až třech desetiletích patrný odklon od exogenně založených přístupů k regionálnímu rozvoji k staronovým, vnitřní potenciál regionu zdůrazňujícím koncepcím. Nelze však konstatovat, že se jedná o pouhé „oprášení“ původních endogenních přístupů. Spíše jde o přetransformovanou koncepci akcentující vytváření rámcových podmínek pro stimulaci endogenních rozvojových možností jednotlivých regionů. Tato koncepce vznikla v průniku přístupů jako flexibilní specializace, teorie výrobního okrsku, teorie učících se regionů a některých jiných teorií, zdůrazňujících význam neobyčejné prostorové diferencovanosti institucionálních a sociálně-kulturních charakteristik. Od původně neoklasického neintervencionistického přístupu tedy nastal posun k intervencionistickému keynesiánství, extrémně intervencionistickému socialistickému paradigmatu regionálního rozvoje, abychom se nakonec dostali do současného, moderního eklektického stádia teorií regionálního rozvoje, které je v zásadě neintervencionistické, avšak snaží se o vytváření podmínek pro rozvoj vhodného regionálního prostředí. Adekvátní regionální prostředí pak má poskytnout dostatečný prostor pro aktivity místních, resp. regionálních aktérů (KUTSCHERAUER, 2006).

2.2.2 Regionální rozvoj a ekonomický růst

V rámci terminologické správnosti pojmů v oblasti regionálního rozvoje je nutné rozlišovat pojem „regionální rozvoj“ a „ekonomický, hospodářský či regionální růst“.

Ekonomický růst lze definovat různými způsoby:

- Ekonomickým růstem se obecně rozumí růst potenciálního reálného důchodu v čase (FALTOVÁ-LEITMANOVÁ, HLADKÝ, 2002).
- Ekonomickým růstem rozumíme situaci, kdy dochází k růstu úrovně potenciálního produktu (HELÍSEK, 2003).

- Ekonomický růst je proces zvyšování produkční kapacity ekonomiky (SOJKA, KONEČNÝ, 1999).
- Někteří autoři chápou ekonomický růst jako zvýšení celkového produktu země během určitého období a vedle toho definují ekonomický rozvoj jako proces dlouhodobého zvyšování ekonomického bohatství země. Přičemž je evidentní, že si nelze představit ekonomický rozvoj bez ekonomického růstu (KONEČNÝ, SKOKAN, ZAMARSKÝ, 2001).
- Hospodářský růst je zvětšování produkční kapacity země, její schopnosti vyrábět (HOLMAN, 2005).

Regionální růst lze tedy chápat jako ekonomický růst ve vymezeném regionu. Naproti tomu má pojem regionální rozvoj mnohem širší význam, protože zahrnuje celé spektrum pozitivních procesů probíhajících uvnitř regionu v mnoha oblastech (ekonomická, ekologická, technologická, kulturní, sociální apod.).

2.2.3 Vymezení teorií regionálního rozvoje

Za nejstarší lze považovat regionální teorie vycházející z neoklasické ekonomické školy, jejímž významným paradigmatem je automatické obnovování ekonomické rovnováhy a tím i vyrovnávání ekonomické úrovně regionů. V souladu s tímto předpokladem považují neoklasickou teorii regionálního rozvoje, koncepčně orientovanou regionální politiku, za málo účelnou. Z příslušných teorií je potřebné uvést zejména lokalizační teorie usilující o vysvětlení prostorového uspořádání ekonomiky (např. Weber, Christaller, Isard) a sektorové teorie cílené na objasnění mobility základních faktorů ekonomického růstu – kapitálu, pracovní síly a technického pokroku považovaného za exogenní proměnnou (Cobb-Douglasova produkční funkce). O překonání omezení vyplývajících ze značných teoretických zjednodušení obecně příznačných pro neoklasickou školu vůbec (zejména předpokladu dokonalé konkurence a klesajících výnosů z rozsahu a rovněž zanedbání institucionálních faktorů) se v dalším vývoji pokusili protagonisté tzv. neoliberálních teorií regionálního rozvoje (zavedený předpoklad nedokonalé konkurence a rostoucích výnosů z rozsahu ve vazbě na koncept vnitřních a vnějších úspor, např. aglomerační mechanismy), v jejichž rámci se dostaly do popředí tzv. nová ekonomická geografie (Krugman, Porter) a nová teorie růstu Romera a Solowa (VITURKA, 2003).

Jak již bylo uvedeno, neexistuje univerzálně platné paradigma regionálního rozvoje, s tím souvisí i problémy s klasifikací jednotlivých teorií. Dle BLAŽKA a UHLÍŘE (2002) byl vytvořen poměrně značný počet teorií regionálního rozvoje,

přičemž soubor těchto teorií je koncepčně hybridní, takže i jejich samotné výchozí principy jsou často protikladné. Teorie regionálního rozvoje lze klasifikovat mnoha způsoby v závislosti na přijetí různých kritérií, tradičně však bývají děleny do dvou velkých skupin (viz např. ARMSTRONG a TAYLOR, 1993, CHISHOLM, 1990 či MARTIN a SUNLEY, 1998). Do první skupiny jsou zařazovány teorie regionální rovnováhy (tzv. konvergenční teorie), jejichž autoři se přiklánějí k názoru, že přirozenou základní tendencí regionálního rozvoje je vyrovnávání rozdílů mezi regiony. Druhou skupinu pak tvoří teorie regionální nerovnováhy (tzv. divergenční teorie), jejichž zastánci jsou přesvědčeni, že v průběhu vývoje dochází spíše k dalšímu zvětšování meziregionálních rozdílů. Základní rozdíl mezi oběma skupinami spočívá v tom, zda jejich autoři přikládají větší význam mechanismům a procesům vedoucím k nivelizaci nebo naopak, zda za silnější považují procesy a mechanismy diferenciací (kumulativní, selektivní, koncentrační apod.). Většina zastánců obou základních teoretických směrů samozřejmě přiznává i existenci opačných procesů, tedy například zastánci teorií nerovnoměrného rozvoje počítají s působením vyrovnávacích mechanismů, jejich působení však považují za dočasné, náhodné nebo za slabší.

Jiné dělení teorií regionálního vývoje nabízí MARKUSEN (1985) z Department of City and Regional Planning, University of California, Berkeley, a to na základě epistemologie teorií regionálního vývoje na induktivní a deduktivní a na teorie zdůrazňující stranu poptávky versus strana nabídky.

Přístupy k regionálnímu rozvoji lze rozdělit na intervencionistické (keynesiánské a extrémní marxisticko-socialistické) a neintervencionistické (silně neintervencionistické liberální, vycházející z neklasických teoretických základů a spíše neintervencionistické moderní koncepce regionálního rozvoje). Alternativně je možno hovořit o koncepcích zdůrazňujících vnitřní potenciál a vnitřní rozvojové možnosti regionů v duchu „bottom-up“ přístupu (liberální a moderní) či naopak o koncepcích spoléhajících na intervence „shora dolů“, resp. „top-down“ přístupy (KUTSCHERAUER, 2006). Blíže viz JEŽEK (2007), který se věnuje „bottom-up“ a „top-down“ (endogennímu a exogennímu, tradičnímu) přístupu regionální politiky, rozdílům mezi nimi a problémům endogenního rozvoje (jako pozitivní je možnou vidět například multifunkčnost, jako nedostatek zase, který z cílů je důležitější).

„Bottom-up regionalismus“ je růst regionální ekonomické a politické mobilizace obyvatel, rozvíjený na základě iniciativy obyvatelstva žijícího v konkrétním území. Bez jakýchkoliv nařízení a vlivů centrálních, zejména státních orgánů, vznikají z iniciativy obcí a jejich občanů mikroregiony, v případě přeshraničního rozsahu euroregiony. Tato

sružení obcí (případně i dalších subjektů) se nacházejí na jasně definovaném území, na kterém jsou prováděny společné aktivity turistické, kulturní, ekologické atd. Důležitý je zde prvek dobrovolnosti zapojení obcí a také fakt, že regiony takto vzniklé vznikají iniciativou odzola, což odpovídá překladu běžně užívaného anglického názvu. „Top-down regionalismus“ – hlavním iniciátorem jsou centrální instituce. Iniciativy na rozdíl od předchozího typu směřují tedy odshora dolů. Regiony vznikající na základě zákonů jsou kraje, okresy, regiony soudržnosti (NETOLICKÝ, 2008).

2.2.4 Genese teorií regionálního rozvoje

Teorie regionálního rozvoje byly a jsou silně poznamenány paradigmaty, které charakterizovaly příslušné období. V nich se odrážela zkušenost politiků a představitelů hlavních ekonomických směrů z uplatňovaných paradigmat a teorií rozvoje z předcházejícího období (KUTSCHERAUER, 2006).

Tabulka 1 – Přístupy k regionálnímu rozvoji (KUTSCHERAUER, 2006)

<i>Obecné paradigma</i>	<i>Charakteristické rysy</i>	<i>Regionální politika</i>
Liberální /neintervencionistické/ endogenně rozvojové.	Prostorový vývoj tenduje k rovnováze, není nutno zasahovat do tržních procesů. Neintervencionistický přístup.	„Dělníci za prací“, nástroje zvyšující mobilitu pracovních sil.
Keynesiánské /intervencionistické/ exogenně rozvojové.	Prostorový vývoj tenduje k nerovnováze, zásahy do tržních procesů jsou nutné. Intervencionistický přístup.	„Práce za dělníky“, nástroje podporující příliv investic do problémových regionů.
Marxisticko-socialistické /extrémně intervencionistické.	Vývoj tenduje k regionální nerovnováze, nutnost plánování a řízení prostorového vývoje. Intervencionistický přístup.	Centrální plánování a řízení prostorového vývoje ignorující regionálně-tržní signály.
Moderní /"transformovaný" neoendogenní rozvoj/ vytváření rámcových podmínek pro endogenní iniciativy.	Vývoj tenduje k regionální nerovnováze, je nutno využít regionální potenciál. Spíše neintervencionistický přístup.	Podpora prostředí ve kterém se bude dařit networkingu, malým a středním firmám, inovacím, učení se. Zvýšení kvality místních a regionálních institucí, konkurence a kooperace.

Tabulka 2 – Hlavní vývojové etapy regionální politiky dle BLAŽKA (2000)

<i>Obecný přístup</i>	<i>Převažující teorie regionálního vývoje</i>	<i>Regionální politika</i>
neoklasický (1920–1940)	teorie reg. rovnováhy (zejm. tzv. neoklasické modely)	základní idea – „dělníci za prací“, hlavní nástroje – nástroje zvyšující mobilitu pracovních sil
keynesiánský (1950–1975)	teorie reg. nerovnováhy (např. teorie kumulativních příčin, teorie pólů růstu)	„práce za dělníky“, nástroje podporující příliv investic ze soukromého i veřejného sektoru do problémových regionů (investiční dotace, relokace institucí)
neomarxistický (1970–1985)	teorie reg. nerovnováhy (např. teorie prostorových dělb práce)	návrhy na opatření neomarxisté neformulovali (v soc. zemích byla reg. politika velmi účinná, ale za cenu ztráty vnější konkurenceschopnosti)
neokonzervativní (1975 -)	teorie reg. nerovnováhy (např. <i>path dependence</i> , nová teorie růstu)	„podpora lokální iniciativy“, podpora malých a stř. firem, decentralizace kompetencí, deregulační opatření
neoinstitucionální (1980 -)	teorie reg. nerovnováhy (např. teorie průmyslového okresu, teorie učících se regionů)	„spolupráce a inovace“, podpora malých a stř. firem, šíření inovací, <i>networking</i> , gradualistická proměna místních institucí, založená na učení

2.2.4.1 Neoklasické a neoliberální paradigma regionálního rozvoje

Tento směr regionálního rozvoje je z širšího hlediska zařaditelný pod liberální hospodářsko-politickou koncepci. Tato koncepce nachází odpovědi na všechny zásadní ekonomické otázky (co, jak a pro koho vyrábět) v nerušeném působení tržních sil. Jakékoliv státní zásahy jsou chápány jako něco nepatřičného a je zdůvodňováno, proč nemají vlády do chodu hospodářství zasahovat (KUTSCHERAUER, 2006). Do této kategorie lze řadit následující teorie:

- lokalizační teorie (viz např. WEBER, 1928), jednosektorové a dvousektorové modely růstu regionů (viz např. BORTS a STEIN, 1964), růstové účetnictví (viz např. SOLLOW, 1957, DENISON, 1968 či KENDRICK, 1973),
- nová ekonomická geografie (viz např. KRUGMAN, 1994, 1995, PORTER, 1996), nová teorie růstu (viz např. KRUGMAN, 1991, ROMER, 1986).

2.2.4.2 Keynesiánské paradigma regionálního rozvoje

Dle KUTSCHERAUERA (2006) až do velké hospodářské krize v 30. letech dvacátého století převažovala v teoretických koncepcích i národohospodářské praxi neoklasická doktrína. Krize, která podle neoklasických předpokladů neměla vůbec nastat, však otevřela prostor pro na dlouhou dobu určující paradigma hospodářské a regionální politiky, které se nazývá keynesiánství a které zdůrazňuje význam intervencí z veřejného sektoru. Do této kategorie lze řadit následující teorie:

- teorie exportní základny (viz např. NORTH, 1955),
- Harrod-Domarův růstový model (viz např. HARROD, 1948, DOMAR, 1957),
- teorie růstových pólů (viz např. PERROUX, 1950, BOUDEVILLE, 1966),
- teorie kumulovaných příčin (viz např. MYRDAL, 1957),
- teorie nerovnoměrného rozvoje (viz např. HIRSCHMAN, 1958),
- teorie polarizovaného rozvoje (viz např. FRIEDMANN, 1966).

2.2.4.3 Strukturalistické paradigma regionálního rozvoje

Do této kategorie lze řadit následující teorie:

- teorie nerovné směny (viz např. EMMANUEL, 1972),
- neomarxistické teorie rozvoje – teorie závislosti (viz např. FRANK, 1979),
- strukturalistický marxismus (viz např. HARVEY, 1982),
- teorie mezoekonomiky (viz např. HOLLAND, 1976),
- teorie výrobních cyklů (viz např. VERNON, 1979),
- teorie ziskových cyklů (viz např. MARKUSEN, 1985),
- regulační teorie (viz např. AGLIETTA, 1979).

2.2.4.4 Kritickorealistické paradigma regionálního rozvoje

Do této kategorie řadit následující teorie:

- teorie územních dělb práce (viz např. MASSEY, 1988),
- diskuse o lokalitách – „Locality debate“ (viz např. SAYER, 1984).

2.2.4.5 Institucionální paradigma regionálního rozvoje

Dle NELSONA (1998) v tradičním pojetí ekonomie „středního proudu“ existují v zásadě tři problémové oblasti, kterým ekonomická teorie dosud nevěnovala dostatečnou pozornost, ale které jsou současně klíčem k pochopení existujících rozdílů v míře dosaženého hospodářského růstu. Podle Nelsona jsou první oblastí technologie a technologické inovace, přičemž celá řada teoretiků ekonomického růstu si ještě plně neuvědomila, že inovace a proces učení a objevování nových postupů a nalézání nových řešení představuje v zásadě proces trvalého narušování rovnováhy trhu (tj. stavu, který předpokládá neoklasická teorie). Tento proces je přitom do značné míry závislý na historickém vývoji, na zvolené cestě vývoje v určitém historickém okamžiku (*path dependent*) a do značné míry je dílem náhody a předem nedeterminovatelných faktorů. Druhou klíčovou oblastí, kterou podle Nelsona většina ekonomů podceňuje a chápe zjednodušeně, je pojetí firmy. Podle jeho názoru neusilují ekonomové o pochopení principů fungování firem, jejich vztahů ke konkurentům, subdodavatelům a způsobům komunikace s nimi, unikají jim rozdíly ve vnitropodnikové organizaci práce, v praktikách a navyklých způsobech řešení problémů, které se v jednotlivých firmách často zásadně odlišují. Nelson soudí, že většina neoklasických ekonomů naopak chápe firmy pouze jako izolované, anonymní aktéry v odosobněném poli, kde působí jen mechanická pravidla poptávky a nabídky. Třetí klíčovou oblast podle Nelsona představují instituce. V jeho pojetí se jedná o instituce v nejširším slova smyslu, tj. instituce nejen jako „organizace s adresou“ (i když i jejich význam pro fungování ekonomiky je důležitý – například obchodní komory, odborové organizace, proexportní organizace atd.), ale zejména institucionalizované praktiky, zrutinizované chování (*routines*), zvyklosti, hodnoty jak kolektivní, sdílené (např. i uzákoněné), tak i návyky jednotlivců. Rozmach institucionálních směrů v teorii regionálního rozvoje se však datuje až zhruba od 80. let 20. století, přičemž dodnes představují nejdynamičtější se rozvíjející směr (BLAŽEK a UHLÍŘ, 2002). Lze sem řadit následující teorie:

- teorie výrobních okrsků a flexibilní specializace, respektive flexibilní akumulace (viz např. BRUSCO, 1982),

- sociokulturní prostředí a konkurenceschopnost regionů: sítě kontaktů a regionální „zakořenění“ (viz např. GRANOVETTER, 1991),
- teorie učících se regionů (viz např. LUNDVALL, 1992).

2.2.4.6 Současné (eklektické) období regionální politiky

Dle BLAŽKA a UHLÍŘE (2002) je současné období regionální politiky do značné míry eklektické (s poněkud výraznějším zastoupením institucionálních a neoliberálních přístupů) a lze je vymezit od druhé poloviny 70. let 20. století až do současnosti. V regionální politice vycházející z neoliberálních přístupů dominují spíše opatření stimulující lokální iniciativu, a to jak u subjektů soukromého sektoru (deregulační opatření, podpora šíření inovací apod.), tak v případě subjektů veřejného sektoru (decentralizace), příp. spolupráce subjektů veřejného a soukromého sektoru (*public private partnership*, realizace strategií regionálního rozvoje apod.). Přestože jsou v tomto období aplikovány i postupy a nástroje používané již v předchozím období, je pro současné období typické rozšíření nástrojů regionální politiky o nové, „širší“ přístupy, kterým je společná snaha o řešení příčin regionálních problémů, a nikoliv jen jejich následků, jako tomu bylo v předcházejících obdobích. Současné přístupy k řešení regionálních problémů zdůrazňují tedy především podporu vznikajícím a malým a středním firmám, podporu šíření technických inovací, decentralizační opatření ve sféře veřejné správy, podporu lokální iniciativě, deregulační opatření, networking a programy následné péče o zahraniční investory (tzv. programy *after care*). Tato širší přístupů ke stimulaci lokálního/regionálního rozvoje je výrazem současné názorové plurality, jejímž ohniskem je přesvědčení o klíčovém významu lidské iniciativy a lidských zdrojů pro regionální rozvoj. Do této kategorie lze řadit následující teorie:

- podpora malým a středním firmám (viz např. BIRCH, 1987, STOREY a JOHNSON, 1987),
- podpora tvorby a šíření inovací (viz např. MAILLAT, 1982),
- deregulační opatření (viz např. HALL, 1981), „lokalizace“ regionální politiky – lokální iniciativy (viz např. COCHRANE, 1990),
- decentralizační opatření (viz např. YUILL, 1991),
- programy následné péče o zahraniční investory (viz např. PECK a BURDIS, 1995).

2.3 Regionální politika

2.3.1 Regionální problémy v ekonomice

Regionální problémy byly odjakživa vnímány obyvatelstvem, odborníky i vládami a samosprávou. Spíše záleželo na intenzitě percepce regionální tematiky a jejím odrazu v praktické činnosti veřejné správy. Vlastní regionální politika, respektive zájem o ni není ale až tak starý. Původně, před velkou hospodářskou krizí 30. let 20. století, se tvrdilo, že regionální diferenciaci ekonomického vývoje je determinována podmínkami národní ekonomiky a je tudíž zbytečné pokoušet se toto rozdělení měnit. Z čistě teoretického hlediska byla regionální nerovnováha považována pouze za dočasný problém ve všeobecném automatickém systému ekonomické rovnováhy (WOKOUN, 2008). V tomto kontextu se SAMUELSON (1991) vyjádřil následujícím způsobem: „Regionální problémy byly v ekonomice tak zanedbány, že tato oblast je zajímavá sama o sobě.“

Podíváme-li se na regionální strukturu v podstatě kteréhokoliv státu (s výjimkou velmi malých států jako jsou např. Lucembursko či Malta a tzv. ministáty), můžeme zde vedle prosperujících regionů s vysokou životní úrovní nalézt i regiony s podprůměrnou ekonomickou výkonností, s vysokou nezaměstnaností a dalšími sociálními problémy (sever x jih Itálie, východní x západní Německo apod.). Jiné regiony se sice vyznačují přijatelnou ekonomickou úrovní, ale jejich další rozvoj je silně podvázan např. nepříznivými geografickými podmínkami nebo špatným stavem životního prostředí (KOLEKTIV AUTORŮ, 2004).

Příčiny meziregionálních rozdílů a vzniku tzv. problémových regionů jsou různorodé a projevují se v řadě forem, nicméně můžeme rozlišit tři hlavní typy těchto regionů (DUŠEK, PROTIVA, 2007): regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji, regiony s nedostatečným využitím vlastních zdrojů a regiony se stagnujícími či upadajícími základními odvětvími.

2.3.2 Definice regionální politiky

Podobně jako při vymezení regionu existuje celá řada definic i v případě definování regionální politiky.

Dle WOKOUNA (2003) lze velmi obecně regionální politiku definovat jako soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů. V tomto pojetí definují regionální politiku N. Vanhove a L. H. Klaassen i P. Hall. Uvádí definici, v níž regionální politika představuje všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšení geografického

rozdělení ekonomických činností, respektive které se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky pro dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů.

Cílem regionální politiky dle ZAHRADNÍKA (2008) je přispívat k podpoře rovných příležitostí. Dle BARNIERA (2002) je regionální politika způsob, jak pomáhat regionům, které zaostávají ve vývoji. VITURKA (2000) považuje regionální politiku za politiku, jejímž základem je vytyčení základních strategických cílů regionálního rozvoje, je obecně definována jako soubor opatření a nástrojů orientovaných na cílené ovlivňování rozmístění ekonomických subjektů a podmínek jejich činnosti. Zejména pro centrální resp. vládní regionální politiku je charakteristické její koncepční zarámování výchozí teoreticko-metodologickou doktrínou, předznamenávající míru její angažovanosti v řešení regionálních příp. lokálních problémů ekonomického a sociálního rozvoje.

JOHNSTON (2000) na „School of Geographical Sciences at the University of Bristol“ definuje regionální politiku jako součást státní politiky ovlivňující rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části. Regionální politika zahrnuje opatření napomáhající jednak růstu stupně ekonomické aktivity v území, kde je vysoká nezaměstnanost a malé naděje na přirozený ekonomický růst, a na druhé straně opatření sloužící kontrole ekonomických aktivit v územích s nadměrným ekonomickým růstem.

S historickým vývojem regionální politiky úzce souvisejí její dvě základní pojetí. Regionální politika uskutečňovaná zhruba do poloviny 70. let bývá označována jako tradiční regionální politika. Od druhé poloviny 70. let se začal formovat nový koncept regionální politiky, který v současném období jednoznačně převládá ve většině evropských zemí. Rozdíly mezi oběma pojetími je možno schématicky znázornit následovně (DUŠEK, PROTIVA, 2007):

Tabulka 3 – Rozdíly mezi tradiční a současnou regionální politikou

<i>Aspekt</i>	<i>Regionální politika</i>	
	<i>tradiční</i>	<i>současná</i>
regiony	geograficky relativně stálé problémové regiony	geograficky relativně rychle se měnící problémové regiony
problémy	rozvinutost/zaostalost	strukturální změny
strategie	regionální růst	regionální inovace
nástroje	meziregionální přerozdělování	mobilizace vnitřních zdrojů
orientace na	kapitál, suroviny, velké firmy	informace, technologie, služby, malé a střední firmy
organizační forma	centralizace	decentralizace

2.3.3 Cíle a nástroje regionální politiky

Cíle regionální politiky vycházejí z identifikace hlavních regionálních problémů a z pojetí státní hospodářské politiky, přičemž pro jednotlivá časová období dochází k jejich konkretizaci pokud možno tak, aby bylo možno kontrolovat jejich splnění a souběžně hodnotit účinnost použitých nástrojů. Konkrétní cíle bývají například formulovány jako snížení výrazných meziregionálních diferencí v úrovni nezaměstnanosti, v průměrných příjmech, sblížení úrovně hrubého domácího produktu (v přepočtu na jednoho obyvatele) v jednotlivých regionech. Jako dílčí bývají formulovány cíle povzbudit podnikatelské aktivity v regionu, zlepšit vybavenost regionu technickou infrastrukturou, povzbudit bytovou výstavbu v regionu, zkvalitnit ekologickou situaci v regionu apod. (KOLEKTIV AUTORŮ, 2004).

Z cílů regionální politiky jsou pak zpravidla odvozovány nástroje regionální politiky. K základním opatřením státní regionální politiky náleží tradičně zainvestování regionu technickou infrastrukturou. Nástroje regionální politiky jsou zpravidla zaměřeny na přitažení kapitálu a podnikatelských aktivit do regionu, stimulaci využití vnitřních rozvojových zdrojů, dosídlení či stabilizaci obyvatelstva v regionu (WOKOUN, 2008).

MOLLE (1990) člení nástroje regionální politiky na dvě kategorie – na nástroje makroekonomické a nástroje mikroekonomické, stejné členění užívá i LACINA (1997). KOLEKTIV AUTORŮ (2004) i WOKOUN (2008) však upozorňují ve svém členění, že existují i některé ostatní nástroje, které nemají primární ekonomický obsah:

- *makroekonomické nástroje* (jejich užití je značně omezeno ostatními cíli národohospodářské politiky, např. snižováním inflace, vyrovnaností platební bilance),
 - fiskální politika (např. regionalizace daní a odvodů, snížená sazba daní ve vybraných podporovaných regionech),
 - monetární politika (usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech aj.),
 - protekcionismus (např. uvalení dovozních limitů a cel na produkty vyráběné v upadajících regionech),
- *mikroekonomické nástroje* (jde o ovlivňování rozhodování ekonomických subjektů o jejich lokalizaci),
 - realokace pracovních sil (např. částečná úhrada nákladů na stěhování, výkup nemovitostí či podpora při nákupu nového bytu),

- realokace kapitálu (kapitálové subvence, subvence na pracovní sílu, levné půjčky, snížené daně, subvence na dopravu apod.),
- *ostatní nástroje* (spíše výjimečné použití), mezi které patří administrativní nástroje (správní rozhodnutí o zastavení ekonomické činnosti nevhodné z hlediska potřeb rozvoje území), institucionální nástroje (např. regionální rozvojové agentury) apod. Z výzkumu realizovaného v rámci projektu „Regionální management jako cesta k udržitelnému rozvoji venkovských regionů“ Západočeskou univerzitou v roce 2005 jasně vyplývá, že přes všechny výtky měst a obcí na adresu regionálních rozvojových agentur je jasné, že regionální rozvojové agentury se pro většinu měst a obcí staly nenahraditelnými partnery spolu s krajským úřadem (DUŠEK, SKOŘEPA, 2007a).

BERAN a DLASK (2005) určují nástroje regionálního rozvoje na základě nástrojů ovlivňujících tvorbu poptávky a tím i dlouhodobě ekonomický růst následovně: ekonomické nástroje, regulační nástroje a nástroje managementu, sociální nástroje a ostatní nástroje.

Jiný pohled poskytuje širší pojetí nástrojů regionální politiky zpracovaných podle klasické, zásadní zahraniční literatury (blíže viz YUILL a WISHLADE, 2001, KLAASSEN a VANHOVE, 1987 nebo VANHOVE, 1999). Zpravidla se vymezuje sedm různých kategorií nástrojů regionální politiky, které jsou běžně používány na národní úrovni. Pak v souladu s tímto pojetím lze identifikovat následující skupiny „státních“ nástrojů regionální politiky (WOKOUN, 2008): infrastrukturní pomoc, finanční podněty, restriktivní prostředky, decentralizace vládních úřadů, regionální alokace veřejných investic a vládních zakázek, regionální rozvojové agentury, makropolitické nástroje.

Kromě výše uvedených členění se lze také setkat s návrhem nového členění nástrojů regionální politiky dle MATESE a WOKOUNA (2006):

- *nástroje nefinanční*, mezi které patří administrativní nástroje (legislativní úpravy regionální politiky, zákazy, restriktivní a administrativní opatření); institucionální nástroje (instituce realizující opatření regionální politiky, projekty a programy: formulace, realizace, projekty a programy: využívání zdrojů EU); věcné a jiné nefinanční nástroje (poskytování (bezplatných) služeb zejména poradenského charakteru subjektům z regionu, propagace regionu a poradenství zahraničním (interregionálním) investorům, vytváření a zpřístupňování

zvláštních hospodářských zón ekonomickým subjektům, jiné nefinanční nástroje),

- *nástroje finanční*, mezi které patří neinvestiční a investiční pobídky (finanční transfery a nevratné dotace, granty, náhrady části vynaložených nákladů, úroková zvýhodnění, úvěry a půjčky, záruky na úvěry a půjčky), kapitálové podílnictví, daňová zvýhodnění (daňové prázdny, slevy na daních, slevy na sociálním a jiném zákonném pojištění), rozpočtová zvýhodnění (zvýhodnění v odvodech rozpočtových příjmů, mimořádné dotace rozpočtů).

2.3.4 Počátky vzniku regionální politiky

Počátky regionální politiky sahají do 30. let dvacátého století, do období velké hospodářské krize, kdy byla Velká Británie postavena před problém, jak řešit dopady této krize v klasických průmyslových regionech. Vysoký růst nezaměstnanosti zvláště v některých regionech přinutil stát přijmout určitá opatření ke zmírnění výrazně se zhoršující sociální situace. První legislativní dokument z roku 1934 „Zákon o speciálních územích“ vymezil problémové regiony, definoval způsoby pomoci spočívající ve zlepšení infrastruktury a rovněž stanovil pravidla pro alokaci prostředků. Od těchto dob se ve Velké Británii rozvíjí regionální politika nepřetržitě. V poválečném období byly vymezeny tzv. rozvojové regiony. V roce 1960 byl přijat zákon o místní zaměstnanosti, v roce 1966 vyšel zákon o průmyslovém rozvoji a v roce 1973 se regionální pomoc rozšířila i na sektor služeb. Ve Francii a Itálii se začala regionální politika rozvíjet v podstatě až po druhé světové válce. V rámci francouzské regionální politiky jsou dlouhodobě uplatňovány programy na podporu infrastruktury. V Itálii se už v 50. letech 20. století regionální politika zaměřila především na industrializaci nejjihnější části země. V roce 1995 byl ve Francii vydán zákon „O směrech regionálního rozvoje a plánování“, který zahrnuje celou problematiku regionálního rozvoje a regionální politiky. Ve většině západoevropských zemí se začala uplatňovat regionální politika na přelomu 50. a 60. let. Německá regionální politika se především zaměřuje na rozvoj nových spolkových zemí. V Belgii byly všechny kompetence regionální politiky přeneseny zcela na regionální úroveň (HRABÁNKOVÁ, VOSEJPKOVÁ, 2002).

V Nizozemí jsou centrem pozornosti regionální politiky vysoce urbanizované regiony se svými sociálními, infrastrukturními a ekologickými problémy (především Randstad). Skandinávské země naopak musí s pomocí regionální politiky řešit problematiku řídky zalidněných oblastí za polárním kruhem. V postkomunistických evropských zemích dochází k implementaci regionální politiky v jejím pravém slova

smyslu až po zásadních společensko-politických změnách koncem 80. let v souvislosti s regionálními důsledky přechodu k tržní ekonomice. Nicméně některá opatření, která nejsou v rozporu s nástroji regionální politiky uplatňovanými i v tržní ekonomice, určená ke zmírnění regionálních disparit byla realizována již za socialistické éry, jako příklad z poloviny 80. let lze uvést podporu výstavby bytů a technické infrastruktury v tzv. jihozápadním pohraničí českých zemí s cílem zabránit další depopulaci tohoto území. Současná regionální politika v postkomunistických zemích však má prvořadý úkol – zmírnit poměrně výraznou regionální diferenciaci v míře nezaměstnanosti, vyvolanou důsledky přechodu k tržní ekonomice (DUŠEK, PROTIVA, 2007).

2.3.5 Strukturální a regionální politika Evropské unie

Strukturální politika (nazývaná i politika regionální) je založena na principu solidarity mezi státy a regiony. Jedná se o přerozdělování prostředků od bohatších směrem k chudším – investování do zaostávajících oblastí Společenství. Hlavním smyslem je pomoci rozvoji znevýhodněných oblastí a tím i k zvýšení výkonnosti celého jednotného vnitřního trhu (DUŠEK, 2007).

Regionální a strukturální politika EU a v podstatě i využívání strukturálních fondů vychází z několika základních (operačních) principů (WOKOUN, 2006): princip koncentrace, princip partnerství, princip programování, princip adicionality (doplňkovosti), princip monitorování a vyhodnocování, princip solidarity, princip subsidiarity.

Jednotlivé etapy realizace strukturální a regionální politiky Evropské unie lze dělit dle LACINY (2007) např. na:

- a) vývoj evropské regionální politiky v letech 1958–1974,
- b) vývoj evropské regionální politiky v letech 1975–1988,
- c) vývoj evropské regionální politiky v letech 1989–1999,
- d) vývoj evropské regionální politiky v letech 2000–2006,
- e) vývoj evropské regionální politiky v letech 2007–2013.

První období lze charakterizovat jako důvěru ve volný trh, od něhož se očekávalo samovolné vyrovnání regionálních disparit. Pro vytvoření volného trhu bylo zapotřebí odstranění obchodních bariér, proto se pozornost soustředila spíše na makroekonomické otázky. Mezi tehdejšími členy neexistovaly výraznější rozdíly (s výjimkou Itálie a Francie, které však prováděly vlastní regionální politiku již delší dobu). Období po roce 1974 je charakteristické poklesem ekonomické dynamiky a

nárůstem strukturálních krizí. Navíc došlo k rozšíření o státy s méně rozvinutou ekonomikou (Irsko, Řecko) nebo s výraznými regionálními disparitami (Velká Británie). V této době došlo k výraznému prosazení regionální politiky především zásluhou Velké Británie – kolébky a tradiční země regionální politiky. Velká Británie jako „čistý plátce“ totiž vstupem do ES přišla o značné příjmy z cel a právě regionální politika jí měla kompenzovat tyto ztráty a pomoci restrukturalizovat staré průmyslové oblasti. V roce 1974 byl za tímto účelem zřízen Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) – základní nástroj spravování a financování regionální politiky. V tomto období také začala podpora přeshraniční spolupráce v rámci úsilí vytvoření jednotného prostoru bez hraničních bariér. Ve druhém období lze již hovořit o „společné“ regionální politice uskutečňované orgány ES na nadnárodní úrovni, která se zaměřovala především na restrukturalizaci starých průmyslových regionů (MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, 2008).

Počátek období politiky hospodářské a sociální soudržnosti (1989–1999) začíná přijetím Jednotného evropského aktu (Single European Act), který formuloval úkoly pro další integrační fázi, jakými mimo jiné byly (DUŠEK, PROTIVA, 2007):

- vytvoření jednotného vnitřního trhu do konce roku 1992,
- zavedení politiky směřující k posilování hospodářské a sociální soudržnosti, která by přispívala ke snižování rozdílů v hospodářské vyspělosti různých regionů prostřednictvím strukturálních fondů.

Hlavním podnětem posílení regionální politiky byla orientace na jednotný vnitřní trh a obava, že zostřená konkurence ještě více zhorší situaci nejméně rozvinutých regionů, kterou nebudou schopné vlastními silami zvládnout. Výsledkem reformy byl prvek střednědobého plánování regionálních programů a zavedení principů regionální (strukturální) politiky. Poprvé se objevil koncepční prvek víceletých koordinovaných rozvojových programů. V roce 1988 byla regionální politika integrována s částí sociální a zemědělské politiky do tzv. strukturální politiky či politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Maastrichtskou smlouvou byl v roce 1993 založen Kohezní fond – nástroj, který má pomáhat slabším zemím splnit Maastrichtská kritéria. Zároveň byl založen Výbor regionů – nový poradní orgán EU, který se vyjadřuje k problémům s regionálním podtextem a má právo vlastní iniciativy. Ve třetím období se regionální politika reorganizovala do strukturální politiky, která komplexněji pokrývá celou oblast hospodářské a sociální soudržnosti, a zaměřila se především na podporu nejméně rozvinutých oblastí.

Cíle strukturální politiky byly neustále kritizovány, proto byla pro další plánovací období 2000–2006 provedena reforma v souladu s principy regionální politiky a výsledky z dosavadní realizace. Tak vznikl dokument nazvaný Agenda 2000, který nastiňuje základní směry vývoje v kontextu rozšiřování EU. Na tento dokument navazují závěry Evropské rady ze zasedání v Berlíně z března 1999, které dále doplňují a kvantifikují předchozí ujednání. Hlavními prioritami nové etapy dosahování hospodářské a sociální soudržnosti, na nichž se v rámci zvýšení účinnosti strukturálních fondů členské země dohodly, jsou:

- větší koncentrace finančních prostředků,
- snížení počtu cílů a menší plošnost poskytované pomoci,
- vyšší efektivita využívání pomoci,
- zdokonalení kontroly, zlepšení fungování a správy fondů,
- zjednodušení celého procesu (MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, 2008).

V rámci nové architektury politiky soudržnosti EU v letech 2007–2013 byly Evropskou komisí stanoveny následující tři cíle, které jsou společné pro všechny státy Evropské unie (CHVOJKOVÁ, KVĚTOŇ, 2006):

- Konvergence – má podpořit růst a tvorbu pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a oblastech, které jsou vrcholnou prioritou politiky soudržnosti Společenství, neboť rozšíření přineslo a přinese nebývalé zvýšení hospodářských rozdílů mezi členskými zeměmi EU. Půjde o podporu regionů s HDP na obyvatele nižším než 75 % průměru EU. Podpora Evropského fondu pro regionální rozvoj se bude týkat modernizace ekonomické struktury členských států a regionů, rozšíření a zlepšení základní infrastruktury a ochrany životního prostředí. Podpora Evropského sociálního fondu má za cíl zlepšit kvalitu a schopnost institucí trhu práce, vzdělávacích systémů, sociálních a ošetrovatelských služeb, zvýšení investic do lidského kapitálu, adaptaci veřejné správy, posílení administrativní kapacity národních a regionálních správ.
- Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost – regionální programy pro regiony a orgány regionální správy podporující ekonomické změny v průmyslových, městských a venkovských oblastech. Má podpořit regiony, které nespádají pod „Cíl 1 Konvergence“, týká se tedy regionů, jež mají vyšší HDP na osobu než je 75 % průměru EU. Zaměřuje se na inovaci ekonomiky založené na

znalostech, dále na životní prostředí a předcházení rizikům nebo na dostupnost a služby základního ekonomického významu.

- Evropská územní spolupráce – podporuje harmonický a vyvážený rozvoj na území EU a vychází z Iniciativy Interreg. Mezi její hlavní priority patří podpora rozvoje vědy a výzkumu, podpora životního prostředí a předcházení rizikům, řízení vodních zdrojů.

Tabulka 4 – Srovnání cílů a nástrojů politiky soudržnosti v minulém a současném programovém období (KOLEKTIV AUTORŮ, 2004)

2000–2006		2007–2013	
Cíle	Finanční nástroj	Cíle	Finanční nástroj
Fond soudržnosti	Fond soudržnosti		
Cíl 1	ERDF ESF EAGGF – orientační sekce FIFG	Konvergence	Fond soudržnosti ERDF ESF
Cíl 2	ERDF ESF	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - regionální úroveň - národní úroveň	ERDF ESF
Cíl 3	ESF		
INTERREG	ERDF	Evropská územní spolupráce	ERDF
URBAN	ERDF		
EQUAL	ESF		
LEADER+	EAGGF – orientační sekce		
Rozvoj venkova a restrukturalizace rybolovu mimo rámec Cíle 1	EAGGF – záruční sekce FIFG	Problematika rozvoje venkova a rybolovu nebude nadále součástí politiky soudržnosti, ale zařadí se pod Společnou zemědělskou politiku.	
9 CÍLŮ	6 FINANČNÍCH NÁSTROJŮ	3 CÍLE	3 FINANČNÍ NÁSTROJE

2.3.6 Regionální politika v České republice

Regionální politika se v České republice začala postupně vyvíjet a formovat jako integrální součást hospodářské politiky státu již od počátku devadesátých let minulého století. Koncem roku 1990 vznikl dokument „Zásady zákona ČNR o regionální politice“. V tomto dokumentu se o regionální politice píše jako o koordinovaném souboru činností směřující k utváření rovnovážného regionálního rozvoje. Dokument se orientoval na podporu rozvoje, ale nezasahoval do pravomoci obcí nebo jiných orgánů (KUTSCHERAUER, 2006).

Po roce 1989 převzal nový stát na jedné straně nevýkonnou ekonomiku, na druhé straně však byly meziregionální rozdíly v porovnání s evropskými poměry velmi malé (RÁB, 2004).

Regionální politika tak nehrála v první polovině 90. let v ČR tak významnou roli, jako je tomu ve většině zemí Evropské unie. Lze identifikovat dva hlavní důvody této situace (KOLEKTIV AUTORŮ, 2004):

- Vlády ČR věnovaly v této době hlavní pozornost řešení transformačních problémů na úrovni celého státu, protože tyto problémy měly převážně makroekonomickou podstatu zasahující plošně celé území.
- Mezuregionální socioekonomické diference v ČR i přes jejich postupné prohlubování po zahájení transformace nebyly zpočátku tak velké jako ve většině zemí EU.

V roce 1992 bylo přijato usnesení vlády k zásadám regionální hospodářské politiky, které byly předloženy ministerstvem hospodářství v dané době zodpovědným za regionální politiku. Regionální politika byla tímto usnesením zúžena v podstatě na podporu malého a středního podnikání v hospodářsky problémových regionech. Neřešila se otázka koordinace činností odvětvových ministerstev, jejichž rozvojové programy mají silné regionální dopady (zejména ministerstvo dopravy, průmyslu a obchodu, zemědělství, životního prostředí) a pozornost nebyla věnována ani roli regionálních či místních orgánů. V souvislosti s transformací ministerstva hospodářství přešla od roku 1997 zodpovědnost za regionální politiku na MMR (ŽÍTEK, 2004).

Hlavním a v podstatě jediným dosud aktivně využívaným nástrojem regionální politiky je podpora malého a středního podnikání v hospodářsky problémových oblastech. Tyto programy jako celek prošly od svého vzniku v roce 1993 určitým vývojem, nicméně vždy jsou v obecné poloze zaměřeny na podporu založení a rozvoje malých a středních podniků na území ČR a každoročně aktualizovány tak, aby odpovídaly měnícím se potřebám, ale reagovaly i na pozitivní či negativní zkušenosti s realizací jednotlivých programů. S tím, jak vznikaly a prohlubovaly se meziregionální rozdíly, ale i v souvislosti s přípravou našeho vstupu do EU, se začala pozornost věnovaná regionální politice zvětšovat. Vedle regionálně zaměřených programů podpory malého a středního podnikání byly ve státním rozpočtu v roce 1999 poprvé vyčleněny prostředky na rozvojové programy pro regiony v dané době nejvíce postižené, tedy pro severozápadní Čechy a pro severní Moravu. V roce 1997 byly zpracovány nové zásady regionální politiky zohledňující základní principy regionální politiky Evropské unie (MATOUŠKOVÁ, 2000).

V roce 1998 přijala vláda ČR svým usnesením č. 235 Zásady regionální politiky. Zároveň stanovila úkoly v oblasti legislativní, institucionální a programové. V rámci jejich plnění byla vypracována na národohospodářské a regionální úrovni řada strategických a programových dokumentů, které však měly většinou přípravný charakter. Zásadním strategickým dokumentem regionální politiky ČR je Strategie regionálního rozvoje České republiky, kterou vláda ČR přijala 12. července 2000 svým

usnesením č. 682. Na tento dokument navazují Programy rozvoje krajů ČR vypracováváné na úrovni krajů – regionů NUTS 3. Z nich následně bývají odvozovány operační programy na úrovni regionů NUTS 2 (KOLEKTIV AUTORŮ, 2004). Všechny tyto výše uvedené skutečnosti vedly na počátku milénia k zásadnímu obratu i v regionální politice ČR.

Ve vazbě na zavedení krajského zřízení v roce 2000 bylo přijato několik pro regionální politiku zcela zásadních zákonů, jako zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, dále zákon č. 129/2000 Sb. o krajích a zákon č. 132/2000 Sb. o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze (KUTSCHERAUER, 2006). Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje poprvé definuje pojem region a vymezuje území regionů soudržnosti, jež odpovídají územním statistickým jednotkám NUTS 2. Dále vymezuje působnost MMR, nově vzniklých VÚSC – krajů a obcí při podpoře regionálního rozvoje.

Přijetí těchto několika naprosto zásadních zákonů a usnesení vlády mělo zlomový význam pro českou regionální politiku. Jak v oblasti věcné náplně, tak v oblasti legislativní představovalo přijetí zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, rámec pro českou regionální politiku. Lze konstatovat, že byl takto poprvé na území ČR regionální rozvoj upraven právní normou. V podstatě až do roku 2000 byla totiž regionální politika prováděna jen na základě několika usnesení vlády. ČR se tak přiřadila k vyspělým státům, jež mají legislativně upravenou tuto oblast veřejné správy. Zákon měl samozřejmě zásadní význam pro provádění regionální politiky příslušnými orgány státní správy územní samosprávy a současně vytvářel odpovídající právní podmínky pro získání pomoci ze strukturálních fondů ES. Přijetím tohoto zákona se ČR významně přiblížila k legislativní úpravě regionální politiky v rámci EU. Od roku 2000 tak byla česká regionální politika zaměřena i na rozvoj podnikání, rozvoj lidských zdrojů, výzkum a technologický vývoj, rozvoj cestovního ruchu, zlepšování regionální infrastruktury, rozvoj občanské vybavenosti, rozvoj služeb sociální a zdravotní péče a na opatření vedoucí k ochraně životního prostředí (WOKOUN, 2003).

V roce 2001 pak byly ve všech krajích v České republice v souladu se zákonem č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje vypracovány Programy rozvoje územního obvodu kraje, které byly schváleny krajskými zastupitelstvy. Současně se rozběhlo institucionální a programové zajišťování přípravy programových dokumentů

pro čerpání strukturálních fondů EU pro období 2004–2006, např. „Národní rozvojový plán 2004–2006“ (KUTSCHERAUER, 2006).

Díky vstupu do Evropské unie má nyní ČR možnost využívat prostředky EU věnované na politiku hospodářské a sociální soudržnosti v zaostávajících regionech Unie s cílem zvýšit konkurenceschopnost těchto regionů. V tomto kontextu je třeba chápat programové období EU (2007–2013) jako zcela ojedinělou šanci, neboť ČR bude mít poprvé a zřejmě i naposledy možnost využít skutečně obrovský objem finančních zdrojů na základě definovaných cílů a priorit „Národního rozvojového plánu České republiky pro období 2007–2013“, v rámci kterého byl zpracován tzv. „Národní strategický referenční rámec (NSRR)“. Klíčovou otázkou tedy je, zda ČR bude schopna tyto prostředky efektivně využít, a to v plném rozsahu, a jaké kroky je k tomu nutné podniknout (BLAŽEK, 2006).

Od přistoupení k EU 1. května 2004 do konce roku 2007 odvedla ČR do rozpočtu Unie 111,2 mld. Kč a získala 144,2 mld. Kč. Kladné saldo ČR ve vztahu k rozpočtu EU tak dosahuje celkem 33 mld. Kč. Čistá pozice za rok 2007 k této souhrnné pozitivní bilanci přispívá více než polovinou. V roce 2007 obdržela Česká republika z rozpočtu EU opět více, než do něj odvedla. Stejně jako v předchozích letech tak ČR zůstává čistým příjemcem z rozpočtu EU. Rozdíl mezi příjmy z rozpočtu EU a odvody do něj, tedy tzv. čistá pozice ČR za rok 2007 dosáhla 17 mld. Kč a je nejen výrazně lepší než v předchozím roce (kdy dosáhla 6,7 mld. Kč), ale dokonce nejlepší od vstupu ČR do EU. Tohoto pozitivního výsledku ČR dosáhla i přesto, že v roce 2007 již ztratila nárok na čerpání tzv. rozpočtových kompenzací. V roce 2008 dosáhla čistá pozice výše 22,8 mld. Kč. Do České republiky by však mohl proudit teoreticky čistý příjem až 93 miliard Kč ročně. Samotný výpočet čisté pozice ČR vůči rozpočtu EU představuje pouze účetní přehled porovnávající příjmy a výdaje ČR ve vztahu k evropskému rozpočtu. Neodráží ani toky vůči státnímu rozpočtu ČR, ani výši prostředků, kterou obdrželi koneční příjemci. Především však nedokáže postihnout skutečné přínosy, které členství v Evropské unii přináší (DUŠEK, SKOŘEPA, 2008b). Při komparaci skutečného čerpání z rozpočtu Unie a potenciální možnosti čerpat finanční prostředky zjistíme, že Česká republika má velké rezervy a ani zdaleka nevyužívá všechny možnosti čerpání, které by mohla. Z EU25 je v čerpání ze strukturálních a kohezních fondů pro roky 2004–2006 na 23. místě – čerpání pouze 63 % prostředků (ČTK, 2008). Od začátku roku 2007 však platí pravidlo, podle něhož fondy nevyčerpané do dvou let automaticky propadnou. Dosud nebylo jejich čerpání časově omezeno. Strukturální a

kohezní fondy obsahují pro léta 2007–2013 pro ČR 23,697 miliardy eur, je však otázkou, kolik peněz z nich ČR dokáže využít.

Důvody nečerpání či velmi pomalého čerpání jsou zřejmé. Excesivní fragmentace podpůrných programů zřetelně zvyšuje náklady na realizaci těchto programů, a to jak na straně poskytovatelů (náklady na vypracování všech administrativních náležitostí – od textu vyhlášení programu až po vypracování formulářů žádostí a hodnocení předložených návrhů projektů), tak i na straně předkladatelů (zejména nutnost získávat informace o existenci jednotlivých programů a detailní informace o podmínkách pro předložení žádosti o podporu projektu v rámci konkrétního programu). Přitom tyto vícenáklady objektivně snižují objem prostředků disponibilních pro přímou realizaci vlastních projektů. Nízká transparentnost celé plejády podpůrných programů také způsobuje, že některé slabší, resp. začínající subjekty na podporu vůbec nedosáhnou, protože nemají čas na studium nabízených možností ani specifické znalosti nutné k předložení projektu splňujícího program od programu jiná formální kritéria. Podpora tak může být poskytována silnějším subjektům, které ji mnohdy ani nezbytně nepotřebují. Dalším možným problémem je i přes zvýšenou míru spolufinancování ze zdrojů EU (až 85 % oprávněných nákladů projektu) zajištění zbývajících 15 % prostředků z českých zdrojů (BLAŽEK, 2006).

2.4 Nástroje rozvoje regionu

Nástroje rozvoje můžeme v obecné rovině označit jako pomůcky k výkonu, podpoře nějaké činnosti. V kontextu územního rozvoje lze označení nástroj vymezit jako obecný pojem pro všechny prostředky, které napomáhají k dosažení rozvojových cílů daného území. Existuje velké množství dílčích pohledů na nástroje rozvoje území, resp. rozvoje jednotlivých sektorů či věcných oblastí, nicméně základní klasifikace dle charakteru nástrojů je obecně přijímána (BINEK, 2009).

Hlavními dvěma skupinami nástrojů rozvoje jsou nástroje finanční a nástroje nefinanční, případně regulativní. Tuto skutečnost uvádí a dále rozvíjí např. KLOK (1995), který specifikuje přístup ke klasifikaci nástrojů rozvoje. Při zachycení kategorií nástrojů zdůrazňuje nutnost soustředění na omezené množství diferencujících znaků a zmiňuje nejednoduchou společnou systematizaci tradičních nástrojů (zejména ekonomických) a nových, dílčích či příležitostných nástrojů (v praxi se to projevuje zejména tím, že je vyčleňováno pouze několik skupin nástrojů v návaznosti na dominantně uplatňované nástroje; nové a méně obvyklé nástroje jsou z hlediska

klasifikace opomíjeny). V oblasti rozvoje venkova dosud, i z uvedeného důvodu, nebyla ucelená klasifikace nástrojů rozvoje provedena (otázkou zůstává, zda formálně logická klasifikace nástrojů je nejučelnější z hlediska jejich reálné aplikace) (BINEK, 2009).

Východiskem jsou obecné přístupy veřejné politiky a zejména politiky regionální, kde existuje celá řada klasifikací nástrojů rozvoje. Územní rozvoj, resp. rozvoj venkova je jednou z veřejných politik (veřejná politika je chápána jako souhrn činností „vlády“; vládou v širším kontextu můžeme rozumět jak vládu státu, tak radu kraje či radu, resp. zastupitelstvo obce) (BINEK, 2009).

POTŮČEK (2005) sice nástroje neklasifikuje, nicméně jako nejdůležitější nástroje veřejných politik v souvislosti s jejich realizací uvádí: nástroje strategického řízení, politické deklarace, právní a organizační normy, jejich tvorba a aplikace, fiskální nástroje, organizování, koordinace, řízení realizace, výchova a indoktrinace.

Všechny veřejné politiky mají určité shodné rysy, a tudíž i nástroje, které vytváří a využívají pro naplnění cílů, jež mají dosahovat, mají též určité shodné rysy (jsou tedy podobné i typy jejich nástrojů). Chápeme-li venkov jako součást regionů, tak lze jako východisko pro specifikaci nástrojů rozvoje venkova využít klasifikaci a metodický přístup užívaný v oblasti regionální politiky. Další členění nástrojů regionální politiky viz kapitola 2.3.3 – Cíle a nástroje regionální politiky.

Důležitou otázkou uplatnění nástrojů rozvoje je vhodnost jejich společného užití k rozvoji území, ať již jde o potenciální dopady, či schopnost aktérů nástroje využít. Je třeba zdůraznit, že pro každou úroveň veřejné správy při snaze o rozvoj venkova jsou reálné a vhodné jiné podoby daných nástrojů a že je třeba usilovat o nalezení jejich optimální kombinace pro daný subjekt a dané aplikační území. Na účinnost jednotlivých nástrojů a opatření má vliv řada faktorů, které ve spojení s venkovskými oblastmi mohou nabírat určitá specifika. Při konkretizaci rozvojových nástrojů ze strany jejich tvůrce je třeba rozlišit vnitřní a vnější způsoby aplikace těchto nástrojů rozvoje, tj. co by měli dělat samotní aktéři daného regionu a co je potřebné učinit zvenku. Nástroje by těmto odlišným úrovním měly být vhodně přizpůsobeny. Může se jednat např. o:

- administrativní nástroje (legislativa, závazné procedury, postupy, org. normy),
- institucionální nástroje (instituce, spolupráce, regionální management),
- koncepční nástroje (strategie, programy, plány, politické deklarace, územně plánovací dokumenty, pozemkové úpravy),
- věcné nástroje (infrastruktura, poskytnutí prostor, služeb, poradenství),
- sociálně-psychologické nástroje (vzdělávání, komunikace, motivace),
- finanční nástroje (systémy finančních podpor, dotace, granty) (BINEK, 2009).

Instituce hrají v moderní ekonomické analýze významnou úlohu a institucionální analýza je významným pomocníkem pro pochopení základních teoretických souvislostí stejně jako empirických pozorování. Široká uplatnitelnost a aplikovatelnost poznatků tohoto myšlenkového proudu jej proto staví mezi nejdůležitější soudobé teoretické přístupy (OTÁHAL, 2009).

Institucionální nástroje lze chápat jako struktury vzniklé za účelem podpory uplatnění ostatních nástrojů a přímé realizace rozvojových cílů. Jde o tzv. měkkou infrastrukturu. Hlavními nástroji v této kategorii jsou instituce zabývající se rozvojem příslušné oblasti, struktury spolupráce, struktury managementu (např. regionální management). Obecně můžeme tuto skupinu dále členit dle míry a podoby formalizace. Institucionální nástroje vychází ze snahy vytvořit prostředí pro realizaci rozvojových aktivit. Vznik určité struktury umožňuje zmnožení sil jednotlivých účastníků, zastřešení a sladění různorodých činností a společný postup. Vznik institucionálních nástrojů (struktur) je jedním z klíčových projevů spolupráce při rozvoji území (BINEK, 2009).

2.5 Spolupráce obcí jako faktor rozvoje regionu

2.5.1 Specifikum regionální politiky Evropské unie

Regionální politika EU obnáší celou řadu různých vztahů a vazeb. Východiska se liší nejen dle teritoriálních úrovní (EU, členský stát, region), ale i dle typů aktérů či dle motivů jejich interakce. V této souvislosti je regionální politika EU považována za politickou arénu s četnými kolektivními či korporativními prvky. Tato rozšířená představa vyplývá ze „silné oboustranné (resp. mnohostranné) závislosti mezi veřejnými subjekty na různých teritoriálních úrovních“. Mezi aktéry regionální politiky EU vznikají husté politické sítě, a to jak vertikální – prostupující všechny tři roviny EU, tak i horizontální – v rámci interakcí aktérů na každé z rovin. Právě kolektivní charakter regionální politiky EU se jeví jako možný pomyslný nástroj zkoumání tohoto vědeckého předmětu. Nástroj, který poskytuje společný jmenovatel pro výzkum působení regionální politiky EU na všech třech teritoriálních úrovních (EU, členský stát, region), a který umožní odhalit komplexitu vztahů mezi aktéry regionálních zájmů v EU (DOČKAL, 2006).

2.5.2 Fenomén spolupráce aktérů regionálního rozvoje

Spolupráce je významným vztahem ve všech oblastech lidské činnosti. Umožňuje snadněji a účinněji dosáhnout potřebných výsledků, v řadě případů není možné cíle bez spolupráce vůbec dosáhnout. Její důležitost se projevuje nejen v oblasti

mezilidských vztahů, ale i v oblasti činnosti a komunikace nejrůznějších subjektů. Současné pojetí regionální politiky jako činnosti, jejímž úkolem je přispívat ke snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a zabezpečování jejich harmonického rozvoje, zdůrazňuje i vyžaduje nutnost spolupráce obcí při rozvoji daného prostoru. Uskutečňování regionální politiky je nesené především představiteli veřejné správy příslušných regionů a významně se opírá o potřebu jejich spolupráce při poznávání, pochopení a prosazování potřeb rozvoje a vytváření vhodných podmínek pro jejich praktickou realizaci. Fenomén „spolupráce měst a obcí“ se tak za určitých podmínek stává důležitým „faktorem rozvoje“ (GALVASOVÁ, 2007).

Existuje mnoho definic pojmu města či obce v závislosti na tom, který vědní obor se municipalitou zabývá. Lze najít definice zaměřené z hlediska architektonického, urbanistického, sociologického aj. Definice se také mohou lišit podle jednotlivých autorů. Město a obec lze definovat například jako sociální organismus, který je geograficky vymezený a relativně stabilní. Je charakterizován souborem dynamických znaků (základních a specifických charakteristik), které ho odlišují od jiných forem osídlení. Mezi základní charakteristiky města se obvykle uvažují faktory, které se mění s časem jako např. počet obyvatel, hustota obyvatelstva, převládající druhy výrobních a nevýrobních aktivit, hustota a kompaktnost výstavby, struktura obyvatelstva aj. (MATOUŠKOVÁ, 2000).

Hledání smyslu obecní spolupráce v současných podmínkách České republiky vyžaduje především změnu přístupu od pasivního praktického uplatnění zákonné možnosti sdružování k aktivnímu využití v kontextu celkových veřejných financí. Vítězství demokracie v základním střetu s efektivností pochopitelně mělo a má své ekonomické dopady – nedostatečně vybavené malé obce nejsou schopny uspokojovat veřejné potřeby svých obyvatel efektivně (snížená kvalita veřejných statků, zanedbání dlouhodobého rozvoje obce, zvýšené nároky na dotace, narůstání municipálního zadlužení apod.). Chceme-li se vyhnout antidemokratickému řešení prostřednictvím redukce počtu obcí, obraťme se k druhé možnosti, k meziobecní spolupráci. Aktivní dobrovolná spolupráce je jednou z cest k integraci územní samosprávy a zefektivnění veřejných financí. Na základě ekonomických podnětů se vytvářejí větší celky, jejichž hranice jsou určeny efektivností aktivit v daném prostoru (KOTVALOVÁ, 2001).

Spolupráce je mimo jiné významným prvkem současných institucionálních teorií regionálního rozvoje, kde se klade důraz na vzájemnou spolupráci celé škály místních či regionálních aktérů, která je založena na vzájemné důvěře. Právě míra důvěry je podle GRANOVETTERA (1985) klíčovou charakteristikou ekonomiky. Důvěra se tvoří

opakovanými (úspěšnými) interakcemi. Existují přitom sítě kontaktů s různou kvalitou a mírou důvěry. Každý subjekt je zapojen do některých ze sítí, jejichž kvalita do značné míry ovlivňuje jeho možnosti. Nízká míra důvěry způsobuje dodatečné, resp. zvýšené náklady, např. na zajištění, že dodané zboží bude skutečně zapláceno, vymáhání dluhů apod. Regionální výzkum inspirovaný těmito přístupy se snaží analyzovat roli osobních vztahů, vzájemné důvěry mezi partnery a studovat kontakty jako formu společenské integrity a stanovit jejich význam z hlediska příčin rozdílů mezi regiony. Přitom existence sítí není sama o sobě pozitivní a prospěšná (existují i parazitické sítě, či přímo mafie). Z hlediska perspektiv a šancí aktérů (jednotlivců, municipalit, firem) záleží nejen na intenzitě jejich zapojení do sítí, ale i na obsahu, který sítě přenášejí (WOKOUN, 2008).

Představitelé obcí vstupují při zajišťování podmínek udržitelného rozvoje pro své občany a na svých územích do značného množství vztahů s nejrůznějšími subjekty, přitom jen některé z těchto vztahů jsou výrazem skutečné spolupráce a jen určité z nich pak lze považovat za „faktor rozvoje“. Většinou se předpokládá, že k rozvoji přispívá taková spolupráce, která je účelná a efektivní a má pozitivní dopad na socioekonomický rozvoj daného území. Potřeba vytvořit, udržet a rozvinout optimální podmínky pro uskutečňování rozvojových záměrů obcí či regionů se dlouhodobě opírá o hledání vhodných zdrojů vnitřních i vnějších. Nejvíce chybí vlastní zdroje, a to jak personální, tak i materiální a zejména finanční. Nedostatek finančních prostředků se objevuje jako jeden z nejčastěji deklarovaných problémů podmiňujících další rozvoj obcí a regionů. V období po vstupu České republiky do Evropské unie se otevřely významně větší možnosti pro získávání „externí“ podpory k realizaci rozvojových záměrů obcí i regionů, současně však narostly i nároky na připravenost a schopnost zainteresovaných subjektů je využít pro zajištění kvalitních rozvojových projektů s pozitivním dopadem na úroveň socioekonomického vývoje daného území. V novém plánovacím období jsou více upřednostňovány „finančně větší“ projekty s tzv. nadobecním či nadregionálním dopadem. Příprava takových projektů již vyžaduje kromě většího množství disponibilních prostředků na spolufinancování i rozvinutí úzké spolupráce více subjektů (obcí i ostatních). Původně bylo čerpání prostředků z některých dotačních titulů podmíněno účastí žadatele ve svazku obcí, či žádost muselo podávat sdružení obcí. Tato okolnost vyvolala prudký nárůst („boom“) počtu dobrovolných svazků obcí nejčastěji označovaných jako mikroregiony. Následkem této situace se řada obcí stala členem více než jednoho mikroregionu a rozvinula také mnoho aktivit ve spolupráci i s jinými subjekty (GALVASOVÁ, 2007). Role dobrovolně vznikajících mikroregionů je

založena zejména na vytváření společných aktivit, projektů i strategií, které umožňují zejména malým venkovským sídlům zachovat na dostatečně dobré úrovni životní podmínky jejich obyvatel (KOLEKTIV AUTORŮ, 2004).

Venkovský mikroregion nemůžeme chápat jako striktně vymezenou administrativní jednotku, ale jako dobrovolné sdružení měst a obcí, které usilují o společná řešení problémů. Důvody, které vedou ke vzniku jednotlivých mikroregionů, jsou dle ÚÚR různé. V minulosti vznikaly zejména monotematicky zaměřené mikroregiony, které většinou po splnění účelu, za kterým byl mikroregion vytvořen, nepokračovaly v další spolupráci. Některé mikroregiony na základech spolupráce založené na jednorázovém úkolu postavily další spolupráci a svůj komplexní rozvoj. Mikroregiony vznikající zdola mají tedy v poslední době stále častěji komplexní charakter a monofunkční mikroregiony se vyskytují stále v menší míře (DUŠEK, SKOŘEPA, 2006).

Podle posledního celorepublikového monitoringu Mikroregiony 2008 je do mikroregionů zapojen stále vyšší počet obcí (5 473) a pokrytí mikroregiony v rámci ČR zaujímá stále větší plochu. Velký počet mikroregionů v současné době disponuje zpracovaným aktuálním rozvojovým dokumentem pro své území, nebo takový dokument pořizuje. Na většinu rozvojových dokumentů navazují konkrétní projekty. Na mnoha místech docházelo i v roce 2008 k překryvům jednotlivých mikroregionů, které byly mnohdy vícečetné (NOVÁKOVÁ, 2009).

Náš vstup do EU přinesl změnu ve fungování regionů i v tomto ohledu. Je zřejmé, že stávající sídelní struktura, především malé samostatné obce, nebude schopna zajistit plně vypracování takových programů, které by mohly být předloženy EU pro poskytnutí prostředků ze strukturálních fondů. Takto lze zjednodušit například dva hlavní důvody vzniku mikroregionu Jesenicko – tedy společné propojení a provázání zájmů a záměrů akcí a aktivit venkovských obcí v územně uceleném venkovském zájmovém prostoru s cílem dosažení žádoucích změn ve všech obcích takto vymezeného prostoru – a nově otevřená šance čerpání finanční pomoci ze strukturálních fondů EU jako prostředku pomáhajícího snižovat ekonomickou a sociální nerovnováhu zemí ucházejících se o vstup do tohoto společenství (DUŠEK, SKOŘEPA, 2006).

Strukturální fondy EU podle Pracovní skupiny pro malé obce při odboru územní veřejné správy Ministerstva vnitra ČR podporují synergii mezi urbanizovanými a venkovskými oblastmi. Základním cílem je, aby obyvatelé venkovských regionů měli přístup ke specializovaným službám obecného hospodářského zájmu, které mohou být poskytnuty pouze v urbanizovaných oblastech. Jen lepší podmínky ve venkovských

oblastech tam přilákají podniky a kvalifikované pracovníky a zabrání odchodu lidí tak, jak o tom ostatně hovoří Národní strategický referenční rámec pro období 2007–2013. Ten jako řešení vidí vytvoření sítě spolupráce mezi venkovskými oblastmi a městy, zvláště pak center střední velikosti, a také ve vzájemné propojenosti ekonomických aktivit malých sídel ve venkovském prostoru (RYŠAVÝ, 2006).

Vznik mikroregionů a vzájemná spolupráce je tedy nezbytná pro společné prosazování společných zájmů a záměrů venkovských obcí a měst s cílem dosažení žádoucích změn ve všech obcích určitého prostoru a je ve venkovském prostoru pozitivním trendem (DUŠEK, SKOŘEPA, 2006).

2.5.3 Kritika spolupráce mezi aktéry regionálního rozvoje

Tento nový proces spolupráce je třeba posoudit i kriticky. Vícenásobné členství obcí v různých uskupeních může vést k rozmělnění zdrojů, úsilí i aktivit a u řady obcí je navíc pouze formální. Někdy přetrvává zájem o prosazení především individuálních zájmů a ke skutečné spolupráci, jejíž smysl je v dosažení „synergického efektu“, tak dochází zřídka. Přestože se nově rozvíjí i další – moderní – platformy spolupráce různých subjektů v území (zejména formou místních akčních skupin, které vznikají z iniciativy LEADER a z Evropského zemědělského záručního a rozvojového fondu), zůstává otázka, nakolik je jejich vznik veden spíše pragmatickým využíváním nabízených možností – tedy zejména získáním financí pro realizaci vlastních rozvojových záměrů. Ukazuje se rovněž, že ani současná organizační a právní forma umožňující různé podoby spolupráce obcí není plně dostačující, což je značnou bariérou zvláště v procesech vyjednávání o realizaci společných rozvojových záměrů v daném území. Stále nejsou ani dostatečně transparentní ekonomické aspekty této společné činnosti. Pro nalezení vhodných řešení je třeba využít i zahraničních zkušeností a konfrontovat je s českou realitou. Značnou bariérou funkční spolupráce obcí je i charakter jejich administrativní správy, se kterou se nejvíce potýkají zejména malé obce. Pro ně je pak většinou významnou podmínkou jejich úspěšného rozvoje právě možnost spolupráce a sdružování. Intenzita spolupráce obcí má své hranice – při zachování jejich individuální suverenity by neměla narušit možnost aplikace principu subsidiarity. To znamená, že obce by měly dělat to, co zvládnou nejlépe, činnosti vyžadující specifickou odbornost by měly být vykonávány na úrovních, kde je možno je vykonávat efektivněji. Proto je třeba účelně vyhodnotit dosavadní nepříliš koordinované procesy spolupráce a přispět k jejich přeměně na efektivní nástroje regionální politiky (GALVASOVÁ, 2007).

Tabulka 5 – Princip partnerství a spolupráce v trojrovinném pojetí EU (DOČKAL, 2006)

Rovina	Formální nastavení principu partnerství	Naplnění principu partnerství	Aktéři
EU	existují formalizovaná pravidla pro působení aktérů regionálních zájmů jsou nastavena procesní pravidla vyjednávání mezi evropskými institucemi a členskými státy	dochází k časté interakci mezi zájmovými skupinami a evropskými institucemi připomínky zájmových skupin a pozice členských států jsou kooptovány do návrhů Evropské komise	instituce EU (zejména Evropská komise, Výbor regionů, Evropský parlament) orgány členských států (ministerstva a jiné kompetentní úřady, negociační výbory) evropské asociace regionálních zájmů
Stát	subnárodní složky mají možnost podílet se na vyjednávání u evropských institucí po boku státu existuje formalizovaný dialog mezi státními orgány a subnárodními složkami ve věcech nastavení regionální politiky EU v daném členském státě subnárodní složky nejsou pouze detašovaná pracoviště státních orgánů, ale tvoří opravdovou decentralizovanou rozhodovací úroveň	subnárodní složky nabízenou platformu využívají	orgány členských států (ministerstva a jiné kompetentní úřady) národní asociace regionálních zájmů odborná veřejnost širší veřejnost
Region	subnárodní složky nejsou pouze detašovaná pracoviště státních orgánů, ale tvoří opravdovou decentralizovanou rozhodovací úroveň za realizaci regionálně rozvojových programů jsou odpovědné subnárodní složky	na tvorbě regionálně-rozvojových programů se podílí co nejširší spektrum regionálních či lokálních aktérů v regionu existuje subjekt, který má na starosti výkon regionálně-rozvojových programů (tzv. regionální management)	orgány místní samosprávy či přenesené státní správy regionální a lokální zájmy regionální a lokální výzkumná a vzdělávací centra neziskové organizace, odbory širší veřejnost

2.5.4 Význam a důvody spolupráce obcí

Důvody pro spolupráci nejrůznějších subjektů mají základ v existenci „synergického efektu“, tedy faktu, že společně lze dosáhnout významnějšího výstupu, než kdyby každý subjekt usiloval o dosažení cíle sám. Spolupráci lze obecně považovat za součinnost určitého množství subjektů při dosahování určitého společného cíle. Spolupráce je významný prvek fungování veřejné správy a nezbytný prvek rozvoje regionů. Z hlediska zúčastněných partnerů, jimiž mohou být složky státní správy, jednotky samosprávy, neziskové organizace (bez ohledu na jejich charakter), podnikatelský sektor či občané, můžeme rozlišit řadu forem spolupráce založených na nejrůznějších kombinacích vztahů zúčastněných subjektů a podmínek pro její naplňování. Pokud hovoříme o spolupráci v rámci veřejného sektoru, rozlišujeme situaci v rámci státní správy a samosprávy. Jednotlivé subjekty státní správy se zabývají řízením zvláště vymezených oblastí, které spolu nejčastěji úzce souvisí, z čehož plyne i nezbytnost jejich zřejmých vzájemných interakcí. Vztahy mezi jednotlivými složkami státní správy lépe vystihuje označení koordinace, jejíž náplní je zajištění vlastních úkolů tak, aby nebyly v rozporu s úkoly jiných složek.

Obrázek 3 – Územní rozsah společenství obcí (RYŠAVÝ, 2006)

V případě samosprávy realizují jednotlivé subjekty svěřené úkoly specifické i komplexní povahy a spolupráce jim umožňuje dosahovat zmiňovaného synergického efektu, zejména v oblasti úspor z rozsahu či s využitím sdružování prostředků, vzájemné výpomoci či společného řešení problémů. Význam spolupráce pro jednotlivé subjekty samosprávy je podmíněn především jejich organizačními a ekonomickými možnostmi. Pro posouzení významu i forem spolupráce je vhodné rozlišovat spolupráci nejrůznějších partnerů i z hlediska různých územních celků a jejich vzájemných vztahů (v rovině centra, krajů, regionů, svazků obcí a obcí). Důležitá a neopominutelná je i jejich spolupráce vzájemná. Pro obce je efektivní spolupráce klíčovým faktorem jejich rozvoje. Umožňuje jim realizovat rozhodující rozvojové záměry na svěřeném území, připravovat a uskutečňovat rozvojové projekty, které by samostatně pro jednotlivé obce byly prakticky nedosažitelné, umožňuje jim tímto způsobem snížit problémy plynoucí z jejich případné malé populační velikosti či nevýhodné územní odlehlosti. Lze proto tvrdit, že meziobecní spolupráce je těžištěm spolupráce ve veřejné správě. Nasvědčují tomu i neustále se rozvíjející a měnící se struktury této vzájemné spolupráce. Důležitým důvodem pro navazování nejrůznějších forem spolupráce je zájem spolupracujících subjektů racionálně a efektivněji využívat vlastní disponibilní zdroje či prostředky pro dosahování stanovených cílů. Subjekty předpokládají, že výsledkem kooperativní spolupráce si alespoň jeden z nich polepší, přičemž ostatní si nepohorší (tj. paretooptimální výsledek), nebo spíše v praxi všechny subjekty předpokládají získání nějakých výhod. Pro úplnost je nutno uvést spolupráci napříč jednotlivými úrovněmi veřejné správy, která vykazuje svébytný charakter zejména kvůli různému postavení partnerů (právnímu či významovému). V případě spolupráce mezi kraji a obcemi jde o vztah rozvojový, kdy kraj usiluje o zlepšení podmínek obcí, v případě spolupráce mezi státní správou a samosprávou jde zejména o vztah správní a koordinační, který souvisí se smíšeným modelem přenesené a samostatné působnosti (GALVASOVÁ, 2007).

2.5.5 Velikostní struktura obcí v České republice

Členění území a obcí se vyvíjí v čase. V každé době však respektuje existující společensko-politické podmínky. Současně se však projevuje princip historické inercie. Nové jednotky odpovídají změněným podmínkám, mají však v sobě zakomponovanou „stopu“ z předcházejících vývojových stadií (GALVASOVÁ, 2007).

Sídelní síť České republiky je poměrně stará, většina dnes existujících sídel pochází z období raného až vrcholného středověku, sídla v úrodných oblastech však mnohdy i z dob podstatně starších. Zhruba do konce 16. století bylo osídlení území dnešního Česka až na výjimky dokončeno, a přestože i v dalších staletích docházelo ke vzniku a zániku jednotlivých sídel, sídelní síť Česka se do dnešních dnů zachovala v podstatě v podobě, jakou měla v období po třicetileté válce. Také zmíněné procesy urbanizace a vyliďňování venkova, které proběhly v posledních dvou staletích, na tento poměrně stabilní systém nejen navázaly, ale výrazně proměnily jeho velikostní strukturu a míru koncentrace obyvatelstva v jednotlivých skupinách sídel. Z hlediska statistiky je hodnocení změn v sídelní struktuře problematické, neboť většina ukazatelů je k dispozici nikoli za jednotlivá sídla, ale pouze za administrativní jednotky – obce. Ty sestávají zpravidla z více sídel a jejich vymezení vzhledem k administrativnímu charakteru je v čase daleko méně stabilní než systém osídlení. Fyzické spojování sídel dané jejich růstem probíhá již řadu desetiletí, avšak zejména pro období 1961–1989 je typické masové a často ryze formální slučování obcí. Po roce 1989 (především v letech 1990–91) docházelo naopak k opětné dezintegraci mnoha obcí v ČR. Sídelní struktura České republiky se vyznačuje značnou roztržitostí, jež je dána dlouhým historickým vývojem sídelní sítě. Typický je velký počet relativně malých obcí. V roce 2001, kdy se konalo poslední Sčítání lidu, domů a bytů, existovalo v České republice 6 258 obcí s celkovým počtem 10 230 060 obyvatel. Průměrná velikost obce v ČR tak činí 1 635 obyvatel. Mediánová velikost obce je však pouhých 382 obyvatel, tzn. plná polovina obcí má méně než 382 obyvatel. Ve velikostních skupinách do 1 000 obyvatel se nachází téměř 80 % všech obcí. V těchto obcích přitom žije pouze 17,2 % obyvatelstva ČR. Do velikostní kategorie obcí do 2 000 obyvatel spadá celkem 5 634, tj. 90,0 % obcí a žije v nich 26,1 % obyvatelstva. Naopak pouhých 131, tj. 2,1 % obcí má více než 10 000 obyvatel, v těchto obcích je však soustředěna více než polovina (54,2 %) obyvatel ČR. Přitom v pěti velkoměstech nad 100 000 obyvatel žije více než jedna pětina (20,8 %) obyvatelstva. Zbývající část souboru tvoří 493 obcí a malých měst (7,9 % z celkového počtu) o velikosti 2 000–9 999 obyvatel s 19,7 % populace. Sídelní síť nemá v celé České republice jednotný charakter. Pro Čechy a oblast Českomoravské

vrchoviny je typická hustá síť malých sídel. V nížinách jsou vesnice zpravidla o velikosti 200–500 obyvatel rozloženy ve vzájemných vzdálenostech 2–5 km. V pahorkatinách a podhorských oblastech je rozložení takovýchto sídel řidší, ale doplněné velkým množstvím drobných lokalit, dnes často již jen s maximálně několika desítkami obyvatel a domovním fondem využívaným převážně k rekreaci. V horských oblastech převažují sídla údolního typu doprovázená řadou dnes rovněž téměř vylidněných izolovaných horských samot. Oproti tomu pro nížinné oblasti Moravy a Slezska jsou charakteristická větší sídla, zpravidla s 1 500–3 000 obyvateli, rozmístěná ve větších vzdálenostech. Také města jsou v průměru větší než v Čechách a jejich síť je řidší (ČSÚ, 2004).

Tabulka 6 – Počet obcí a jejich obyvatel dle velikostních kategorií obcí (ČMEJREK, BUBENÍČEK, LUHANOVÁ, 2004)

Velikostní kategorie obce	Počet obcí	Počet obyvatel
do 500 obyvatel	58,9 %	8,5 %
501–3000 obyvatel	34,3 %	22,4 %
3001 a více obyvatel	6,8 %	69,0 %
celkem	100 %	100 %

Tabulka 7 – Počet obcí v České republice v letech 1961–2007 dle ČSÚ (2007)

Území	1961	1970	1980	1990	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Česká republika	8726	7511	4778	4100	6251	6258	6254	6249	6249	6248	6248	6249
Hlavní město Praha	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Středočeský kraj	1568	1335	816	770	1148	1148	1148	1146	1146	1146	1146	1146
Jihočeský kraj	1069	742	344	298	623	623	623	623	623	623	623	623
Plzeňský kraj	773	624	307	258	505	506	503	501	501	501	501	501
Karlovarský kraj	192	172	87	84	132	132	132	132	132	132	132	132
Ústecký kraj	579	502	347	224	354	354	354	354	354	354	354	354
Liberecký kraj	309	277	169	129	216	216	216	216	216	215	215	215
Královéhradecký kraj	620	518	405	302	448	448	448	448	448	448	448	448
Pardubický kraj	588	552	394	334	453	453	453	452	452	452	452	451
Vysočina	947	832	555	491	730	730	729	729	729	704	704	704
Jihomoravský kraj	725	692	609	556	647	647	647	647	647	672	672	673
Olomoucký kraj	527	491	306	244	393	394	394	394	394	397	397	398
Zlínský kraj	369	361	269	246	300	304	304	304	304	304	304	304
Moravskoslezský kraj	459	412	169	163	301	302	302	302	302	299	299	299

2.5.6 Typologie spolupráce obcí

Rozvoj regionů je často spojován zejména s aktivním působením podnikatelských subjektů, které vedle produkce zboží a služeb vytvářejí pracovní příležitosti pro obyvatelstvo, čímž zvyšují jejich kupní sílu a zajišťují růst agregátní poptávky (jako jedné determinanty ekonomického rozvoje). Přesto nelze odhlédnout i od dalších subjektů, které mohou ovlivňovat ekonomiku regionů. Jedním z těchto subjektů jsou také obce jako samosprávné územní jednotky, pro něž je rozvoj území jedním z jejich vlastních úkolů. Obce představují sociálně ekonomické systémy, které

postupně vznikaly prostorovou koncentrací obyvatelstva a dále jejich ekonomických, ale i mimoekonomických aktivit. Jejich vznik je také do jisté míry svázán s uspokojováním potřeb obyvatel, protože rozptýlené osídlení není některé potřeby schopno zajistit. Od vyšší územní koncentrace obyvatel lze uspokojování většiny potřeb spíše očekávat. V důsledku zvyšování nároků na uspokojování lidských potřeb dochází k určitému tlaku na rozvíjení struktur (sektoru soukromého, veřejného – a tedy i obecního), které uspokojování potřeb umožňují. Zákon o obcích definuje obec jako veřejnoprávní korporaci, která vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a je za své jednání zodpovědná. Obec je samosprávním celkem. Z toho důvodu sama rozhoduje o rozvoji svého území a za tento rozvoj zodpovídá (SOBOTKA, VRTĚNOVÁ, 2007).

Například TOTH (2005) mezi hlavní cíle obcí řadí: uspokojování potřeb veřejnosti a zvyšování jejich životní úrovně, zkvalitňování a zmnožování majetku obce, zvyšování rozpočtových zdrojů, vyšší atraktivita obce pro potencionální imigranty, zlepšování demografické struktury v důsledku zamezení emigrace, podpora místního, především drobného a středního podnikání, přilákání nových investic, zvyšování inovačního klimatu municipality, realokace výrobních a nevýrobních aktivit, ovlivnění urbanistického vzhledu obce, zlepšení architektonického dojmu lokality, zlepšování životního prostředí, zlepšení sociálních poměrů, zvyšování počtu pracovních míst.

Zde je třeba hledat styčná místa. Region je ovlivňován tím, které cíle si obec vytkne jako hlavní a jak se je snaží naplňovat. Jako nástroje obci slouží její rozpočet, majetek, nástroje správního a administrativního charakteru (normativní správní akty apod.) a nástroje, které umožňují spolupráci a participaci s dalšími institucemi veřejného a soukromého sektoru (např. předávání informací, poskytování finančních či technických zdrojů, vytváření inovačního prostředí apod.). Každá činnost obce směřující k naplňování určitého cíle ovlivní určitým způsobem i ekonomiku regionu.

V obecné rovině můžeme rozlišit různé typy spolupráce dle jejího významu (funkce), formální způsoby vymezení podmínek spolupráce, mechanismy spolupráce, aktéry spolupráce, ekonomické modely, nástroje spolupráce a řadu dalších charakteristik. V závislosti na jednotlivých znacích můžeme potom identifikovat bariéry spolupráce, stejně jako faktory jejího úspěšného fungování. Pro rozlišení typů spolupráce podle její funkce lze vymežit (GALVASOVÁ, 2007): vzájemnou výměnu informací a zkušeností, společný postup při vyjednávání, koordinaci rozvojových činností, zajištění veřejných služeb, realizaci rozvojových projektů.

Z hlediska formálního přístupu lze rozlišit tři úrovně spolupráce obcí GALVASOVÁ (2007): institucionalizovaná (např. zakládání svazků obcí), smluvní, ad hoc.

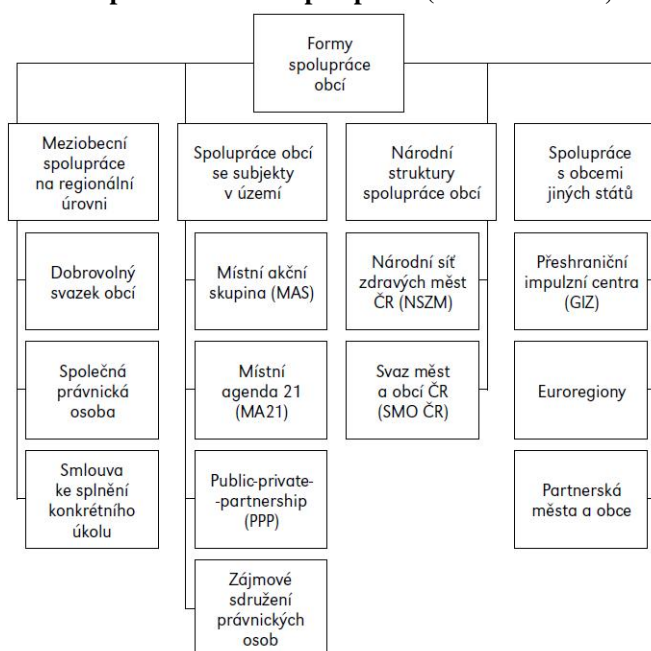
Na jednotlivých úrovních jsou aktéry regionálního rozvoje ČR následující složky (KOLEKTIV AUTORŮ, 2004): zákonodárné složky státu (Poslanecká sněmovna a Senát), výkonné složky státu (vláda, ústřední správní úřady a jimi řízené organizace), regionální rady pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti, orgány samosprávy (na krajské a obecní úrovni), poradní a koordinační orgány, rozvojové agentury s celostátní či regionální působností, hospodářské a agrární komory, zájmová sdružení, zaměstnanecké a zaměstnavatelské organizace, agentury, instituce veřejného sektoru, nestátní neziskové organizace, subjekty soukromého sektoru.

Z hlediska typu aktérů můžeme rozlišit (GALVASOVÁ, 2007): meziobecní spolupráci, spolupráci obcí se soukromým sektorem (ziskovým či neziskovým), spolupráci obcí s jinými subjekty veřejné správy.

Sdružování subjektů majících společné zájmy a cíle je významným evropským trendem, který se ve značné míře prosazuje i v ČR (DUŠEK, SKOŘEPA, 2007b):

- různé formy spolupráce aktivují a koordinují všechny ekonomické, kulturní a společenské subjekty tak, aby byl využit přirozený potenciál celého regionu;
- různé formy spolupráce se stále více stávají jedním z hlavních pilířů regionálního rozvoje, jejich vznik v daném území je velmi důležitý pro potenciální realizaci akcí nadobecního významu;
- hlavním cílem spolupráce by mělo být společné řešení více problémů.

Obrázek 4 – Schéma členění způsobů a forem spolupráce (GALVASOVÁ, 2007)

2.5.7 Vymezení právních forem spolupráce

Obec je základním územním samosprávným celkem a základním územním samosprávným společenstvím občanů, které má právo na samosprávu. Obec je veřejnoprávní korporací, je tedy právnickou osobou s právní subjektivitou, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících, má vlastní majetek. Obec má právo na samosprávu, přičemž úkoly patřící do samosprávy obce plní v rámci výkonu takzvané samostatné působnosti. Obec tak především pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem (vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech). Zákon o obcích zakládá pro obce možnost vzájemné spolupráce, a to právě při realizaci a plnění veřejnoprávních úkolů v rámci výkonu samostatné působnosti. Právo na spolupráci však nalezneme zakotvené i v mezinárodních dokumentech, kdy je pro Českou republiku významný především čl. 10 Evropské charty místní samosprávy, který zakotvuje právo místních společenství vzájemně spolupracovat a sdružovat se (a to jak na úrovni vnitrostátní, tak i mezinárodní). Dalším významným mezinárodním dokumentem pro ČR, zejména pro oblast přeshraniční spolupráce, je Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo úřady (FRUMAROVÁ, 2002).

Členění spolupráce obcí dle FRUMAROVÉ (2002):

- Spolupráce (vnitrostátní) mezi obcemi se uskutečňuje (pozitivní vymezení):
 - na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu,
 - na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí,
 - zakládáním právnických osob podle zvláštního zákona 2 nebo více obcemi.
- Spolupráce (vnitrostátní) mezi obcemi se uskutečňuje (negativní vymezení):
 - Zákon o obcích výslovně stanoví formy spolupráce mezi obcemi, a to způsobem taxativním, což znamená, že jiné formy nejsou přípustné. Tento způsob právní úpravy je dán především specifickým postavením a posláním obcí, kdy předmětem spolupráce je plnění veřejnoprávních úkolů samosprávného charakteru. Proto je nutno stanovit jasný zákonný rámec pro tuto spolupráci, zejména z důvodů zajištění ochrany veřejného zájmu, ale i právní jistoty všech zúčastněných subjektů, a to včetně samotných občanů obcí.
- Spolupráce obcí ČR s obcemi jiných států – mezinárodní spolupráce na úrovni místní samosprávy je představována: možností spolupráce obcí s obcemi jiných států, možností spolupráce svazku obcí se svazky obcí jiných států.

Pokud porovnáme členění dle GALVASOVÉ (2007) a FRUMAROVÉ (2002), zjistíme, že GALVASOVÁ (2007) opomíjí přeshraniční spolupráci obcí. Dle FRUMAROVÉ (2002) obce jako územní samosprávné celky mohou tedy vyvíjet přeshraniční spolupráci, což znamená, že mohou spolupracovat s obcemi jiných států a být členy mezinárodních sdružení místních orgánů. Pokud by přeshraniční spolupráce obcí či svazku obcí měla vést ke společnému založení a vzniku právnické osoby, zákon o obcích pro tento případ stanoví, že právnická osoba na základě smlouvy o spolupráci může vzniknout, jen stanoví-li tak mezinárodní smlouva, kterou je ČR vázána. Dále se ke smlouvě o spolupráci, na jejímž základě má vzniknout právnická osoba anebo členství v již existující právnické osobě, vyžaduje předchozí souhlas Ministerstva vnitra ČR. Odepření souhlasu je možné pouze ze zákonem taxativně stanovených důvodů, kterými jsou rozpor smlouvy se zákonem nebo s mezinárodní smlouvou, kterou je ČR vázána a která byla vyhlášena, anebo je-li smlouva v rozporu s vážným zahraničně politickým zájmem státu (v tomto případě jde o využití institutu správního uvážení ministerstvem). MV vydá souhlas po předchozím projednání s MZV ČR.

Tabulka 8 – Právní formy spolupráce obcí (GALVASOVÁ, 2007)

Právní forma	Subjekty	Norma*	Konkrétní formy
Smlouva ke splnění konkrétního úkolu	pouze obce	zákon č. 128/2000 Sb., o obcích	–
Smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí	pouze obce	zákon č. 128/2000 Sb., o obcích	svazky obcí
Společná právnická osoba obcí	pouze obce	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník	–
Obchodní společnost	fyzické i právnické osoby	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník	–
Obecně prospěšná společnost	fyzické i právnické osoby	zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech	místní akční skupiny
Zájmové sdružení právnických osob	právnické osoby	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník	euroregiony sdružení obcí místní akční skupiny Svaz měst a obcí ČR Národní síť zdravých měst
Smlouva o sdružení	fyzické i právnické osoby	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník	euroregiony
Občanské sdružení	fyzické i právnické osoby	zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů	místní akční skupiny

2.5.8 Spolupráce obcí – zkušenosti ze zahraničí

Ve všech členských státech Evropské unie se ve větší či menší míře a v různých formách uskutečňuje spolupráce mezi obcemi. Zvláště naléhavá je v oněch zemích, jejichž sídelní struktura se vyznačuje vysokým počtem municipalit, mezi nimiž malé obce tvoří vysoký podíl. Nezbytnost spolupráce mezi obcemi v těchto zemích je diktována několika důvody. Předně malé obce nejsou schopny plnit své úkoly v oblasti samosprávy a popřípadě při výkonu státní správy. Dále nemají vzhledem k své slabé ekonomické základně (z hlediska majetku a finančních příjmů) podmínky pro to, aby poskytovaly kvalitní služby obyvatelstvu včetně služeb administrativních. K tomu přistupuje ještě skutečnost, že nejsou a ani nemohou být vybaveny profesionálním aparátem. Konečně nutno odkázat na analýzy, které potvrzují, že správa v malých obcích je nákladnější a neekonomičtější než ve větších a velkých obcích (SVOBODA, 2006).

Tabulka 9 – Přehled dílčích charakteristik vybraných států EU dle HALÁSKA (2006)

Státy	Státní zřízení	Počet obyvatel (v mil.)	Rozloha v km ²	Hustota zalidnění km ² /ob.	Průměrný počet obyvatel v obci	Formy spojení obcí
Francie	unitární republika	60	543 945	107	1 600	meziobecní spolupráce + slabá integrace
Itálie	unitární republika	58	301 230	191	7 100	meziobecní spolupráce + integrace
Německo	federativní republika	83	357 021	231	5 900	meziobecní spolupráce + integrace ne na celém území
Rakousko	federativní republika	8	83 858	96	3 400	integrace ne na celém území
Slovensko	unitární republika	5	49 034	110	1 900	meziobecní spolupráce
Švédsko	konstituční monarchie	9	449 964	20	30 700	integrace
Velká Británie	konstituční monarchie	60	244 820	244	—	*

* Větší orientace na provázanost s vyššími správními celky

3 METODIKA A CÍL PRÁCE

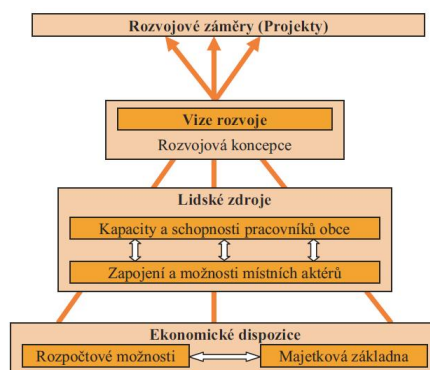
3.1 Hypotéza, východiska rozvoje obcí

Hypotéza dle PAVLICI (2000) představuje předběžné tvrzení, představu o vztahu mezi zkoumanými proměnnými a s tím související předpoklad budoucího chování systému. Základní hypotézou této disertační práce je konstatování, že spolupráce měst a obcí v Jihočeském kraji je důležitým faktorem regionálního rozvoje, pomocí něhož lze dosáhnout významné aktivizace místních zdrojů a tím i rozvoje daného regionu. Lze předpokládat, že v hospodářsky méně vyspělých regionech kraje by měl být zájem o spolupráci intenzivnější než v regionech hospodářsky rozvinutých, což by se mělo pozitivně projevit na množství finančních prostředků plynoucích do daného území a tím i na zmenšování disparit uvnitř kraje.

Podpora „bottom-up“ přístupu, kdy je podporována lokální aktivita a kooperace jednotlivých subjektů při vzniku místně specifických inovačních systémů, tak může představovat významný nástroj k řešení regionálních problémů.

Rozvoj regionu jako dlouhodobý proces vyváženého a udržitelného zlepšování situace území a jeho okolí je podmíněn koncepčním a promyšleným přístupem k socioekonomickým jevům zde probíhajícím. Základními prvky působícími na možnosti rozvoje regionu, ve smyslu aktivní snahy o uvedené zlepšování, jsou ekonomické dispozice (rozpočtové možnosti a majetková základna), lidské zdroje (představitelé a pracovníci regionu, občané a podnikatelé schopni působit jako iniciátoři a realizátoři rozvojových aktivit) a „vize“ rozvoje, tj. vyjádření žádoucího stavu a cílů rozvoje jako součást rozvojové koncepce. To vše v kontextu a součinnosti s širším prostředím ovlivňujícím podmínky rozvoje jako je poloha a dostupnost regionu, města či obce v komunikačních systémech a přírodní prostředí i územně-technická vybavenost (HOLEČEK, 2009).

Obrázek 5 – Schéma základní rozvojové rozvahy obce a formulace vize a rozvojových záměrů (HOLEČEK, 2009)

3.2 Cíle práce

V této části práce jsou definovány cíle disertační práce formou hlavních a dílčích cílů práce. Na základě stanovených cílů je pak odvozena metodika zpracování práce.

3.2.1 Hlavní cíl práce

Hlavním cílem práce je zhodnocení významu meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji a jejího dopadu na růst a rozvoj jednotlivých měst, obcí a celého Jihočeského kraje na základě originálně vytvořené datové báze spolupráce měst a obcí Jihočeského kraje po roce 1989.

3.2.2 Dílčí cíle práce

Mezi vedlejší cíle práce lze zařadit:

1. vypracování reprezentativní datové základny charakterizující vývoj meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji po roce 1989 do roku 2009 a analyzování těchto údajů,
2. definování faktorů působících výrazně na rozvoj meziobecní spolupráce,
3. definování faktorů bránících výrazně rozvoji meziobecní spolupráce,
4. kategorizování měst a obcí Jihočeského kraje z hlediska meziobecní spolupráce a navržení konkrétních strategií pro její další rozvoj.
5. zhodnocení rozvoje na základě meziobecní spolupráce.

3.2.3 Aktuální stav řešené problematiky

V současné době nejsou k dispozici žádné aktuální studie, které by se zabývaly rolí a významem novodobé meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji po roce 1989.

3.3 Metodický postup

Metodika předkládané disertační práce odpovídá metodám vědeckovýzkumných prací, je založena na využití nejnovějších teoretických poznatků na základě studia odborné literatury, odborných výzkumů a studií, časopisů a materiálů jednotlivých aktérů regionálního rozvoje, na hledání a hodnocení vzájemných vztahů a souvislostí, které přispívají k objasnění řešené problematiky a odvození a formulování adekvátních závěrů, které vyplývají z této analýzy. Vzhledem k tomu, že tématem této práce je výzkum meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji, je nezbytným předpokladem shromáždit dostatečné množství informací a dat, které by výzkum umožnily.

Nejdůležitější pro zpracování této práce je pak výběr a charakteristika ukazatelů použitých k analýze a výběr a popis statistických metod použitých v rozboru. Z metodického hlediska půjde o jednorozměrné i vícerozměrné statistické průzkumné techniky (blíže viz kapitola 6). Přestože práce staví na kvantifikovatelných ukazatelích, je zde třeba uvést, že spolupráce obcí není postavena pouze na racionálních a kvantifikovatelných procesech a faktorech. Do spolupráce obcí vstupuje stejně jako u všech dalších procesů, jejímiž aktéry jsou lidé, i celá řada sociálních vztahů, které jsou sice statisticky nezpracovatelné, v konečném důsledku však mohou být velmi významné. Při analytickém zpracování disertační práce budou využity softwarové programy Statistica verze 7, Microsoft Excel 2003, Microsoft Visio 2003, Microsoft MapPoint Europe 2006 a ArcGIS software.

3.3.1 Metody práce, použité výzkumné techniky

Při zpracování disertační práce jsou použity tyto výzkumné techniky:

- strukturovaný rozhovor (interview) s pracovníky Krajského úřadu Jihočeského kraje, Českého statistického úřadu, Ústavu územního rozvoje a s vybranými představiteli měst a obcí Jihočeského kraje,
- primární výzkum, na kterém se autor podílel – blíže viz kapitola 3.3.3 – Primární zdroje dat – realizované projekty.
- analýza sekundárních dat (dokumentů a materiálů jednotlivých aktérů regionálního rozvoje Jihočeského kraje, které nebyly vytvořeny za účelem tohoto či obdobného výzkumu),
- studium odborné literatury,
- deskripce – popis stávajícího stavu meziobecní spolupráce, ekonomického a demografického vývoje jednotlivých regionů Jihočeského kraje,
- komparace – komparace vybraných ukazatelů s využitím ekonomické a statistické analýzy.

Základní použitou metodou disertační práce je analýza. Při hodnocení forem a intenzity meziobecní spolupráce ve městech a obcích Jihočeského kraje lze hovořit o komparativní analýze časové i prostorové, protože srovnáváme různé jednotky nejen v čase, ale i z hlediska geografické lokace. Kromě komparativní analýzy bude využita i grafická analýza, kterou lze v této oblasti pokládat za velmi významnou. Řada ukazatelů bude znázorněna v obrazové podobě či jednou z nejpoužívanějších vyjadřovacích metod tematické kartografie – kartogramem. Grafická podoba sledovaných ukazatelů by měla posloužit k lepší představě o stavu konkrétního sledovaného jevu. Statistické zpracování

dat a jejich vyjádření ve formě tabulek a grafů usnadní nejen vizuální analýzu dat, ale napomůže i odhalení dalších vztahů a závislostí.

3.3.2 Základní zdroje dat

Mezi základní zdroje dat této disertační práce patří primární výzkumy, které se zabývaly příslušnou problematikou, strukturované rozhovory (interview) s pracovníky Krajského úřadu Jihočeského kraje, Českého statistického úřadu a s vybranými představiteli měst a obcí Jihočeského kraje, analýza oficiálních statistik (sekundárních dat) a jejich doplnění o další údaje. Potenciální zdroje dat však skýtají mnohá rizika a úskalí, ať již je to validita dat, značná rozptýlenost dat, časová neaktuálnost oficiálních statistik, neexistence dat na odpovídající geografické úrovni LAU 1 a LAU 2 nebo legální nedostupnost dat (např. některá data jsou pro ČSÚ důvěrným statistickým údajem, který nemůže být dle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 227/2000 Sb., a dle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, poskytnut dalšímu subjektu). Poskytnout lze jen agregovaná data za vyšší územní statistickou jednotku, z které nemůže být původní obec identifikována.

Tabulka 10 – Datová dostupnost informací o spolupráci měst a obcí

Forma spolupráce	Způsoby spolupráce	Datové zdroje
Meziobecní spolupráce na regionální úrovni	Dobrovolný svazek obcí	ČSÚ (2008b) + interní databáze ČSÚ, KÚ JK (2005a), RERA (2009), RIS (2005), ÚÚR (2006)
	Společná právnická osoba	databáze není k dispozici
	Smlouva ke splnění konkrétního úkolu	databáze není k dispozici
Spolupráce se subjekty území	Místní akční skupina	MAS (2008)
	Místní agenda 21	MA21 (CENIA, 2009a)
	Public-private-partnership (PPP)	databáze není k dispozici
	Zájmové sdružení právnických osob	viz Dobrovolný svazek obcí
Národní struktury spolupráce obcí	Národní síť zdravých měst ČR	NSZM (2009)
	Svaz měst a obcí ČR, Svaz měst a obcí Jihočeského kraje	interní databáze SMO ČR (2006a), SMOJK (2008)
Spolupráce s obcemi jiných států	Přeshraniční impulzní centra	GIZ (Sdružení Růže, 2006a)
	Euroregiony	ESN (2006), ESJC (2001)
	Partnerská města a obce	databáze není k dispozici

Vzhledem k neexistenci vhodné databáze či jiného datového zdroje však nemohly být analyzovány všechny formy novodobé spolupráce obcí v rámci Jihočeského kraje (blíže viz tabulka 10).

Mezi další zdroje statistických dat patří zejména:

- Automatizovaný rozpočtový informační systém MF ČR (MF ČR, 2001),
- Český statistický úřad (ČSÚ, 2008a),
- Ústav územního rozvoje (ÚÚR, 2001).

Statistické ukazatele v práci byly vybírány na základě těchto principů (HOLENDA, 2007):

- úplnost a reprezentativnost: co nejlepší pokrytí všech důležitých oblastí života obyvatel regionu s důrazem na ty ukazatele, které charakterizují významné jevy a vykazují signifikantní regionální rozdíly,
- měřitelnost a náklady: při výběru bylo přihlédnuto ke schopnosti kvantifikovat daný jev v optimální časové i finanční dostupnosti,
- jedinečnost,
- správnost: smyslem principu je zařadit pouze ty ukazatele, které nejsou zatíženy výraznějšími chybami,
- srovnatelnost: ukazatele byly konstruovány tak, aby co nejvíce eliminovaly odlišnou velikost jednotlivých obvodů SO ORP (výměra, počet obyvatel), popř. rozdílné věkové složení obyvatel,
- vypovídací schopnost: data jsou posuzována v určitém kontextu; byly vybrány takové ukazatele, u kterých lze stanovit v daném tematickém okruhu směr působení (optimum) a které jsou interpretovatelné.

3.3.3 Primární zdroje dat – realizované projekty

Disertační práce byla zpracována, mimo jiné, i na základě výsledků primárních výzkumů prováděných v návaznosti na problematiku řešenou v rámci následujících grantových projektů, jichž byl autor řešitelem:

Projekt č. CZ.04.1.05/3.2.43.1 „Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje“ – tento projekt byl realizován v roce 2007–2008 Vysokou školou evropských a regionálních studií, o.p.s. ve spolupráci s KÚ Jihočeského kraje, se zástupci zadavatelů, poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb v rámci Jihočeského kraje. Projekt byl financován v rámci grantového schématu SROP v Opatření: 3.2 – Grantového schématu na podporu sociální integrace v Jihočeském kraji. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Jihočeského kraje byl prvním dokumentem v oblasti sociálních služeb, který byl zpracován pro celý Jihočeský kraj. V rámci projektu byla zpracována i analýza stávajících komunitních plánů sociálních služeb, které vznikly mnohdy jako iniciativa „bottom-up“ spolupracujících obcí.

Výzkumný projekt MMR č. WB-15-05 „Budoucnost regionálních rozvojových agentur v České republice“ – společný projekt Západočeské univerzity v Plzni (Středisko pro výzkum regionálního rozvoje), Ostravské univerzity v Ostravě (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje) a Vysoké školy evropských a regionálních studií, o.p.s. v Českých Budějovicích, který byl realizován v letech 2005–2006. Cílem projektu bylo provést analýzu regionálních rozvojových agentur v ČR a v zahraničí, stanovit, dokumentovat faktory úspěšnosti regionálních rozvojových agentur a navrhnout vhodný model budoucího fungování regionálních rozvojových agentur v ČR.

Výzkumný projekt MMR č. WB-14-04 „Regionální management jako cesta k udržitelnému rozvoji venkovských regionů“ – společný projekt Západočeské univerzity v Plzni (Středisko pro výzkum regionálního rozvoje), Ostravské univerzity v Ostravě (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje) a Vysoké školy evropských a regionálních studií, o.p.s. v Českých Budějovicích, který byl realizován v letech 2004–2006. Předmětem řešení projektu byla tvorba modelů regionálního managementu ve třech pilotních regionech v západních a jižních Čechách a jejich praktická implementace. Součástí projektu byl i marketingový výzkum. V rámci výzkumu bylo osloveno 200 obcí. Z 200 oslovených obcí se výzkumu nakonec zúčastnilo 144 obcí z regionu jižních a západních Čech, které byly součástí 55 mikroregionů. Odborné cíle byly zaměřeny na shromáždění, zpracování a interpretování dat týkajících se problematiky vzniku a fungování mikroregionů.

Výzkumný projekt MMR č. WD-19-07-1 „Konkurenceschopnost malých měst v České republice“ – projekt Západočeské univerzity v Plzni (Středisko pro výzkum regionálního rozvoje, Katedra geografie Pedagogické fakulty)

Projekt GAČR 402/06/0903 – Hospodářský růst regionů (se zaměřením na Jihočeský kraj) (2006–2008, GA0/GA) – projekt byl realizován Ekonomickou fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Projekt NAZV QI 92A023 „Venkovský prostor – prostor pro žití nebo pro dožití? (Modelové strategie venkovského prostoru)“ – projekt je realizován Ekonomickou fakultou Jihočeské univerzity v letech 2009–2012.

3.3.4 Koeficient spolupráce

Model hodnocení intenzity meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji je konstruován za pomoci metody kvantifikace. Kvantitativním vyjádřením dimenze je hodnota syntetického ukazatele označovaného jako KOEFICIENT SPOLUPRÁCE

(K_S), pro jehož výpočet byla stanovena následující metoda (popis a definice ukazatelů viz tabulka 11):

$$K_S = \frac{\sum_{i=1}^n P_{MKR} + P_{MAS} + P_{MA21} + P_{NSZM} + P_{SMOCR} + P_{SMOJK} + P_E + P_{GIZ}}{n}$$

Tabulka 11 – Definice ukazatelů při výpočtu koeficientu spolupráce K_S

Zkratka ukazatele	Definice ukazatele u měst a obcí Jihočeské kraje	Rozsah možných hodnot v souboru
P_{MKR}	počet členství v mikroregionech	0, 1, 2, 3
P_{MAS}	počet členství v MAS	0, 1
P_{MA21}	počet členství/zájemce v MA21	0, 1
P_{NSZM}	počet členství v NSZM	0, 1
P_{SMOCR}	počet členství ve SMO ČR	0, 1
P_{SMOJK}	počet členství ve SMOJK	0, 1
P_E	počet členství obce v euroregionech	0, 1
P_{GIZ}	počet členství obce v GIZ	0, 1, 2
n	počet měst a obcí (dle zkoumaného regionu)	0-623

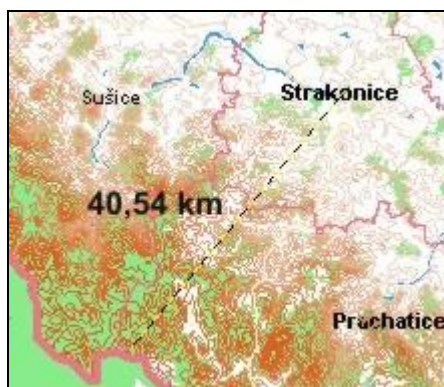
Zdroj: vlastní výpočty

Poznámka: P_{MKR} – maximální počet členství v mikroregionech u jedné obce v Jihočeském kraji jsou tři členství, P_{GIZ} – maximální počet členství v GIZ (impulzních centrech) u jedné obce v Jihočeském kraji jsou dvě členství.

Ačkoliv se jednotlivé formy spolupráce liší svojí důležitostí a významem pro rozvoj regionu, byla přiřazena všem dílčím ukazatelům stejná váha. Důvodem pro toto rozhodnutí byla skutečnost, že obce se zapojují nejprve do mikroregionů či MAS, až později se zapojují do dalších „nadstandardních“ typů spolupráce. Koeficient spolupráce má pak při stanovení stejné váhy lepší vypovídací schopnost, na první pohled je zřejmé, kolikrát se město či obec zapojily do jakékoliv formy spolupráce v kraji.

Pokud jde o možnosti zapojení měst a obcí do jednotlivých forem spolupráce, jsou zde dílčí omezení, která by však neměla mít na celkovou aktivitu municipalit vliv. Například v MAS nemohou být zastoupena města nad 25 000 obyvatel (v Jihočeském kraji pouze tři města), což lze kompenzovat vyšším zapojením do mikroregionů či jiných forem spolupráce. Vzdálenost od hranic při navazování spolupráce s obce jiných států není tak významná, do euroregionů i impulzních center se zapojují města i obce vzdálená desítky kilometrů od hranic (např. Strakonice více než 40 km), další navazují zase spolupráci s municipalitami z jiných krajů ČR.

Obrázek 6 – Vzdálenost ImpulsCentra Strakonicko od hranic

3.3.5 Charakteristika použitých proměnných

Český statistický úřad České Budějovice (ČSÚ, 2009a) při charakteristice správních obvodů obcí s rozšířenou působností SO ORP využívá následující charakteristiky, které jsou dostupné i za nižší územní úrovně, tj. přímo za obce ležící na území SO ORP:

- demografické ukazatele (celkem obyvatel, obyvatel ve věku 0–14 let (muži, ženy, celkem), obyvatel ve věku 15–64 let (muži, ženy, celkem), obyvatel ve věku 65 a více let (muži, ženy, celkem), průměrný věk, míra nezaměstnanosti),
- charakteristika obcí a podnikatelská sféra (výměra v ha, nadmořská výška, počet částí obce, počet základních sídelních jednotek, vybavenost (základní škola, zdravotnické zařízení, vodovod, kanalizace s ČOV, plynofikace), vzdálenost od obce s rozšířenou působností (v km), počet ekonomických subjektů (celkem, zemědělství, průmysl, stavebnictví, obchod)).

Všechna tato data jsou k dispozici k datu 31.12.2007. Pro statistickou analýzu byla dle dostupnosti dat aktualizována datová báze k 31.12.2008 a doplněna o další údaje. Data byla kromě ČSÚ čerpána i z dalších informačních zdrojů. Datová báze pro účely statistické analýzy obsahuje základní ukazatele v následujících oblastech:

Tabulka 12 – Ukazatele v datové bázi

Oblast	Počet ukazatelů
demografická oblast	43
ekonomická oblast	104
oblast administrativně-správní, fyzicko-geografická	12
oblast dopravní dostupnosti	10
oblast spolupráce obcí	22
sociální oblast	6
Celkový počet ukazatelů	197

Z množství 197 ukazatelů bylo po pečlivé úvaze vybráno k analýze následujících 18 reprezentativních ukazatelů, včetně 2 kategorických proměnných (název obce, SO ORP):

1. Název obce	11. Vzdálenost od obce se sídlem úřadu ORP
2. SO ORP	12. Koeficient spolupráce K_S
3. Počet obyvatel	13. Nedaňové příjmy
4. Míra nezaměstnanosti (%)	14. Kapitálové příjmy
5. Počet uchazečů o práci	15. Přijaté transfery
6. Výměra v ha	16. Příjmy celkem
7. Koeficient vybavenosti	17. Běžné výdaje
8. Počet ekonom. subjektů	18. Kapitálové výdaje
9. Vzdálenost od obce se sídlem KÚ	
10. Vzdálenost od obce se sídlem bývalého okresního úřadu	

Z ekonomických ukazatelů byly vyloučeny daňové příjmy, které jsou ovlivněny zákonnými možnostmi měst a obcí a meziobecní spolupráce tak na ně nemá vliv.

Ukazatele lze rozdělit do dvou kategorií – disertační práce obsahuje jak primární ukazatele, které jsou přímo zjišťované a neodvozené, tak ukazatele sekundární, které jsou odvozené, jde tak o funkci ukazatelů primárních.

Primární ukazatele

Katastrální výměra je plocha katastrálního území obce (ha). Jestliže obci nebylo katastrální území vymezeno, je uvedena výměra celkem v územně příslušném katastru.

Neumístění uchazeči o zaměstnání, registrovaní nezaměstnaní – podle platných zákonů mohou být vedeni v evidencích úřadů práce jako neumístění uchazeči o práci občané trvale bydlící v příslušné oblasti, kteří nejsou v pracovním nebo obdobném vztahu k zaměstnavateli ani nevykonávají samostatnou výdělečnou činnost, a kteří požádali úřad práce o zprostředkování vhodného zaměstnání. Data o neumístěných uchazečích se přebírají z Ministerstva práce a soc. věcí. Údaje jsou k 31.12.2008.

Počet ekonomických subjektů z registru zpravodajských jednotek vyjadřuje počet právnických a fyzických osob, kterým bylo vydáno identifikační číslo (IČO) a mají sídlo v obci. Výběr byl proveden k 31.12.2008.

Počet obyvatel se rozumí počet trvale bydlících obyvatel a dlouhodobě přítomných cizinců na území obce. Údaje o počtu obyvatel byly převzaty z bilance obyvatelstva k 31.12.2008.

Vzdálenost od obce se sídlem krajského úřadu (km) / bývalého okresního úřadu (km) / úřadu ORP (km) je vypočtena ČSÚ pomocí mapového serveru při nastavení průměrné rychlosti automobilu po jednotlivých komunikacích a bez zohlednění použití jiných dopravních prostředků a vytíženosti komunikací během dne. U obcí, které jsou samotné sídlem správních oblastí, byl stanoven čas s ohledem na jejich velikost. Prakticky bylo využíváno aplikace „Plánovač jízd“ s nastavením nejrychlejší trasa.

Sekundární ukazatele

Giniho koeficient je číselná charakteristika diverzifikace, poměřuje se jím například ekvivalence rozložení bohatství a důchodů v jednotlivých územních celcích, nejčastěji státech. V disertační práci je Giniho koeficient využit pro porovnání ekvivalence rozložení příjmů mezi městy a obcemi Jihočeského kraje. Nezávislou proměnnou v našem případě je počet měst a obcí, závislou proměnnou je výše přijatých transferů. Giniho koeficient se vypočítá jako dvojnásobek plochy mezi ideální křivkou (tzv. Lorenzovou křivkou) a diagonálou jednotkového čtverce, neboli ekvivalentně poměr této plochy a celkové plochy pod diagonálou. Hodnota Giniho koeficientu proto leží v intervalu [0,1], kde hodnota 0 značí perfektní (ideální) diverzifikační schopnost, hodnota 1 značí nulovou diverzifikační schopnost a záporné hodnoty značí opačnou klasifikaci skóringové funkce.

Koeficient vybavenosti je syntetický ukazatel vycházející z podkladů ČSÚ charakterizujících vybavenost obcí. Koeficient se stanoví jako součet hodnot (0 = ne, 1 = ano) stanovujících existenci základní školy, zdravotnického zařízení, vodovodu, kanalizace s ČOV a plynofikace v dané obci. Do základních škol jsou započítána zařízení základního školství (tzv. devítiletky). Zdravotnickým zařízením se rozumí samostatná ordinace lékaře nebo detašované pracoviště, nemocnice, odborný léčebný ústav nebo ostatní léčebné zařízení. Kanalizací s připojením na čističku odpadních vod (ČOV) se rozumí svodné potrubí, které odvádí splaškové vody z jednotlivých nemovitostí a ústí do čistírny odpadních vod. Vodovod je vodovodní potrubí, kterým se přivádí voda z veřejného vodovodního řádu. Plynofikací obce se rozumí stav, kdy je obec napojena na plynové potrubí, kterým se přivádí plyn z centrálního zdroje. Porovnávána byla data k 31.12.2001 a 31.12.2007, aktuálnější data nejsou k dispozici.

Registrovaná míra nezaměstnanosti je podíl, kde v čitateli je počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání a ve jmenovateli součet zaměstnaných z Výběrového šetření pracovních sil, počtu pracujících cizinců podle evidence MPSV a MPO a počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (údaje k 31.12.2008).

Rozpočtová skladba příjmů a výdajů veřejných rozpočtů použitých v práci se řídí následujícími legislativními normami: vyhláška č. 16/2001 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtu státních fondů a rozpočtů územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů; zákon o státním rozpočtu České republiky na příslušný rozpočtový rok; vyhláška č. 505/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu; vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů. V práci byly využity následující proměnné (údaje k 31.12.2008):

- *nedaňové příjmy* – Mezi nedaňové příjmy obce patří příjmy z prodeje a pronájmu vlastního majetku a z majetkových práv. Dále sem patří příjmy z výsledků vlastní hospodářské činnosti. Další kategorií nedaňových příjmů jsou příjmy z hospodářské činnosti právnických osob, které obec zřídila, založila nebo v nich má majetková práva.
- *kapitálové příjmy* – Kapitálové příjmy jsou příjmy z prodeje dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku, patří sem i příspěvky investičního charakteru.
- *přijaté transfery*
 - v oblasti přenesené působnosti – Obec vykonává na svém území státní správu ve věcech, které stanoví zákon; působnost v těchto věcech je přenesenou působností obce. V tomto případě dostává město dotace na činnosti, které vykonává za stát, na dávky a podpory v sociálním zabezpečení, apod.).
 - v oblasti samostatné působnosti – Do samostatné působnosti obce patří spravování záležitostí, které jsou v zájmu obce a jejích občanů. Jsou to dotace, o něž se musí žádat a nejsou nárokové (například dotace ze státního rozpočtu, rozpočtu kraje, strukturálních fondů EU, apod.).

- *běžné výdaje, kapitálové výdaje* – V prvním případě se jedná o každoročně se opakující výdaje, které nemají investiční charakter. Naproti tomu kapitálové výdaje slouží k financování dlouhodobého majetku a souvisí i se splácením půjček, které byly na jejich pořízení získány.

3.3.6 Popis vybraných statistických metod

Pro základní popis analyzovaného statistického souboru budou použity metody: rozdělení četností (absolutní, relativní), míry polohy (úrovně) – např. medián, vážený průměr, kvartil, míry variability – např. rozptyl, směrodatná odchylka. Kromě těchto základních proměnných lze tato data upravit pomocí transformace, např. ve formě standardizace zjištěného údaje, což vede k lepšímu srovnání a komparaci. Blíže viz například HINDLS (2006) nebo MAREK (2005).

Regresní a korelační analýza

V reálných empirických situacích se setkáváme prakticky výhradně s volnými závislostmi a s tím, že za obecnými tendencemi, projevujícími se v souboru statistických údajů, se mohou skrývat hlubší zákonitosti vztahů mezi veličinami. K poznání a matematickému popisu statistických závislostí, jakož i k ověřování deduktivně učiněných teorií, slouží metody regresní a korelační analýzy. Regresní analýza je označení statistických metod, pomocí nichž odhadujeme hodnotu jisté náhodné veličiny (takzvané závisle proměnné, cílové proměnné, regresandu anebo vysvětlované proměnné) na základě znalosti jiných veličin – nezávisle proměnných anebo vysvětlujících proměnných. Vzájemnými (většinou lineárními) závislostmi se zabývá korelační analýza. Pokud se mezi dvěma procesy ukáže korelace, je pravděpodobné, že na sobě závisejí, nelze z toho však ještě usoudit, že by jeden z nich musel být příčinou a druhý následkem. To samotná korelace nedovoluje rozhodnout. V korelační analýze se klade důraz více na intenzitu (sílu) vzájemného vztahu mezi veličinami než na zkoumání veličin ve směru příčina-následek.

Z výpočetních i interpretačních hledisek však dochází ke značnému prolínání obou přístupů. Intenzitu závislosti a kvalitu regresní funkce můžeme hodnotit podle toho, jak se podílí na rozptylu skutečně zjištěných hodnot rozptyl vyrovnaných hodnot, případně rozptyl odchylek kolem regresní čáry. Závislost proměnné y a proměnné x bude zřejmě tím silnější, čím větší bude podíl rozptylu vyrovnaných hodnot na celkovém rozptylu, a tím slabší, čím bude podíl tohoto rozptylu menší. Sílu závislosti je možné měřit poměrem, který se nazývá index determinace. V případě funkční závislosti

nabude hodnoty 1, v případě nezávislosti hodnoty nula. Čím více se bude blížit 1, tím považujeme danou závislost za silnější, a tedy dobře vystiženou regresní funkcí. Čím více se bude blížit 0, tím považujeme danou závislost za slabší a regresní funkci za méně výstižnou. K měření těsnosti závislosti se v praxi obvykle nepoužívá samotného indexu determinace, ale jeho odmocniny, kterou nazýváme index korelace (HINDLS, 2006). Index korelace poskytuje stejné informace o těsnosti závislosti jako index determinace, jinak však má menší vypovídací schopnost. Index korelace nabývá hodnot v oboru $\langle 0,1 \rangle$. Čím více se index korelace blíží 1, tím stupeň závislosti je vyšší.

V souladu s postupy ČSÚ (HOLENDA, 2007) byly vyloučeny ukazatele, u nichž korelační koeficient v absolutní hodnotě přesáhl hodnotu 0,7 (stejný jev by mohl mít při ponechání závislých ukazatelů v souhrnném ukazateli několikanásobnou váhu, ČSÚ používá korelační koeficient o výši 0,8). Korelační koeficient byl vypočítán pomocí programu Statistica 7.0 – funkce Základní statistiky a tabulky – Korelační matice. Regresní analýza byla vypočítána pomocí programu Statistica 7.0 – funkce Vícerozměrná lineární regrese – Metoda kroková dopředná.

Analýza variance (ANOVA)

Analýza variance (ANOVA) je metodou matematické statistiky, která umožňuje ověřit, zda na hodnotu náhodné veličiny pro určitého jedince má statisticky významný vliv hodnota některého znaku, který se u jedince dá pozorovat. Tento znak musí nabývat jen konečného počtu možných hodnot (nejméně dvou) a slouží k rozdělení jedinců do vzájemně porovnávaných skupin. Kvantitativní hodnota znaku přitom nemá povahu míry. Je-li třeba vzít v úvahu i konkrétní kvantitativní hodnotu jako míru určitého znaku, použije se místo analýzy rozptylu lineární model.

Analýza rozptylu je založena na porovnávání dvojic modelů. Jeden model je složitější a předpokládá, že statisticky významný vliv má víc znaků, druhý model je jednodušší a předpokládá, že statisticky významný vliv má méně znaků nebo žádný. Pro každý model se rozdělí jedinci do skupin podle významných znaků, v každé skupině se odhadne střední hodnota a potom se sečtou druhé mocniny odchylek náhodných veličin od střední hodnoty. Čím méně parametrů, tím méně skupin a tím větší odchylky od středních hodnot. Pomocí speciální varianty F testu se pak zjistí, zda se součty odchylek pro různé modely od sebe liší natolik, že není možné oba modely prohlásit za rovnocenné. V takovém případě by se zamítl model s větším součtem odchylek. Pokud se součty odchylek významně neliší, je možné přijmout jednodušší model, tedy lze přijmout předpoklad, že na určitém znaku nezáleží.

Analýza kovariance (ANCOVA)

Analýza kovariance se používá k analýze efektů kategorických nezávislých proměnných při započtení efektů jedné nebo více nezávislých spojitých proměnných. Kovariance je střední hodnota součinu odchylek obou náhodných veličin x , y od jejich středních hodnot a může nabývat hodnot z intervalu $(-\infty, \infty)$. Analýza kovariance byla vypočítána pomocí programu Statistica 7.0 – funkce Pokročilé lineární/nelineární modely – Obecné lineární modely – Analýza kovariance.

Vícerozměrné průzkumné techniky

Vícerozměrné průzkumné techniky se zabývají studiem vztahů mezi skupinami proměnných a uvnitř skupin proměnných a také rozdíly chování proměnných v různých subpopulacích (HENDL, 2006). V disertační práci je využita v rámci vícerozměrných průzkumných technik tzv. shluková analýza (též clusterová analýza), která se používá ke klasifikaci objektů. Slouží k třídění jednotek do skupin (shluků) tak, aby si jednotky náležící do stejné skupiny byly podobnější než objekty ze skupin různých. Shlukovou analýzu je možné provádět jak na množině objektů, z nichž každý musí být popsán prostřednictvím stejného souboru znaků, které má smysl v dané množině sledovat, tak na množině znaků, které jsou charakterizovány prostřednictvím určitého souboru objektů, nositelů těchto znaků (LUKASOVÁ, ŠARMANOVÁ, 1985).

Tato analýza tak napomůže rozdělit města a obce do homogenních kategorií, podle kterých pak bude možné města a obce lépe diferencovat a posléze pak např. v rámci regionálního rozvoje uplatňovat rozdílný přístup ze strany krajů, státu apod.

Základní dělení shlukovacích metod podle cíle, ke kterému směřují, je na:

- Hierarchické shlukování je systém podmnožin, kde průnikem dvou podmnožin – shluků je buď prázdná množina, nebo jeden z nich. Pokud nastane alespoň jednou druhý případ, je systém hierarchický. K hierarchickému shlukování lze přistupovat ze dvou stran – rozlišujeme přístup divizní (vycházíme z celku, jednoho shluku a ten dělíme) a aglomerativní. Tato metoda však není vhodná pro velké datové soubory, optimální je pro přibližně 150 až 200 případů.
- Nehierarchické shlukování je takový systém, kde je průnik shluků prázdný, jedná se o disjunktní množiny. Vzhledem k počtu 623 objektů je proto zvolena v rámci analýzy tato metoda. Výhodou těchto metod je oproti metodám hierarchického shlukování poskytnutí většího množství statistických informací.

Shluková analýza byla vypočítána pomocí programu Statistica 7.0 – funkce Vícerozměrné průzkumné techniky – Shluková analýza.

4 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA JIHOČESKÉHO KRAJE

Hlavním cílem této kapitoly je popis základních prvků a charakteristik Jihočeského kraje a jeho správních obvodů obcí s rozšířenou působností z hlediska fyzicko-geografického, socioekonomického, demografického a administrativního, což následně poslouží jako podklad pro analytickou část práce.

Tato kapitola disertační práce se opírá v mnoha případech o již existující a velmi často neměnná data. V rámci této kapitoly budou představeny charakteristiky regionu, které se v ostatních kapitolách neobjevují a nemohou být opomenuty, anebo takové, které do základní charakteristiky patří a jsou pak samozřejmě podrobněji nebo z jiného pohledu řešeny v dalších kapitolách.

Data a podklady ke zpracování této kapitoly byla čerpána ze Statistické ročenky Jihočeského kraje 2008 (ČSÚ, 2008b), Programu rozvoje Jihočeského kraje 2007–2013 (KÚ JK, 2008), z publikace Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Jihočeského kraje v letech 2000 až 2005 (HOLENDA, 2007) a z publikace Sociálně-ekonomický profil Jihočeského kraje (KRÁL, 2005).

Obrázek 7 – Jihočeský kraj dle HOLENDY (2007)

4.1 Historický vývoj Jihočeského kraje

Jižní Čechy patří díky své geografické poloze a přírodním podmínkám k územím, kde se již v dávné minulosti začala objevovat první osídlení. Do původně zemědělské oblasti s tradičním rybníkářstvím a lesnictvím vstoupila na počátku 20.

století průmyslová výroba. Atraktivitu přírodního i kulturně historického bohatství kraje podmiňuje rozvoj cestovního ruchu. Příhraniční charakter regionu se v posledních letech stal jeho předností, neboť přináší možnost spolupráce se sousedícími zeměmi Evropské unie (KÚ JK, 2005b).

První světová válka a prohra Rakousko-Uherska sebou přinesla osamostatnění českých zemí a v roce 1918 vznik Československé republiky. Ve třicátých letech 20. století se na hospodářském rozvoji jak dnešního Jihočeského kraje, tak celé tehdejší Československé republiky negativně odrazila hospodářská krize pocházející z USA, která zasáhla celou Evropu. Konec třicátých let znamenal pro ČSR ztrátu Sudet ve prospěch nacistického Německa a posléze vznik Protektorátu Čechy a Morava.

Druhá světová válka a následné události se výrazně zapsaly do novodobého vývoje dnešního Jihočeského kraje. Jižní část území byla po několik století obydlena především obyvatelstvem německého původu. Během let 1945–1947 bylo toto obyvatelstvo odsunuto. Odsun způsobil vyliďnění mnoha oblastí v česko-rakouském a česko-německém příhraničí. Důsledkem nedostatečného znovuosídlení a vznikem železné opony po nástupu komunistického režimu zanikla zejména na Prachaticku a Českokrumlovsku řada malých obcí. K 1. lednu 1949 zároveň vstoupila v účinnost správní reforma, jíž se v Československu rušily samosprávné země a vytvářely se centralisticky spravované kraje, které již s výjimkou moravsko-slovenské a slezsko-slovenské hranice nerespektovaly dosavadní historicky vzniklé hranice zemí. Většina území dnešního Jihočeského kraje byla začleněna do kraje Českobudějovického, především moravské části do kraje Jihlavského, okrajová území do kraje Plzeňského a Pražského. Období 50. let 20. století negativně ovlivnilo způsob života na venkově v celém státě. Násilná kolektivizace zemědělství ve svých důsledcích znamenala jeho přeměnu na zemědělskou velkovýrobu s velmi negativními dopady na krajinu a půdu. To bylo doprovázeno velkým odlivem obyvatelstva z venkova do měst. 1. července 1960 pak vstoupila v účinnost další komunistická správní reforma, jíž se redukoval počet krajů. Nově vzniklé kraje se již nejmenovaly podle svých center, ale podle části historické země, na níž se nacházela většina území kraje. Českobudějovický, Jihlavský, Plzeňský a Pražský kraj byly tedy zrušeny a celé území dnešního kraje bylo začleněno do Jihočeského kraje, k němuž však navíc patřilo i celé území okresu Pelhřimov. Kategorizace sídel s sebou přinesla další vyliďnění menších obcí, které byly v podstatě odsouzeny k postupné přeměně na chalupářská sídla bez základní občanské vybavenosti. Rozvíjet se mohly především střediskové obce, případně tzv. sídla nestřediskového trvalého významu. Zpočátku dalším vesnicím (resp. katastrálním

územím), které neměly samostatný úřad ani samosprávu, zůstal status obce, avšak postupně se začal význam obec používat pouze pro celé území spravované jedním místním nebo městským národním výborem. Tento vývoj doprovázela ztráta vztahu většiny obyvatel venkova k půdě a rozpad vesnického společenství s jeho zvyky.

V období po listopadu 1989 dochází se zrušením kategorizace sídel k postupnému návratu života i do menších vesnic. Jedná se však o dlouhodobý proces, v němž půjde především o využití stávajících předností – zachovalé krajiny a životního prostředí a potenciálu lidí, kteří zde žijí. Důležitá je v neposlední řadě také schopnost čerpání dotací z programů, které jsou a budou k dispozici. Pomoci může i skutečnost, že dochází k postupnému sdružování obcí do mikroregionů a k navazování partnerských vztahů s obcemi v sousedních zemích spojenému s výměnou zkušeností. Vzhledem k faktu, že Jihočeský kraj sousedí se Rakouskem a Spolkovou republikou Německo, byl v období studené války považován spíše za nárazníkové pásmo. Během tohoto období bylo na území dnešního Jihočeského kraje poměrně hustě rozmístěno množství vojenských posádek. Obyvatelé v oblastech v těsném sousedství hranice byli vysídleni či přemístěni, mnoho malých obcí bylo srovnáno se zemí. Během 90. let 20. století byly vojenské posádky postupně rušeny a mnoho bývalých vojenských objektů bylo předáno do vlastnictví měst či obcí. 1. ledna 2000 vzniká moderní Jihočeský kraj, jenž se však do 30. května 2001 nazýval Budějovický kraj.

4.2 Fyzicko-geografické a administrativní faktory

Jihočeský kraj leží při jižní hranici České republiky s Rakouskem (Horní a Dolní Rakousko) a Spolkovou republikou Německo (Bavorsko) a má rozlohu 10 057,3 km², což je 12,8 % rozlohy České republiky. Převážná část území kraje leží v nadmořské výšce 400–600 metrů nad mořem.

Dle ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky bylo zřízeno v roce 2000 14 vyšších územních samosprávných celků (VÚSC), včetně Jihočeského kraje (původně Budějovického) se sídlem v Českých Budějovicích. Kraj je tvořen územím okresů České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor. Okres je po reformě veřejné správy územně správní jednotka středního stupně a je vymezen výčtem obcí a vojenských újezdů. Území ČR se dělí na okresy dle zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, §1, ve znění pozdějších předpisů. Změny území okresů se řídí zákonem č. 36/1960 Sb., o

územním členění státu, ve znění zákona č. 320/2003 Sb., čl. CXIV, a to formou zákona (při změnách přes krajskou hranici) nebo prováděcím předpisem Ministerstva vnitra (při změně uvnitř kraje) změnou výčtu obcí a vojenských újezdů, vymezení okresů bylo v poslední době upraveno zákonem č. 387/2004 Sb., o změně krajských hranic a vyhláškou č. 564/2002 Sb., o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy, ve znění vyhlášky č. 513/2006 Sb. Okres leží na jednom souvislém území. Území okresů jsou skladebná do příslušného kraje a beze zbytku ho vykrývají (v Jihočeském kraji od 1.1.2007).

V rámci reformy veřejné správy bylo dále v Jihočeském kraji ustaveno 17 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (tzv. malé okresy, SO ORP) a 37 správních obvodů obcí s pověřenými obecními úřady. Na území kraje se nachází také Vojenský újezd a Vojenský výcvikový prostor Boletice o rozloze 21 950 ha. Pověřené obecní úřady spravují obce v území, které je skladebné do okresů i do správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Kromě SO ORP vznikly ještě Správní obvody pověřených obecních úřadů (dále POU) byly stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. a aktualizovány vyhláškou Ministerstva vnitra č. 388/2004 Sb. Obvody jsou vymezeny výčtem obcí, uvedených ve vyhlášce, jsou skladebné do správních obvodů obcí s rozšířenou působností, respektují hranice krajů, nemusejí zatím respektovat území okresů (k 1.1.2007 bylo formou vyhlášky MV ČR provedeno sladění územně správního členění okresů a správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem ve většině případů, několik desítek případů nesouladu však zbývá k řešení formou zákona, pak teprve budou správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem skladebné do okresů). Z důvodů „neskladebnosti“ proto nebyly POU v práci využity.

Obrázek 8 – Okresy Jihočeského kraje (ČSÚ, 2009b)

Obrázek 9 – Správní obvody obcí s rozšířenou působností (ČSÚ, 2008b)

Jihočeský kraj je krajem s nejmenší hustotou zalidnění z celé České republiky. V kraji žilo k 31.12.2008 celkem 636 328 obyvatel, hustota obyvatel je tedy 63,3 osob na km². V roce 2008 bylo v Jihočeském kraji celkem 623 obcí, což ho řadí na 4. místo z hlediska počtu obcí v rámci všech krajů ČR (po Středočeském, Vysočině a Jihomoravském kraji). Hustotou obcí na 1000 km² se však řadí až na 11. místo (62 obcí), dále jsou již jen kraj Moravskoslezský (55 obcí), Karlovarský (40 obcí) a Praha. Největší hustota obcí na 1000 km² je ve Středočeském kraji a na Vysočině (104 obcí).

Tabulka 13 – Základní geografické charakteristiky Jihočeského kraje k 31.12.2008

Okres	SO ORP	Počet obyvatel	Rozloha (km ²)	Hustota obyvatelstva (osob/km ²)	Počet obcí	Počet měst
České Budějovice	České Budějovice	153 269	923,81	165,91	74	5
	Trhové Sviny	18 148	452,05	40,15	13	3
	Týn nad Vltavou	14 167	262,42	53,99	13	1
Český Krumlov	Český Krumlov	41 762	1 130,35	36,95	27	4
	Kaplice	19 754	484,71	40,75	13	2
Jindřichův Hradec	Dačice	19 985	471,94	42,35	21	2
	Jindřichův Hradec	47 934	933,30	51,36	51	7
	Třeboň	25 379	538,42	47,14	21	4
Písek	Milevsko	18 822	385,09	48,88	25	1
	Písek	51 728	741,70	69,74	45	4
Prachatice	Prachatice	33 795	839,73	40,25	39	5
	Vimperk	17 753	535,37	33,16	20	1
Strakonice	Blatná	13 913	278,78	49,91	24	2
	Strakonice	45 446	574,07	79,17	67	2
	Vodňany	11 695	179,19	65,27	15	2
Tábor	Soběslav	22 155	323,88	68,41	29	2
	Tábor	80 623	1 002,11	80,45	73	6
Celkem		636 328	10 056,9	63,27	570	53

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Z jeho 7 okresů má největší hustotu obyvatelstva okres České Budějovice, kde žije zhruba čtvrtina obyvatel kraje. Je to dáno především soustředěním do samotného města České Budějovice, v němž bydlí 94,94 tis. osob. Dalšími velkými městy jsou k 31.12.2008 Tábor (35,6 tis. obyvatel), Písek (29,97 tis. obyvatel), Strakonice (23,3 tis. obyvatel) a Jindřichův Hradec (22,46 tis. obyvatel). V těchto 5 městech žije třetina Jihočechů. Naproti tomu nejmenší obce do 200 obyvatel představují 38,4 % z celkového počtu obcí, ale žije v nich pouze 4,21 % celkového počtu obyvatel kraje. Nejmenší obcí v kraji (i v celé České republice) je obec Vlkov v okrese České Budějovice s 19 trvale žijícími obyvateli.

Tabulka 14 – Počet obcí v Jihočeském kraji v letech 1961–2008 dle ČSÚ (2007)

NUTS	Území, kraj, okres	1961	1970	1980	1990	2000	2008
CZ031	Jihočeský kraj	1069	742	344	298	623	623
CZ0311	České Budějovice	176	114	61	51	107	109
CZ0312	Český Krumlov	68	49	39	35	46	46
CZ0313	Jindřichův Hradec	206	161	48	39	106	106
CZ0314	Písek	158	85	59	42	76	75
CZ0315	Prachatice	115	69	40	38	65	65
CZ0316	Strakonice	169	126	50	49	112	112
CZ0317	Tábor	177	138	47	44	111	110

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Tabulka 15 – Velikostní struktura obcí dle počtu obyvatel v Jihočeském kraji k 31.12.2008

Velikostní struktura obcí dle počtu obyvatel	Počet obcí	Počet obyvatel	Podíl obyvatel v %	Změna počtu obyvatel 2001/2008	% změna počtu obyvatel 2001/2008
do 199	239	26 819	4,21%	472	1,79%
200-499	204	65 653	10,32%	3 899	6,31%
500-999	80	55 036	8,65%	2 816	5,39%
1 000-1999	49	68 167	10,71%	5 524	8,82%
2 000-4999	31	93 948	14,76%	3 642	4,03%
5 000-9 999	13	95 133	14,95%	-391	-0,41%
10 000-19 999	2	25 336	3,98%	-950	-3,61%
20 000-49 999	4	111 300	17,49%	-1 548	-1,37%
50 000-99 999	1	94 936	14,92%	-2 403	-2,47%
Celkem	623	636 328	100,00%	11 061	1,77%

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Struktura osídlení vznikla během dlouhodobého historického vývoje území. Jejím znakem je značná roztržitost (viz tabulka 13). Neexistuje sice jednotná a univerzálně platná definice pojmu venkov, ale pokud bychom vyšli z Národního strategického plánu rozvoje venkova ČR (NSPRV), je zde zmíněn pojem tzv. venkovské obce, což jsou obce s méně než 2 000 obyvateli. Na území Jihočeského kraje tvoří tyto venkovské obce (výjimečně i města) 572 obcí z celkového počtu 623 měst a

obcí (91,8 %!), žije v nich však jen 33,9 % obyvatel kraje. Po roce 1990 došlo k vytvoření velkého množství dalších malých obcí s nízkým počtem obyvatel a omezenými ekonomickými možnostmi. Zároveň se velmi negativně projevuje vyliďňování venkovských oblastí a periferií kraje. Přesun obyvatelstva do městských oblastí je zapříčiněn nedostatečnou dopravní obslužností venkovských oblastí a nízkou nabídkou služeb. Města a jejich části nabízejí lepší podmínky, a to nejen z hlediska kvality života, ale také z hlediska rozvoje podnikatelské činnosti. Je zde však patrná i tendence úbytku obyvatelstva velkých měst ve prospěch menších obcí v okolí měst (viz např. České Budějovice). Migrace obyvatel z velkých měst směřuje do menších sídel, jejichž infrastruktura je ale velice blízká městu a s městem je zajištěna snadná dopravní dostupnost. Nelze tedy říci, že tento trend znamená návrat k bydlení na vesnici či návrat k vesnickému způsobu života. K největšímu nárůstu počtu obyvatel tak dochází u měst a obcí ve velikosti 200–1 999 obyvatel.

4.3 Socioekonomické faktory

Struktura hospodářství Jihočeského kraje je výrazným způsobem ovlivněna důsledky historických procesů, které se na území kraje prosazovaly již od dob průmyslové revoluce v několika vlnách. Dlouhodobým faktorem, který dnes opětovně významně přispívá k atraktivitě Jihočeského kraje pro rozvoj podnikání, je poloha území při významných tranzitních trasách spojujících důležitá středoevropská hospodářská centra.

Tradiční ekonomika kraje byla do značné míry založena na využívání místních surovinových zdrojů, finální výrobky pak byly z větší části využity na místním trhu, zbytek byl exportován především do přilehlých regionů – sousedící české kraje, rakouské a bavorské příhraničí. Přírodní podmínky umožnily rozvoj dřevařského a papírenského průmyslu, naleziště kvalitního křemene a křemenného písku vytvářela předpoklad pro vznik sklářského průmyslu. Obdobně naleziště grafitu vedla k rozvoji celosvětově proslulé výroby tužek. Množství vodních toků umožnilo rozvoj textilního průmyslu, který využíval vodu nejen jako surovinu, ale také jako potřebnou hnací sílu. Textilní průmysl se však vždy velmi těžko vyrovnával s technologickými změnami a změnami poptávky, což se odrazilo v několika vlnách restrukturalizace. Industrializace probíhala na území Jihočeského kraje ve srovnání s jinými regiony ČR s menší intenzitou, významnější závody vznikaly s rozvojem dopravy, potravinářského průmyslu (zvláště výroby piva) a později i energetiky. V současnosti je rozložení

průmyslových a obchodních ploch v Jihočeském kraji ovlivněno tradicí průmyslové výroby v městských centrech. Území kraje je charakteristické spíše svým potenciálem pro cestovní ruch a rekreaci, vybraná odvětví průmyslu charakteristiku spíše doplňují (KRÁL, 2005).

Ve statistickém registru ekonomických subjektů bylo k 31.12.2008 registrováno 151 989 subjektů. Jeho největší část tvořili podnikatelé – fyzické osoby (122 221 subjektů), právnických osob je v registru 29 768. Nejvýznamnějšími odvětvími (OKEČ) dle hrubé přidané hodnoty je zpracovatelský průmysl (27,2 %), doprava, skladování a spoje (11,1 %) a výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (10,1 %). Přes výrazný pokles si primární sektor (zemědělství, lesnictví a rybářství) zachovává významné postavení na většině území kraje.

Jihočeský kraj se svojí ekonomickou vyspělostí, měřenou HDP na obyvatele, řadí mezi průměrné regiony ČR, míra nezaměstnanosti je však dlouhodobě nižší. Na tvorbě hrubého domácího produktu v České republice se kraj podílí cca 5,4 %. V přepočtu na obyvatele však dosahuje 87,7 % republikového průměru a je mezi kraji na 5. pozici (po hl. městě Praze, Středočeském, Plzeňském a Jihomoravském a Královéhradeckém kraji). Jihočeský kraj vykazuje dlouhodobě nízkou nezaměstnanost (4,83 % k 31.12.2008), která je výrazně pod průměrem jak republikovým, tak EU. Při srovnání průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců se Jihočeský kraj pohybuje kolem osmého místa. V této souvislosti je zajímavá komparace mezd uvnitř Jihočeského kraje, je zde zřetelná disparita mezi příhraničními oblastmi a přirozenými centry kraje.

Organizační struktura podnikání v kraji je velice podobná situaci v celé ČR. Výraznější odlišnosti nenalezneme ani v kategorii ekonomických subjektů podle počtu zaměstnanců. Snad jediným významnějším rozdílem je nižší počet velkých podniků na území kraje, zvláště pak podniků s více než 1000 zaměstnanci.

Základní bariérou rozvoje nejen v oblasti cestovního ruchu je nedostatečné napojení kraje na kapacitní dopravní systém, který by ztraktivnil kraj domácím i zahraničním podnikatelům s kvalitními investičními záměry. Odstraněním tohoto problému dokončením železničního koridoru, dostavbou dálnice a dalšími projekty bude dosaženo lepší dostupnosti domácích a zahraničních trhů, poklesnou významně dopravní náklady (KRÁL, 2005).

4.4 Demografické faktory

Demografické trendy v Jihočeském kraji jsou podobné jako v celé ČR, přes klesající úmrtnost docházelo od roku 1991 ke snižování přírůstku v důsledku nízké porodnosti a od roku 1994 dokonce k úbytku počtu obyvatel přirozenou měnou. Přírůstek obyvatel kraje tak byl plně zajištěn migračním saldem, které je dlouhodobě kladné. Vývoj porodnosti a zvyšování průměrného věku dožití se promítá do změn ve věkovém složení a dochází k postupnému stárnutí populace, jehož ekonomické a sociální dopady bude třeba odpovídajícím způsobem řešit jak na úrovni státní, tak na úrovni regionální a lokální (KÚ JK, 2008). Větší část populace tvoří ženy (cca 51 %).

Tabulka 16 – Změna počtu obyvatel dle okresu Jihočeského kraje mezi roky 2001/2008

Okres	SO ORP	Rok 2008	Rok 2001	Změna počtu obyvatel	% změna počtu obyvatel
České Budějovice	České Budějovice	153 269	147 795	5 474	3,70%
	Trhové Sviny	18 148	17 119	1 029	6,01%
	Týn nad Vltavou	14 167	13 592	575	4,23%
Český Krumlov	Český Krumlov	41 762	40 684	1 078	2,65%
	Kaplice	19 754	18 885	869	4,60%
Jindřichův Hradec	Dačice	19 985	20 308	-323	-1,59%
	Jindřichův Hradec	47 934	47 138	796	1,69%
	Třeboň	25 379	25 441	-62	-0,24%
Písek	Milevsko	18 822	19 275	-453	-2,35%
	Písek	51 728	51 025	703	1,38%
Prachatice	Prachatice	33 795	33 633	162	0,48%
	Vimperk	17 753	17 736	17	0,10%
Strakonice	Blatná	13 913	13 688	225	1,64%
	Strakonice	45 446	45 194	252	0,56%
	Vodňany	11 695	10 981	714	6,50%
Tábor	Soběslav	22 155	22 020	135	0,61%
	Tábor	80 623	80 753	-130	-0,16%
Celkem		636 328	625 267	11 061	1,77%

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Tabulka 17 – Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel Jihočeského kraje (ČSÚ, 2001)

Rok	Počet obyvatel	Rok	Počet obyvatel	Rok	Počet obyvatel
1869	682 795	1950	550 876	1991	622 889
1900	735 491	1961	573 713	2001	625 267
1921	737 300	1970	577 543	2008	636 328
1930	719 034	1980	613 171		

Tabulka 18 – Vybrané údaje za Jihočeský kraj – obyvatelstvo v roce 2008 (ČSÚ, 2009c)

Počet obyvatel celkem (stav k 31.12.2008)	636 328	
muži / ženy	313 867	322 461
v tom ve věku - 0-14 let	91 361	
- 15-64 let	450 719	
- 65 a více let	94 248	
živě narození / zemřelí	7 155	6 347
přistěhovalí / vystěhovalí	6 962	4 706

Obyvatelstvo kraje má proti republikovému průměru poněkud mladší věkovou strukturu (průměrný věk je 40,5 roku v roce 2008). Dlouhodobě nižší je zde úmrtnost (9,9 úmrtí na 1 000 obyvatel), ale také porodnost (11,0 živě narozených na 1 000 obyvatel). Od demografické struktury kraje se výrazněji odlišuje pohraniční okres Český Krumlov s pestřejším národnostním složením. Je zde mladší věková struktura, nejvyšší hodnoty porodnosti a nejnižší úmrtnost. Okres Český Krumlov společně s okresem České Budějovice zaznamenával trvalý růst početních stavů obyvatel. Naproti tomu v ostatních okresech počty obyvatel spíše stagnují.

4.5 Ekonomické dispozice měst a obcí Jihočeského kraje

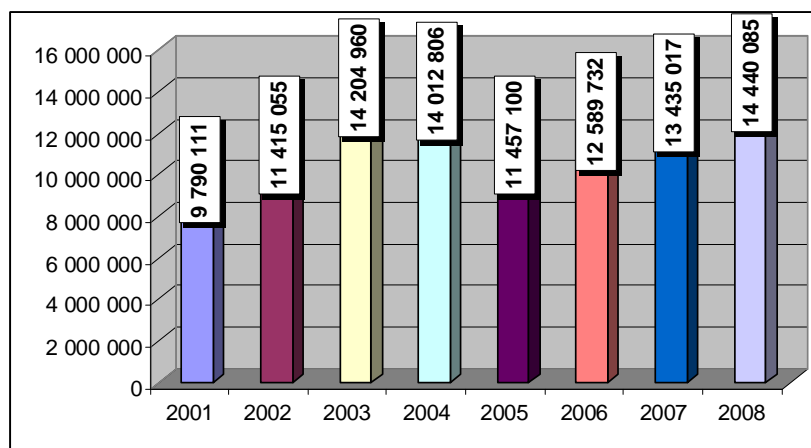
Každý rok dostávají všechny obce a města ČR na fungování a rozvoj (bez Prahy) pouze 70 mld. Kč, což vzhledem k velikosti státního dluhu není nijak závratná částka. Více než polovina obcí v ČR, celkem 3611 obcí, je ve velikosti do 500 obyvatel a od státu dostává v tzv. rozpočtovém určení daní jen cca 10 miliard. Kč na rok (žije tu cca 1 mil. obyvatel). Ostatní města bez Prahy, Brna, Ostravy a Plzně, kterých je v ČR cca 2629 a žije v nich cca dalších 7 mil. obyvatel, dostávají též cca 10 mld. Kč na rok. A to přesto, že v současnosti prakticky veškeré investice pro zlepšení života občanů zajišťují prakticky již pouze obce a města (REGIONSERVIS, 2009). Čtyři největší města v zemi (Praha, Brno, Ostrava a Plzeň) jsou příjmově naddimenzována, neboť na své obyvatele, kterých je z celkového počtu lidí v zemi jen 20 %, získávají téměř 50 % prostředků určených všem obcím a městům. Ostatních více než 6,6 tisíce obcí a měst pod sto tisíc obyvatel získává též 50 % finančních prostředků, přestože v nich žije 80 % obyvatel.

Hospodaření měst a obcí je evidováno v informačním systému Ministerstva financí ČR ARIS, na základě kterého je pak možné provést detailní zhodnocení finanční a majetkové situace dané municipality. V rámci Jihočeského kraje zde nenajdeme ze 623 měst a obcí pouze Boletice, které jsou vojenským újezdem. Celkové příjmy měst a obcí Jihočeského kraje byly za rok 2008 14,44 mld. Kč, zatímco v roce 2001 to bylo 9,79 mld. Kč, což znamená nárůst 47,5 %. Hospodaření měst a obcí Jihočeského kraje je dlouhodobě vyrovnané, v roce 2008 skončilo přebytkem 779 mil. Kč.

V rámci analýzy rozpočtového hospodaření lze jako významné pro rozvojové úvahy uvést, že poměr běžných příjmů a běžných výdajů v Jihočeském kraji je 1,32, což znamená, že obcím po financování základních činností ještě zbývají prostředky na investice. Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích je v Jihočeském kraji 28,16 %. Na rozvoj majetku obce, jako základu pro uspokojování potřeb občanů, je třeba

vynakládat určitý podíl z celkových výdajů. Obecně se doporučuje dlouhodobý průměr podílu kapitálových výdajů na přibližně 20–30 % (v závislosti na aktuální vybavenosti obce), což je v Jihočeském kraji splněno. Vyšší objem kapitálových výdajů by sice mohl vytvářet příznivější podmínky pro další rozvoj obce, nadměrné kapitálové výdaje mohou svým dopadem na dlouhodobé rozpočtové hospodaření obce naopak destabilizovat finanční rovnováhu obce.

Graf 1 – Příjmy měst a obcí v Jihočeském kraji 2001–2008 (v tis. Kč)

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočty

Tabulka 19 – Struktura příjmů měst a obcí v Jihočeském kraji 2001–2008 (v tis. Kč)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Daňové příjmy	43,50%	39,32%	34,97%	38,15%	51,26%	46,64%	46,81%	49,89%
Nedaňové příjmy	19,36%	20,10%	14,62%	13,93%	16,13%	16,81%	16,78%	15,77%
Kapitálové příjmy	7,72%	6,06%	5,29%	6,10%	7,67%	7,26%	6,58%	6,96%
Přijaté transfery	29,42%	34,52%	45,11%	41,82%	24,95%	29,29%	29,83%	27,37%

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočty

Ze struktury příjmů je zřejmý pokles nedaňových příjmů během let 2001–2008, čímž se zvyšuje závislost obcí na daňových příjmech. Zatímco kapitálové příjmy se pohybují stabilně na úrovni 5–7 %, velmi negativně lze posuzovat fluktuaci u přijatých transferů, která dosahovala skoro 20 % mezi léty 2003–2005. Dochází i k poklesu investiční aktivity měst a obcí (podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích) – v roce 2001 byla na úrovni 35,7 %, v roce 2007 na 28,3 % a v roce 2008 již jen na 28,16 %. Dle HOLEČKA (2001) dává tento ukazatel jednoznačnou informaci o investiční aktivitě obce. Na rozvoj majetku obce, jako základu pro uspokojování potřeb občanů, je třeba vynakládat určitý podíl z celkových výdajů. Obecně se doporučuje dlouhodobý průměr podílu kapitálových výdajů na přibližně 20–30 %, záleží však na aktuální vybavenosti obce. Lze předpokládat, že větší celkový objem kapitálových výdajů vytváří příznivější podmínky pro další rozvoj obce. To platí jen do jisté míry. Nadměrné kapitálové výdaje mohou svým dopadem na dlouhodobé rozpočtové hospodaření naopak destabilizovat finanční rovnováhu obce.

Tabulka 20 – Města s nejvyššími příjmy a obce s nejnižšími příjmy v Jihočeském kraji (v tis. Kč)

Město	Příjem	Obec (SO ORP)	Příjem
Český Krumlov	391 099	Závraty (České Budějovice)	436
Jindřichův Hradec	576 489	Kuřimany (Strakonice)	463
Strakonice	602 010	Měky nec (Vodňany)	476
Tábor	1 034 819	Vlkov (České Budějovice)	507
Písek	1 078 822	Hájek (Vodňany)	513
České Budějovice	2 228 815	Hradce (České Budějovice)	515

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 21 – Příjmy měst a obcí v rámci SO ORP Jihočeského kraje

Okres	SO ORP	Příjmy celkem v tis. Kč (2008)	Počet obyvatel (2008)	Příjem v tis. Kč / obyvatele
České Budějovice	České Budějovice	3 118 642	153 269	20,35
	Trhové Sviny	425 102	18 148	23,42
	Týn nad Vltavou	356 739	14 167	25,18
Český Krumlov	Český Krumlov	992 901	41 762	23,78
	Kaplice	406 828	19 754	20,59
Jindřichův Hradec	Dačice	419 561	19 985	20,99
	Jindřichův Hradec	1 053 399	47 934	21,98
	Třeboň	707 618	25 379	27,88
Písek	Milevsko	342 717	18 822	18,21
	Písek	1 455 212	51 728	28,13
Prachatice	Prachatice	828 076	33 795	24,50
	Vimperk	549 926	17 753	30,98
Strakonice	Blatná	273 742	13 913	19,68
	Strakonice	1 044 006	45 446	22,97
	Vodňany	221 477	11 695	18,94
Tábor	Soběslav	422 471	22 155	19,07
	Tábor	1 821 668	80 623	22,59
Celkový součet		14 440 085	636 328	22,69

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočty

Tabulka 22 – Struktura příjmů a výdajů měst a obcí Jihočeského kraje za rok 2008 (v tis. Kč)

Okres	SO ORP	Daňové příjmy	Nedaňové příjmy	Přijaté transfery	Kapitálové příjmy	Příjmy celkem	Běžné výdaje	Kapitálové výdaje
České Budějovice	České Budějovice	1 808 735	460 594	744 777	104 536	3 118 642	2 149 718	977 770
	Trhové Sviny	193 093	69 688	144 233	18 088	425 102	297 011	112 087
	Týn nad Vltavou	160 638	44 814	102 824	48 462	356 739	214 311	100 906
Český Krumlov	Český Krumlov	473 520	215 194	229 975	74 213	992 901	744 344	218 897
	Kaplice	219 088	71 917	93 770	22 053	406 828	299 577	92 268
Jindřichův Hradec	Dačice	212 935	59 213	117 911	29 502	419 561	296 461	99 402
	Jindřichův Hradec	535 200	183 087	288 882	46 230	1 053 399	693 890	289 215
	Třeboň	291 177	160 126	173 798	82 518	707 618	374 497	285 856
Písek	Milevsko	194 021	28 502	116 066	4 128	342 717	277 397	60 059
	Písek	623 143	258 408	333 809	239 853	1 455 212	938 880	315 367
Prachatice	Prachatice	368 732	116 123	305 981	37 239	828 076	561 435	236 072
	Vimperk	214 149	55 765	232 228	47 784	549 926	305 778	218 727
Strakonice	Blatná	144 022	28 604	89 396	11 720	273 742	190 069	67 373
	Strakonice	491 038	119 087	385 085	48 796	1 044 006	742 844	274 268
	Vodňany	125 980	22 711	65 720	7 065	221 477	179 820	30 234
Tábor	Soběslav	223 088	51 713	122 728	24 942	422 471	288 797	96 721
	Tábor	926 306	332 118	405 174	158 070	1 821 668	1 259 618	371 373
Celkový součet		7 204 868	2 277 664	3 952 357	1 005 197	14 440 085	9 814 446	3 846 596

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočty

V současné době se všechny územní samosprávné celky potýkají s dopadem poklesu ekonomiky, který se projevuje v nízkých daňových příjmech. Přitom se zapomíná rok 2008, kdy se daňové příjmy obcí zvýšily o 10 % a změny rozpočtového určení tempo jejich růstu u malých obcí urychlily při omezení tempa pro obce nad deset tisíc obyvatel. KAMENÍČKOVÁ (2009) dále uvádí, že v Jihočeském kraji rozpočtové hospodaření obcí skončilo v roce 2008 nejvyšším přebytkem za poslední čtyři roky. Jeho podíl na rozpočtových příjmech představoval 5,4 %, což je nadprůměrná hodnota. Obce v tomto kraji dosahovaly přebytek rozpočtu nepřetržitě v posledních čtyřech letech. Celkové příjmy obcí se zvýšily o 7,5 %, což v podstatě odpovídá průměru za všechny obce. Daňové příjmy se zvýšily více, než činil průměr, a to o 14,6 %. Ještě vyšší dynamiku pak vykazaly příjmy ze sdílených daní. Přitom však podíl daňových příjmů na celkových nedosáhl 50 %. Kapitálové příjmy se v roce 2008 zvýšily, na rozdíl od většiny krajů, o něco pomaleji než v roce předchozím. I tak patří čtyři obce z tohoto kraje do skupiny padesáti obcí s nejvyššími příjmy z prodeje majetku (v přepočtu na obyvatele). Celkové dotace se v roce 2008 snížily o 1,4 %, přesto podíl dotací na celkových příjmech (27,4 %) odpovídal průměru. Za meziročním snížením dotací je zejména pokles investičních dotací ze státního rozpočtu. Krajský úřad poskytl obcím dotace ve výši 648 Kč na obyvatele. V rámci běžných výdajů se nejrychleji zvyšovaly výdaje na sociální věci (o 13,3 %), a to zásluhou výdajů na sociální dávky. Opačný vývoj, tedy pokles, zaznamenaly výdaje na sociální péči. O téměř 13 % se zvýšily výdaje na bezpečnost, zejména v důsledku výdajů na požární ochranu (meziroční zvýšení téměř o třetinu). Ke značnému útlumu neinvestičních výdajů došlo u zdravotnictví (o 33 %) a správy a údržby silnic (o 16 %). Poměrně rychle rostly kapitálové výdaje na školství, silniční dopravu, bezpečnost a veřejný pořádek a zásobování pitnou vodou. K útlumu došlo v případě kapitálových výdajů na bydlení a zdravotnictví. Jihočeské obce prodaly majetek za 1 mld. Kč, na investice použily 3,8 mld. Kč. Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích dosáhl výše 28 %. Úroveň příjmů i výdajů (v přepočtu na obyvatele) jihočeských obcí byla blízká průměru hodnot za všechny obce. Saldo obecních rozpočtů bylo v roce 2008 třetí nejvyšší. Dynamika daňových příjmů v roce 2008 (v přepočtu na obyvatele) byla ze všech krajů nejvyšší a činila 14 %.

5 FORMY SPOLUPRÁCE MĚST A OBCÍ V JIHOČESKÉM KRAJI

V posledních letech došlo a dochází k významným společenským a ekonomickým změnám. V kontextu globalizačních a integračních procesů ve světové ekonomice se zároveň mění úloha substátních územních celků, které sehrávají stále významnější úlohu. Jedním z projevů změn je také to, že se úkoly a kompetence v oblasti místního a regionálního rozvoje přesouvají na místní a regionální instituce. Otázka místního a regionálního rozvoje tak přestává být výlučnou záležitostí centrálních vlád a stává se úkolem nižších správních orgánů. Obce, města, nejrůznější místní anebo regionální společenství již nejsou pouhými pasivními příjemci rozhodnutí investorů anebo centrálních orgánů veřejné správy, ale stávají se aktivními činiteli (skutečnými aktéry) rozvojových aktivit a strategií (JEŽEK, 2008).

Spolupráce obcí je obecně považována za nástroj nejen kompenzace problémů spojených s velikostí obcí, ale za nástroj schopný vyvažovat také globalizační tendence zasahující i lokální úroveň veřejné správy a politiky (VAJDOVÁ, 2006). Tento proces spolupráce začal v ČR v devadesátých letech 20. století. Obce se jako samostatné a samosprávné jednotky začaly pozvolna spojovat a sdružovat do spolupracujících seskupení různých typů na bázi teritoriální i sektorové. Některá seskupení mají území v jednom okrese, některá hranice okresů překračují; některá sdružují několik obcí, některá téměř všechny obce celého kraje. Současná situace v ČR ilustruje dříve zjištění, že místní vlády mají přirozený sklon uchýlit se ke vzájemné spolupráci, aby překonaly své slabosti a vyrovnaly se se svou nedostatečností, která obvykle pramení z malé velikosti obce (LEEMANS, 1970).

Podrobné členění a formy spolupráce obcí jsou blíže charakterizovány v kapitole 2.5.6 – Typologie spolupráce obcí, dále v kapitole 3 – Metodika a cíl práce. V rámci analýzy bylo využito členění dle GALVASOVÉ (2007), která rozlišuje následující čtyři formy spolupráce:

- meziobecní spolupráce na regionální úrovni,
- spolupráce se subjekty území,
- národní struktury spolupráce obcí,
- spolupráce s obcemi jiných států.

5.1 Meziobecní spolupráce na regionální úrovni

5.1.1 Datové registry mikroregionů a jejich validnost

V rámci meziobecní formy spolupráce na regionální úrovni jsou možné tři formy spolupráce: dobrovolný svazek obcí, společná právnická osoba, smlouva ke splnění konkrétního úkolu. Poslední dvě formy však nejsou žádným způsobem statisticky institucionálně sledovány (např. ČSÚ), shromáždění těchto informací je sice možné, k vybudování datové báze by však byly nutné značné náklady – finanční i časové. Nejtypičtější formou spolupráce je tak dobrovolný svazek obcí, označovaný též velmi často jako mikroregion. Do meziobecních forem spolupráce na regionální úrovni můžeme zařadit i některá zájmová sdružení právnických osob, pokud jsou vytvořena obcemi, ačkoliv např. GALVASOVÁ (2007) je řadí do spolupráce se subjekty území.

Ústav územního rozvoje v Brně (NOVÁKOVÁ, 2005) terminologicky definuje výraz „mikroregion“ bez dalšího určení jako dobrovolný svazek obcí DSO dle § 49 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích se širším než jednoúčelovým zaměřením, případně zájmové sdružení právnických osob dle § 20f až §20j Občanského zákoníku. Stejná definice byla použita při definování mikroregionů v rámci této práce. Vznik mikroregionů je nutný pro společné prosazování zájmů a záměrů venkovských obcí s cílem dosažení žádoucích změn ve všech obcích určitého prostoru a je pozitivním trendem probíhajícím ve venkovském prostoru. Pomáhá obcím, které jsou součástí mikroregionů, rovněž k získání finančních prostředků z různých fondů formou vytváření mikroregionálních programů, aktivit a konkrétních projektů. Mnohé z těchto finančních prostředků by samotné obce nebyly schopné získat. Důvody, které vedou ke vzniku jednotlivých mikroregionů, jsou různé. V minulosti vznikaly zejména monotematicky zaměřené mikroregiony, které většinou po splnění účelu, za kterým byl mikroregion vytvořen, nepokračovaly v další spolupráci. Některé mikroregiony založené původně pro splnění jednorázového úkolu však rozšířily svou spolupráci a pokračují nyní v komplexním rozvoji regionu. Mikroregiony vznikající zdola tak mají stále častěji komplexní charakter a monofunkční mikroregiony jsou méně četné. Geografické vymezení nově vznikajících mikroregionů se stále častěji blíží reálným funkčním mikroregionům a má v mnoha případech nodální charakter.

Určitá nejednotnost pojmu mikroregion, neexistující ohlašovací povinnost změn u mikroregionů a další faktory mají samozřejmě své následky, a to existenci několika různorodých databází mikroregionů daného území, v našem případě Jihočeského kraje. Badatel má tedy k dispozici v Jihočeském kraji následující databáze mikroregionů:

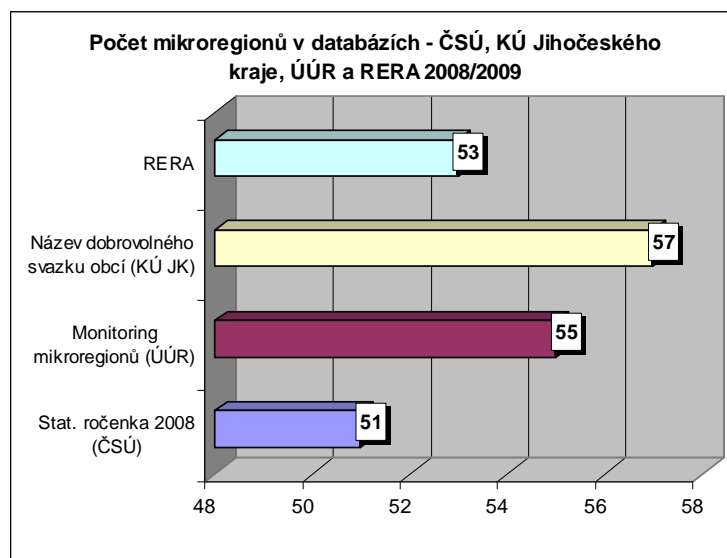
1. Ústav územního rozvoje (ÚÚR) v souladu se statutem organizace a na základě pověření Ministerstva pro místní rozvoj monitoruje od roku 2000 na území ČR zdola vznikající mikroregiony a jejich rozvojové dokumenty. Agenda průběžného sledování mikroregionů a jejich rozvojových dokumentů je součástí celostátního úkolu. Podnětem k zahájení monitoringu mikroregionů v roce 2000 bylo zjištění, že v té době neexistovala ucelená databáze mikroregionů a jejich rozvojových dokumentů. Monitoring mikroregionů na ÚÚR byl zpočátku prováděn prostřednictvím dotazníkového šetření na okresních a později na krajských úřadech. Vedle geografického vymezení mikroregionů je monitorována celá řada dalších údajů o mikroregionech například rozvojové dokumenty mikroregionů, zpracovatel rozvojových dokumentů, zahraniční kontakty a jiné. Údaje získané v dotazníkovém šetření byly do roku 2005 zpracovány za celou ČR formou tematicky zaměřených kartogramů. V roce 2005 Ústav územního rozvoje poprvé oslovil dotazníky přímo jednotlivé mikroregiony. Účelem bylo navázání kontaktu s jednotlivými mikroregiony. Velká část mikroregionů se aktivně zapojila do spolupráce při vytváření databáze mikroregionů ČR. Dotazníky bylo osloveno více než 500 mikroregionů. Šetřením se podařilo získat a zpracovat dostatečné množství podkladových dat o mikroregionech, potřebných pro vytvoření databáze mikroregionů ČR jako podkladu pro zpracování on-line evidence mikroregionů ČR na <http://www.uur.cz/iMR/iMR.asp>, která funguje od roku 2006 (NOVÁKOVÁ, 2005). Její aktuálnost je však na základě sdělení ÚÚR velkou měrou závislá na vlastní aktivitě jednotlivých mikroregionů a na ochotě spolupracovat. K pravidelné aktualizaci údajů za svoje území jsou všechny mikroregiony vyzývány dopisem 2x ročně.
2. Odbor legislativy a vnitřních věcí Krajského úřadu Jihočeského kraje spravuje Registr svazků obcí a zájmových sdružení právnických osob v Jihočeském kraji. Dle KÚ JK je zde stejný problém jako u registru ÚÚR. Odbor pouze vede registr a je závislý na tom, zda zástupci dobrovolných svazků obcí (DSO) a zájmových sdružení právnických osob (ZSPO) oznamují případné změny. Pro svou potřebu si odbor vede u každého svazku jeho pořadové číslo, název, adresu, IČ, datum vzniku a výmazu, kontaktní osobu, počet členů (jmenovitě), předmět činnosti a statutární orgány. Žádnou statistiku však odbor dále nezpracovává. Registr je veřejně přístupný na webu [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=236&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=236&par[lang]=CS).

3. Český statistický úřad v Českých Budějovicích pro svou Statistickou ročenku Jihočeského kraje 2008 – kapitolu 13-18 Vybrané údaje podle euroregionů a mikroregionů k 31.12.2007 čerpal zdrojová data o obcích v mikroregionech od ÚÚR Brno podle stavu k 4.8.2008. Vzhledem k tomu, že tato databáze byla dále pracovníky ČSÚ zkontrolována a verifikována, lze ji pokládat za nejvalidnější zdroj o mikroregionech na území Jihočeského kraje.
4. Poslední databází, kterou je možno využít, je databáze Regionální rozvojové agentury jižních Čech RERA, která je k dispozici na <http://www.rera.cz/index.php?documentID=19>. Dále je možné ještě pracovat s databází Regionálního informačního servisu Jihočeského kraje (RIS), který je zaměřen na oblast regionálního rozvoje pro potřeby nejširší veřejnosti i specifických uživatelů a který provozuje Centrum pro regionální rozvoj České republiky (CRR ČR) na www.risy.cz. Sběr regionálních dat je zajišťován Regionální rozvojovou agenturou jižní Čechy (RERA), proto je možné považovat zdroje RERA a RIS za totožné.

Základní komparace počtu mikroregionů v jednotlivých databázích je možné vidět na grafu 2. Počty mikroregionů se pohybují od 51 do 57. Při komparaci dat byla maximální snaha o aktuálnost dat.

Poznámka: ve zdrojové databázi ČSÚ bylo původně 53 mikroregionů, vzhledem k zániku mikroregionu Lhenicko a mikroregionu Polečnice bylo toto číslo upraveno k 06/2009 na 51.

Graf 2 – Počet mikroregionů v databázích ČSÚ, KÚ Jihočeského kraje, ÚÚR a RERA 2008/2009

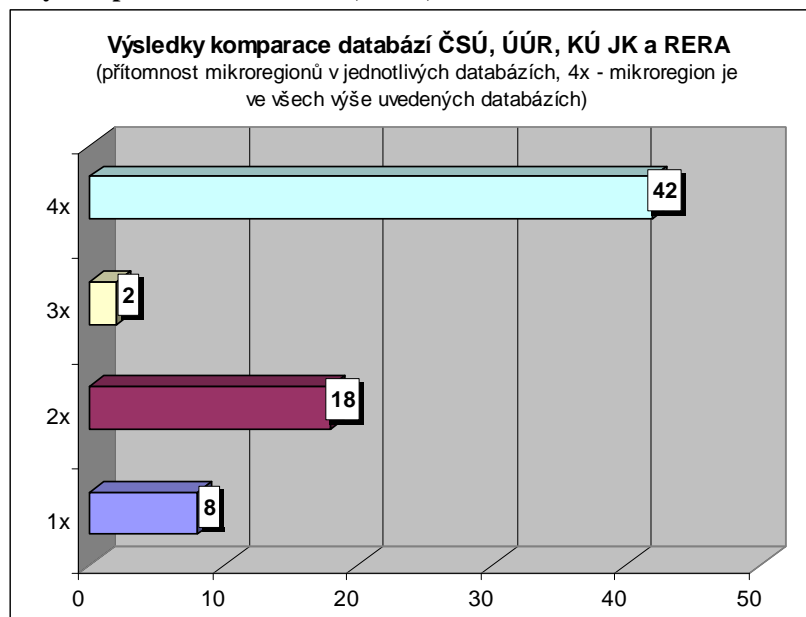

Zdroj: vlastní výpočty

Na první pohled by se mohlo říci, že databáze jsou velmi přesné, neboť dosahují obdobných čísel. Při bližším zkoumání jednotlivých mikroregionů zjistíme, že pouze 42

mikroregionů je obsaženo ve všech čtyřech databázích. Celkem nalezneme ve všech databázích až 70 různých mikroregionů.

Graf 3 – Výsledky komparace databází ČSÚ, ÚÚR, KÚ JK a RERA

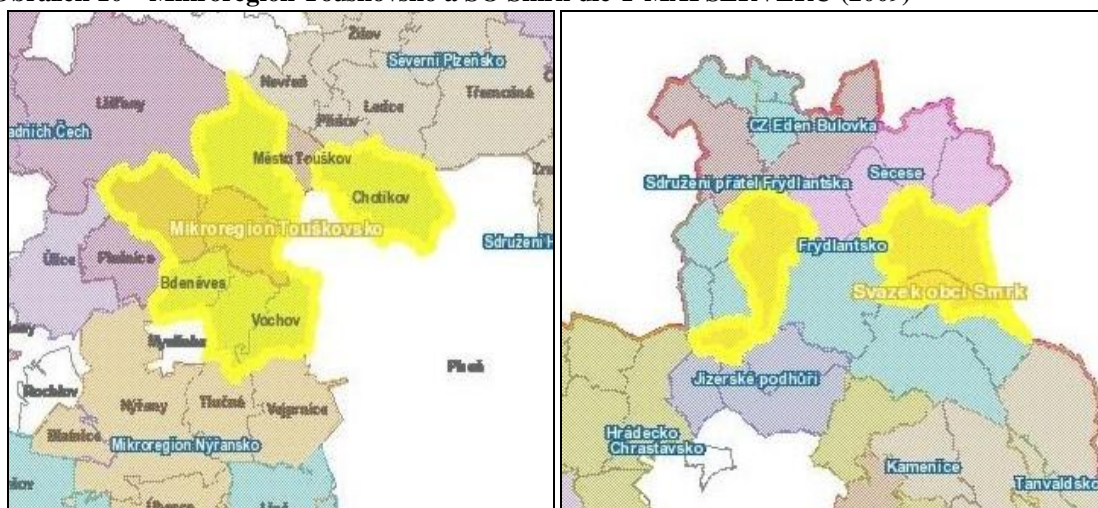

Zdroj: vlastní výpočty

Jak již bylo uvedeno, byla kvůli své validitě jako primární komparativní databáze zvolena databáze ČSÚ s 51 mikroregiony. Tabulka 23 přehledně ukazuje přítomnost / nepřítomnost (značeno „x“) sporných mikroregionů v ostatních třech databázích. Při podrobné analýze těchto mikroregionů zjistíme, že velká část mikroregionů (7 z 19) byla v minulosti již zrušena (mikroregion „Podjavořicko“ v roce 2007; Plynovod Dolní Němčice, Kostelní Vydří a Volfířov v roce 2005; Regionální sdružení obcí se sídlem v Jindřichově Hradci v roce 2005; Svazek Ločenice – Svatý Jan nad Malší v roce 2004; Svazek obcí v obvodu paštického kostela v roce 2004; mikroregion Lhenicko, svazek obcí v roce 2006, mikroregion Polečnice v roce 2008). Další velkou kategorií jsou jednoúčelové mikroregiony, které nemají ambice rozvíjet svou spolupráci v dalších oblastech (DSO Lužnice, Svazek měst a obcí okresu Strakonice, DSO vodovod Křemže, Vodovod Hamr, Vodovod Řečice) – viz definice dle ÚÚR, která hovoří o mikroregionu „se širším než jednoúčelovým zaměřením“. Zajímavou a trochu „záhadnou“ kategorií tvoří mikroregiony Vyšebrodsko, Bechyňsko a Regionální sdružení Šumava. Tyto regiony sice formálně existují, leč nelze dohledat žádné realizované aktivity, což následně vede k vyřazení z databází. Dokladuje to VYŠEBRODSKÝ ZPRAVODAJ (2009), který hovoří o současné snaze obnovit aktivní činnost Dobrovolného svazku obcí Vyšebrodsko, aby mohla být podána žádost o dotaci do programu Obnovy venkova Jihočeského kraje. V databázi ÚÚR lze pak nalézt mikroregion Touškovsko (geografická lokace LAU 1: Plzeň – sever, chybné zařazení

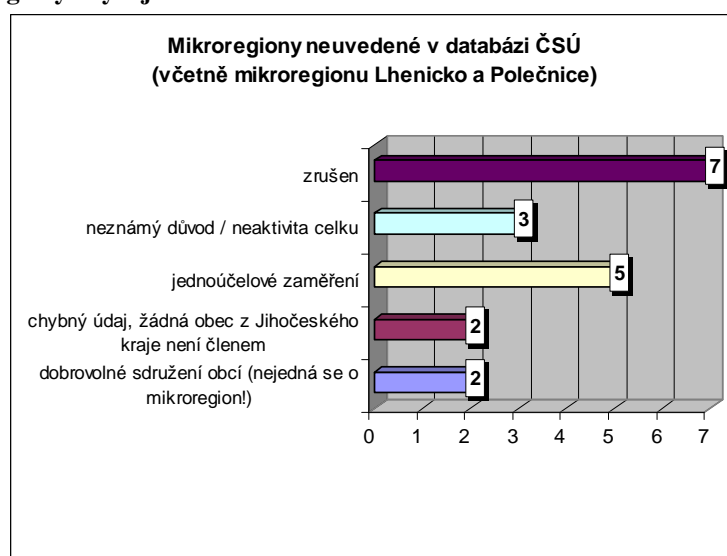
kvůli obci Březí) a svazek obcí Smrk (geografická lokace LAU 1: Liberec, chybné zařazení kvůli městu Tábor). Z obrázku 10 je jasně patrné, že tyto regiony nezasahují do Jihočeského kraje (a ani nemohou), v registru ÚÚR by tedy neměly v rámci Jihočeského kraje figurovat. Sdružení měst a obcí Bukovská voda a Sdružení pro likvidaci komunálních odpadů Borek nemají odpovídající právní formu spolupráce, jsou to pouze dobrovolná sdružení.

Obrázek 10 – Mikroregion Touškovsko a SO Smrk dle T-MAPSERVERU (2009)

Poznámka: Na základě upozornění autora práce došlo dne 19.10.2009 k opravě výše uvedených chyb v databázi ÚÚR. Problém byl způsoben chybným zařazením obcí do správních obvodů. Pokud dojde omylem k zadání obce do mikroregionu např. v Jihomoravském kraji, ačkoliv sem nepatří, okamžitě se automaticky do pasportu mikroregionu doplní i kraj, okres a ORP, který je k doplněné obci příslušný, mikroregion se zobrazí v příslušném kraji (např. Jihočeském). V okamžiku, kdy je špatně zařazená obec vymazána, vše se dá okamžitě do pořádku. Zejména u obcí se stejnými jmény může dojít k omylům a to při automatickém vymezování mikroregionu a při vytváření a naplňování jeho pasportu. Do systému má celkem přístup kolem 550 lidí z celé ČR, nelze proto dohledat, kdo konkrétně tuto chybu způsobil.

Graf 4 – Mikroregiony chybějící v databázi ČSÚ 2008/2009

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 23 – Mikroregiony neuvedené v databázi ČSÚ (včetně zrušených mikroregionů Lhenicko a Polečnice) – jmenný seznam

Monitoring mikroregionů (ÚÚR)	Název dobrovolného svazku obcí (KÚ JK)	RERA
x	Lužnice	DSO Lužnice
x	Mikroregion "Podjavořicko"	Mikroregion Podjavořicko
x	Plynovod Dolní Němčice, Kostelní Vydří a Volfřov	x
x	Regionální sdružení obcí se sídlem v Jindřichově Hradci v likvidaci	x
x	Sdružení měst a obcí Bukovská voda	DSMaO Bukovská voda
x	Sdružení pro likvidaci komunálních odpadů Borek	Sdružení pro likvidaci komunálních odpadů Borek
x	Svazek Ločnice - Svatý Jan nad Malší v likvidaci	x
x	Svazek měst a obcí okresu Strakonice	Svazek měst a obcí okresu Strakonice
x	Svazek obcí v obvodu pařtického kostela - v likvidaci	x
x	Svazek obcí vodovod Křemže	DSO vodovod Křemže
x	Vodovod Hamr	Vodovod Hamr
x	Vodovod Řečice	Vodovod Řečice
Vyšebrodsko	Vyšebrodsko	x
Bechyňsko	x	x
Mikroregion Touškovsko	x	x
SO Smrk	x	x
x	x	Regionální sdružení Šumava
x	Mikroregion Lhenicko, svazek obcí	x
Mikroregion Polečnice	Mikroregion Polečnice v likvidaci	Mikroregion Polečnice

Poznámka: „x“ – mikroregion není uveden v dané databázi

V tabulce 23 a na grafu 4 byly blíže charakterizovány mikroregiony, které nejsou důvodně zařazeny do databáze ČSÚ. Databáze ČSÚ má výhodu, že je sestavena na bázi sběru primárních dat ÚÚR a pak je seznam ještě zkontrolován a verifikován. Databáze ÚÚR obsahuje některé vyloženě chybné či neaktuální údaje (viz mikroregion Touškovsko a svazek obcí Smrk). Obsahem je logicky nejvíce podobná databázi ČSÚ, která z ní čerpá. Přesto však najdeme i v databázi ČSÚ chyby. Bylo již zmíněno, že tato databáze byla vybrána se svými 51 mikroregiony (po úpravě). Pokud bychom si porovnali validitu počtu obcí u ČSÚ s databází KÚ JK a RIS, tak i přes validaci tam nalezneme několik let stará či chybná data. Z 51 mikroregionů bylo nutné upravit počty obcí u 13 z nich, což představuje chybovost u 25,5 % mikroregionů. Namítnout lze samozřejmě, že 1 či 2 chybějící obce není zas až tak závažná chyba, co ale například 12 obcí navíc u 18 členného Regionálního svazku obcí Vltava, kdy se ke svazku z Českokrumlovska dostalo několik obcí Vltavotýnska ze Sdružení měst a obcí Vltava

(DSMaO Vltava). Tabulka 24 přehledně ukazuje počty zásahů do databáze ČSÚ a počty obcí v ostatních databázích a odchylku mezi jednotlivými databázemi. Je jasné vidět, že chyby jsou i v ostatních databázích. V tabulce 24 nejsou uvedeny mikroregiony, kde byl správný počet obcí u ČSÚ a chybný u databází ČSÚ a RIS. Celkově se všechny databáze shodují na počtu obcí jen u 14 mikroregionů z 51 mikroregionů.

Tabulka 24 – Přehled oprav databáze ČSÚ a počtu obcí v databázích ČSÚ, KÚ, RIS

Název mikroregionu (ČSÚ)	ČSÚ	KÚ	RIS	Chybějící obce v databázi ČSÚ	Správný počet obcí	Odchylka u ČSÚ, KÚ a RIS
Dobrovolný svazek Blanicko-Otavského regionu	22	23	23	Vodňany	23	1
<i>DSMaO Vltava</i>	13	10	10	Horní Kněžeklady	14	3
DSO Mikroregion Dačicko	17	23	23	Hříšice, Staré Hobzí, Studená, Třebětice, Volfířov, Županovice	23	6
Mikroregion Chelčicko-Lhenický svazek obcí	5	6	5	Libějovice	1	1
Mikroregion Jindřichohradecko-DSO Jinřichohradecko	17	16	16	Světce	18	1
Mikroregion Vlachovo Březí	18	19	18	Litochovice	19	1
Regionální svazek obcí Vltava	30	18	18	12 chybných obcí navíc	18	12
Svazek obcí „Pod Horou“ se sídlem v Tučapech	15	16	16	Myslkovice	16	1
Svazek obcí Blatenska	30	32	30	Bratronice, Hlupín	32	2
Svazek obcí regionu Písecko	69	73	69	Dolní Novosedly, Protivín, Putim, Varvažov	73	4
Svazek obcí regionu Třeboňsko	19	23	23	Příbraz, Stráž nad Nežárkou, Záblatí, Třeboň	23	4
Svazek obcí Řečicko	4	7	7	Újezdec, Záhoří, Doňov	7	3
Šumavské podhůří	3	-	4	Nicov	1	1

Zdroj: vlastní průzkum

Databáze Odboru legislativy a vnitřních věcí Krajského úřadu Jihočeského kraje (Registr svazků obcí a zájmových sdružení právnických osob v Jihočeském kraji) není primárně určena ke sledování počtu, struktury a aktivit mikroregionů. V rámci komparace tak byla využita jen databáze svazků obcí, u zájmových sdružení právnických osob nejsou totiž uvedeni členové. Databáze svazků obcí KÚ je velmi podobná databázi RERA, která v souladu s požadavkem Centra pro regionální rozvoj České republiky neviduje mikroregiony se sídlem mimo kraj, ačkoliv se jedná o 6 mikroregionů, které na území Jihočeského kraje sdružují 21 obcí (Jemnický mikroregion – 4 obce, Mikroregion Šumava – západ – 2 obce, Mikroregion Telčsko – 1 obce, Novoříško – 1 obce, SO Čertovo břemeno – 4 obce, Svazek obcí Radina – 9 obcí).

Nelze v této souvislosti nezmínit i mikroregion Venkov, který má sídlo na území Jihočeského kraje v Chotovinách, ale sdružuje 2 obce mimo Jihočeský kraj.

Nejčastější odlišnosti databází jsou tedy způsobeny odlišnou metodikou jejich pořizování (účelem) a jejich neaktuálností. Dle Odboru legislativy a vnitřních věcí Krajského úřadu Jihočeského kraje lze narazit v databázích ještě na další problémy, které doposud nebyly zmíněny. Dříve existovala pouze zájmová sdružení právnických osob. V roce 2001 vešel v účinnost zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (§ 46 spolupráce mezi obcemi se uskutečňuje na základě smlouvy o vytvoření Dobrovolného svazku obcí (DSO), § 47 odst. 2 – na spolupráci mezi obcemi nelze použít ustanovení Občanského zákoníku o zájmových sdruženích). Situaci řešil § 151 odst. 5 zákona o obcích – tj. že zájmová sdružení, jejichž členy jsou pouze obce, se mají do 31.12.2001 přetransformovat na DSO. Většina zájmových sdružení to učinila, ale mnozí na to nerefletovali. Později po roce 2001 se podmínky zmírnily, mnohé obce založily zájmové sdružení podle Občanského zákoníku s tím, že si chtějí nechat otevřenou i možnost později přijmout do zájmového sdružení i jinou právnickou osobu. To by bylo znemožněno, kdyby založily DSO podle zákona 128/2000 Sb. Matoucí je i to, že některá zájmová sdružení mají v názvu např. „mikroregion“ a naopak některé DSO mají v názvu „zájmové sdružení“. Zákon neukládá povinnou aktualizaci údajů jednotlivým zájmovým sdružením a dobrovolným svazkům obcí. Je na dobrovolnosti obcí, zda chtějí, aby v registru Krajského úřadu byly údaje aktuální, případně tak může učinit ekonomický odbor, který se zabývá auditem DSO a má tedy přístup k aktuálním informacím. V praxi tak není překvapením, když se například u mikroregionu Polečnice objeví jeho výmaz z rejstříku (zánik 29.9.2008) až 5.8.2009.

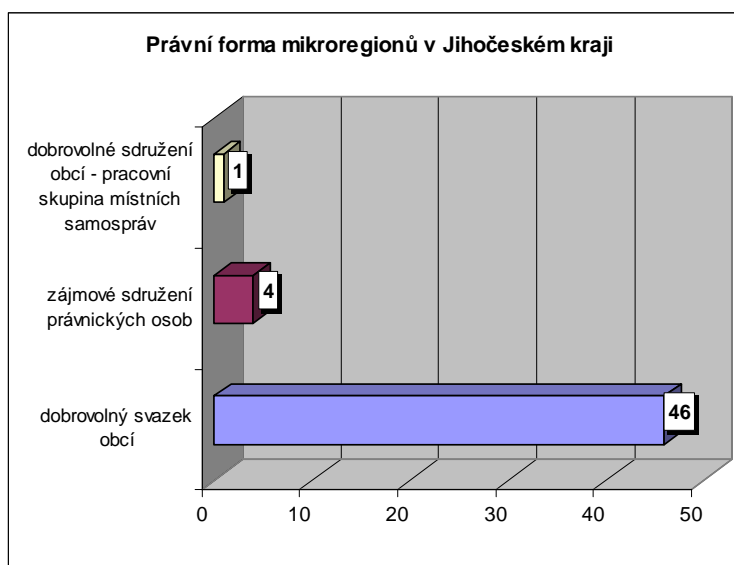
Jednotlivé registry/databáze se v praxi nesrovnávají s jinými registry, nelze tedy téměř nijak ověřit, zda jejich informace jsou 100 % správné (viz text výše). Není také výjimkou, že v každé databázi pak mikroregion figuruje pod trochu jiným jménem (viz např. DSMaO Vltava x Sdružení měst a obcí Vltava; SO Veselsko x Veselsko x Mikroregion Veselsko apod.), což také může vést k některým chybám.

Jak je patrné z výše uvedených údajů, badatel musí nezbytně provést komparaci několika databází a provést si vlastní průzkum, aby získal datovou bázi obsahující relevantní údaje. Při nedostatečném ověření dat může dojít například k výmazu mikroregionu Horní Vltava – Boubínsko, který zanikl jako DSO 5.3.2009, ale zároveň vzniklo ZSPO obdobného názvu. Přehled všech mikroregionů v jednotlivých databázích uvádí přehledně tabulka 81 (viz Přílohy).

5.1.2 Mikroregiony v Jihočeském kraji

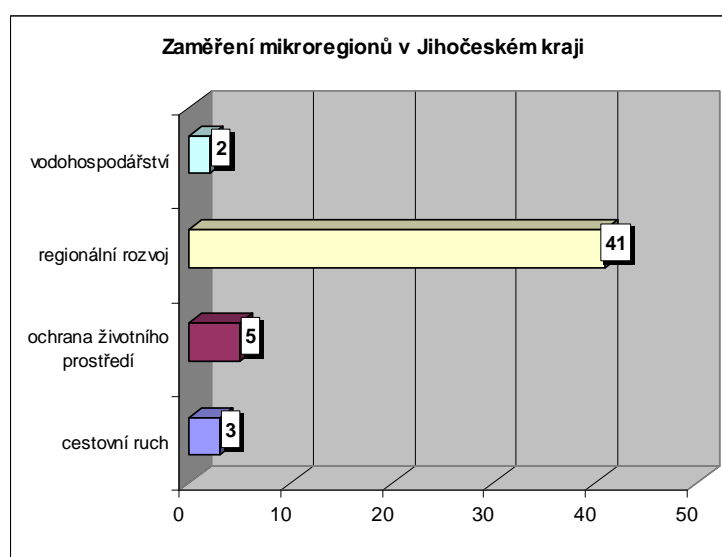
V Jihočeském kraji je tedy (po úpravě databáze ČSÚ) v současné době 51 mikroregionů, které sdružují 546 obcí z 623 (87,6 % obcí). Nejčastější právní forma mikroregionů je dobrovolný svazek obcí (46 případů). Mikroregiony zaujímají v Jihočeském kraji rozlohu 9 147 km² (91 % kraje), počet obyvatel daného území je 516 260 (81,1 % kraje). 77 obcí Jihočeského kraje nespolupracuje v žádném mikroregionu, 391 obcí spolupracuje v jednom mikroregionu, 135 obcí ve dvou mikroregionech a 20 obcí spolupracuje dokonce ve třech mikroregionech zároveň.

Graf 5 – Právní forma mikroregionů v Jihočeském kraji

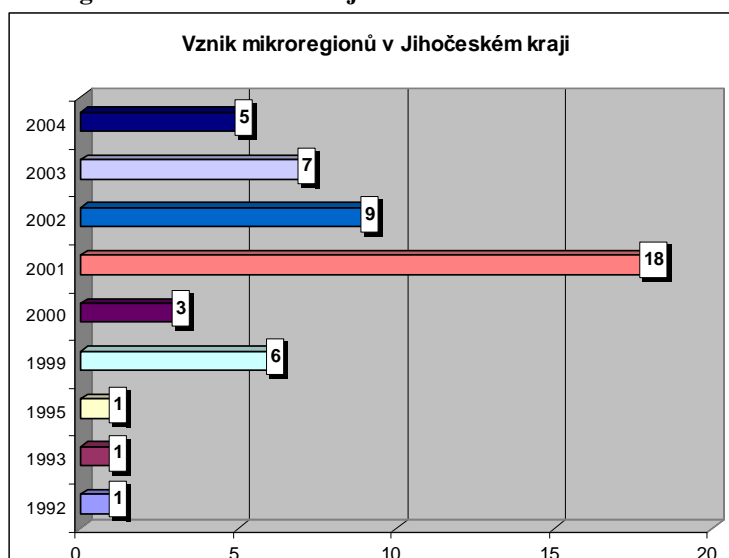
Zdroj: vlastní průzkum

Graf 6 – Zaměření mikroregionů v Jihočeském kraji

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 7 – Vznik mikroregionů v Jihočeském kraji

Zdroj: Český statistický úřad, KÚ JK, vlastní průzkum

Pokud bychom analyzovali historii vývoje počtu dosud fungujících mikroregionů v Jihočeském kraji, je tu velmi patrný růst v roce 2001, kdy vzniklo 18 mikroregionů, zatímco v roce 2000 to byly jen 3 mikroregiony. Příčin tak velkého nárůstu v roce 2001 je několik, zejména:

- legislativní úprava dobrovolného svazku obcí DSO dle § 49 zákona č. 128/2000 Sb., což vyvolalo transformaci některých uskupení právě na DSO,
- blízkost vstupu do EU a možnosti čerpání finančních prostředků z fondů EU (DUŠEK, 2009).

Dobrovolné svazky obcí jsou jednou z úspěšných forem spolupráce zainteresovaných obcí, otázkou je, do jaké míry budou tyto subjekty v budoucnu motivovány „spolupracovat“ poté, co se po roce 2013 začne zmenšovat množství finančních prostředků směřujících z Evropské unie do ČR, což byla a je významná „externí podpora“ k realizaci rozvojových záměrů obcí i regionů. Významnost čerpání podpor a dotací potvrzuje i výzkum realizovaný v roce 2005 Západočeskou univerzitou a Vysokou školou evropských a regionálních studií v rámci projektu „Regionální management jako cesta k udržitelnému rozvoji venkovských regionů“, v rámci kterého bylo osloveno 200 obcí Jihočeského a Plzeňského kraje, které jsou součástí 55 mikroregionů (DUŠEK, et al., 2006). Obce a města v tomto výzkumu nejčastěji uvedly jako důvod založení mikroregionu sociální a ekonomický rozvoj (41,8 %) a právě žádosti o dotace (35,4 %).

Na příkladu Jihočeského kraje je viditelná tendence, že od roku 2004 zde žádný nový svazek nevznikl. Boom nárůstu mikroregionů je za námi, a tak je otázkou, zda další nárůsty počtu mikroregionů lze vnímat pozitivně či negativně. Sama spolupráce a

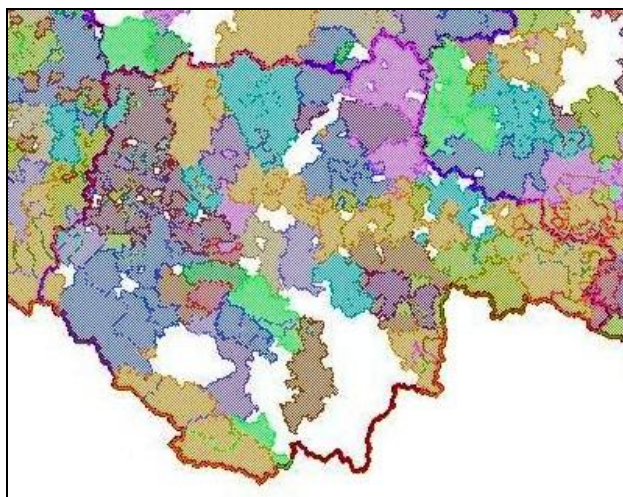
aktivita obcí je samozřejmě pozitivním prvkem, skutečností ale je, že „bílých“ míst na mapě Jihočeského kraje, kam nezasahuje žádný mikroregion, je jen velmi málo a území je tak již plně saturováno, což dokládá tabulka 25 a obrázek 11. Je tedy otázkou, zda vícenásobné členství obcí v jednotlivých mikroregionech vede k intenzivnější spolupráci a tím i k vyššímu finančnímu přínosu, nebo naopak vede k rozmělnění zdrojů, úsilí i aktivit. Odpověď dá v následujících kapitolách porovnání koeficientu spolupráce s ekonomickými ukazateli daného území.

Tabulka 25 – Mikroregiony a zapojení obcí v Jihočeském kraji

Okres	SO ORP	Celkový počet obcí	Počet obcí zapojených do mikroregionů	Počet obcí nezapojených do mikroregionů	Počet mikroregionů na daném území
České Budějovice	České Budějovice	79	88,61%	11,39%	7
	Trhové Sviny	16	100,00%	0,00%	3
	Týn nad Vltavou	14	100,00%	0,00%	3
Český Krumlov	Český Krumlov	31	90,32%	9,68%	4
	Kaplice	15	80,00%	20,00%	3
Jindřichův Hradec	Dačice	23	100,00%	0,00%	6
	Jindřichův Hradec	58	68,97%	31,03%	7
	Třeboň	25	96,00%	4,00%	4
Písek	Milevsko	26	100,00%	0,00%	2
	Písek	49	100,00%	0,00%	6
Prachatice	Prachatice	44	81,82%	18,18%	6
	Vimperk	21	90,48%	9,52%	6
Strakonice	Blatná	26	100,00%	0,00%	3
	Strakonice	69	81,16%	18,84%	9
	Vodňany	17	76,47%	23,53%	4
Tábor	Soběslav	31	96,77%	3,23%	4
	Tábor	79	81,01%	18,99%	5
Celkem za kraj		623	87,64%	12,36%	51

Zdroj: vlastní výpočty

Obrázek 11 – Mikroregiony v Jihočeském kraji dle T-MAPS SERVERU (2009)

Legenda: barevné plochy značí jednotlivé mikroregiony v kraji, na bílých plochách se nenachází žádný mikroregion

5.1.3 Ekonomické dispozice DSO v Jihočeském kraji

Nejčastější právní formou mikroregionů v Jihočeském kraji je dobrovolný svazek obcí (46 z 51 případů). Hospodaření dobrovolných svazků obcí je evidováno opět v informačním systému Ministerstva financí ČR ARIS. Těchto skutečností lze využít při analýze spolupráce obcí a vzájemné souvislosti s přílivem finančních prostředků do zainteresovaných území Jihočeského kraje. V této kapitole je analyzováno celkem 41 DSO (z 51 mikroregionů v Jihočeském kraji nemá 5 příslušnou právní formu a 5 mikroregionů má sídlo mimo území Jihočeského kraje – k těmto DSO neposkytl MF ČR příslušná data). Základem pro posouzení ekonomické situace DSO v Jihočeském kraji je analýza rozpočtů a rozvah těchto svazků v letech 2001–2008 dle informačního systému ARIS.

Tabulka 26 – Struktura příjmů DSO v Jihočeském kraji 2001–2008 (v tis. Kč)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Daňové příjmy	0,00%	0,00%	0,20%	0,06%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Nedaňové příjmy	11,71%	8,13%	10,73%	13,34%	16,00%	18,65%	21,05%	19,21%
Kapitálové příjmy	0,00%	0,00%	0,00%	1,75%	0,09%	1,56%	0,01%	0,21%
Přijaté dotace	88,29%	91,87%	89,07%	84,85%	83,91%	79,79%	78,94%	80,58%

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočty

Struktura příjmů je výrazně ovlivněna zákonnými možnostmi. Svazky obcí nemají možnost získat, až na drobné výjimky, daňové příjmy. Mikroregiony též obvykle nemají příliš velký majetek a „technicky“ zaměřené dobrovolné svazky (např. svazky budující vodohospodářskou, plynovou či jinou infrastrukturu) pořízují majetek pro dlouhodobé držení a provozování, kapitálové příjmy nejsou tedy též příliš významné.

V Jihočeském kraji se nedaňové příjmy na celkových příjmech podílí kolem 20 %, což je podstatně více než například na Vysočině, kde se v roce 2005 tvořily pouze 2,8 %. V případě nedaňových příjmů tvoří u DSO více než polovinu z nich příjmy z pronájmu majetku. Svazky v cestovním ruchu, kde je podíl nedaňových příjmů nejvyšší, získávají tyto příjmy téměř výhradně z prodeje nekapitálového majetku a z ostatních nedaňových příjmů. Poměrně vysoké procento nedaňových příjmů v kraji je způsobeno velkou aktivitou technicky orientovaných svazků a aktivitou v oblasti cestovního ruchu. Přesto je v rámci financování patrná závislost na dotacích a přijatých transferech, které tvoří přibližně 80 % příjmů.

Tabulka 27 – DSO v Jihočeském kraji a jejich příjmy v roce 2008 (v tis. Kč)

Blanský les - podhůří	846,92	Střední Pootaví	523,86
DS Blanicko-Otavského regionu	1 766,86	Svazek lipenských obcí	545,14
DS měst a obcí – Mikroregion Venkov	456,25	Svazek měst a obcí regionu Pomalší	1 052,90
Dobrovolný svazek obcí „Zlatý vrch“	4 992,69	Svazek obcí - TDO Lužnice	479,79
DSO mezi Vltavou a Otavou	910,10	SO Pod Horou se sídlem v Tučapech	1 883,33
Dobrovolný svazek obcí Prachaticko	712,90	Svazek obcí Blatenska	2 511,42
DSO severního Písecka	1 934,74	Svazek Obcí Budějovicko - Sever	175,30
DSMaO Vltava	755,52	Svazek obcí Dolního Pootaví	2 260,00
DSO - Peklov	2 685,38	Svazek obcí Lišovsko	144,23
DSO - Vodovod Landštejn	6 566,06	Svazek obcí mikroregionu Tábořsko	5 212,88
DSO Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr	3 498,75	Svazek obcí Milevska	868,80
DSO Mikroregion Dačicko	753,21	Svazek obcí Netolicko	529,38
DSO Soběslavsko	862,77	Svazek obcí Podkletí	643,75
Mikroregion „HORNÍ VLTAVA – BOUBÍNSKO“	637,82	Svazek obcí regionu Písecko	23 513,15
Mikroregion Chelčicko-Lhenický SO	619,05	Svazek obcí regionu Třeboňsko	920,34
Mikroregion Jindřichohradecko	667,55	Svazek obcí Řečicko	98,82
Mikroregion Vlachovo Březí	549,07	Svazek obcí Strakonicka	714,07
Regionální svazek obcí VLTAVA	3 230,87	SO šumavského Podlesí	705,38
Sdružení pohraničních obcí a měst okresu Jindřichův Hradec	684,53	Svazek obcí Věneč	867,18
SO Niva	9,72	Svazek obcí Vitorazsko	34,28
SO Veselsko	192,46		

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočty

Tabulka 28 – Četnosti svazků obcí Jihočeského kraje s objemy příjmů v roce 2008

Velikost celkových příjmů	DSO	Počet sdružených obcí	Průměrný příjem na 1 obec (v tis. Kč)	Průměrný příjem na 1 obyvatele (v Kč)
1.000-9.999 Kč	1	3	3,24	20,77
10.000-99.999 Kč	2	14	9,51	10,84
100.000-999.999 Kč	25	379	41,60	43,46
1.000.000-9.999.999 Kč	12	188	199,98	183,74
nad 10.000.000 Kč	1	73	322,10	334,82
Celkový součet	41	657	117,23	118,43

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočty

Průměrný příjem 41 DSO v Jihočeském kraji v roce 2008 byl 1,88 mil. Kč, nejmenší příjmy měl DSO Niva 9,72 tis. Kč a největší Svazek obcí regionu Písecko 23,5 mil. Kč. Z těchto dvou údajů je vidět velký rozdíl mezi zmíněnými DSO – zatímco u prvního svazku se jedná jednoznačně o svazek formální, v druhém případě má spolupráce skutečný význam a smysl, protože díky ní směřuje do regionu značné množství finančních prostředků. Z toho vyplývá, že vícenásobné členství obcí v mikroregionu nemusí být prospěšné, pokud se jedná pouze o členství formální. Počet obcí sdružených v mikroregionu není tak pro výši příjmů mikroregionu rozhodující, důležitá je hlavně aktivita mikroregionu.

Tabulka 29 – Struktura přijatých transferů DSO Jihočeského kraje v roce 2008 (v tis. Kč)

Přijaté transfery		62 057,82
z toho:	ost.neinv.přij. transfery a převody z fondů dle regionu soudržnosti (RS) a záznamových položek (ZP)	24 186,08
	z toho:	
	neinvestiční přijaté transfery od krajů	11 451,12
	neinvestiční přijaté transfery od regionálních rad	0
	ostatní investiční přijaté transfery dle RS a ZP	12 200,65
	z toho:	
investiční přijaté transfery od krajů	5 615,18	
investiční přijaté transfery od regionálních rad	0	

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočty

Hlavním zdrojem příjmů DSO v Jihočeském kraji byly a jsou dotace, v roce 2008 představovaly 62 mil. z celkových příjmů ve výši 77 mil. Kč (tj. 80,58 % všech příjmů). Společná snaha o získání dotací je jedním z motivů, které stojí v pozadí spolupráce obcí. Struktura dotací je proto klíčovou oblastí analýzy příjmů svazků obcí. Podíváme-li se podrobněji na strukturu transferů, tak lze zjistit (dopočtem), že zdroje z krajské úrovně tvoří též velmi významnou část finančních prostředků (až 27,5 %).

Tabulka 30 – Struktura výdajů DSO v Jihočeském kraji 2001–2008 (v tis. Kč)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Běžné výdaje	5 540,86	11 272,79	14 022,80	25 464,10	18 246,26	32 052,99	34 110,92	50 686,69
Kapitálové výdaje	17 024,25	45 639,51	55 241,68	29 826,09	66 733,31	33 238,58	24 372,83	21 686,35
Běžné výdaje	24,55%	19,81%	20,25%	46,06%	21,47%	49,09%	58,33%	70,04%
Kapitálové výdaje	75,45%	80,19%	79,75%	53,94%	78,53%	50,91%	41,67%	29,96%

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočty

Z přehledu výdajů DSO za roky 2001–2008 vyplývá velmi zajímavá skutečnost, že se obrátil poměr běžných výdajů a kapitálových výdajů – v průběhu osmi let se běžné výdaje zvýšily z 24,55 % na 70,04 %.

5.2 Spolupráce obcí se subjekty území

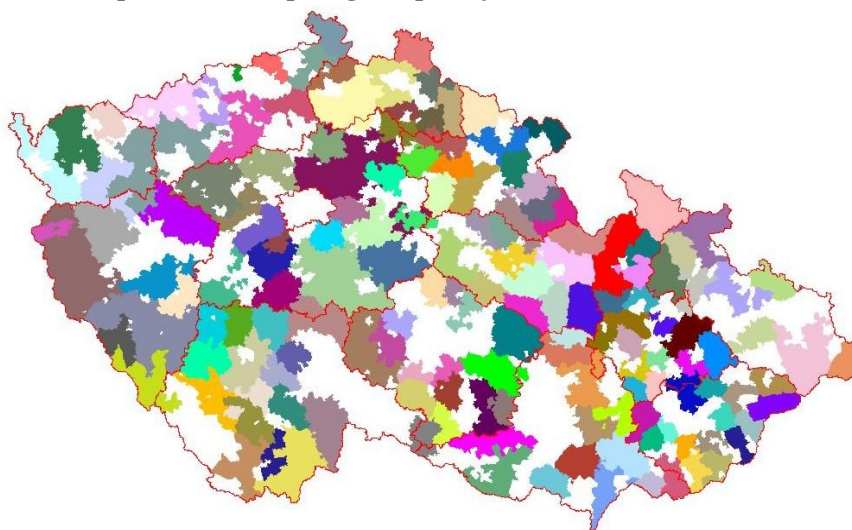
5.2.1 Místní akční skupiny (MAS)

Program LEADER (Liason entre les actions de développement économique rural) byl od roku 1991 do roku 2006 iniciativou Evropské unie, která pomáhá v rozvoji venkovských oblastí v celé Evropě. Název LEADER je zkratkou, která v překladu do češtiny znamená „Propojení aktivit rozvíjející venkovskou ekonomiku“. V současném programovacím období 2007–2013 jsou projekty LEADER jednou prioritní osou v rámci tzv. Programu rozvoje venkova ČR 2007–2013, který je určen subjektům aktivním na venkově (např. zemědělci, obce do 2000 obyvatel apod.).

V roce 2004 se poprvé program LEADER a jeho metody začaly uplatňovat i v České republice, konkrétně se jednalo o LEADER+, což byl program Evropské unie realizovaný v členských zemích v programovacím období 2000–2006.

Iniciativa LEADER svým způsobem navazuje na Program obnovy venkova, který byl vyhlášen Ministerstvem životního prostředí v roce 1993 a po vzniku Ministerstva pro místní rozvoj byl přeřazen do jeho kompetence. Po vstupu do EU se Řídícím orgánem programu LEADER stalo Ministerstvo zemědělství, které na jeho administraci spolupracuje se Státním zemědělským intervenčním fondem (SZIF). Smyslem programu LEADER je podpořit spolupráci veřejného, soukromého a neziskového sektoru na místní úrovni, a to na základě principu zdola-nahoru. Zástupci veřejného, soukromého a neziskového sektoru mohou společně založit tzv. Místní akční skupinu – MAS (z anglického „local action group“ – LAG). Každá MAS musí být právnickým subjektem (občanským sdružením, obecně prospěšnou společností, zájmovým sdružením právnických osob), který na základě partnerského přístupu vypracuje vlastní integrovanou rozvojovou strategii daného území (regionu) – ISÚ. Tato strategie musí být tematicky zaměřená na určitý specifický problém daného území. Její podmínkou musí být územní celistvost regionu, počet obyvatel mezi 10 a 100 tisíci a nízká hustota osídlení. Z integrované strategie pak může vycházet tzv. Strategický plán LEADER (SPL). Nejlépe zpracované strategické plány jsou vybrány Ministerstvem zemědělství k realizaci a podpořeny. MAS poté vyhlásí výzvu k předkládání projektových záměrů v rámci své rozvojové strategie a vybere ty, které doporučí národnímu řídicímu orgánu programu k podpoře. Rozhodování o výběru samotných projektů tak zůstává decentralizovaně přímo v jednotlivých regionech, místních akčních skupinách. Činnost MAS lze tedy připodobnit ke grantové agentuře, která sama pro sebe vytváří grantový program (SPL) a posléze, podle předem daných pravidel, distribuuje do svého území finanční prostředky (MAS ČESKÝ ZÁPAD, 2006).

Obrázek 12 – Aktivní přehledová mapa regionů pracujících metodou Leader (LEADER, 2009)

Legenda: barevné plochy značí jednotlivé MAS v ČR, na bílých plochách se nenachází žádná MAS

Tabulka 31 – Místní akční skupiny v Jihočeském kraji

Místní akční skupina	Počet obcí
CHANCE IN NATURE - LOCAL ACTION GROUP	38
MAS Blanský les-Netolicko o.p.s.	33
MAS Brána Písecka	24
MAS Českokrumlovsko o.p.s.	18
MAS Lužnice, o.s.	17
MAS Pomalší, o.p.s	23
MAS Sdružení Růže	22
MAS Strakonicko	57
MAS Třeboňsko o.p.s.	32
MAS Vltava, o.s.	14
Místní akční skupina Hlubocko - Lišovsko o.p.s	18
Místní akční skupina Střední Povltaví	26
Místní akční skupina Svazku obcí Blatenska	31
Občanské sdružení MAS Krajina srdce	32
Občanské sdružení Rozkvět zahrady jižních Čech - místní akční skupina	16
Vodňanská ryba	38

Zdroj: vlastní průzkum

Tabulka 32 – Místní akční skupiny a zapojení obcí v Jihočeském kraji

Okres	SO ORP	Celkový počet obcí	Počet obcí zapojených do MAS	Počet obcí nezapojených do MAS	Počet MAS na území
České Budějovice	České Budějovice	79	79,75%	20,25%	5
	Trhové Sviny	16	100,00%	0,00%	2
	Týn nad Vltavou	14	100,00%	0,00%	1
Český Krumlov	Český Krumlov	31	80,65%	19,35%	3
	Kaplice	15	86,67%	13,33%	4
Jindřichův Hradec	Dačice	23	0,00%	100,00%	0
	Jindřichův Hradec	58	10,34%	89,66%	1
	Třeboň	25	100,00%	0,00%	1
Písek	Milevsko	26	100,00%	0,00%	1
	Písek	49	97,96%	2,04%	2
Prachatice	Prachatice	44	81,82%	18,18%	3
	Vimperk	21	38,10%	61,90%	1
Strakonice	Blatná	26	96,15%	3,85%	1
	Strakonice	69	100,00%	0,00%	3
	Vodňany	17	94,12%	5,88%	2
Tábor	Soběslav	31	6,45%	93,55%	1
	Tábor	79	59,49%	40,51%	2
Celkem za kraj		623	70,47%	29,53%	16

Zdroj: vlastní výpočty

V Jihočeském kraji je aktuálně 16 místních akčních skupin pracujících metodou Leader. Tyto MAS zahrnují 439 obcí Jihočeského kraje, pouze 184 obcí nepracuje metodou Leader. Z pohledu účelu MAS se jedná především ale o menší města a obce (v místních akčních skupinách nemohou být zastoupena města nad 25 000 obyvatel), neboť v rámci těchto 439 obcí žije 333 837 obyvatel (52,46 % kraje). Území MAS zaujímá 6 567 km², tj. 65,3 % rozlohy kraje.

V rámci Občanského sdružení MAS Krajina srdce Jihočeského kraje se sídlem v Mladé Vožici lze nalézt i několik přesahů do Středočeského kraje – Červený Újezd, Heřmaničky, Ješetice, Mezno, Miličín, Sedlec-Prčice, Smilkov a Střezimř.

5.2.1.1 Ekonomické dispozice MAS v Jihočeském kraji

Místní akční skupiny představují druhou nejvýznamnější formu spolupráce hned po mikroregionech a hrají velmi významnou roli v přílivu finančních prostředků do regionu Jihočeského kraje. V současné době je v kraji 16 MAS, z toho je již dnes 12 vybraných a podpořených k realizaci Strategického plánu LEADER 2007–2013.

Jihočeský kraj má v oblasti meziobecní spolupráce MAS oproti ostatním regionům obrovský náskok. MAS Jihočeského kraje do území kraje přinesly v letech 2004–2009 investice ve výši téměř 224 milionů Kč. Prostředky, které jihočeské MAS získaly v letech 2004–2009 na realizaci svých strategií, činily 213 972 874 Kč – tyto prostředky byly investovány do rozvoje venkovských oblastí kraje. V tomto ohledu by bylo jistě zajímavé srovnání Jihočeského kraje s ostatními kraji v ČR. Ve vyčíslených finančních prostředcích získaných pro kraj a venkov není započteno, kolik prostředků se do území dostalo tím, že MAS pomáhají připravit projekty žadatelů do jiných programů, než je LEADER, prostředky na vzdělávání a podpora z LEADER+ 2004–2006 – osvojování schopností MAS (zhruba 2 – 3 mil. Kč).

Tabulka 33 – Finanční přínos MAS Jihočeského kraje

Zdroj finančních prostředků	Finanční přínos (v Kč)	
LEADER ČR 2004–2008	50 000 000	
LEADER+ 2004–2006	28 204 000	
LEADER 2007–2013	LEADER EU – 2008	51 676 695
	LEADER EU – 2009	83 592 189
Projekty spolupráce	9 723 007	
Celkem	213 972 874	

Zdroj: Bc. Jiřina Karasová (výsledky jsou převzaty z průzkumu Krajského sdružení MAS Jihočeského kraje, SZIF a Ministerstva zemědělství)

Zpětně je však dnes kvůli nedostatečným podkladům již těžké rozklíčovat konkrétní historický finanční přínos jednotlivých MAS v Jihočeském kraji. U peněz, které jednotlivé MAS získávaly v rámci LEADER ČR, nelze získat všechny alokace, navíc zde byly i jiné programy: z EAGGF osvojování schopností a 2 jihočeské MAS realizovaly po část programovacího období LEADER+ z EAGGF neinvestiční programy (2004–2006). Kromě toho MAS získávaly prostředky z EAFRD – osa III. vzdělávání, ESF, SROP, ROP, Jihočeských grantů, státních dotací. Všechny tyto údaje by bylo možné zjistit jen velmi obtížně dotazem na konkrétní MAS. Na základě těchto skutečností proto bude v rámci této disertační práce kladen největší důraz na současnou finanční aktivitu jednotlivých MAS v Jihočeském kraji (tj. LEADER 2007–2013).

V rámci Programu rozvoje venkova – realizace SPL z opatření IV.1.1. a IV.1.2. Místní akční skupina – proběhla dosud již 3 kola příjmů a schvalování žádostí. Z těchto informací lze zjistit, která MAS měla v 1. kole LEADER EU – 2008, stejné finanční prostředky pak má daná MAS alokovány i v roce 2009 (do roku 2013 bude alokace

podobná, bude se lišit jenom podle hodnocení naplnění indikátorů, alokace některých MAS se může snížit, u jiných naopak zvýšit – to souvisí s principy realizace Strategických plánů LEADER). Tuto podporu získalo celkem osm jihočeských MAS (Chance In Nature – Local Action Group, MAS Blanský les-Netolicko, MAS Lužnice, MAS Sdružení Růže, MAS Třeboňsko, MAS Vltava, MAS Hlubocko – Lišovsko, Občanské sdružení MAS Krajina srdce). Ve 2. kole byly vybrány další tři jihočeské MAS, které získaly alokaci až na rok 2009 za stejných podmínek jako MAS v 1. kole. (MAS Pomalší, MAS Strakonicko, Občanské sdružení Rozkvět zahrady jižních Čech – MAS). Ve 3. kole byl již výběr odlišný, byly sem přesunuty nedočerpané prostředky z pozemkových úprav – dotace je zkrácená a dosud není rozhodnuto, zda bude „málo“ peněz čerpáno do roku 2013, nebo pouze po dobu 3 let. V Jihočeském kraji tuto podporu získala pouze jedna jihočeská MAS – MAS Svazku obcí Blatenska.

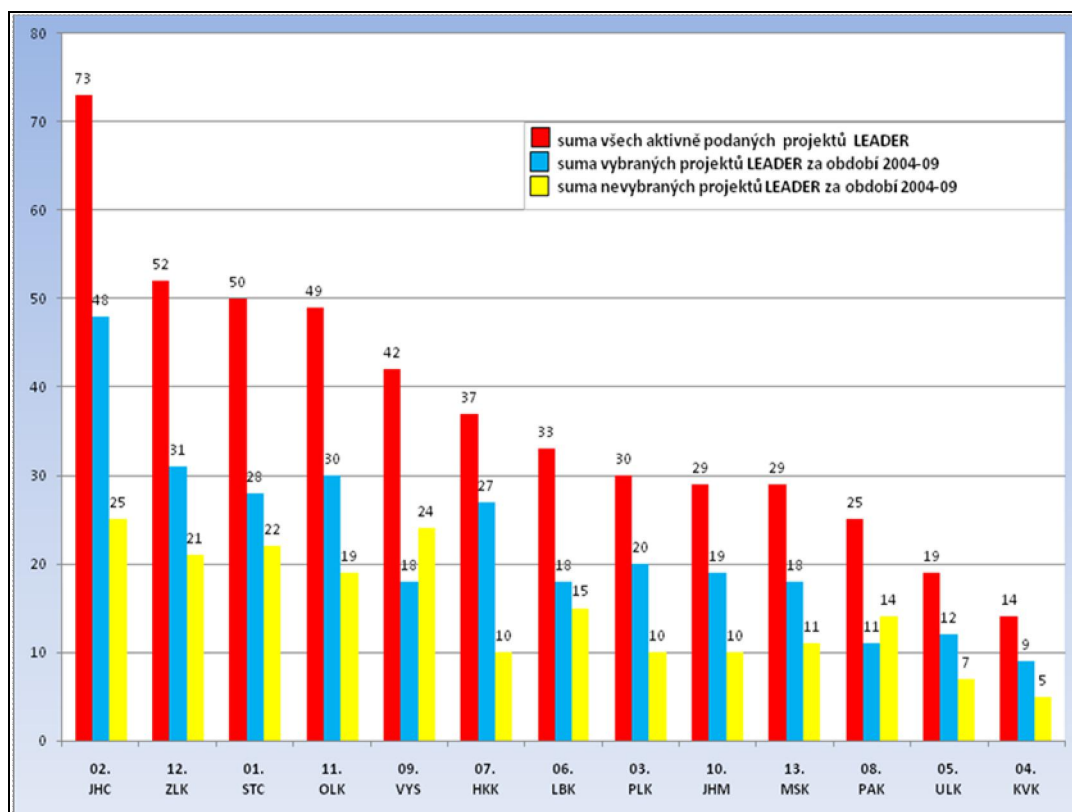
MAS, které nezískaly podporu v rámci SPL (Strategický plán Leader), jsou v Jihočeském kraji celkem čtyři (MAS Brána Písecka, MAS Českokrumlovsko, Místní akční skupina Střední Povltaví, Vodňanská ryba). Tyto MAS se podílejí na LEADERu pouze prostřednictvím opatření IV.2.1. – Realizace projektů Spolupráce. „Nejohroženější“ z této skupiny je MAS Českokrumlovsko, které hrozí likvidace, protože fungování a význam MAS bez účasti na realizaci SPL je více než diskutabilní, protože MAS pak nefunguje na principu grantové agentury pro vymezené území. Podpora v rámci SPL je tak pro dlouhodobé fungování MAS nezbytná, ačkoliv MAS má možnost získat i další finanční prostředky z jiných zdrojů.

Tabulka 34 – MAS Jihočeského kraje s objemy příjmů v roce 2008–2009

MAS	2008 (IV.1.1., IV.1.2.)	2009 (IV.1.1., IV.1.2.)	2009 (IV.2.1.)	Celkem
Chance In Nature – Local Action Group	6 928 973	6 928 973	1 529 735	15 387 681
MAS Blanský les-Netolicko o.p.s.	6 291 829	6 291 829		12 583 658
MAS Brána Písecka				
MAS Českokrumlovsko o.p.s.				
MAS Lužnice, o.s.	5 102 548	5 102 548	556 250	10 761 346
MAS Pomalší, o.p.s		8 681 615		8 681 615
MAS Sdružení Růže	6 886 409	6 886 409	706 116	14 478 934
MAS Strakonicko		12 778 639	558 066	13 336 705
MAS Třeboňsko o.p.s.	8 708 734	8 708 734		17 417 468
MAS Vltava, o.s.	5 438 846	5 438 846	588 000	11 465 692
Místní akční skupina Hlubocko - Lišovsko o.p.s	6 150 509	6 150 509		12 301 018
Místní akční skupina Střední Povltaví			730 250	730 250
Místní akční skupina Svazku obcí Blatenska		3 110 305		3 110 305
Občanské sdružení MAS Krajina srdce	6 168 837	6 168 837	782 946	13 120 620
Občanské sdružení Rozkvět zahrady jižních Čech		7 344 945	4 271 644	11 616 589
Vodňanská ryba				
Celkem	51 676 685	83 592 189	9 723 007	144 991 881

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočty

Graf 8 – Aktivity krajů v aplikaci Leader bez přihlédnutí k velikosti krajů a počtu obyvatel v letech 2004–2009

Zdroj: Bc. Jiřina Karasová (data ze studie zpracované PhDr. Petrem Sušankou z MAS Vladař)

Legenda: Osa x – kraje ČR, osa y – počty podaných projektů

Česká republika si metodu LEADER dobře osvojila a na jejím území je dnes dostatek místních akčních skupin, připravených k čerpání prostředků z osy IV LEADER EAFRD. Velmi dobře se LEADER osvědčil především v Jihočeském kraji, kde se touto metodou pracuje již po několik let. O vynikajících výsledcích Jihočeského kraje svědčí i následující graf 8, který dokumentuje vysokou aktivitu MAS v Jihočeském kraji. Prvenství v porovnání s ostatními kraji a rozdíl 29 % projektů podaných navíc oproti jiným krajům je o to významnější, že Jihočeský kraj je v počtu obyvatel až sedmým krajem a nepatří tak mezi největší kraje České republiky. Významná je i úspěšnost schválení projektů, která je v Jihočeském kraji 65,75 %, což je nejvíce hned po Hradeckém kraji (73 %) a Plzeňském kraji (66,7 %).

5.2.2 Místní agenda 21 (MA21)

Agenda 21 je dokument OSN, který byl přijat na konferenci o životním prostředí v Rio de Janiero roku 1992 (na tzv. „Summitu Země“). Je programem pro 21. století, ukazuje cestu k udržitelnému rozvoji na naší planetě. Je komplexním návodem globálních akcí, které mohou poznamenat nebo ovlivnit přechod na udržitelný rozvoj, což je rozvoj který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti

budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby (blíže viz BRUNDLANDOVÁ, 1991). Je to způsob života, který je zaměřen na hledání harmonie mezi člověkem a přírodou, mezi společnostmi a jejím životním prostředím. Spočívá také na rovnováze mezi svobodami a právy každého jednotlivce a jeho odpovědností vůči jiným lidem i přírodě jako celku. Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který budoucím generacím zachová možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů (§ 6 zákona č. 17/1992 Sb. o životním prostředí) (CENIA, 2009b).

Místní Agenda 21 (MA21) je programem konkrétních obcí, měst, regionů, který zavádí principy trvale udržitelného rozvoje do praxe při zohledňování místních problémů. Je tvořen za účasti a ve spolupráci s občany a organizacemi a jeho cílem je zajištění dlouhodobě vysoké kvality života a životního prostředí na daném místě. MA21 je časově náročný proces, který prostřednictvím zkvalitňování správy věcí veřejných, strategického plánování (řízení), zapojováním veřejnosti a využíváním všech dosažených poznatků o udržitelném rozvoji zvyšuje kvalitu života ve všech jeho směrech a vede k zodpovědnosti občanů za jejich životy i životy ostatních. Mnohé z aktivit a programů směřujících ke zlepšení kvality života a životního prostředí ve městech/obcích/regionech by se daly nazvat MA21. Jednotlivé činnosti musí být ovšem součástí dlouhodobé, jasně stanovené a veřejností přijaté strategie udržitelného rozvoje. MA21 může iniciovat kdokoli (místní správa, neziskové organizace, škola, i jednotlivci). Iniciační skupina by měla zapojit co největší množství obyvatel ke tvorbě akčního plánu, který musí být následně zaštitěn politicky.

MA21 lze zavést rozhodnutím v rámci zastupitelstva v následujících oblastech:

- výkon a provoz místní správy směřující k udržitelnosti,
- začleňování principů udržitelného rozvoje do priorit samospráv a do dokumentů,

nebo provádět dalšími aktivitami v rámci širších společenství a celků:

- zvyšování povědomí o trvale udržitelném rozvoji, vzdělávání a výchova,
- poradenství, konzultační a informační činnost,
- zapojování veřejnosti do rozhodování,
- spolupráce, partnerství,
- vytvoření místní strategie udržitelného rozvoje a akčního plánu,
- měření účinnosti procesu MA21, informování a rozbor dosaženého pokroku,
- sledování dalších stanovených ukazatelů (např. sada indikátorů ECI) (CENIA, 2009b).

V průběhu roku 2004 byla Pracovní skupinou pro místní Agendy 21 (PS MA21) při Radě vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR) sestavena sada Kritérií místní Agendy 21 (MA21). Jejím hlavním cílem je zajistit monitorování úrovně procesu MA21 v jednotlivých obcích, městech a regionech. Cílem Databáze MA21 je poskytnout municipalitám jednoduchý nástroj pro prezentaci jimi naplňované úrovně procesu MA21 dle oficiálně stanovených podmínek. Správce Databáze MA21 je CENIA, česká informační agentura životního prostředí, která zajišťuje odbornou kontrolu informací, které jsou do Databáze MA21 plněny a zároveň poskytuje municipalitám při plnění asistenční pomoc. Kritéria MA21 mají význam v tom, že (CENIA, 2009c):

- města, obce i regiony budou moci dle jasně definovaných parametrů prokázat, že v praxi uplatňují MA21 a na jaké úrovni MA21 se nacházejí;
- sledování stavu procesu MA21 pomocí Kritérií MA21 může být využíváno jako podpůrný prostředek pro žádosti o granty EU a o podporu z vybraných dotačních titulů jednotlivých resortů či krajů (aktivní MA21 budou mít do budoucna větší šanci na tyto zdroje a dotace dosáhnout).

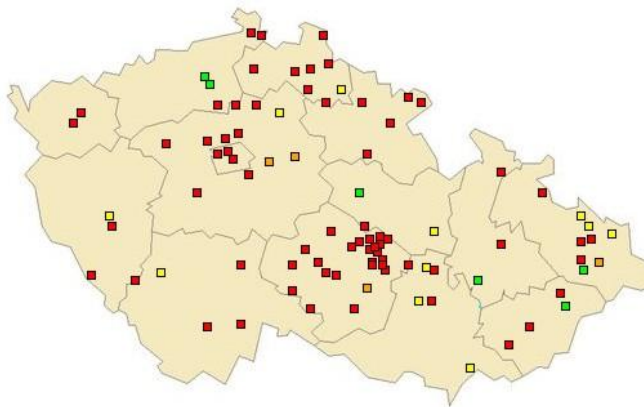
Kritéria MA21 jsou členěna do čtyř základních kategorií „A“ (nejvyšší) – „D“ (nejnižší). Těmto kategoriím předchází ještě tzv. „nultá“ kategorie „Zájemci“. Každá z kategorií má svá vlastní kritéria a jasně měřitelné ukazatele, které hodnotí úroveň realizace procesu MA21 v dané municipalitě. Předpokladem pro splnění celé kategorie je naplnění a zdokumentování všech v ní obsažených Kritérií MA21 (stručný popis jednotlivých kategorií viz CENIA, 2009c).

Kritéria se liší i dle typu uchazeče, existují sady kritérií pro obce, pro kraje a pro mikroregiony. V rámci Jihočeského kraje se Agendy 21 účastní:

- obce – Strakonice (kategorie C), Tábor (kategorie D), Prachatice (kategorie D), České Budějovice (zájemce), Třeboň (zájemce),
- mikroregiony – MAS Strakonicko (zájemce).

Výše uvedené obce a mikroregion zahrnují 192 574 obyvatel Jihočeského kraje (30,3 % kraje) a plochu 712,86 km² (7,1 % kraje).

Obrázek 13 – Přehled MA21 v ČR v roce 2009 (CENIA, 2009a)

5.2.3 Zájmová sdružení právnických osob

Vzhledem ke skutečnosti, že zájmová sdružení právnických osob mohou stejně jako dobrovolné svazky obcí vytvářet tzv. mikroregiony, byla tato problematika již vysvětlena v kapitole 5.1 – Meziobecní spolupráce na regionální úrovni.

5.3 Národní struktury spolupráce obcí

5.3.1 Národní síť zdravých měst ČR (NSZM)

Zdravá města, obce a regiony jsou v České republice zastřešeny asociací Národní síť Zdravých měst ČR (NSZM). Tato asociace je certifikována ze strany Světové zdravotnické organizace (WHO) jako kvalitní realizační platforma Projektu Zdravé město WHO v ČR. Síťová spolupráce umožňuje členům NSZM sdílet zkušenosti a dobrou praxi v nejrůznějších oblastech jejich rozvoje. Hlavním nástrojem postupu Zdravého města, obce či regionu je metoda kvality ve veřejné správě místní Agenda 21. Většina obcí a regionů úspěšných v této metodě jsou členy NSZM (NSZM, 2005). Mezi hlavní služby a přínosy pro členská města, obce, regiony patří:

- více financí do měst – zdravá města, obce a regiony jsou při získávání projektů a dotací velmi úspěšná, asociace je respektovaným partnerem resortů a odborných institucí, aktivní Zdravá města tak mají dobrý „kredit“ v ČR i v zahraničí,
- vzdělávání pro úřady – NSZM je akreditovanou vzdělávací institucí Ministerstva vnitra, realizuje zdarma unikátní vzdělávací programy určené zejména pro profesionály v oblasti místní Agendy 21,
- mediální podpora a propagace – značka „Zdravé město“ má své místo v ČR i zahraničí, NSZM spolupracuje s řadou celostátních médií a propaguje aktivity asociace i jednotlivých svých členů,

- přenos dobré praxe, celostátní akce, informovanost – NSZM rozvíjí síťovou spolupráci a nabízí ukázkové postupy a inspirace z ČR i zahraničí v různých oblastech, umožňuje zapojení do tematických programů a projektů i spolupráci s odborníky v daném tématu,
- konzultace a metodická pomoc přímo v daném městě a úřadu – NSZM napomáhá efektivnímu a přehlednému řízení města a úřadu, poskytuje zdarma moderní informační systém pro strategické řízení a pomáhá systémově zapojovat veřejnost do rozvoje města.

Jak již bylo uvedeno výše, hlavním nástrojem postupu Zdravého města, obce či regionu je metoda kvality ve veřejné správě místní Agenda 21. S tímto tvrzením přesně koresponduje i členství obcí z Jihočeského kraje. Členy asociace jsou pouze města Prachatice (2009), Strakonice (2006), Tábor (2008) a Třeboň (2004) s celkem 79 339 obyvateli (12,47 % kraje) a celkovou rozlohou 234,2 km² (2,3 % kraje).

Obrázek 14 – Přehled členských municipalit v NSZM (NSZM, 2009)

Poznámka: barevně jsou vyznačena města, obce a regiony zapojené do NSZM

5.3.2 Svaz měst a obcí ČR (SMO ČR)

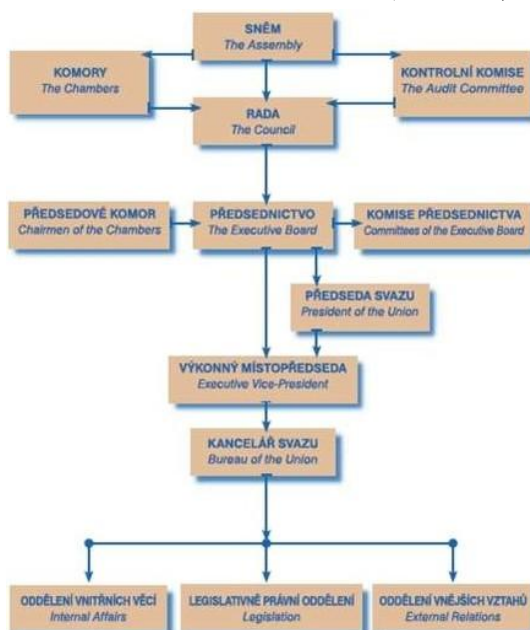
Svaz měst a obcí České republiky je dobrovolnou, nepolitickou a nevládní organizací založenou jako zájmové sdružení právnických osob. Členy svazu jsou obce a města. Svaz měst a obcí České republiky je partnerem pro vládní i parlamentní politickou reprezentaci. Podílí se na přípravě a tvorbě návrhů legislativních opatření v oblastech týkajících se kompetencí obcí. Činnost svazu je založena především na aktivitě starostů, primátorů a zastupitelů, kteří se nad rámec svých povinností věnují i obecným problémům samosprávy. K hlavním cílům svazu patří:

- obhajovat společné zájmy a práva měst a obcí a vytvářet tak příznivé podmínky k jejich rozvoji, podporovat a rozvíjet samosprávnou demokracii ve veřejné správě, podílet se na přípravě zákonů a dalších opatření, které mají dopad na místní samosprávu, a posilovat tak vliv obcí v legislativní oblasti,

- informovat vládu, parlament i instituce EU včas o tom, jaký dopad mohou mít jimi připravovaná opatření na kvalitu života občanů i na rozvoj území,
- posilovat ekonomickou samostatnost měst a obcí,
- vzdělávat zastupitele i pracovníky místních samospráv,
- podporovat výměnu zkušeností a příkladů dobré praxe.

Z uvedených cílů svazu vyplývá, že jeho každodenní činnost je zaměřena především na oblast legislativy a různých opatření, např. strukturální politiky, politiky sociálního začleňování či dotačních titulů, které se dotýkají života obcí. Svaz se vyjadřuje k návrhům zákonů, prováděcích právních předpisů i výše zmíněných opatření. Zástupci svazu aktivně vstupují do celého procesu jejich tvorby i uvádění do praxe. Účastní se meziresortních připomínkových řízení, obhajují zájmy měst a obcí na příslušných ministerstvech a v poslaneckých i senátních výborech. V roce 2004 se Svaz stal povinným připomínkovým místem. V roce 2005 uzavřel Dohodu o vzájemné spolupráci s vládou ČR. Svaz obhajuje zájmy místních samospráv i na evropské úrovni. Spolu s dalšími asociacemi se snaží ovlivňovat podobu evropské legislativy a politik ve prospěch měst a obcí. Aktivně se účastní činnosti Evropské rady obcí a regionů (CEMR), Výboru regionů a Kongresu místních a regionálních orgánů při Radě Evropy (CLRAE). Je zapojen i ve Světové organizaci měst a samospráv (UCLG) a v Evropské sociální síti (ESN). Svaz se rovněž účastní různých mezinárodních projektů, do jejichž realizace zapojuje své členy, a podporuje města a obce v navazování partnerské spolupráce. Je aktivní v oblasti transformační spolupráce se zeměmi jihovýchodní a východní Evropy.

Obrázek 15 – Organizační struktura Svazu měst a obcí ČR (SMO ČR, 2006b)

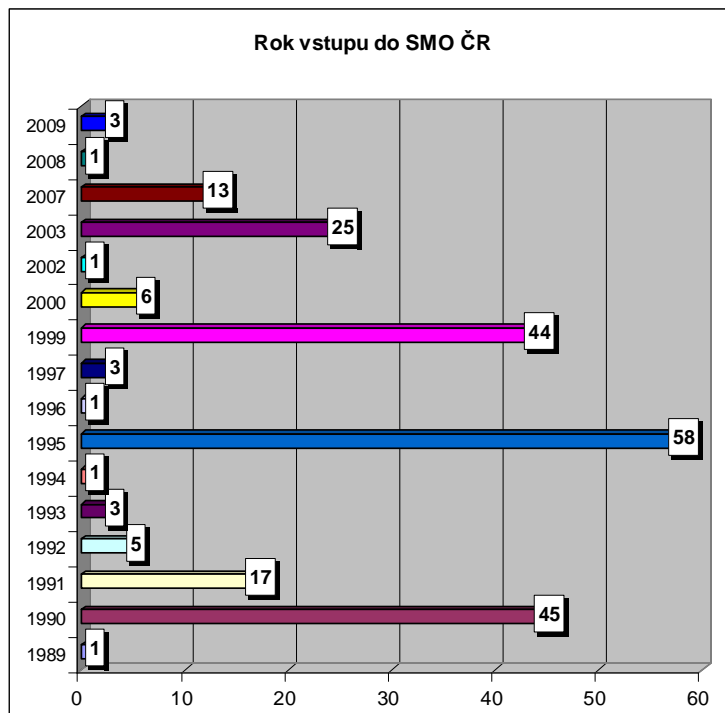
Tabulka 35 – Zapojení jihočeských měst a obcí do SMO ČR

Okres	SO ORP	Celkový počet obcí	Počet obcí zapojených do SMO ČR	Počet obcí nezapojených do SMO ČR
České Budějovice	České Budějovice	79	37,97%	62,03%
	Trhové Sviny	16	56,25%	43,75%
	Týn nad Vltavou	14	21,43%	78,57%
Český Krumlov	Český Krumlov	31	70,97%	29,03%
	Kaplice	15	66,67%	33,33%
Jindřichův Hradec	Dačice	23	21,74%	78,26%
	Jindřichův Hradec	58	41,38%	58,62%
	Třeboň	25	40,00%	60,00%
Písek	Milevsko	26	34,62%	65,38%
	Písek	49	44,90%	55,10%
Prachatice	Prachatice	44	34,09%	65,91%
	Vimperk	21	33,33%	66,67%
Strakonice	Blatná	26	26,92%	73,08%
	Strakonice	69	28,99%	71,01%
	Vodňany	17	11,76%	88,24%
Tábor	Soběslav	31	29,03%	70,97%
	Tábor	79	29,11%	70,89%
Celkem za kraj		623	36,44%	63,56%

Zdroj: vlastní výpočty

V Jihočeském kraji je v roce 2009 členem Svazu měst a obcí ČR 227 měst a obcí. Tyto města a obce mají celkem 493 131 obyvatel (77,5 % kraje) a zaujímají 5 143,93 km² rozlohy kraje (51,15 %). Nejvíce jihočeských měst a obcí do SMO ČR vstoupilo v roce 1995.

Graf 9 – Rok vstupu měst a obcí Jihočeského kraje do SMO ČR

Zdroj: interní databáze SMO ČR

5.3.3 Svaz měst a obcí Jihočeského kraje (SMOJK)

Při analýze spolupráce byla nalezena ještě další forma spolupráce, která není uvedena v základním členění spolupráce dle GALVASOVÉ (2007), a to tzv. Svaz měst a obcí Jihočeského kraje. Pokud bychom měly kategorizovat tuto formu, tak jednoznačně lze vyloučit „spolupráci se subjekty území“ (nejsou zde právnické osoby, jen města, obce a několik mikroregionů), lze vyloučit i „spolupráci s obcemi jiných států“. Mohli bychom SMOJK zařadit do „meziobecní spolupráce na regionální úrovni“, jedná se přeci o spolupráci obcí v rámci daného regionu, osobně bych se ale přikláněl spíše do zařazení mezi „národní struktury spolupráce obcí“, protože SMOJK je sice založen obcemi a městy v regionu Jihočeského kraje, cílem svazu je však chránit zájmy členů nejen na regionální, ale zejména na republikové úrovni.

Svaz měst a obcí Jihočeského kraje byl založen v červnu roku 1998, tehdy ještě pod názvem Jihočeský výbor pro spolupráci se zahraničím. Od té doby si získal významné postavení v Jihočeském kraji a je uznáván i na celorepublikové úrovni, čehož využívá při prosazování zájmů svých členů. Jedná se o dobrovolnou, nepolitickou a nevládní organizaci. Jejími řádnými členy jsou města a obce, jakož i regionální sdružení obcí ve smyslu zákona o obcích. Pod pojmem „Svaz“ je nutné vidět především představitele měst a obcí, kteří se nad rámec starostí o svoji obec věnují řešení i dalších problémů samosprávy, které jsou společné pro většinu měst a obcí Jihočeského kraje. Chtějí-li dosáhnout představitelé měst a obcí kladných změn nejen v obecných otázkách samosprávy, je nutná jistá míra jednoty, koordinovaného postupu a legitimního lobování. Smysl SMOJKu tedy spočívá v daleko snazším řešení společných problémů, na které samotné obce nestačí. Základním cílem je hájit společné zájmy a práva obcí sdružených ve svazu. Tyto problémy jsou nejčastěji spojeny s dopravní obslužností, odpadovým hospodářstvím, budováním infrastruktury, výstavbou veřejně prospěšných zařízení i organizací a rozvojem příhraniční spolupráce v oblasti jižních Čech na úseku kultury, lidských zdrojů, místní demokracie, sportu, cestovního ruchu a životního prostředí. Další výhodou vzájemné spolupráce jednotlivých obcí a měst je koordinovaný postup při přípravě a realizaci pilotních projektů celoregionálního významu (SMOJK, 2006).

Členy svazu tvoří 88 měst a obcí Jihočeského kraje a 6 svazků a sdružení (Svazek obcí Budějovicko – Sever – 12 obcí, Sdružení růže – 23 obcí, Svaz měst a obcí okresu Strakonice – 93 obcí, Svaz měst a obcí okresu Tábor – 70 obcí, Svazek měst a obcí regionu Pomalší – 22 obcí, Svazek obcí Blatenska – 32 obcí). Celkem SMOJK zastřešuje 287 obcí (po vlastní aktualizaci dat), některé z nich jsou však zastoupeny jak

přímým členství, tak i členstvím v některém z výše uvedených svazků. Těchto 287 obcí reprezentuje 483 562 obyvatel (76 % kraje) a 4 930,5 km² (49,03 % kraje).

Tabulka 36 – Zapojení jihočeských měst a obcí do SMOJK

Status členství	Celkem
Budějovicko – Sever	11
Pomalší	20
řádný člen	65
řádný člen, Budějovicko – Sever	1
řádný člen, SMOOS	9
řádný člen, SMOOS, Blatensko	1
řádný člen, SMOOT	4
řádný člen, Sdružení růže	8
SMOOS	56
SMOOS, Blatensko	27
SMOOT	66
Blatensko	4
Sdružení růže	13
Sdružení růže, Pomalší	2
Celkový součet	287

Zdroj: vlastní výpočty

Poznámka: Jako řádné členství je v tabulce 36 uvažováno přímé členství ve SMOJK, nikoliv členství prostřednictvím svazku či sdružení.

5.4 Spolupráce s obcemi jiných států

5.4.1 Přeshraniční impulsní centra (GIZ)

Myšlenka zakládání přeshraničních impulzních center se zrodila v Rakousku, kde také začala vznikat jejich první působiště. Cílem bylo vybudovat síť center podél celé hranice. Dnes můžeme tato centra najít i v dalších příhraničních mikroregionech Dolního Rakouska, ČR, Maďarska a SR. Podél severní hranice Rakouska funguje již deset impulzních center, která usilují o intenzivnější a užší přeshraniční spolupráci ve všech oblastech každodenního života místních obyvatel. Tato centra nabízejí podněty a podporu realizace přeshraničních projektů a každodenních aktivit. Úzkými hospodářskými, sociálními a kulturními kooperacemi mají být v příslušných mikroregionech odbourány existující předsudky a místní obyvatelstvo má být motivováno k větší přeshraniční spolupráci. V roce 2003 byl podpořen z fondu Phare CBC vznik tří center na české straně (v Českých Velenicích, Nových Hradech a Nové Bystřici) jako partnerských zařízení k rakouským centrům. V současné době existují na hranici Jižní Čechy – Waldviertel následující dvojice „IMPULZ“ center: České Velenice – Gmünd, Nové Hrady – region Weitra, Nová Bystřice – Litschau, Slavonice – Dobersberg a Telč – Drosendorf, z nichž všechny s výjimkou Telče leží na území Jihočeského kraje (MÚ ČESKÉ VELENICE, 2009). V současné době fungují centra za

finanční podpory strukturálních fondů Evropské unie (Interreg IIIA), která přichází prostřednictvím Euroregionu Silva Nortica, organizace, která je nositelem projektu (MĚSTO NOVÁ BYSTŘICE, 2009).

Obrázek 16 – Přeshraniční impulzní centra (SDRUŽENÍ RŮŽE, 2006a)

Na základě informací, které jednotlivá impulzní centra uvádějí na svých webových stránkách, lze rozdělit čtyři impulzní centra fungující v Jihočeském kraji na dvě kategorie:

- impulzní centra zastupující mikroregiony: České Velenice reprezentující mikroregion Vitorazsko (7 obcí), Nové Hradky reprezentující mikroregion Sdružení Růže (23 obcí),
- impulzní centra zastupující oficiálně pouze danou obec: Slavonice, Nová Bystřice.

Při ověřování informací bylo zjištěno, že IpC Nová Bystřice oficiálně zastupuje skutečně pouze Novou Bystřici a případně i její spádové obce, ovšem zajišťuje i spolupráci na úrovni Sdružení pohraničních obcí a měst okresu Jindřichův Hradec. Pro účely statistické analýzy bylo vzato v úvahu pouze oficiální zastupování města Nové Bystřice.

Tabulka 37 – Zapojení obcí do impulzních center v rámci Jihočeského kraje dle okresu a SO ORP

Okres	SO ORP	Impulzní centrum	Celkem
České Budějovice	České Budějovice	Přeshraniční impulzní centrum Sdružení Růže	3
	Trhové Sviny	Přeshraniční impulzní centrum Sdružení Růže	15
		Přeshraniční impulzní centrum Sdružení Růže, Přeshraniční impulzní centrum České Velenice	1
Český Krumlov	Kaplice	Přeshraniční impulzní centrum Sdružení Růže	4
Jindřichův Hradec	Dačice	Impulzní centrum Slavonice	1
	Jindřichův Hradec	Impulzní centrum Nová Bystřice	1
	Třeboň	Přeshraniční impulzní centrum České Velenice	6
Celkový součet			31

Zdroj: vlastní výpočty

Obrázek 17 – Mapa regionu Sdružení Růže (SDRUŽENÍ RŮŽE, 2006b)

V Jihočeském kraji je do impulzních center zapojeno celkem 31 měst a obcí Jihočeského kraje (5 % kraje), z toho obec Hranice je díky členství v mikroregionech de facto členem dvou impulzních center. Impulzní centra tak reprezentují 41 338 obyvatel Jihočeského kraje (6,5 % kraje) a území o rozloze 1 070,5 km² (10,64 % kraje). V současné době existuje ještě další ImpulsCentrum Strakonicko (nezahrnuto do datové báze), bližší informace viz kapitola 7.3.2 – Strakonicko jako příklad úspěšně spolupracujícího regionu v Jihočeském kraji.

5.4.2 Euroregiony

Pojem euroregion, evropský region, označuje regionální formy spolupráce zpravidla přes hranice evropských zemí. Euroregiony začaly v oblasti hospodářské spolupráce, dnes ale mají také za cíl sblížit země Evropy ve společenském a kulturním životě. Euroregiony nemají nějakou jednotnou „oficiální“ (úřední), nebo „centrální“ (státní, mezistátní) definici, tento název používají společenství, spolky jak ve vyspělých regionech Evropy, tak programy na rozvoj jejích méně vyvinutých oblastí. A sice v nejrůznějších formách: veřejnoprávní (státy, země, okresy, okrsky, obce), soukromé, občanskoprávní, smíšené právní formy veřejných a soukromých organizací, public-private- partnership (PPP), bez právně formální formy.

Rada Evropy upravuje pojem „euroregionu“ v tzv. Madridské dohodě z roku 1980, rámcové dohodě o spolupráci regionů Evropy přes hranice jednotlivých zemí. Ale ani v rámci Rady Evropy není tato dohoda právně závazná (RIS, 2006).

Hlavním důvodem zakládání takovýchto svazků je odstraňování nerovností mezi regiony na obou stranách hranice. Spolupráce zasahuje do všech oblastí života občanů na kulturní, sociální, hospodářské a infrastrukturní úrovni. Sdružení měst a obcí v příhraničních částech ČR je zaměřené na přípravu a realizaci konkrétních návrhů projektů pro oživení území od poradenství při jejich přípravě a realizaci až po spoluúčast na celostátních i mezinárodních programech. Euroregiony spolupracují také na tvorbě kalendáře společenských, kulturních a sportovních akcí konaných na území euroregionu a přispívají tak k užší spolupráci, podpoře cestovního ruchu a kulturním výměnám (CRR, 2006). V ČR dnes funguje třináct euroregionů, které zahrnují území více než čtyřiceti ze sedmdesáti šesti okresů. V okolních státech je situace následující:

- v Polsku existuje také třináct euroregionů: Pomerania, Bałtyk, Niemen, Bug, Karpacki, Tatry, Śląsk Cieszyński, Silesia, Pradziad, Glacensis, Nysa, Sprewa-Nisa-Bóbr a Pro Europa Viadrina,
- v SR je sedm euroregionů: Tatry, Miskolc-Košice, Karpátski, Biele Karpaty, Západne Slovensko/Weinviertel/Jižní Morava, Váh-Dunaj-Ipeľ a Beskydy,
- Rakousko se může pochlubit devíti euroregiony: Inn-Salzach, Weinviertel/Západne Slovensko/Jižní Morava, Silva Nortica, Mühlviertel/Bayerischer Wald, Euroregio Burgenland/West/Nyugat-Pannónia, Zugspitze-Wetterstein-Karwendel, Salzburg-Berchtesgadener Land-Traunstein, Via Salina a Euregio Bodensee,
- v Německu existuje jednadvacet euroregionů (BUSINESSINFO, 2003).

Obrázek 18 – Mapa euroregionů v České republice (CRR, 2006)

Na území Jihočeského kraje se nachází v současné době dva euroregiony: Euroregion Silva Nortica a Euroregion Šumava, jihozápadní Čechy.

Euroregion Silva Nortica – název Silva Nortica je historickým označením našeho území a znamená Severní les. Historie procesu založení společné rakousko-české diskusní platformy sahá až do roku 1989. Iniciativa Waldviertel Managementu směřovala nejdříve na jihočeské přednosta okresů, později na nově založené regionální rozvojové agentury v Jindřichově Hradci a v Českých Budějovicích, se kterými byla 13.4.2000 podepsána Deklarace o spolupráci mezi regiony. Po aktivním zásahu Sdružení měst a obcí Jihočeského kraje (SMOJK) se snahy o založení euroregionu zintenzivnily. Jednání byla nakonec završena slavnostním založením Euroregionu Silva Nortica 28.5.2002 v Hospodářském parku Gmünd/České Velenice. Zakladateli jsou Europaplattform Pro Waldviertel na rakouské straně a sdružení Jihočeská Silva Nortica na české straně. Euroregion Silva Nortica zahrnuje území okresu Jindřichův Hradec, České Budějovice, Písek a Tábor v Jihočeském kraji a region Waldviertel s okresy Zwettl, Krems, Gmünd, Waidhofen an der Thaya a Horn na území Spolkové země Dolní Rakousko. Sdružení právnických osob Jihočeská Silva Nortica (JčSN) bylo založeno 16.5.2002 jako dobrovolné sdružení obcí, měst a dalších právnických osob v české části euroregionu. Počet obyvatel členských měst a obcí je více než 260 000. K největším členům patří města České Budějovice, Tábor, Písek, Jindřichův Hradec, Milevsko, Třeboň, Dačice atd. Sdružení je programově zaměřeno na přeshraniční spolupráci s obcemi, městy a vyššími celky veřejné správy příhraničního regionu Dolního Rakouska – Waldviertel. Sekretariát sdružení je od 1.11.2002 v Jindřichově Hradci. Na jeho založení byl získán finanční příspěvek z programu Evropské unie – Společného fondu malých projektů CBC Phare (SILVA NORTICA, 2006).

Euroregion Šumava vznikl roku 1993 v Českém Krumlově. Zahrnuje území okresů Domažlice, Klatovy, Prachatice, Český Krumlov a Strakonice. V současné době má přibližně 125 členských měst a obcí, z toho 89 leží na území Jihočeského kraje. Zahraničními partnery Euroregionu Šumava jsou Euregio Bayerischer Wald – Unterer Inn v Bavorsku a Regionalmanagement Mühlviertel v Horním Rakousku. Dohromady s těmito partnery tvoří Euroregion Šumava jeden přeshraniční celek. Hlavní činností Euroregionu Šumava je: zkvalitnění a koordinace přeshraniční spolupráce, reprezentace regionu, výměna informací, správa Dispozičního fondu INTERREG IIIA, účast na tvorbě strategií rozvoje a programů EU. Kancelář Euroregionu Šumava je v Běšinech na Klatovsku a společně s Regionální rozvojovou agenturou Šumava ve Stachách se snaží o naplnění těchto cílů. Faktickými výstupy je např. tvorba propagačních materiálů Šumava Český les nebo účast na veletrzích apod. (EUROREGION ŠUMAVA, 2006).

Obrázek 19 – Euroregiony na území Jihočeského kraje (RIS, 2006)

Tabulka 38 – Charakteristika jednotlivých euroregionů

Euroregiony	Počet zapojených obcí	Počet obyvatel	Rozloha (km ²)
Euroregion Silva Nortica	41	264 810	1 714,29
Euroregion Šumava	89	99 483	2 371,28
Celkový součet	130	364 293	4 085,57

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 39 – Zapojení obcí do euroregionů v rámci Jihočeského kraje dle okresu a SO ORP

Okres	SO ORP	Euroregiony	Celkem
České Budějovice	České Budějovice	Euroregion Silva Nortica	4
	Trhové Sviny	Euroregion Silva Nortica	5
Český Krumlov	Český Krumlov	Euroregion Šumava	16
	Kaplice	Euroregion Šumava	8
Jindřichův Hradec	Dačice	Euroregion Silva Nortica	9
	Jindřichův Hradec	Euroregion Silva Nortica	12
	Třeboň	Euroregion Silva Nortica	5
Písek	Milevsko	Euroregion Silva Nortica	2
	Písek	Euroregion Silva Nortica	1
Prachatice	Prachatice	Euroregion Šumava	18
	Vimperk	Euroregion Šumava	14
Strakonice	Blatná	Euroregion Šumava	26
	Strakonice	Euroregion Šumava	6
	Vodňany	Euroregion Šumava	1
Tábor	Tábor	Euroregion Silva Nortica	3
Celkový součet			130

Zdroj: vlastní výpočty

V Jihočeském kraji je do euroregionů zapojeno celkem 130 měst a obcí, z toho do Euroregionu Silva Nortica 41 obcí a do Euroregionu Šumava 89 obcí. Díky velkým městům však euroregiony zaujímají 364 293 obyvatel Jihočeského kraje (57,2 % kraje) a území o rozloze 4 085,6 km² (40,6 % kraje). Mezi největší členy patří města České Budějovice, Tábor, Písek, Jindřichův Hradec, Český Krumlov, Milevsko a Třeboň.

5.5 Přístupy k optimalizaci spolupráce obcí

Stávající systém spolupráce obcí v ČR je velmi složitý a v mnoha případech nevyhovuje potřebám spolupracujících subjektů. Existuje celá řada forem spolupráce, jejichž cíle a členská základna se různorodě překrývají. Dochází tak ke tříštění kapacit či naopak k pouze formálnímu členství. Úspěšný rozvoj území vychází ze společného úsilí všech významných aktérů; účinné spolupráci obcí a zejména podnikatelů brání legislativní i ekonomické bariéry. Spolupráci obcí a podnikatelů by podpořilo shodné nastavení podmínek pro všechny typy příjemců; různě nastavené podmínky u některých dotačních titulů ztěžují vytváření společných projektů obcí a soukromé sféry. Spolupráci ovšem mohou obce úspěšně realizovat i za stávajících podmínek. Problémy související s danou formou spolupráce se až dosud řešily převážně podporou vytvoření formy nové, která umožní v souběžném fungování naplnění dalších záměrů a cílů (např. DSO plní základní cíle vzájemné spolupráce obcí, ale neumožňuje jejich spolupráci s podnikateli, a proto je podpořen vznik MAS) (GALVASOVÁ, 2007).

Podle zákona o obcích může být spolupráce realizována jen v oblasti samostatné působnosti. V souvislosti s vysokým podílem malých obcí v ČR by bylo velmi vhodné umožnit také sdílení výkonu úkolů spadajících do přenesené působnosti, čímž by došlo k racionalizaci jejich výkonu a ke snížení administrativní zátěže menších obcí. Tabulka 40 uvádí četnost zapojení jihočeských měst a obcí do jednotlivých forem spolupráce, nejvíce se zapojují do MAS a mikroregionů díky možnému přílivu finančních prostředků, naproti tomu u NSZM či MA21 je obecně zájem o zapojení velmi nízký. Zajímavé je srovnání zapojení měst a obcí do SMO ČR a SMOJK, jsou zde výrazně více zastoupena města než obce (až o 49 %), protože v těchto organizacích města vidí zejména možnost politického prosazení svých zájmů na regionální či národní úrovni.

Tabulka 40 – Zapojení měst a obcí o meziobecní spolupráce

Forma spolupráce	% zapojení obcí	% zapojení měst
Mikroregiony	87,19%	69,81%
MAS	71,05%	64,15%
MA21	9,65%	11,32%
NSZM	0,00%	7,55%
SMO ČR	32,28%	81,13%
SMOJK	43,51%	73,58%
GIZ	4,21%	13,21%
Euroregiony	17,19%	60,38%

Zdroj: vlastní výpočty

6 KVANTIFIKACE MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE

„Spolupráci“ lze obecně chápat jako systém, který má své prvky (aktéry), jejich vzájemné vztahy, činnosti a prostředky, kterými jej naplňují a podmínky, za (nebo ve) kterých systém funguje, kdy kvalita (účinnost) jeho fungování je podmiňována jak vnitřními, tak i vnějšími faktory vlivu. V předchozích kapitolách byly představeny jednotlivé formy spolupráce, které mohou v současné době obce v Jihočeském kraji navazovat a u kterých lze kvantifikovat četnost spolupráce. Tento přístup k identifikaci podmínek a možností spolupráce lze považovat za přístup „zvnějšku“. Jiným pohledem (zde neanalyzovaným) je rozbor vnitřních znaků. Zde hrají klíčovou roli především jednotliví aktéři (subjekty), kteří do dané formy spolupráce vstupují, a zvolený mechanismus její realizace. Celkový charakter určité podoby spolupráce je většinou odrazem různorodé mozaiky jednotlivých účastníků spolupráce (tj. aktérů), jejich formálních i neformálních vztahů (GALVASOVÁ, 2007).

6.1 Popisná statistika intenzity spolupráce měst a obcí v Jihočeském kraji

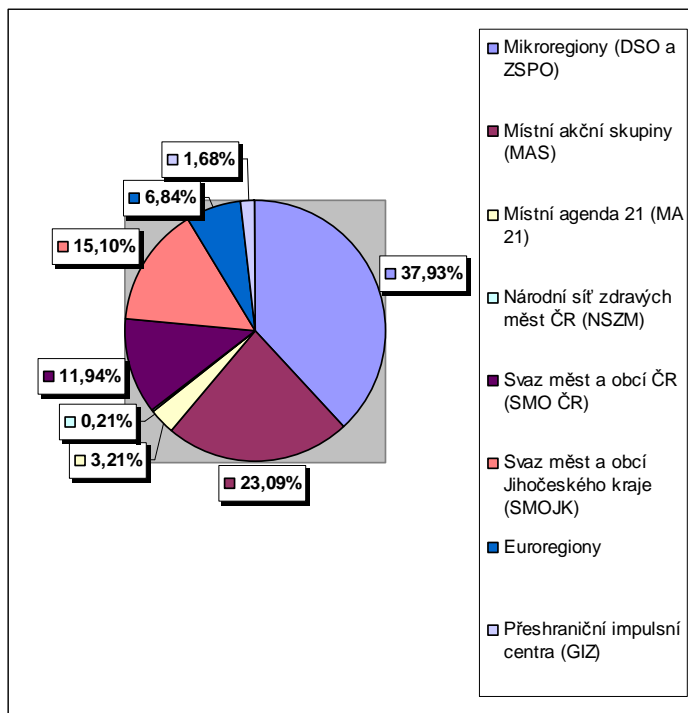
Na základě výše uvedených metodických postupů byla získána datová báze za všechny města a obce Jihočeského kraje, která popisuje a kvantifikuje tyto způsoby spolupráce obcí:

- meziobecní spolupráce na regionální úrovni
 - mikroregiony (DSO a ZSPO),
- spolupráce se subjekty území
 - místní akční skupiny (MAS),
 - Místní agenda 21 (MA 21),
- národní struktury spolupráce obcí
 - Národní síť zdravých měst ČR (NSZM),
 - Svaz měst a obcí ČR (SMO ČR),
 - Svaz měst a obcí Jihočeského kraje (SMOJK),
- spolupráce s obcemi jiných států
 - euroregiony,
 - přeshraniční impulsní centra (GIZ).

V Jihočeském kraji je nejvýznamnější zapojení měst a obcí do mikroregionů – 37,93 % ze všech forem spolupráce, na druhém místě jsou místní akční skupiny s 23,09 % a Svaz měst a obcí Jihočeského kraje s 15,1 %. Nejméně jsou města a obce

v Jihočeském kraji zapojeny do Národní sítě zdravých měst, jsou zde jen 4 města, naproti tomu je v NSZM celý kraj Vysočina, Zlínský kraj a Jihomoravský kraj. Nevelké je i zapojení do přeshraničních impulzních center. Podíly jednotlivých forem spolupráce se tak mohou lišit kraj od kraje (např. viz již uvedená NSZM nebo ve Středočeském kraji není žádné GIZ apod.).

Graf 10 – Podíly jednotlivých forem spolupráce v Jihočeském kraji

Zdroj: vlastní výpočty

Maximální teoreticky možná hodnota koeficientu spolupráce (dále jen K_S) dosahuje v Jihočeském kraji hodnotu 11. Minimální možná hodnota K_S je 0. Tento koeficient tak může nabývat hodnoty $\langle 0, 11 \rangle$. Čím nižší hodnoty K_S koeficient dosáhne, tím je nižší zapojení města či obce do meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji, $K_S = 0$ vyjadřuje nezapojení města či obce do zkoumaných forem spolupráce. Čím vyšší hodnoty K_S koeficient dosáhne, tím je četnější zapojení města či obce do meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji.

Tabulka 41 – Základní charakteristiky K_S v Jihočeském kraji

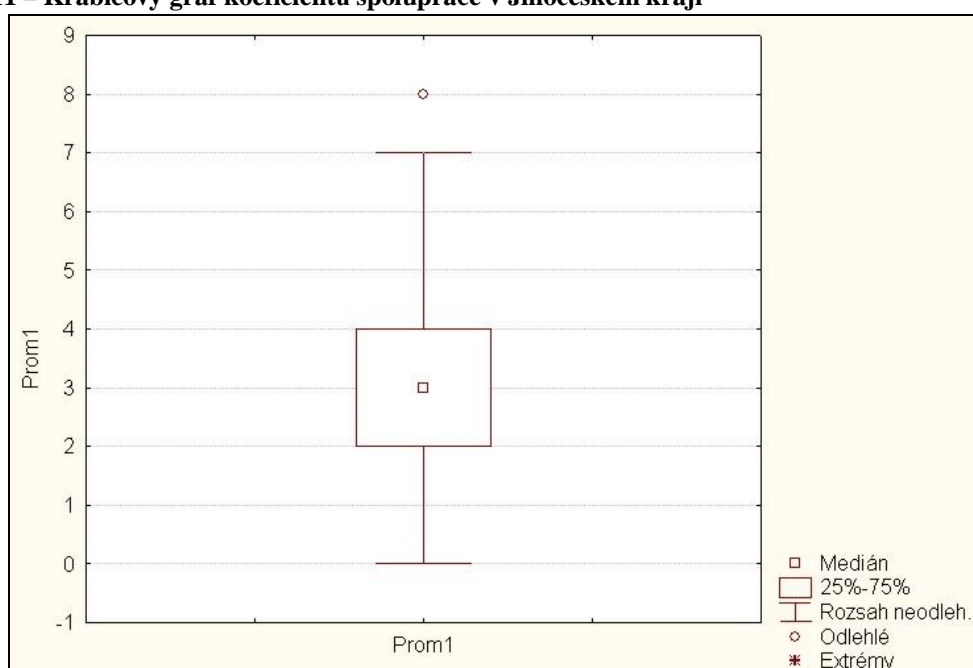
K_S	Průměr	Medián	Min.	Max.	Rozpětí	Směrodatná odchylka	Variační koeficient	Šikmost
Jč. kraj	3,051	3	0	8	8	1,434	47 %	0,011

Zdroj: vlastní výpočty

Medián je v našem případě číslo 3, což je číslo, které leží uprostřed podle velikosti uspořádaného souboru čísel. Polovina čísel má tedy hodnotu, která je větší nebo rovna mediánu, a polovina čísel má hodnotu, která je menší nebo rovna mediánu.

Nejnižší koeficient spolupráce v Jihočeském kraji je 0 a dosáhlo ho 26 obcí, nejvyššího koeficientu spolupráce 8 dosáhlo pouze město Strakonice. Při analýze souboru zkoumaných čísel K_S lze dále určit směrodatnou odchylku ve výši 1,434, která vyjadřuje, jak se hodnoty liší od průměrné hodnoty (střední hodnoty). Variační koeficient se blíží 50 %. Šikmost 0,011 označuje stupeň asymetričnosti rozdělení veličiny kolem střední hodnoty. Kladné zešikmení označuje rozdělení s asymetrickou stranou, která se vychyluje směrem k více kladným hodnotám. V rámci další analýzy je vhodné využití krabicového grafu, což je nástroj pro vizualizaci rozložení dat ve zkoumaném vzorku.

Graf 11 – Krabicový graf koeficientů spolupráce v Jihočeském kraji

Zdroj: vlastní výpočty

Legenda: *prom1* = proměnná K_S

Krabicový graf (graf 11) zobrazuje prostřední část datového souboru (dolní hrana obdélníku vymezuje spodních 25 % zjištěných hodnot v souboru a horní hrana 75 % hodnot, vymezuje tzv. interkvartilové rozpětí). Malý čtverec uprostřed ukazuje prostřední kvartil neboli 50 % kvantil, což je medián, a horizontální úsečky na úrovních 0 a 7 znázorňují minimální resp. maximální hodnoty v souboru (hodnota 0 je nejnižší možná dosažitelná hodnota). Zároveň formou kolečka je znázorněna odlehlá hodnota souboru $K_S = 8$ (Strakonice). Délka krabicového grafu ukazuje stupeň variability zobrazeného datového souboru. Různá délka úseček (horní je zřetelně větší než dolní) je signálem asymetrického rozdělení dat daného souboru. Vidíme též, že na dolním konci nejsou žádné extrémní hodnoty.

Tabulka 42 – Četnost hodnoty K_S v Jihočeském kraji

Hodnota K_S	Počet měst a obcí
0	26
1	61
2	130
3	167
4	143
5	74
6	18
7	3
8	1

Zdroj: vlastní výpočty

6.1.1 Spolupráce měst v Jihočeském kraji

Pokud bychom porovnali průměrnou velikost K_S mezi městy a obcemi Jihočeského kraje, zjistíme, že koeficient spolupráce u měst je 4,3, zatímco u obcí činí hodnota jen 2,935, tj. o 31,7 % méně. Nejnižší hodnotu koeficientu mezi městy má Veselí nad Lužnicí, $K_S = 1$ svědčí o velmi malém zapojení do meziobecní spolupráce. O mnoho lépe na tom nejsou ani města Horní Planá, Rožmberk nad Vltavou, Kardašova Řečice či Stráž nad Nežárkou se svým $K_S = 2$.

Tabulka 43 – Hodnota K_S u měst v Jihočeském kraji

Město	K_S	Město	K_S
Bavorov	3	Planá nad Lužnicí	4
Bechyně	3	Prachatice	7
Blatná	5	Protivín	4
Borovany	6	Rožmberk nad Vltavou	2
České Budějovice	4	Rudolfov	4
České Velenice	7	Sedlice	5
Český Krumlov	5	Sezimovo Ústí	3
Dačice	5	Slavonice	6
Deštná	3	Soběslav	3
Hluboká nad Vltavou	5	Strakonice	8
Horní Planá	2	Stráž nad Nežárkou	2
Husinec	4	Strmilov	3
Chýnov	3	Suchdol nad Lužnicí	4
Jindřichův Hradec	4	Tábor	6
Kaplice	5	Trhové Sviny	6
Kardašova Řečice	2	Třeboň	7
Lišov	5	Týn nad Vltavou	4
Lomnice nad Lužnicí	5	Velešín	4
Milevsko	6	Veselí nad Lužnicí	1
Mirotice	4	Vimperk	3
Mirovice	3	Vlachovo Březí	4
Mladá Vožice	4	Vodňany	4
Netolice	5	Volary	5
Nová Bystřice	4	Volyně	5
Nová Včelnice	3	Vyšší Brod	5
Nové Hrady	6	Zliv	3
Písek	5	Celkový průměr	4,302

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 44 – Četnost hodnoty K_S u měst v Jihočeském kraji

Koeficient spolupráce	Četnost
1	1,89%
2	7,55%
3	20,75%
4	26,42%
5	24,53%
6	11,32%
7	5,66%
8	1,89%
Celkový součet	100,00%

Zdroj: vlastní výpočty

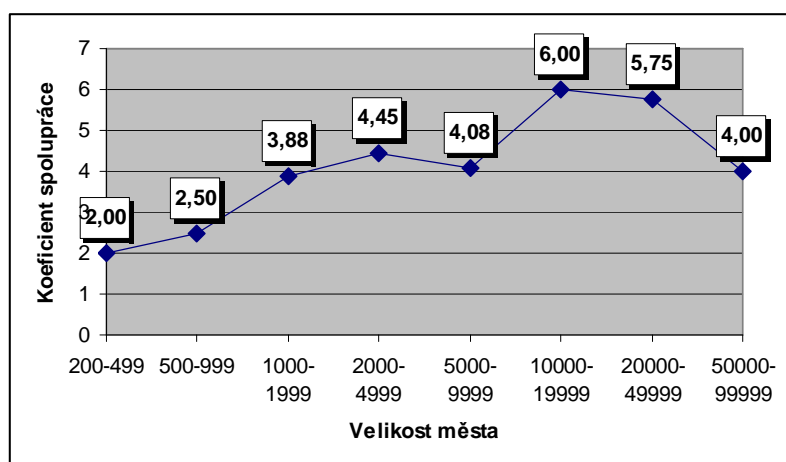
Nejčastější hodnoty, kterých K_S u měst dosahuje, jsou hodnoty 3, 4 a 5. Nejtypičtějším představitelem je v tomto případě město, které je aktivně zapojeno do 1 či 2 mikroregionů, MAS a je členem Svazu měst a obcí České republiky a Svazu měst a obcí Jihočeského kraje.

Tabulka 45 – Průměrná hodnota K_S u měst v Jihočeském kraji v závislosti na počtu obyvatel

Velikost města	K_S
200-499	2
500-999	2,5
1000-1999	3,88
2000-4999	4,46
5000-9999	4,08
10000-19999	6,00
20000-49999	5,75
50000-99999	4,00
Celkový průměr	4,302

Zdroj: vlastní výpočty

Graf 12 – Průměrná hodnota K_S u měst v Jihočeském kraji v závislosti na počtu obyvatel

Zdroj: vlastní výpočty

Z hlediska velikostí měst je jasně patrné, že se vzrůstající velikostí města je zde patrná i tendence většího zapojení do meziobecní spolupráce. Neplatí to však absolutně, samostatnou kategorií je největší město Jihočeského kraje – České Budějovice, jehož koeficient spolupráce je 4. Město není ani členem žádného mikroregionu ani místní akční skupiny, jeho velikost mu jako jednomu z mála měst umožňuje realizovat aktivity bez menších partnerů. České Budějovice jsou zapojeny pouze do SMOJK, SMO ČR, Euroregionu Silva Nortica a město je zájemcem o MA21.

6.1.2 Spolupráce obcí v Jihočeském kraji

Průměrný koeficient spolupráce 570 obcí je téměř o 32 % nižší, než je tomu u 53 měst Jihočeského kraje. Nejvyšší hodnoty $K_S = 6$ dosahuje dokonce u 12 obcí (či městysů) kraje: Čechelovice, Ledenice, Benešov nad Černou, Malonty, Pohorská Ves, Kovářov, Němětice, Horní Stropnice, Hranice, Ločnice, Olešnice, Nová Ves nad Lužnicí. Bohužel ale v Jihočeském kraji nalezneme i 26 obcí, které mají $K_S = 0$, čili nejsou zapojeny absolutně žádným způsobem do spolupráce v rámci Jihočeského kraje.

Tabulka 46 – Četnost hodnoty K_S u obcí v Jihočeském kraji

Koeficient spolupráce	Četnost
0	4,56%
1	10,53%
2	22,11%
3	27,37%
4	22,63%
5	10,70%
6	2,11%
Celkový součet	100,00%

Zdroj: vlastní výpočty

Nejčastější hodnoty, kterých K_S u obcí dosahuje, jsou hodnoty 2, 3 a 4, zde je již vidět posun proti městům. Nejtypičtějším představitelem je v tomto případě obec, která je aktivně zapojena do 1 či 2 mikroregionů a MAS. Zapojení do dalších forem spolupráce jako například Svaz měst a obcí České republiky, Svaz měst a obcí Jihočeského kraje či přeshraniční spolupráce není početné. Platí zde obdobná tendence jako u měst, se vzrůstající velikostí obce je zde větší tendence ke spolupráci.

Tabulka 47 – Průměrná hodnota K_S u obcí v Jihočeském kraji v závislosti na počtu obyvatel

Velikost obce	K_S
do 199	2,48
200-499	3,10
500-999	3,38
1000-1999	3,80
2000-4999	3,33
Celkový průměr	2,94

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 48 – Seznam obcí s $K_S = 0$ v Jihočeském kraji

Bednárec	Hájek	Polště	Vrbice
Boletice (vojen. újezd)	Kamenný Malíkov	Popelín	Vydří
Bořetín	Křišťanov	Ratiboř	Zahrádky
Dasný	Libějice	Staré Hodějovice	Zvěrotice
Dívčí Kopy	Meziříčí	Střítež	Žďár
Dobrá Voda u Č. B.	Nová Olešná	Vlčetínek	
Hadravova Rosička	Pěčnov	Vráto	

Zdroj: vlastní výpočty

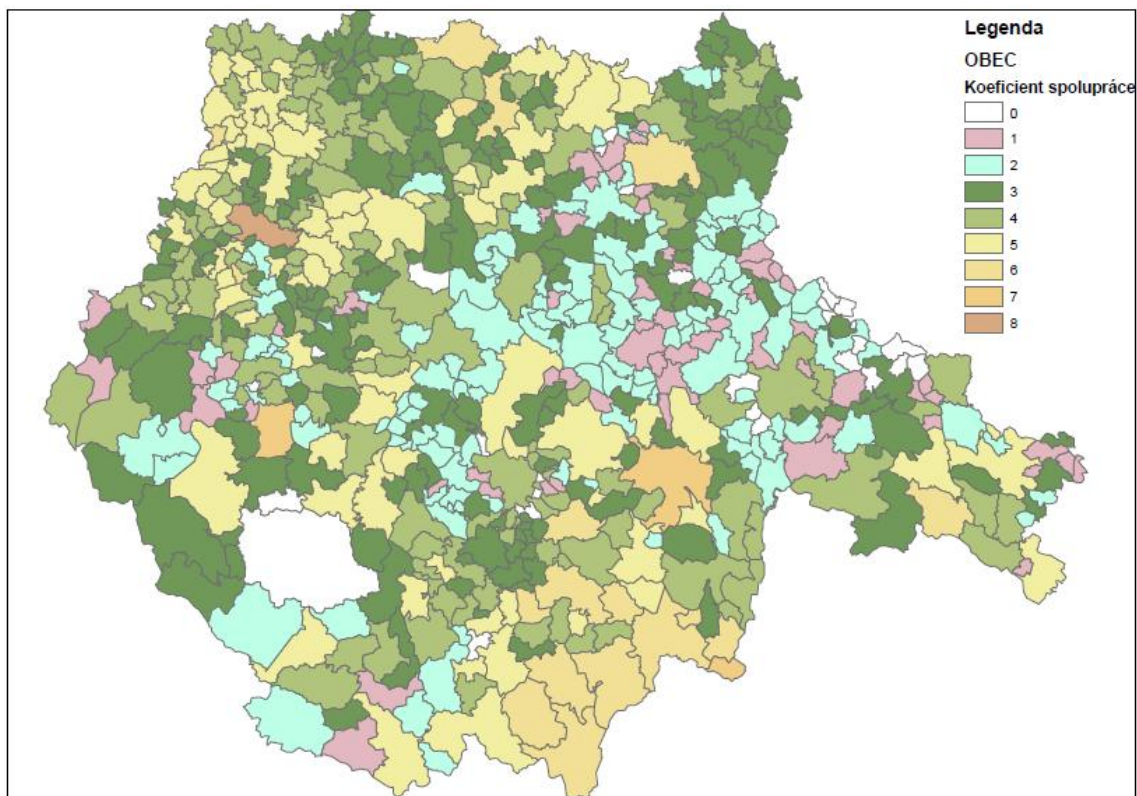
Obce s $K_S = 0$ jsou převážně velmi malé obce s poměrně nízkou nezaměstnaností, polovinu z těchto 26 obcí tvoří obce Jindřichohradecka (SO ORP).

Tabulka 49 – Vybrané charakteristiky obcí s $K_S = 0$ (k 31.12.2008)

Název obce	SO ORP	Počet obyvatel	Nezaměstnanost (v %)	Vzdálenost od SO ORP (v km)	Počet ekonom. subjektů
Dasný	České Budějovice	304	3,5	9,31	61
Dobrá Voda u Č.B.	České Budějovice	2431	3,5	4,18	590
Staré Hodějovice	České Budějovice	1068	6,5	4,33	258
Vráto	České Budějovice	272	5,8	3,91	74
Boletice (voj. újezd)	Český Krumlov	270	11	7,5	35
Bednárec	Jindřichův Hradec	104	0	10,7	20
Bořetín	Jindřichův Hradec	96	3	21,52	12
Dívčí Kopy	Jindřichův Hradec	63	3	20,1	13
Hadravova Rosička	Jindřichův Hradec	50	0	15,91	12
Kamenný Malíkov	Jindřichův Hradec	64	0	13,87	20
Nová Olešná	Jindřichův Hradec	108	1,8	15,65	19
Polště	Jindřichův Hradec	107	7,3	8,95	25
Popelín	Jindřichův Hradec	501	5	19,06	102
Ratiboř	Jindřichův Hradec	181	4,2	7,91	43
Vlčetínek	Jindřichův Hradec	53	0	18,96	9
Vydří	Jindřichův Hradec	125	6	7,51	27
Zahrádky	Jindřichův Hradec	234	2,2	27,75	49
Žďár	Jindřichův Hradec	89	3,3	16,9	18
Střítež	Kaplice	407	3,8	9,16	71
Křišťanov	Prachatice	109	8,5	19,09	47
Pěčnov	Prachatice	121	3,6	10,28	20
Zvěrotice	Soběslav	377	4,1	2,21	81
Libějice	Tábor	108	0	7,66	22
Meziříčí	Tábor	165	4,3	10,11	41
Vrbice	Vimperk	70	0	18,49	19
Hájek	Vodňany	40	21,4	10,59	14

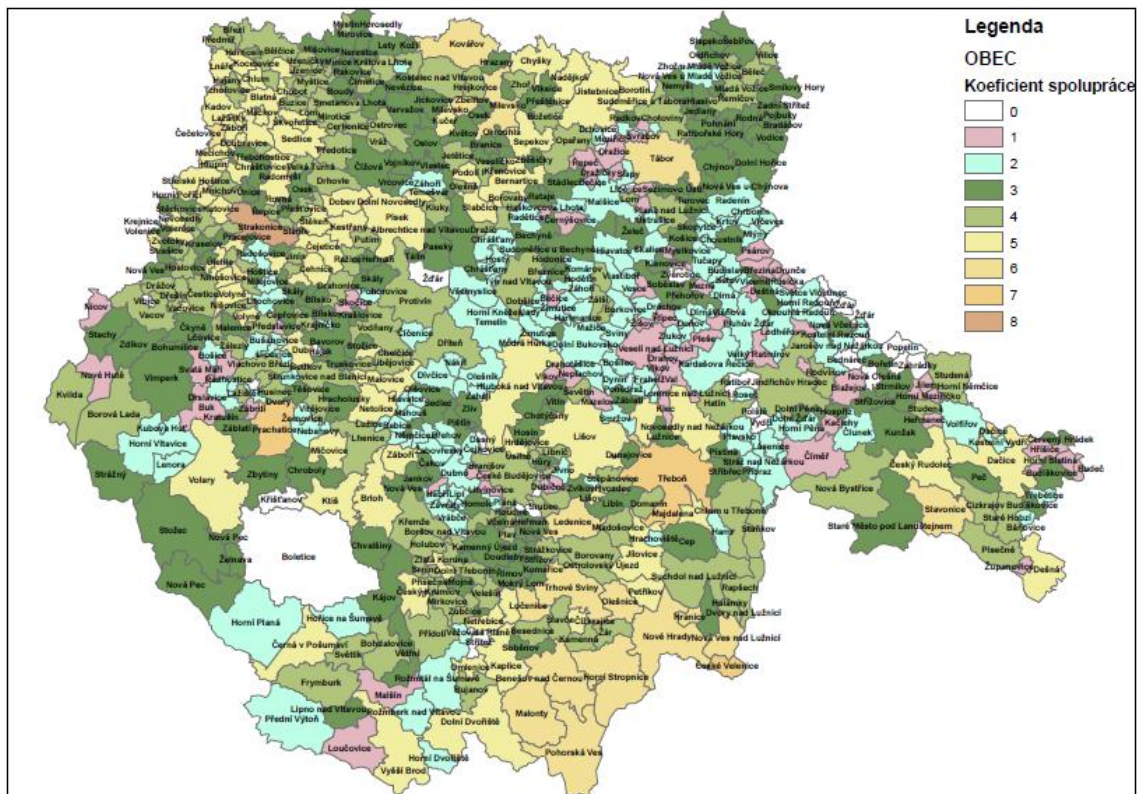
Zdroj: vlastní výpočty

Obrázek 20 – Velikosti koeficientů spolupráce na území Jihočeského kraje (bez popisu)

Zdroj: Mapa vytvořena ve spolupráci s Oddělením územního plánování na Odboru regionálního rozvoje, územního plánování, stavebního řádu a investic Krajského úřadu Jihočeského kraje

Obrázek 21 – Velikosti koeficientů spolupráce na území Jihočeského kraje (s popisem)

Zdroj: Mapa vytvořena ve spolupráci s Oddělením územního plánování na Odboru regionálního rozvoje, územního plánování, stavebního řádu a investic Krajského úřadu Jihočeského kraje

6.1.3 Spolupráce měst a obcí v rámci jednotlivých regionů Jihočeského kraje

Nejmenší míra spolupráce za celý region je, jak již naznačily předchozí kapitoly, na Jindřichohradecku. Pokud bychom analyzovali výsledky výpočtů v tabulce 50-53, lze konstatovat následující závěry:

- rozdíly mezi K_S se zvětšují s mírou desagregace (K_S je vyšší na úrovni okresů a nižších celků jako jsou SO ORP než u měst a obcí),
- rozevírají se nůžky mezi centrálními regiony kraje a periferií (příhraničními regiony) – tento závěr dokládá tabulka 52, nejmenší úroveň K_S je v malých obcích (do 199 obyvatel) právě v příhraničních SO ORP – průměr v této kategorii je: SO ORP Jindřichův Hradec 0,89; Dačice 1,25; Prachatice 1,74; Kaplice a Vimperk 2,00,
- lze konstatovat, že se zvětšují rozdíly mezi městy a venkovem.

Tabulka 50 – Intenzita spolupráce v rámci okresů Jihočeského kraje

Okres	K_S
Jindřichův Hradec	2,32
Tábor	2,43
Prachatice	2,75
České Budějovice	2,98
Český Krumlov	3,52
Písek	3,69
Strakonice	3,97
Celkový průměr	3,05

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 51 – Intenzita spolupráce v rámci SO ORP Jihočeského kraje

SO ORP	Celkem
Jindřichův Hradec	1,62
Soběslav	2,06
Týn nad Vltavou	2,43
Vimperk	2,48
Tábor	2,57
České Budějovice	2,65
Dačice	2,70
Prachatice	2,89
Vodňany	3,00
Český Krumlov	3,32
Třeboň	3,60
Písek	3,65
Milevsko	3,77
Kaplice	3,93
Strakonice	4,00
Blatná	4,54
Trhové Sviny	5,13
Celkový průměr	3,05

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 52 – Intenzita spolupráce v rámci SO ORP Jihočeského kraje dle počtu obyvatel obcí

SO ORP	do 199	200-499	500-999	1000-1999	2000-4999	5000-9999	10000-19999	20000-49999	50000-99999	Celkový průměr
Blatná	4,50	4,50	5,00	4,50		5,00				4,54
České Budějovice	2,14	2,37	2,91	3,30	3,38				4,00	2,65
Český Krumlov	2,50	3,10	3,80	3,43	3,50		5,00			3,32
Dačice	1,25	2,00	3,86		5,00	5,00				2,70
Jindřichův Hradec	0,89	2,07	2,00	2,67	3,00			4,00		1,62
Kaplice	2,00	3,50	3,33	5,67	4,00	5,00				3,93
Milevsko	3,18	3,60		5,25		6,00				3,77
Písek	3,25	3,88	4,14	3,33		4,00		5,00		3,65
Prachatice	1,74	3,40	3,33	4,00	5,00		7,00			2,89
Soběslav	2,20	2,00	2,00			2,00				2,06
Strakonice	3,65	4,09	4,38	5,00	5,00			8,00		4,00
Tábor	2,18	2,50	3,20	3,33	4,00	3,00		6,00		2,57
Trhové Sviny	4,00	4,67	5,20	6,00	6,00					5,13
Třeboň	2,33	3,67	4,50	5,00	5,00	7,00				3,60
Týn nad Vltavou	2,29	4,00	2,00	2,00		4,00				2,43
Vimperk	2,00	2,63	1,00	3,25		3,00				2,48
Vodňany	2,75	3,14		3,00		4,00				3,00
Celkový průměr	2,48	3,10	3,36	3,82	4,13	4,08	6,00	5,75	4,00	3,05

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 53 – Struktura K_s dle SO ORP

SO ORP	Mikror.	MAS	MA21	NSZM	SMOČR	SMOJK	Euroregiony	GIZ
České Budějovice	33,97%	30,14%	0,48%	0,00%	14,35%	17,70%	1,91%	1,44%
Trhové Sviny	23,17%	19,51%	0,00%	0,00%	10,98%	19,51%	6,10%	20,73%
Týn nad Vltavou	47,06%	41,18%	0,00%	0,00%	8,82%	2,94%	0,00%	0,00%
Český Krumlov	33,98%	24,27%	0,00%	0,00%	21,36%	4,85%	15,53%	0,00%
Kaplice	22,03%	22,03%	0,00%	0,00%	16,95%	18,64%	13,56%	6,78%
Dačice	69,35%	0,00%	0,00%	0,00%	8,06%	6,45%	14,52%	1,61%
Jindřichův Hradec	46,81%	6,38%	0,00%	0,00%	25,53%	7,45%	12,77%	1,06%
Třeboň	36,67%	27,78%	1,11%	1,11%	11,11%	10,00%	5,56%	6,67%
Milevsko	53,06%	26,53%	0,00%	0,00%	9,18%	9,18%	2,04%	0,00%
Písek	59,22%	26,82%	0,00%	0,00%	12,29%	1,12%	0,56%	0,00%
Prachatice	33,07%	28,35%	0,79%	0,79%	11,81%	11,02%	14,17%	0,00%
Vimperk	42,31%	15,38%	0,00%	0,00%	13,46%	1,92%	26,92%	0,00%
Blatná	28,81%	21,19%	0,00%	0,00%	5,93%	22,03%	22,03%	0,00%
Strakonice	23,55%	25,00%	20,65%	0,36%	7,25%	21,01%	2,17%	0,00%
Vodňany	35,29%	31,37%	0,00%	0,00%	3,92%	27,45%	1,96%	0,00%
Soběslav	64,06%	3,13%	0,00%	0,00%	14,06%	18,75%	0,00%	0,00%
Tábor	33,00%	23,15%	0,49%	0,49%	11,33%	30,05%	1,48%	0,00%
Celkem	37,93%	23,09%	3,21%	0,21%	11,94%	15,10%	6,84%	1,68%
Maximum	69,35%	41,18%	20,65%	1,11%	25,53%	30,05%	26,92%	20,73%
Minimum	22,03%	0,00%	0,00%	0,00%	3,92%	1,12%	0,00%	0,00%

Zdroj: vlastní výpočty

Při prozkoumání struktury koeficientu K_s jsou vidět velké rozdíly mezi regiony SO ORP. Ačkoliv je forma mikroregionální spolupráce v kraji nejčastější, na Strakonicku specificky je nejvýznamnější spolupráce MAS. Zjistíme též, že některé formy spolupráce se u určitých SO ORP vůbec nevyskytují (např. Dačice – MAS).

6.1.4 Výše příjmů DSO a MAS v závislosti na koeficientu spolupráce K_S

V rámci analýzy dopadů spolupráce na rozvoj území bylo stejně jako v kapitole 5.1.3 – Ekonomické dispozice DSO v Jihočeském kraji posuzováno 41 DSO, jež se nacházejí na území Jihočeského kraje. Celkový příjem těchto 41 DSO je za rok 2008 77 milionů Kč. Pokud bychom porovnali závislost výše příjmů DSO na koeficientu spolupráce K_S , zjistíme, že zde existuje přímá závislost mezi průměrným K_S u dobrovolných svazků obcí a příjmy plynoucími do daného regionu. Je však nutné konstatovat, že tabulka 54 je velmi ovlivněna extrémními hodnotami dvou DSO.

Tabulka 54 – Průměrná výše příjmů DSO (v tis. Kč) v závislosti na výši K_S

Koeficient spolupráce K_S	Rok 2007	Rok 2008
1-1,99	416,09	145,64
2-2,99	1 499,77	1 296,70
3-3,99	1 858,92	2 669,97
4-4,99	1 709,58	1 444,94
5-5,99	1 283,85	1 347,55
Celkový průměr	1 634,64	1 878,47

Zdroj: vlastní výpočty

Výsledky v tabulce 54 jsou za roky 2007 i 2008 ovlivněny dvěma extrémny, a to celkovými příjmy Svazku obcí regionu Písecko (23,51 mil. Kč) a SO Niva (9,72 tis. Kč). Průměrný příjem všech 41 DSO v Jihočeském kraji za rok 2008 je ale na úrovni 1,88 mil. Kč. Pokud z analýzy tyto dva DSO vyloučíme, lze konstatovat, že výše celkových příjmů DSO je jednoznačně ovlivněna intenzitou spolupráce obcí sdružených v rámci DSO. Zatímco u DSO s K_S v rozmezí 1-1,99 je průměrný příjem pouze 145,64 tis. Kč, v kategorii 5-5,99 je to již 2 685,38 tis. Kč. Výše spolupráce tak velmi prospívá přílivu finančních prostředků do oblasti.

Tabulka 55 – Průměrná výše příjmů DSO (v tis. Kč) v závislosti na výši K_S (2 extrémní DSO vyloučeny)

Koeficient spolupráce K_S	Rok 2008
1-1,99	145,64
2-2,99	1 296,70
3-3,99	1 443,90
4-4,99	1 444,94
5-5,99	2 685,38
Celkový průměr	1 371,65

Zdroj: vlastní výpočty

Aby mohla být závislost příjmů DSO na K_S ještě více prokazatelná, byl proveden u všech 41 DSO přepočítaný na obyvatele a dále pak na jednotlivé obce. I zde bylo prokázáno, že s rostoucím K_S roste příjem v rámci DSO jak na jednotlivou obec, tak i obyvatele. Růst výše příjmů na 1 obyvatele DSO je velmi markantní, u K_S 1-1,99 je příjem na 1 obyvatele DSO pouhých 21,29 Kč, u K_S 5-5,99 je již 3 041,73 Kč,

v přepočtu na 1 obec DSO se takto příjem změnil z 11 651 Kč na 539 020 Kč. Patrná je vysoká závislost celkových příjmů na transferech (80,58 %) měnící se dle K_S .

Tabulka 56 – Příjem DSO v přepočtu na 1 obyvatele DSO v závislosti na výši K_S v roce 2008

Koeficient spolupráce K_S	Charakteristika DSO		Příjem na 1 obyvatele DSO (v Kč)
	Příjmy celkem (v tis. Kč)	Počet obyvatel	
1-1,99	Příjmy celkem (v tis. Kč)	291,28	21,29 (z toho transfer. příjmy: 21,22)
	Počet obyvatel	13 680	
2-2,99	Příjmy celkem (v tis. Kč)	12 966,97	76,10 (z toho transfer. příjmy: 70,84)
	Počet obyvatel	170 391	
3-3,99	Příjmy celkem (v tis. Kč)	48 059,37	141,09 (z toho transfer. příjmy: 105,72)
	Počet obyvatel	340 628	
4-4,99	Příjmy celkem (v tis. Kč)	13 004,5	104,25 (z toho transfer. příjmy: 88,18)
	Počet obyvatel	124 748	
5-5,99	Příjmy celkem (v tis. Kč)	2 695,1	3041,87 (z toho transfer. příjmy: 3 028,52)
	Počet obyvatel	886	
Příjmy celkem (v tis. Kč)		77 017,22	118,43
Počet obyvatel		650 333	(z toho transfer. příjmy: 95,42)

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 57 – Příjem DSO v přepočtu na 1 obec DSO v závislosti na výši K_S v roce 2008

Koeficient spolupráce K_S	Charakteristika DSO		Příjem na 1 obec DSO (v Kč)
	Příjmy celkem (v tis. Kč)	Počet obcí	
1-1,99	Příjmy celkem (v tis. Kč)	291,28	11 651,20 (z toho transfer. příjmy: 11 611,20)
	Počet obcí	25	
2-2,99	Příjmy celkem (v tis. Kč)	12 966,97	81 043,56 (z toho transfer. příjmy: 75 445,50)
	Počet obcí	160	
3-3,99	Příjmy celkem (v tis. Kč)	48 059,37	132 760,69 (z toho transfer. příjmy: 99 480,94)
	Počet obcí	362	
4-4,99	Příjmy celkem (v tis. Kč)	13 004,50	123 852,38 (z toho transfer. příjmy: 104 770,38)
	Počet obcí	105	
5-5,99	Příjmy celkem (v tis. Kč)	2 695,10	539 020,00 (z toho transfer. příjmy: 536 654,00)
	Počet obcí	5	
Příjmy celkem (v tis. Kč)		77 017,22	117 225,60
Počet obcí		657	(z toho transfer. příjmy: 94 456,35)

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 58 – Počet DSO v závislosti na výši K_S a výši příjmů DSO v roce 2008

Výše příjmů DSO	Koeficient spolupráce K_S					Počet DSO
	1-1,99	2-2,99	3-3,99	4-4,99	5-5,99	
1.000-9.999 Kč					1	1
10.000-99.999 Kč	1			1		2
100.000-999.999 Kč	1	8	11	5		25
1.000.000-9.999.999 Kč		2	6	3	1	12
nad 10.000.000 Kč			1			1
Počet DSO	2	10	18	9	2	41

Zdroj: vlastní výpočty

Z hlediska výše příjmů jednotlivých DSO lze první dvě kategorie označit za čistě formální spolupráci. Akceschopnost SO Niva (celkové příjmy v roce 2008 jsou 9,72 tis. Kč), Svazku obcí Vitorazsko (34,28 tis. Kč) a Svazku obcí Řečicko (98,82 tis. Kč) lze vzhledem k minimálním příjmům označit za velmi sporadickou. Pozitivní je, že z celkového počtu 41 DSO se o formální spolupráci jedná pouze u 3 DSO.

Tabulka 59 – Příjem na 1 obyvatele DSO v závislosti na výši příjmů DSO v roce 2008

Výše příjmů DSO	Charakteristika DSO		Příjem na 1 obyvatele DSO (v Kč)
1.000-9.999 Kč	Příjmy celkem (v tis. Kč)	9,72	20,76923
	Počet obyvatel	468	
10.000-99.999 Kč	Příjmy celkem (v tis. Kč)	133,1	10,83788
	Počet obyvatel	12 281	
100.000-999.999 Kč	Příjmy celkem (v tis. Kč)	15 765,37	43,46106
	Počet obyvatel	362 747	
1.000.000-9.999.999 Kč	Příjmy celkem (v tis. Kč)	37 595,88	183,7432
	Počet obyvatel	204 611	
nad 10.000.000 Kč	Příjmy celkem (v tis. Kč)	23 513,15	334,8211
	Počet obyvatel	70 226	
Příjmy celkem (v tis. Kč)		77 017,22	118,4274
Počet obyvatel		650 333	

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 60 – Koefficient spolupráce K_S u jihočeských MAS

MAS	Příjem MAS 2008–2009 (v Kč) (IV.1.1., IV.1.2., IV.2.1.)	K _S
CHANCE IN NATURE – LOCAL ACTION GROUP	15 387 681	2,89
MAS Blanský les-Netolicko o.p.s.	12 583 658	2,85
MAS Brána Písecka	0	3,42
MAS Českokrumlovsko o.p.s.	0	3,50
MAS Lužnice, o.s.	10 761 346	2,53
MAS Pomalší, o.p.s.	8 681 615	3,52
MAS Sdružení Růže	14 478 934	5,14
MAS Strakonicko	13 336 705	4,04
MAS Třeboňsko o.p.s.	17 417 468	3,47
MAS Vltava, o.s.	11 465 692	2,43
Místní akční skupina Hlubocko – Lišovsko o.p.s.	12 301 018	3,56
Místní akční skupina Střední Povoltaví	730 250	3,77
Místní akční skupina Svazku obcí Blatenska	3 110 305	4,61
Občanské sdružení MAS Krajina srdce	13 120 620	3,25
Občanské sdružení Rozkvět zahrady jižních Čech	11 616 589	3,13
Vodňanská ryba	0	3,53
Celkem	144 991 881	3,54

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 61 – Průměrná výše příjmů MAS (v tis. Kč) v závislosti na výši K_S

Koefficient spolupráce K _S	Příjem na DSO v letech 2008–2009 (v Kč)
2-2,99	12 549 594
3-3,99	7 096 396
4-4,99	8 223 505
5-5,99	14 478 934
Celkový průměr	9 061 992,563

Zdroj: vlastní výpočty

Obdobný propočet jako u DSO lze vytvořit z hlediska výše příjmů a K_S i u MAS. Zde však není závislost příjmů MAS na K_S tak patrná, jako tomu bylo u DSO. Je to způsobeno několika faktory – nízkým počtem MAS (16) oproti DSO (41) v kraji, dále i tím, jaké finanční prostředky MAS získaly ze SZIF – z hlediska časového i z hlediska absolutní výše. V kraji je např. 8 MAS, které nezískaly podporu v roce 2008, 3 z nich jsou nyní existenčně ohrožené, neboť nezískaly podporu ani v roce 2009.

6.2 Statistická analýza

6.2.1 Korelační analýza

Na základě testování korelační analýzou byly vylučovány z dalšího statistického zpracování především ukazatele, u nichž korelační koeficient v absolutní hodnotě přesáhl hodnotu 0,70. U více obdobných ukazatelů rozhodovalo, který z nich se častěji používá v praxi, jaká je dostupnost dat k jeho naplnění a jakou má vypovídací hodnotu (metodická přesnost výpočtu, schopnost věrohodně zachytit sledovaný jev). Korelační analýza testovaných ukazatelů ukázala na množství vazeb, které znamenají přímou či nepřímou závislost mezi sledovanými indikátory. Některé z těchto závislých ukazatelů byly na základě výsledků korelační analýzy vyloučeny, určité množství (např. ekonomické ukazatele) jich však bylo do další části zpracování zahrnuto. Žádný z ukazatelů se v další části statistické analýzy nepovažoval za významnější než jiný.

Tabulka 62 – Vzájemné korelace vybraných ukazatelů K1-K16 mezi obcemi (v absolutní hodnotě)

	Počet obyvatel (2008)	Míra nezaměstnanosti (%) (2008)	Počet uchazečů o práci (2008)	Výměra v ha	Koeficient vybavenosti	Počet ekonomických subjektů (2008)	Vzdálenost od sídla KÚ (km)	Vzdálenost od sídla bývalého OU (km)	Vzdálenost od sídla úřadu ORP (km)	Koeficient spolupráce	Nedaňové příjmy (2008)	Kapitálové příjmy (2008)	Přijaté transfery (2008)	Příjmy celkem (2008)	Běžné výdaje (2008)	Kapitálové výdaje (2008)
	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	K13	K14	K15	K16
K1	1,00	0,06	0,98	0,29	0,28	1,00	0,11	0,16	0,21	0,20	0,96	0,53	0,95	0,99	0,99	0,97
K2	0,06	1,00	0,01	0,10	0,10	0,06	0,12	0,14	0,09	0,07	0,04	0,04	0,07	0,06	0,05	0,07
K3	0,98	0,01	1,00	0,33	0,30	0,97	0,08	0,15	0,22	0,23	0,95	0,57	0,96	0,98	0,98	0,93
K4	0,29	0,10	0,33	1,00	0,52	0,27	0,05	0,23	0,14	0,35	0,32	0,31	0,31	0,31	0,29	0,30
K5	0,28	0,10	0,30	0,52	1,00	0,25	0,16	0,03	0,05	0,38	0,25	0,22	0,27	0,26	0,25	0,26
K6	1,00	0,06	0,97	0,27	0,25	1,00	0,11	0,16	0,20	0,18	0,96	0,50	0,94	0,98	0,98	0,97
K7	0,11	0,12	0,08	0,05	0,16	0,11	1,00	0,34	0,19	0,05	0,09	0,02	0,07	0,09	0,09	0,11
K8	0,16	0,14	0,15	0,23	0,03	0,16	0,34	1,00	0,46	0,09	0,15	0,11	0,17	0,16	0,17	0,14
K9	0,21	0,09	0,22	0,14	0,05	0,20	0,19	0,46	1,00	0,11	0,19	0,17	0,27	0,23	0,23	0,19
K10	0,20	0,07	0,23	0,35	0,38	0,18	0,05	0,09	0,11	1,00	0,20	0,18	0,24	0,21	0,21	0,18
K11	0,96	0,04	0,95	0,32	0,25	0,96	0,09	0,15	0,19	0,20	1,00	0,67	0,94	0,98	0,97	0,94
K12	0,53	0,04	0,57	0,31	0,22	0,50	0,02	0,11	0,17	0,18	0,67	1,00	0,63	0,65	0,60	0,54
K13	0,95	0,07	0,96	0,31	0,27	0,94	0,07	0,17	0,27	0,24	0,94	0,63	1,00	0,98	0,98	0,94
K14	0,99	0,06	0,98	0,31	0,26	0,98	0,09	0,16	0,23	0,21	0,98	0,65	0,98	1,00	1,00	0,96
K15	0,99	0,05	0,98	0,29	0,25	0,98	0,09	0,17	0,23	0,21	0,97	0,60	0,98	1,00	1,00	0,96
K16	0,97	0,07	0,93	0,30	0,26	0,97	0,11	0,14	0,19	0,18	0,94	0,54	0,94	0,96	0,96	1,00

Zdroj: vlastní výpočty

Poznámka: červeně vyznačeny korelace vybraných ukazatelů > 0,7

V této fázi statistické analýzy se nám snížil díky korelační analýze počet proměnných z 18 na 16. Je však nutné upozornit, že stejně jako u regresní analýzy nelze pracovat doposud s tzv. textovými kategorickými proměnnými, což jsou v našem případě 2 proměnné – název obce a ORP, ostatní proměnné jsou vyjádřeny číselně.

Vyloučené ukazatele s korelačním koeficientem v absolutní hodnotě > 0,7:

- počet uchazečů o práci
- počet ekonomických subjektů

Tyto 2 ukazatele byly z další analýzy vyloučeny na základě údajů v tabulce 62, které prokázaly velmi silnou závislost mezi jednotlivými ukazateli.

6.2.2 Regresní analýza

Regresní analýzou odhadujeme hodnotu jisté náhodné veličiny (takzvané závisle proměnné) na základě znalosti jiných veličin (nezávisle proměnných). V rámci této analýzy je tak nutné stanovit, kdy je koeficient spolupráce závislou a kdy nezávislou proměnnou. Regresní analýza pracuje již jen se 16 proměnnými (2 proměnné vyloučila korelační analýza, kategoričké proměnné též nelze využít – viz výše).

Lze předpokládat, že administrativně-správní, fyzicko-geografické, demografické, sociální a ukazatele dopravní dostupnosti patří mezi nezávislé proměnné, protože právě tyto proměnné mohou významně ovlivňovat prvotní vznik a rozvoj spolupráce měst a obcí. Naopak ve vztahu k ekonomickým veličinám je koeficient spolupráce nezávislá proměnná, protože úspěšná spolupráce se může projevovat např. výrazným přílivem finančních prostředků do regionu.

K_S závislá proměnná	K_S nezávislá proměnná
- nezávislé proměnné:	- závislé proměnné:
➤ míra nezaměstnanosti (%)	➤ běžné výdaje
➤ počet obyvatel	➤ kapitálové příjmy
➤ výměra v ha	➤ kapitálové výdaje
➤ vzdálenost od obce se sídlem bývalého OÚ (km)	➤ koeficient vybavenosti
➤ vzdálenost od obce se sídlem KÚ (km)	➤ nedaňové příjmy
➤ vzdálenost od obce se sídlem úřadu ORP (km)	➤ přijaté transfery
	➤ příjmy celkem

Obrázek 22 – Výsledky vícerozměrné regrese (K_S závislá proměnná, ostatní proměnné nezávislé)

Výsledky- vícerozm. regrese (Krok 6)

Záv.prom. :Koeficient spo vícenás. R = ,33166752 F = 12,68957
R²= ,11000334 sv = 6,616
Poč. případů: 623 uprav. R² = ,10133454 p = ,000000
Směrodatná chyba odhadu : 1,360095049
Abs. člen: 2,579109730 Sm. chyba: ,1821207 t(616) = 14,162 p = 0,0000

Vymera v ha beta=,240 Vzdálenost od beta=-,14 Pocet obyvate beta=,107
Vzdálenost od beta=,075 Vzdálenost od beta=,060 Mira nezamest beta=,045

(významná beta jsou zvýrazněná)

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 63 – Výsledky vícerozměrné regrese (K_S závislá proměnná, ostatní proměnné nezávislé)

		Výsledky regrese se závislou proměnnou : Koeficient spolupráce (Tabulka2.sta) R= ,33166752 R2= ,11000334 Upravené R2= ,10133454 F(6,616)=12,690 p<,00000 Směrod. chyba odhadu : 1,3601				
N=623	Beta	Sm.chyba beta	B	Sm.chyba B	t(616)	Úroveň p
Abs.člen			2,579110	0,182121	14,16154	0,000000
Vymera v ha	0,239959	0,040663	0,000179	0,000030	5,90122	0,000000
Vzdálenost od sídla uradu ORP (km)	-0,140168	0,042335	-0,026581	0,008028	-3,31093	0,000984
Pocet obyvatel (2008)	0,107383	0,040983	0,000034	0,000013	2,62016	0,009005
Vzdálenost od sídla KU (km)	0,075008	0,040189	0,004980	0,002668	1,86639	0,062462
Vzdálenost od sídla byvaleho OU (km)	0,059946	0,043976	0,008005	0,005873	1,36314	0,173337
Mira nezamestnanosti (%) (2008)	0,045180	0,038525	0,017576	0,014987	1,17274	0,241355

Zdroj: vlastní výpočty

Jako závislá proměnná byl tedy v první fázi regresní analýzy stanoven koeficient spolupráce K_S , protože intenzita spolupráce vychází z lokálních podmínek dané oblasti. Ostatní proměnné byly označeny jako nezávislé proměnné. Při analýze je pro nás důležitý parametr p – čím vyšší je závislost, tím je nižší p hodnota, je nutno $p < 0,05$. Výsledky regresní analýzy můžeme rozdělit na tři kategorie dle závislosti K_S :

- $p < 0,001$ (významná závislost) – výměra v ha, vzdálenost od sídla úřadu ORP,
- $p < 0,01$ (vysoce významná závislost) – počet obyvatel,
- $p < 0,05$ (nízká závislost) – v této kategorii nebyly nalezeny žádné proměnné.

Růstový parametr B v tabulce 63 nám ukazuje, jak se změní koeficient spolupráce, pokud se nezávislá proměnná změní o jednotku. Velikost růstového parametru B neodráží velikost závislosti K_S , protože velikost parametru B je ovlivněna menším nebo větším rozptylem hodnot.

V další fázi regresní analýzy byl stanoven koeficient spolupráce K_S jako nezávislá proměnná. Výsledky regresní analýzy můžeme opět rozdělit na tři kategorie dle závislosti jednotlivých proměnných:

- $p < 0,001$ (významná závislost) – koeficient vybavenosti,
- $p < 0,01$ (vysoce významná závislost) – přijaté transfery,
- $p < 0,05$ (nízká závislost) – běžné výdaje, příjmy celkem, nedaňové příjmy.

Nejvyšší závislost byla zjištěna u přijatých transferů (dotací) a u koeficientu vybavenosti, což potvrzuje zjištění v předchozích kapitolách (blíže viz např. kapitola 5.1.3 – Ekonomické dispozice DSO v Jihočeském kraji). Spolupráce obcí tak velmi výrazně ovlivňuje příjmy obcí zejména v oblasti dotací (transferů) v rámci regionů soudržnosti, od krajů apod.

Tabulka 64 – Výsledky vícerozměrné regrese (K_S nezávislá proměnná, ostatní proměnné závislé)

Závislá proměnná	Parametr p
koeficient vybavenosti	0,0000
přijaté transfery	0,0042
běžné výdaje	0,0177
příjmy celkem	0,0219
nedaňové příjmy	0,0275
kapitálové příjmy	0,0566
kapitálové výdaje	0,1420

Zdroj: vlastní výpočty

Výsledek regresní analýzy je nezávisle ověřen i na základě tabulky 65, která jednoznačně dokladuje růst průměrného koeficientu vybavenosti obce v závislosti na velikosti koeficientu spolupráce, neboť cílem spolupráce měst a obcí bývá často zlepšování občanské vybavenosti města či obce. Je zde patrné, že nejnižší koeficient spolupráce je v obcích s koeficientem vybavenosti 0. Zjištěné výsledky plně potvrzují závěry z kapitoly 6.1 – Popisná statistika intenzity spolupráce měst a obcí v Jihočeském kraji, kde bylo například konstatováno, že obce s $K_S = 0$ jsou převážně velmi malé obce s malou hustotou osídlení a nízkým koeficientem vybavenosti. Významnou závislost vykazuje i množství přijatých transferů.

Obdobné analýzy by mohly být provedeny též jednotlivě pro všechny typy spolupráce. Lze konstatovat, že počet 623 měst a obcí Jihočeského kraje je dostatečně velkým souborem, nelze však vyloučit, že při zásadní změně počtu municipalit lze dospět i k jiným závěrům a závislostem.

Tabulka 65 – Závislost koeficientu vybavenosti na koeficientu spolupráce K_S

Koeficient spolupráce	Koeficient vybavenosti
0	1,19
1	1,39
2	1,71
3	2,04
4	2,55
5	3,19
6	3,78
7	5,00
8	5,00
Celkový průměr	2,19

Zdroj: vlastní výpočty

6.2.3 Analýza variance (ANOVA)

Analýza variance byla vypočítána pomocí programu Statistica 7.0 – funkce ANOVA – Jednofaktorová ANOVA. Jako závislá proměnná byl stanoven koeficient spolupráce, jako kategorická nezávislá proměnná (faktor) byl stanoven název SO ORP.

Tabulka 66 – Jednorozměrné testy významnosti v rámci analýzy variance

Jednorozměrné testy významnosti pro KOEFICIENT SPOLUPRACE (Data-analýza-regres Sigma-omezená parametrizace Dekompozice efektivní hypotézy					
Efekt	SČ	Stupně volnosti	PČ	F	p
Abs. člen	4669,246	1	4669,246	3358,238	0,00
SO ORP	437,783	16	27,361	19,679	0,00
Chyba	842,574	606	1,390		

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 67 – Post hoc test (následně porovnání) – HSD při nestejných N

HSD při nestejných N; proměnná Koefficient spoluprae (Tabulka 1.sta) Přibližné pravděpodobnosti pro post hoc testy Chyba: meziskup. PČ = 1,3904, sv = 606,00																		
Č. buňky	SO ORP	Blatná 4,5385	Č. Buděj ovice 2,6456	Český Krumlov 3,3228	Dačice 2,8957	Jindř. Hradec 1,8207	Kaplice 3,9333	Milevsko 3,7692	Písek 3,8531	Prachovice 2,8864	Soběslav 2,0645	Strakonice 4,0000	Tábor 2,5698	Trhové Sviny 5,1250	Třeboň 3,8000	Týn nad Vltavou 2,4288	Vimperk 2,4782	Vodňany 3,0000
1	Blatná		0,000033	0,020713	0,000046	0,000033	0,993647	0,615371	0,350456	0,000085	0,000033	0,998788	0,000033	0,993573	0,282381	0,000301	0,000034	0,015145
2	České Budějovice	0,000033		0,893981	1,000000	0,000382	0,188349	0,053729	0,002795	0,999942	0,878482	0,000033	1,000000	0,000033	0,254503	1,000000	1,000000	0,999983
3	Český Krumlov	0,020713	0,893981		0,931037	0,000034	0,992980	0,995357	0,999634	0,990707	0,003154	0,882987	0,490780	0,001967	0,999982	0,848201	0,635277	0,999995
4	Dačice	0,000046	1,000000	0,831037		0,145947	0,247345	0,147474	0,320008	1,000000	0,927175	0,018366	1,000000	0,000033	0,425852	1,000000	1,000000	0,999998
5	Jindřichův Hradec	0,000033	0,000382	0,000034	0,145947		0,000041	0,000033	0,000033	0,000090	0,988873	0,000033	0,001785	0,000033	0,000033	0,927953	0,816253	0,058228
6	Kaplice	0,993647	0,188349	0,992980	0,247345	0,000041		1,000000	1,000000	0,554177	0,001735	1,000000	0,119100	0,310904	0,999987	0,064723	0,083182	0,749045
7	Milevsko	0,615371	0,053729	0,995357	0,147474	0,000033	1,000000		1,000000	0,355706	0,000054	0,999999	0,024721	0,093791	1,000000	0,180512	0,036635	0,850067
8	Písek	0,350456	0,002795	0,999634	0,320008	0,000033	1,000000	1,000000		0,162581	0,000045	0,990714	0,000692	0,039499	1,000000	0,323885	0,098758	0,973989
9	Prachovice	0,000085	0,999942	0,990707	1,000000	0,000090	0,554177	0,355706	0,162581		0,326113	0,001172	0,998150	0,000041	0,787475	0,999854	0,999521	1,000000
10	Soběslav	0,000033	0,878482	0,003154	0,927175	0,988873	0,001735	0,000054	0,000045	0,326113		0,000033	0,961141	0,000033	0,000538	0,999984	0,999499	0,645021
11	Strakonice	0,998788	0,000033	0,882987	0,018366	0,000033	1,000000	0,999999	0,990714	0,001172	0,000033		0,000033	0,356423	0,998972	0,040132	0,003330	0,522800
12	Tábor	0,000033	1,000000	0,490780	1,000000	0,001785	0,119100	0,024721	0,000692	0,998150	0,981141	0,000033		0,000033	0,148737	1,000000	1,000000	0,999789
13	Trhové Sviny	0,993573	0,000033	0,001867	0,000033	0,000033	0,310904	0,093791	0,039499	0,000041	0,000033	0,356423	0,000033		0,025811	0,000033	0,000033	0,000073
14	Třeboň	0,282381	0,254503	0,999982	0,425852	0,000033	0,999997	1,000000	1,000000	0,787475	0,000538	0,998972	0,148737	0,025811		0,405601	0,147188	0,988745
15	Týn nad Vltavou	0,000301	1,000000	0,848201	1,000000	0,927953	0,064723	0,180512	0,323885	0,999854	0,999984	0,040132	1,000000	0,000033	0,405601		1,000000	0,997732
16	Vimperk	0,000034	1,000000	0,835277	1,000000	0,816253	0,083182	0,036635	0,098758	0,999621	0,999499	0,003330	1,000000	0,000033	0,147188	1,000000		0,997452
17	Vodňany	0,015145	0,999983	0,999995	0,999998	0,058228	0,749045	0,895087	0,973989	1,000000	0,645021	0,522800	0,999789	0,000073	0,988745	0,997732	0,997452	

Zdroj: vlastní výpočty

V našem případě (jednofaktorová ANOVA) máme pouze jeden model s jediným znakem SO ORP. Druhý řádek (SO ORP) tak odpovídá porovnání modelu s jediným znakem SO ORP s modelem bez znaků. Protože zde je p hodnota menší než 0,05, nelze přejít k nejjednoduššímu modelu, tedy znak SO ORP nelze vyřadit. Použitá data prokázala, že na výši koeficientu spolupráce má statisticky významný vliv umístění obce v rámci SO ORP na území Jihočeského kraje, regiony se tak od sebe v K_S vzájemně odlišují (viz tabulka 67 a 68). Nejdůležitějším regionem z hlediska K_S (viz tabulka 67 – červeně znázorněno) je dle analýzy variance v rámci Jihočeského kraje SO ORP Trhové Sviny, který se statisticky liší od 12 regionů ze 17 (důvod: nejvyšší K_S), dále je to SO ORP Jindřichův Hradec – liší se od 11 regionů ze 17 (důvod: nejnižší K_S), Blatná (10x) atd. Mezi nejméně odlišné regiony naopak patří naopak Vodňany (2x) a Kaplice (2x). Odlišnosti mezi regiony SO ORP jsou v Jihočeském kraji z hlediska koeficientu spolupráce velké, nikoliv však extrémní, protože se žádný region SO ORP neliší úplně od všech. Při porovnání s ostatními kraji ČR by mohl být Jihočeský kraj považován i přes značné odlišnosti za vcelku homogenní region.

Tabulka 68 – Vzájemné odlišnosti K_S mezi regiony SO ORP na základě analýzy variance

Region SO ORP		Odlišnost od regionů SO ORP
1	Blatná	10
2	České Budějovice	5
3	Český Krumlov	4
4	Dačice	3
5	Jindřichův Hradec	11
6	Kaplice	2
7	Milevsko	4
8	Písek	5
9	Prachatice	4
10	Soběslav	8
11	Strakonice	8
12	Tábor	6
13	Trhové Sviny	12
14	Třeboň	3
15	Týn nad Vltavou	3
16	Vimperk	4
17	Vodňany	2
Průměr		5,53

Zdroj: vlastní výpočty

6.2.4 Analýza kovariance (ANCOVA)

Jako závislá proměnná byl stanoven koeficient spolupráce, jako kategorická nezávislá proměnná (faktor) byl stanoven název ORP. Z předchozí analýzy víme, že existují významné regionální rozdíly v oblasti K_S . Jako spojité nezávislé proměnné byly postupně otestovány jednotlivé proměnné vycházející z výsledků regresní analýzy, která neuvažovala kategorické proměnné.

Na základě výpočtů byla prokázána významná závislost koeficientu spolupráce K_S na počtu obyvatel a výměře obce – to vše za podmínky existence významných regionálních rozdílů. Lze konstatovat, že u těchto dvou proměnných vykazuje daný parametr i v rámci regionu SO ORP významné odlišnosti.

Tabulka 69 – Jednorozměrné testy významnosti v rámci analýzy kovariance

Efekt	Jednorozměrné testy významnosti pro Koeficient s Sigma-omezená parametrizace Dekompozice efektivní hypotézy					Efekt	Jednorozměrné testy významnosti pro Koeficient s Sigma-omezená parametrizace Dekompozice efektivní hypotézy				
	SČ	Stupně volnosti	PČ	F	p		SČ	Stupně volnosti	PČ	F	p
Abs. člen	1469,535	1	1469,535	1059,648	0,000000	Abs. člen	4355,276	1	4355,276	3314,692	0,000000
Obec se sídlem uradu ORP (km)	3,551	1	3,551	2,560	0,110088	Pocet obyvatel (2008)	47,646	1	47,646	36,262	0,000000
SO ORP	427,641	16	26,728	19,273	0,000000	SO ORP	442,269	16	27,642	21,037	0,000000
Chyba	839,023	605	1,387			Chyba	794,928	605	1,314		

Efekt	Jednorozměrné testy významnosti pro Koefici Sigma-omezená parametrizace Dekompozice efektivní hypotézy				
	SČ	Stupně volnosti	PČ	F	p
Abs. člen	2002,466	1	2002,466	1619,330	0,00
Vymera v ha	94,430	1	94,430	76,362	0,00
SO ORP	437,127	16	27,320	22,093	0,00
Chyba	748,144	605	1,237		

Zdroj: vlastní výpočty

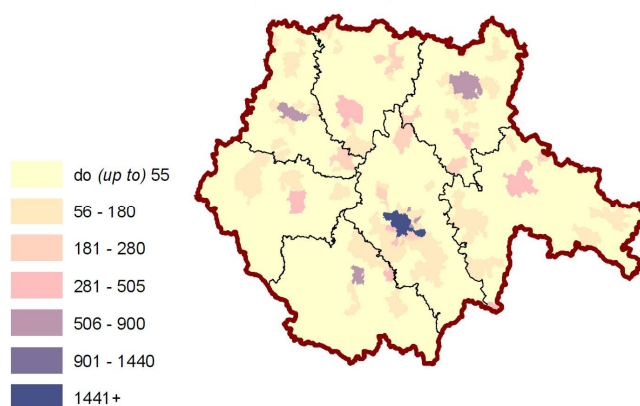
Naopak se v rámci existujících regionálních rozdílů analýzou kovariance nepotvrdila závislost koeficientu spolupráce K_S na vzdálenosti od sídla správní jednotky ORP. Tímto výsledkem jsme prokázali, že sledovaný parametr má regionální rozvržení obdobně jako K_S .

Tabulka 70 – Závislost průměrného koeficientu spolupráce na vzdálenosti od sídla úřadu ORP

Vzdálenost obce od sídla úřadu ORP (km)	Koeficient spolupráce
do 10 km	3,13
10-19,9 km	3,08
nad 20 km	2,84
Celkový průměr	3,05

Zdroj: vlastní výpočty

Obrázek 23 – Hustota zalidnění v Jihočeském kraji k 31.12.2007 (ČSÚ, 2008c)

6.2.5 Shluková analýza

Shluková analýza patří mezi průzkumové statistické metody. Cílem shlukové analýzy je v tomto případě rozřídění 623 objektů (měst a obcí), z nichž každý je popsán 1 znakem (koeficientem spolupráce), do několika pokud možno stejnorodých (homogenních) skupin (shluků, clusterů). Objekty uvnitř shluků by si měly být podobné co nejvíce, zatímco objekty z různých shluků by si měly být podobné co nejméně.

Pomocí metody shlukování metodou k-průměrů (joinings k-means) došlo k uspořádání proměnných do 3 shluků, počet iterací byl 1. Shluková analýza nám tak klasifikovala obce do tří kategorií – zatímco u shluku č. 1 a 2 se jedná o průměrnou, respektive nadprůměrnou úroveň meziobecní spolupráce, shluk č. 3 nám označuje „problémové“ města a obce s nízkou úrovní meziobecní spolupráce.

Tabulka 71 – Počty proměnných ve shlucích

Shluk	Průměrný K_S	Hodnoty K_S
1	3,00	3
2	4,51	4, 5, 6, 7
3	1,48	0, 1, 2

Zdroj: vlastní výpočty

7 RŮST A ROZVOJ MĚST A OBCÍ JIHOČESKÉHO KRAJE

7.1 Komparace změn vybraných ukazatelů regionálního růstu a rozvoje

Pojmem regionální rozvoj rozumíme růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel. V tomto ohledu jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho částí (regionů, mikroregionů) a odstraňování popřípadě zmírňování regionálních disparit (MMR, 2008).

Jednu z významných součástí regionální struktury územního celku tvoří úroveň občanské a technické vybavenosti, která je v práci využita jako alternativní ukazatel změny růstu a rozvoje měst a obcí v kraji, neboť jiné ukazatele (např. HDP) nejsou na této úrovni dostupné. Vybavenost měst a obcí je značně rozdílná a úzce souvisí s počtem obyvatel, neboť čím je obec větší, tím lepší je i její vybavení. V rámci regresní analýzy byla ale prokázána i významná závislost koeficientu vybavenosti na koeficientu spolupráce.

Úroveň občanské a technické vybavenosti doznala ve svém vývoji od roku 2000 výrazných změn, velkou měrou k tomu přispěla i dotační politika státu, orientovaná na zkvalitňování životního prostředí. Zřizování, vybavení a provoz jednotlivých zařízení do jisté míry závisí na dostupných finančních prostředcích obcí a zřizovatelů zařízení, na celkové finanční situaci v regionu, sídelní struktuře, hustotě zalidnění atd. Změnu v úrovni technické a občanské vybavenosti v letech 2001–2007 (existence základní školy, zdravotnického zařízení, vodovodu, kanalizace s ČOV a plynofikace v dané obci) lze nejlépe vyjádřit pomocí koeficientu vybavenosti.

Tabulka 72 – Průměrná změna koeficientu vybavenosti měst a obcí Jihočeského kraje v letech 2001–2007 v závislosti na shluku

Shluk	Změna koeficientu vybavenosti
1 (průměrná úroveň spolupráce)	0,19760
2 (nadprůměrná úroveň spolupráce)	0,27615
3 (podprůměrná úroveň spolupráce)	0,16129
Celkový průměr	0,21509

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 73 – Průměrná změna jednotlivých ukazatelů v rámci koeficientu vybavenosti měst a obcí Jihočeského kraje v letech 2001–2007 v závislosti na shluku

Data	Shluk 1	Shluk 2	Shluk 3
změna ZŠ (2001–2007)	0,119760	0,100418	0,096774
změna zdrav. zař. (2001–2007)	0,000000	-0,012552	-0,023041
změna vodovodu (2001–2007)	0,000000	0,000000	0,013825
změna kanalizace (2001–2007)	0,023952	0,071130	0,046083
změna plynofikace (2001–2007)	0,071856	0,117155	0,027650

Zdroj: vlastní výpočty

Z výše uvedených výsledků vyplývá, že k největším změnám v občanské a technické vybavenosti docházelo v nejlépe spolupracujících regionech shluku číslo 2. Oproti ostatním shlukům číslo 1 a 3 byla změna koeficientu vybavenosti u shluku číslo 2 vyšší o 39,7 %, respektive o 71,2 %, jedná se tedy o změnu velmi výraznou. Na takto výrazných změnách se nejvíce podepsala zejména změna v oblasti technické infrastruktury. Z tabulky 73 je dále patrný pokles dostupnosti zdravotnických zařízení v obcích Jihočeského kraje.

Tabulka 74 – Průměrná změna jednotlivých ukazatelů v rámci koeficientu vybavenosti měst a obcí Jihočeského kraje v letech 2001–2007 v závislosti vzdálenosti od ORP

Data	do 10 km	10-19,9 km	nad 20 km
změna ZŠ (2001–2007)	0,104072	0,108014	0,095652
změna zdrav. zař. (2001–2007)	-0,013575	-0,024390	0,017391
změna vodovodu (2001–2007)	0,000000	0,013937	0,000000
změna kanalizace (2001–2007)	0,108597	0,013937	0,026087
změna plynofikace (2001–2007)	0,072398	0,073171	0,078261
Celkem	0,262443	0,184669	0,200000

Zdroj: vlastní výpočty

K největší změně koeficientu vybavenosti dochází u měst a obcí ve vzdálenosti do 10 km od města se sídlem úřadu ORP ($\Delta +0,26$), dále u měst a obcí ve vzdálenosti nad 20 km ($\Delta +0,20$) a u měst a obcí ve vzdálenosti 10-19,9 km ($\Delta +0,185$). K největším změnám vybavenosti dochází v blízkosti správních center SO ORP, změny v ostatních částech regionu SO ORP lze považovat za rovnoměrné.

Tabulka 75 – Průměrná změna koeficientu vybavenosti měst a obcí Jihočeského kraje v letech 2001–2007 v závislosti na počtu obyvatel města/obce a shluku

Počet obyvatel	Shluk 1	Shluk 2	Shluk 3	Celkem
do 199	0,028571	0,254902	0,008475	0,066946
200-499	0,267857	0,325301	0,230769	0,279412
500-999	0,700000	0,351351	0,739130	0,550000
1000-1999	0,166667	0,322581	0,333333	0,285714
2000-4999	0,000000	0,136364	0,000000	0,096774
5000-9999	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000
10000-19999		0,000000		0,000000
20000-49999		0,000000		0,000000
50000-99999		0,000000		0,000000
Celkový průměr	0,197605	0,276151	0,161290	0,215088

Zdroj: vlastní výpočty

Porovnáme-li změnu koeficientu vybavenosti a jeho závislost na počtu obyvatel města či obce, je zřejmé, že u větších municipalit nebude docházet k žádným změnám ve vybavenosti. K nejzásadnějším změnám dochází v obcích o velikosti 500-999 obyvatel, změny jsou zde o téměř 50 % větší než například v obcích o velikosti 200-499 či 1000-1999 obyvatel. Pozoruhodné je však rozdělení obcí a měst dle shluku. Tabulka 75 prokazuje, že ve „spolupracujících“ regionech dochází k daleko rovnoměrnější změně vybavenosti municipalit než v regionech ostatních. U shluku 1 je rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší změnou koeficientu vybavenosti 0,7, u shluku 2 jen 0,35 a u shluku 3 je to 0,74.

Ze souhrnného vyhodnocení všech sledovaných ukazatelů jednoznačně vyplývá, že „spolupracující“ regiony zlepšují svou občanskou a technickou vybavenost daleko více než regiony ostatní, což vede ke snižování rozdílů v rámci jednotlivých regionů SO ORP. Pozitivním jevem je i rovnoměrnější rozvoj sledovaných území.

Hlavním úkolem města či obce ve finanční oblasti je dle HOLEČKA (2009) zajistit dostatek finančních zdrojů na jí svěřené úkoly a na další rozvojové potřeby. V současném modelu financování obce ze základního souboru příjmů (daňové a nedaňové) financují běžný provoz a realizace větších rozvojových akcí je téměř vždy závislá na dotacích. Zatímco daňové příjmy jsou dané zvnějšku, nabízí příjmy nedaňové širokou škálu možných přístupů, zároveň se jejich maximalizace může ocitat na hraně plnění role obce. Jde především o oblast podnikání či poskytování služeb za úplatu. Uvážlivé hospodaření s obecním majetkem může být vedle plnění strategických cílů významným zdrojem příjmů. Kapitálové příjmy jsou pouze nahodilé a jsou úzce spojeny s prodejem obecního majetku. Nejvýznamnějším ovlivnitelným zdrojem je oblast dotačních příjmů. V praxi se ukazuje, že na dotační příjmy (s výjimkou dotací v rámci souhrnného dotačního vztahu) mají mnohem větší vliv než ekonomické faktory vlivy mimoekonomické (spolupráce obcí, schopnosti managementu obce, informovanost, politické faktory apod.), i když schopnost spolufinancování jako základní podmínky přijetí dotace nelze opominout. Škála možností dotací je díky Evropské unii, již je Česká republika od roku 2004 členem, velmi široká. V souvislosti s členstvím se Česká republika plně vřadila do struktur EU, a to včetně dotačních možností, které za určitých podmínek z toho plynou. Dalšími významnými zdroji dotací v České republice je státní rozpočet, státní mimorozpočtové fondy, rozpočty jednotlivých krajů, obcí či prostředky jiných subjektů včetně soukromých.

Významnost mimoekonomických vlivů potvrzují výsledky shlukové analýzy. Tabulka 76 jasně ukazuje, že do měst a obcí shluku č. 3 směřuje pouze 6,7 % transferů přijatých obcemi v Jihočeském kraji v roce 2008, zatímco u shluku č. 1 a 2 je to 12,9 %, respektive 80,4 % prostředků. Zde je patrná obrovská disproporce – města a obce shluku č. 3 získávají pouhých 6,7 % prostředků, ačkoliv tvoří 34,8 % celkového počtu měst a obcí v Jihočeském kraji. To samozřejmě vede logicky k prohlubování disparit v jednotlivých regionech SO ORP v rámci kraje.

Tabulka 76 – Výše přijatých transferů v roce 2008 (v tis. Kč) dle ORP a shluku

SO ORP	Shluk 1		Shluk 2		Shluk 3		Celkový součet
	Transfer	Obcí	Transfer	Obcí	Transfer	Obcí	
Blatná			89 396	26			89 396
České Budějovice	34 278	24	669 338	19	41 162	36	744 778
Český Krumlov	8 739	6	201 689	17	19 548	8	229 975
Dačice	2 743	3	103 393	8	11 774	12	117 911
Jindřichův Hradec	18 224	9	221 299	4	49 358	45	288 882
Kaplice	58	1	92 576	10	1 136	4	93 770
Milevsko	5 598	14	110 468	12			116 066
Písek	25 698	22	308 069	26	41	1	333 809
Prachatice	41 525	10	238 685	14	25 770	20	305 981
Soběslav	93 359	7	345	3	29 025	21	122 728
Strakonice	30 148	19	352 985	47	1 953	3	385 085
Tábor	63 669	33	316 986	11	24 519	35	405 174
Trhové Sviny			144 233	16			144 233
Třeboň	14 023	6	158 934	12	840	7	173 798
Týn nad Vltavou	406	2	72 144	2	30 274	10	102 824
Vimperk	167 924	6	39 693	5	24 611	10	232 228
Vodňany	2 975	5	59 174	7	3 572	5	65 720
Celkový součet	509 367	167	3 179 406	239	263 583	217	3 952 357

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 77 – Změna vybraných ukazatelů 2001/2008 v závislosti na shluku

Data	Shluk 1	Shluk 2	Shluk 3	Celkem
Změna počtu obyvatel 2001/2008	3 199,00	3 554,00	4 308,00	11 061,00
Průměrná změna počtu ekon. subjektů 2001/2008	19,78	59,23	11,71	32,06
Průměrná změna nedaň. příjmů 2001/08 (v tis. Kč)	141,29	1 324,24	192,79	613,04
Průměrná změna kapit. příjmů 2001/08 (v tis. Kč)	334,19	661,63	162,23	399,91
Průměrná změna přijatých transferů 2001/08 (v tis. Kč)	862,71	3 416,72	514,68	1 721,27

Zdroj: vlastní výpočty

Poznámka: zelená/červená barva = maximální/minimální hodnota ukazatele

Vyjdeme-li z výsledků shlukové analýzy a porovnáme-li změnu vybraných ukazatelů, které mají významný vliv na rozvoj regionu, za období 2001–2008 (tzn. od zahájení meziobecní spolupráce do současnosti), tak je jasně patrný rozdíl mezi městy a obcemi shluku 1 (průměrná úroveň spolupráce), shluku 2 (nadprůměrná úroveň spolupráce) a shluku 3 (nízká úroveň meziobecní spolupráce, tj. „problémové území“). Abychom zobjektivizovali výsledky, byl proveden v rámci shluku přepočten na tzv.

průměrnou změnu na 1 subjekt (město/obec). S výjimkou změny počtu obyvatel (tento trend je vysvětlen v kapitole 4.2 – Fyzicko-geografické a administrativní faktory) dochází k několika set procentním rozdílům ve všech sledovaných ukazatelích. Největší rozdíly jsou v oblasti změny nedaňových příjmů a přijatých transferů. Ačkoliv je zde i celá řada jiných závislostí, lze se oprávněně domnívat, že vyšší četnost meziobecní spolupráce vede k získávání dalších finančních zdrojů, což se následně projevuje např. v kvalitnější infrastruktuře, vyšší atraktivitě regionu apod., v důsledku čehož dochází k dalšímu zvyšování disparit mezi regiony kraje.

Pro porovnání ekvivalence rozložení přijatých transferů mezi městy a obcemi Jihočeského kraje za rok 2008 lze využít Giniho koeficient. Přestože jsou výsledky výpočtu Giniho koeficientu částečně ovlivněny rozdílným počtem měst a obcí v daném regionu SO ORP či okresu a celkovou výší přijatých transferů, lze na základě tabulky 78 a 79 konstatovat, že u vyšších hodnot K_S je s vyšší pravděpodobností i nižší Giniho koeficient. Z toho vyplývá předpoklad, že u regionů s vyšší četností spolupráce je rovnoměrnější rozložení přijatých transferů (například průměrný Giniho koeficient u „problémových“ shluků číslo 3 na úrovni okresů je 0,90, ačkoliv průměrný Giniho koeficient za všechny okresy kraje je 0,877). U nejvíce „spolupracujícího“ shluku 2 je Giniho koeficient 0,855, u shluku 1 je koeficient 0,877.

Tabulka 78 – Giniho koeficient dle SO ORP

SO ORP	Giniho koeficient	K_S	Shluk
Jindřichův Hradec	0,91	1,62	3
Soběslav	0,89	2,06	3
Týn nad Vltavou	0,82	2,43	3
Vimperk	0,73	2,48	3
Tábor	0,91	2,57	1
České Budějovice	0,92	2,65	1
Dačice	0,83	2,70	1
Prachatice	0,82	2,89	1
Vodňany	0,87	3,00	1
Český Krumlov	0,86	3,32	1
Třeboň	0,85	3,60	2
Písek	0,92	3,65	2
Milevsko	0,89	3,77	2
Kaplice	0,84	3,93	2
Strakonice	0,82	4,00	2
Blatná	0,88	4,54	2
Trhové Sviny	0,80	5,13	2

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 79 – Giniho koeficient dle okresu

Okres	Giniho koeficient	K _s	Shluk
Jindřichův Hradec	0,89	2,32	3
Tábor	0,91	2,43	3
Prachatice	0,80	2,75	1
České Budějovice	0,91	2,98	1
Český Krumlov	0,86	3,52	2
Písek	0,92	3,69	2
Strakonice	0,85	3,97	2

Zdroj: vlastní výpočty

7.2 Spolupráce měst a obcí – současný stav a problémy

V kapitolách 5 a 6 byl nastíněn a analyzován stav spolupráce obcí v Jihočeském kraji z pohledu statistických a kvantitativních charakteristik. Daná problematika je však mnohem širší. Za statistickými údaji se skrývá i velmi mnoho jiných nekvantifikovatelných faktorů, jako je například sociální kapitál. Tato kapitola proto doplňuje předchozí kapitoly i o tzv. „měkká“ (kvalitativní) data pomocí výsledků reprezentativního dotazníkového šetření mezi představiteli obcí a měst, které bylo zaměřeno na nejvýznamnější typ meziobecní spolupráce – na spolupráci v rámci mikroregionů. Toto šetření bylo realizováno v letech 2004–2006 v rámci výzkumného projektu MMR č. WB-14-04 „Regionální management jako cesta k udržitelnému rozvoji venkovských regionů“.

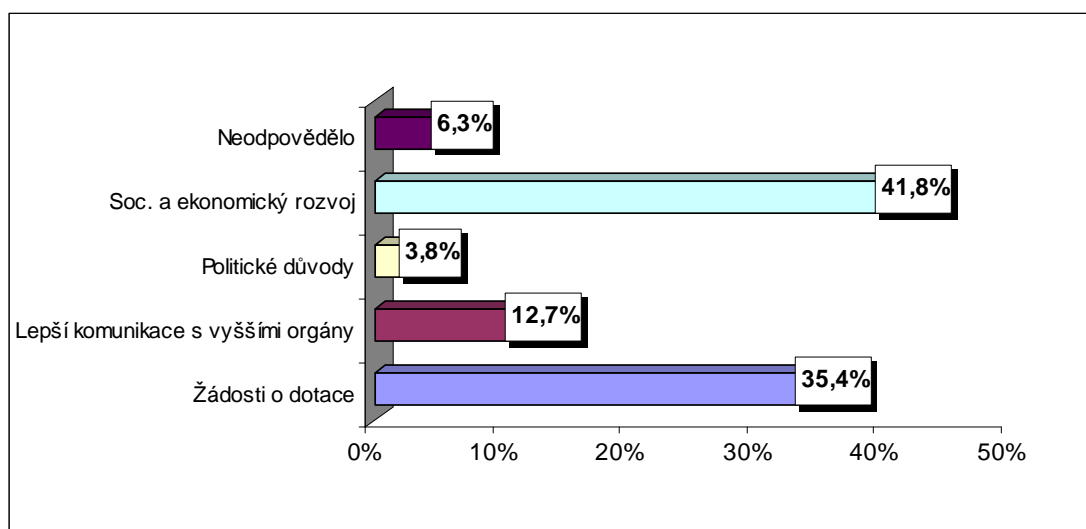
Předmětem řešení projektu byla tvorba modelů regionálního managementu ve třech pilotních regionech v západních a jižních Čechách a jejich praktická implementace. Součástí projektu bylo i zmíněné reprezentativní dotazníkové šetření mezi představiteli obcí a měst týkající se spolupráce v rámci mikroregionů. V rámci výzkumu bylo osloveno 200 obcí, výzkumu se nakonec zúčastnilo 144 obcí z regionu jižních a západních Čech, které byly součástí 55 mikroregionů.

7.2.1 Iniciační fáze spolupráce

Nejpočetněji zastoupeným mikroregionem ve výše uvedeném výzkumu byl mikroregion Blanský les – podhůří (11 obcí), Svazek měst a obcí Pomalší (9 obcí), Budějovicko-sever (7 obcí) a Jindřichohradecko (7 obcí). Hlavním důvodem k meziobecní spolupráci a k založení mikroregionů byl sociální a ekonomický rozvoj (41,8 %), na druhém místě to byly žádosti o dotace (35,4 %). Šetření potvrzuje obecnou tendenci vzniku mikroregionů, k obrovskému boomu došlo mezi lety 1999–2001. Nejčastějším iniciátorem založení mikroregionů bylo zastupitelstvo města či obce (46,5

%). Důvody k meziobecní spolupráci byly mnohdy finanční – v žádostech o granty byly např. mnohdy preferovány regionální projekty se širším dopadem.

Graf 13 – Hlavní důvody meziobecní spolupráce

Zdroj: vlastní průzkum

Roční rozpočet mikroregionů se u 38,9 % mikroregionů pohybuje ve výši do 500 tis. Kč ročně. 12,5 % mikroregionů má rozpočet do 50 tis. Kč, 10,4 % do 100 tis. Kč, 11,8 % do 1 mil. Kč a 13,9 % nad 1 mil. Kč. 12,5 % respondentů na otázku týkající se rozpočtu neodpovědělo. Nejčastější podíl členských příspěvků ve výši 0–20 % je u 24,3 % respondentů. Výše příspěvku 21–40 % je pouze u 6,9 % respondentů. Výše příspěvku 41–60 % je u 7,6 % respondentů. Nejméně respondentů (3,5 %) uvedlo výši příspěvku 61–80 %. 81–100 % podíl členských příspěvků uvedlo 14,6 % respondentů. 43,1 % respondentů výši členského příspěvku neuvedlo. 35,4 % respondentů je se stávajícím způsobem financování spokojeno, 22,2 % respondentů uvádí jako největší přínos stabilní příjmy, 42,4 % respondentů neodpovědělo, není schopno stávající situaci posoudit. 20,8 % respondentů vidí jako největší nevýhodu tohoto způsobu financování málo finančních prostředků a 7,6 % omezený prostor pro aktivity. Téměř tři čtvrtiny respondentů na otázku nevýhod tohoto způsobu financování neodpovědělo.

Minimální finanční rozpočty korespondují i s počtem zaměstnanců mikroregionů. Většina mikroregionů pracuje pouze s minimálním počtem zaměstnanců. 25,7 % mikroregionů nemá žádného pracovníka, 54,9 % mikroregionů zaměstnává 1–3 zaměstnance. Jen 6,3 % mikroregionů má 4–6 zaměstnanců, 2,8 % mikroregionů zaměstnává 7–9 zaměstnanců. 1,4 % mikroregionů zaměstnává více než 9 zaměstnanců, 9 % mikroregionů počet svých zaměstnanců neuvedlo.

7.2.2 Hodnocení kvality spolupráce

V rámci charakteristiky mikroregionů v Jihočeském kraji byl zmíněn problém existujících, leč neaktivních mikroregionů – viz například mikroregiony Vyšebrodsko, Bechyňsko a Regionální sdružení Šumava. Tyto regiony sice formálně existují, leč nelze dohledat žádné realizované aktivity. Lze si položit otázku, zda lze měřit efektivitu/aktivitu regionu. GALVASOVÁ (2007) na tuto otázku odpovídá s tím, že spolupráce funguje efektivněji, pokud je stanoven nejen účel a obecné cíle spolupráce, ale i cíle konkrétnějšího charakteru, které jsou jednoznačné a měřitelné. Cíle obvykle hodnotíme s využitím systému indikátorů. Můžeme rozlišit indikátory procesů spolupráce a indikátory věcných cílů spolupráce, tj. indikátory „rozvojové“. Za vhodné indikátory spolupráce lze například považovat (vztaženo k nejčastěji realizovaným formám spolupráce):

- v oblasti kvantitativních ukazatelů (např. účast na jednáních uskupení a frekvence společných setkání, společné projekty, společně realizované služby, projekty se žádostí o dotační podporu, ukazatele hospodaření a další aktivity),
- v oblasti kvalitativních ukazatelů (manažer spolupráce, strategický dokument, systém financování běžné činnosti, systém financování projektové činnosti, systém elektronické komunikace – www stránky, emailová konference).

Výše uvedené indikátory jsou pouze nastíněním přístupu k hodnocení.

Spolupráce obcí a měst je nejčastěji realizována prostřednictvím pravidelných setkání starostů (27,1 %), společnou rozvojovou strategií (22,5 %) a připravováním společných projektů (20,0 %). Konkrétní rozvojové projekty realizovalo již 15,5 % respondentů, u 8 % respondentů existují pravidelně se scházející pracovní skupiny. 6,9 % mikroregionů má svého vlastního profesionálního manažera.

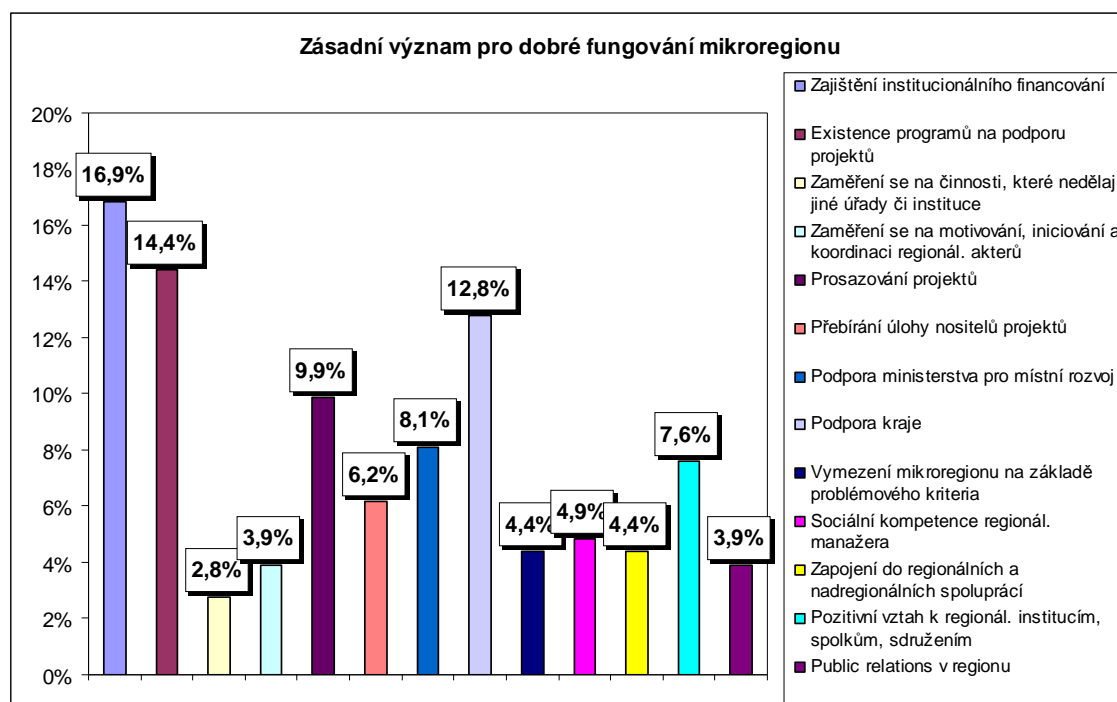
Respondenti hodnotili jako nejdůležitější partnery pro rozvoj mikroregionů obce a města v okolí (21,1 %), krajský úřad (13,2 %), občany (11,8 %) a ministerstva (7,2 %). Jako nedůležité pro rozvoj označilo 12,6 % respondentů vysoké školy a orgány EU.

7.2.3 Fungování mikroregionů a jejich rozvoj

Zásadní význam pro dobré fungování mikroregionů má dle respondentů zajištění institucionálního financování (16,9 %), existence programů na podporu projektů (14,4 %) a podpora kraje (12,8 %). Pro dobré fungování mikroregionů má dále význam zapojení do regionálních a nadregionálních spoluprácí (11,2 %), pozitivní vztah k regionálním institucím, spolkům a sdružením (10,1 %). Většina ostatních odpovědí se

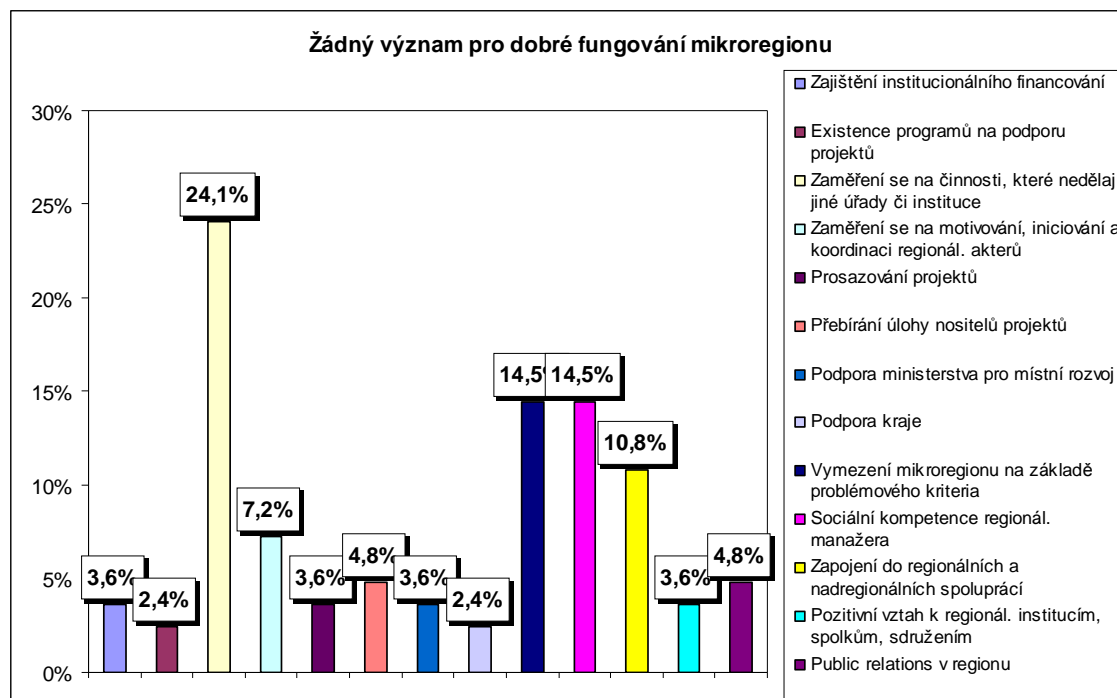
pohybovala rovnoměrně v rozmezí 6,8–8,4 %. Nejméně odpovědí zde získalo zajištění institucionálního financování (3,8 %). Pro fungování regionu nemá žádný význam zaměření se na činnosti, které nedělají jiné úřady či instituce (24,1 % respondentů). Shodně 14,5 % respondentů uvedlo, že pro ně nemá žádný význam vymezení mikroregionů na základě problémového kritéria a sociální kompetence regionálního manažera. Pro respondenty je tedy nejdůležitějším faktorem majícím vliv na dobré fungování mikroregionů zajištění institucionálního financování a existence programů na podporu projektů. Naopak jako nejméně důležité hodnotí respondenti zaměření se na činnosti, které nedělají jiné úřady či instituce, vymezení mikroregionů na základě problémového kritéria a zaměření se na motivování, iniciování a koordinaci regionálních aktérů.

Graf 14 – Faktory mající zásadní význam pro fungování mikroregionu

Zdroj: vlastní průzkum

Graf 15 – Faktory nemající žádný význam pro fungování mikroregionu

Zdroj: vlastní průzkum

Případné členství soukromých podnikatelů či jejich zájmových sdružení v orgánech mikroregionů je žádoucí podle 63,2 % respondentů, 6,3 % respondentů podporuje tuto myšlenku z hlediska spolupráce. Naopak 19,4 % respondentů uvedlo, že nelze, aby soukromí podnikatelé či jejich zájmová sdružení byla členy v orgánech mikroregionů. 81,9 % respondentů souhlasí s názorem, že by mikroregion začal sám realizovat projekty, např. ve spolupráci s obcemi a soukromými podnikateli. Pouze 9 % respondentů s tímto názorem nesouhlasí, 9 % respondentů na tuto otázku neodpovědělo.

82,6 % mikroregionů má již zpracovanou strategii dalšího rozvoje. Pouze 17,4 % mikroregionů tuto strategii zpracovanou nemá. 69,4 % respondentů má pozitivní zkušenosti s průběhem zpracování a s výslednou strategií, zatímco 26,4 % respondentů má naopak negativní zkušenosti s průběhem zpracování a s výslednou strategií. 4,2 % respondentů na tuto otázku neodpovědělo.

Podle názoru respondentů by se měl jejich mikroregion rozvíjet nejvíce v oblasti cestovního ruchu (14,3 % respondentů), malého a středního podnikání (11,5 %), technické infrastruktury (8,9 % respondentů) a ve zlepšení vzhledu města/obce (8,4 %). Nejméně respondentů se domnívá, že se jejich mikroregion bude rozvíjet v oblasti sportu (3,7 % respondentů), kultury a podpory občanských spolků a sdružení (3,9 % respondentů).

7.2.4 Nejvýznamnější problémy spolupráce obcí a celkové zhodnocení

Shrneme-li výsledky reprezentativního dotazníkového šetření, za největší problém meziobecní spolupráce nejen v rámci mikroregionů, ale celkově v rámci jakékoliv formy meziobecní spolupráce, lze označit nedostatek finančních prostředků a způsob financování spolupráce, což dokládají velikosti rozpočtů mikroregionů. Je otázkou, jak lze tento problém řešit, zda např. vyšší aktivitou při získávání finančních prostředků z různých dotačních a grantových titulů, přesměrováním malé části daňových výnosů do různých forem spolupráce obcí apod.

Za další problém lze považovat formální členství některých měst a obcí a jejich neaktivitu v meziobecní spolupráci či prosazování svých vlastních individuálních zájmů bez ohledu na zájmy celku. Poslední diskutovanou otázkou je otázka odpovědnosti. Každý představitel města a obce musí působit nejen jako politik, ale také manažer, který má za úkol zastupovat, hájit a prosazovat zájmy municipality, v jejímž čele stojí. Odpovědnosti manažera se však velmi často představitelé municipalit zříkají tím, že vlastní rozhodovací proces je přenášen na různé jiné subjekty, jako jsou poradenské firmy, které mnohdy sledují své vlastní cíle.

Celkově je spolupráce obcí ze strany představitelů měst a obcí hodnocena pozitivně. Svědčí o tom i skutečnost, že respondenti hodnotí jako nejdůležitější partnery pro rozvoj právě obce a města v okolí. Smutným konstatováním pro akademickou sféru je vnímání vysokých škol jako nejméně významného a důležitého partnera v oblasti regionálního rozvoje. Nezbytným a obtížně klasifikovatelným prvkem, který je základem nejen vzniku, ale i dalšího fungování každé formy spolupráce, je důvěra mezi jednotlivými aktéry regionálního rozvoje, což dokládá názor absolutní většiny 98 % respondentů.

7.3 Příklady dopadů spolupráce obcí v Jihočeském kraji

V jakémkoliv regionu lze najít velmi mnoho aktérů regionálního rozvoje. Patří mezi ně zejména města a obce, mikroregiony, místní akční skupiny, kraje, regiony soudržnosti, spolky na obnovu venkova apod., protože začínaly zpracovávat strategie lokálního či regionálního rozvoje, které byly podkladem pro koordinaci rozvoje daných území či podmínkou pro získání finančních prostředků z různých zdrojů či fondů. Na tomto místě bych rád uvedl několik příkladů dopadů, které jsou značným způsobem ovlivněny hlavně mírou intenzity a ochoty spolupráce a podpory obcí (přímo či nepřímo).

7.3.1 Komunitní plánování sociálních služeb

Komunitní plánování sociálních služeb (KPSS) je metoda, kterou lze na úrovni obcí anebo krajů plánovat sociální služby tak, aby odpovídaly místním specifikům i potřebám jednotlivých občanů. Pomocí otevřeného procesu se zjišťují potřeby a zdroje, také se hledají nejlepší řešení v oblasti sociálních služeb. Charakteristickým znakem komunitního plánování sociálních služeb je důraz kladený:

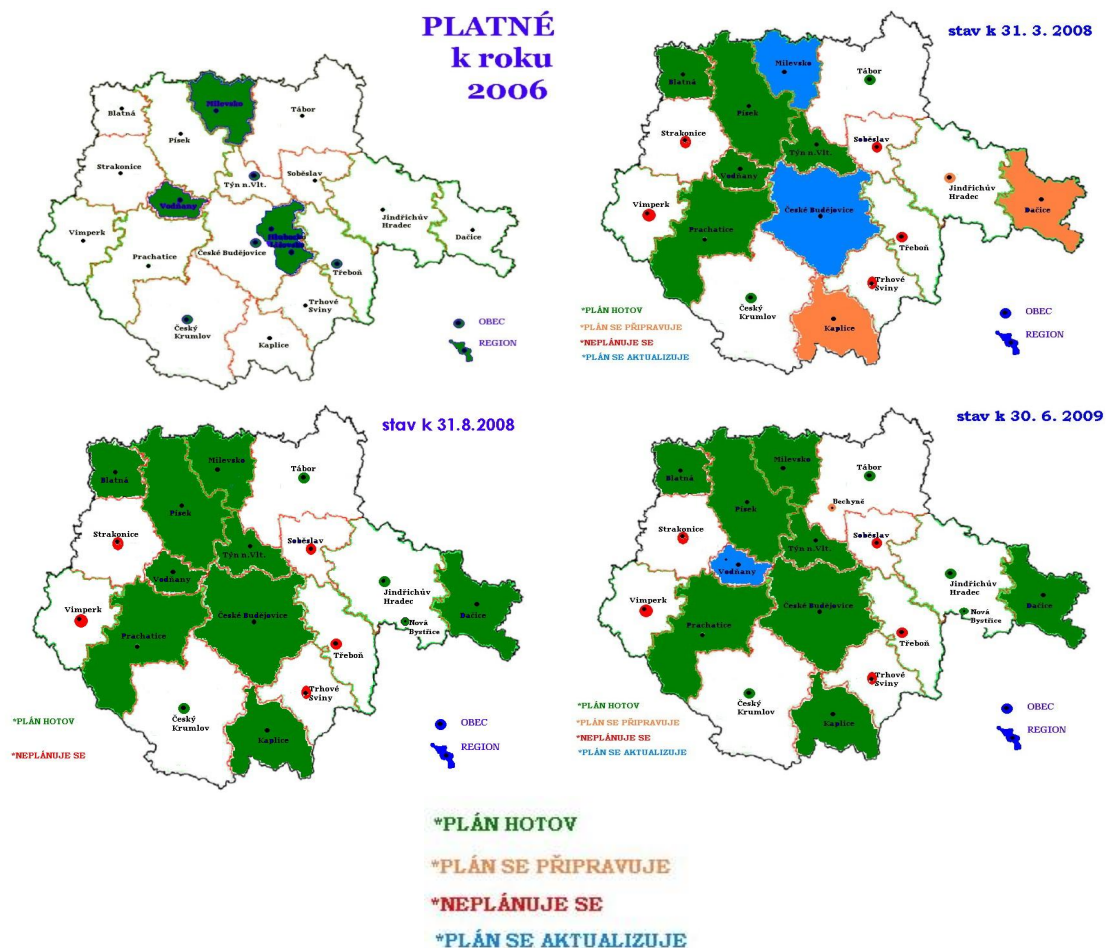
- na zapojování všech, kterých se zpracovávaná oblast týká,
- na dialog a vyjednávání,
- na dosažení výsledku, který je přijat a podporován většinou účastníků (SPOLEČNOST PRO KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ VSETÍN, 2006).

Základem komunitního plánování sociálních služeb je spolupráce zadavatelů (obcí, krajů) s uživateli (klienty) a poskytovateli (jednotlivými organizacemi) sociálních služeb při vytváření plánu, vyjednávání o budoucí podobě služeb a realizaci konkrétních kroků. Společným cílem je zajistit dostupnost kvalitních sociálních služeb. Při plánování sociálních služeb se vychází zejména z porovnání existující nabídky sociálních služeb se zjištěnými potřebami (potenciálních) uživatelů služeb. Výsledek provedeného srovnání slouží jako jeden z klíčových podkladů pro zformulování priorit v oblasti sociálních služeb. Pro úspěšnost plánování je zapotřebí podpora ze strany politické reprezentace, a to jak při zahajování plánování, tak i v jeho průběhu a při uskutečňování reálných činností směřujících např. k rozšíření nabídky služeb, zvyšování jejich efektivity a spolupráci různých subjektů při zajišťování potřebných služeb.

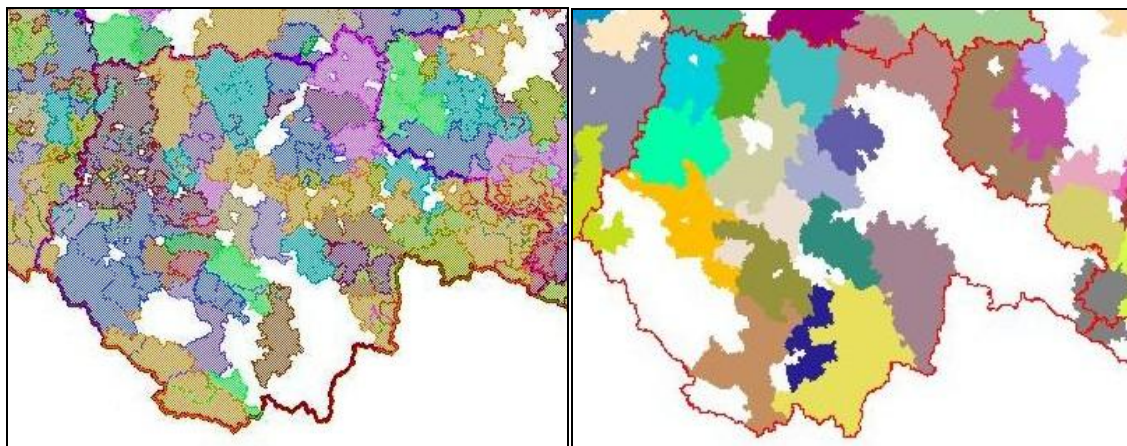
Komunitní plánování sociálních služeb jako způsob zajištění dostupnosti a transparentního rozhodování o podobě sociálních služeb bylo pilotně ověřováno v rámci modulu 1 česko-britského projektu „Podpora MPSV při reformě sociálních služeb“ na Písecku v letech 2000–2003. Nicméně již od roku 1998 a nezávisle na zmíněných aktivitách MPSV započalo plánování sociálních služeb v Ústí nad Labem, kde se stalo přirozenou součástí veřejného života. Hlavním koordinátorem všech aktivit v tomto regionu je Centrum komunitní práce. V současné době existuje politická podpora pro plánování sociálních služeb ve všech krajích v ČR. Zatímco v některých krajích plánování probíhá víceméně ve všech obcích s rozšířenou působností, v některých regionech se plánování aktivně chopilo jen několik obcí nebo měst. Obce, kde je plánování sociálních služeb realizováno, se nacházejí v různé fázi plánovacího procesu; zatímco někde je plánování teprve zahajováno, jinde se např. pracuje na mapování místních služeb a zdrojů či na zjišťování potřeb uživatelů služeb a informovanosti o službách mezi veřejností. V určitých obcích je již hotov komunitní plán sociálních

služeb s výhledem na nejbližší léta, případně bylo přikročeno k realizaci jednotlivých opatření a úkolů, které z něj vzešly. Podpora obcím ze strany krajů se přitom mnohdy odehrává jak na úrovni politické, tak i v oblasti informační a konzultační činnosti nebo prostřednictvím zajištění vzdělávání či další metodické podpory (MPSV, 2005).

Obrázek 24 – Komunitní plány v Jihočeském kraji 2006–2009 (interní materiály KÚ Jč. kraje)

Obrázek 25 – Mikroregiony v Jihočeském kraji dle T-MAPSERVERU (2009) a přehledová mapa regionů pracujících metodou Leader v Jihočeském kraji (LEADER, 2009)

Legenda: barevné plochy značí jednotlivé mikroregiony/MAS v kraji, na bílých plochách se nenachází žádný mikroregion/MAS

K červnu 2009 je na území Jihočeského kraje zpracovaných a platných: 8 plánů sociálních služeb na území správního obvodu obce s rozšířenou působností (Blatná, České Budějovice, Dačice, Kaplice, Milevsko, Písek, Prachatice, Týn nad Vltavou); 3 plány sociálních služeb na území města (Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Tábor); 2 plány sociálních služeb na úrovni obcí II. typu (Hlubocko-Lišovsko, Nová Bystřice). V rámci Globálního grantu Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost budou v průběhu následujících 13 měsíců (stav k 06/2009) realizovány 2 projekty zaměřené na procesy plánování sociálních služeb, a to aktualizace KPSS Vodňany a vytvoření nového plánu sociálních služeb na území obce II. typu KPSS Bechyňsko. Pokud bychom použili grafickou analýzu, při komparaci obrázků 25 je zřejmé, že mikroregiony a místní akční sdružení hrají velmi výraznou roli v oblasti komunitního plánování, neboť mnohdy patří mezi iniciátory těchto procesů (viz například Místní akční skupina Hlubocko-Lišovsko). Prázdná bílá místa na mapě komunitního plánování jsou často totožná s bílými místy na mapě mikroregionů a MAS. 77,8 % KPSS existuje v lokalitách, které pokrývá nějaký mikroregion a MAS zároveň, naproti tomu počet případů existence KPSS na území nepokrytých mikroregionem či MAS je pouze 4,4 %.

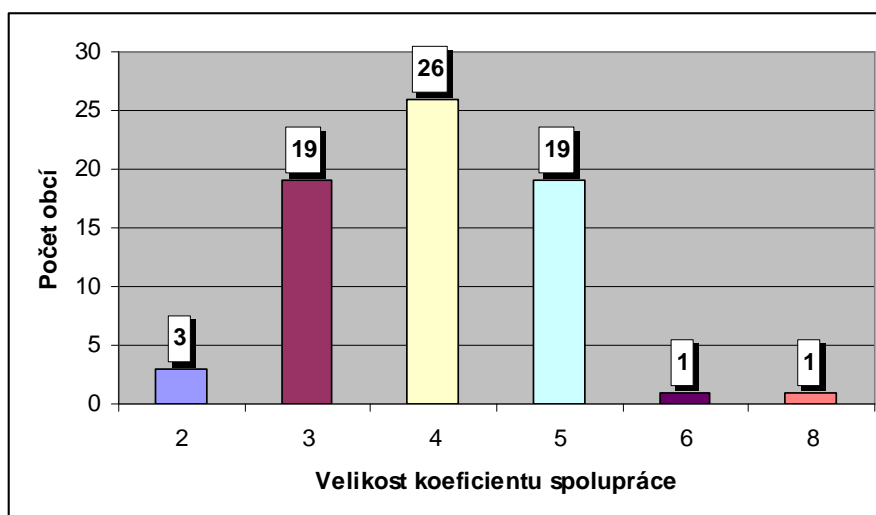
7.3.2 Strakonicko jako příklad úspěšně spolupracujícího regionu v Jihočeském kraji

Oblast Strakonicka je z hlediska meziobecní spolupráce fenoménem v rámci Jihočeského kraje, ať již uvažujeme Strakonicko jako oblast SO ORP či okres. Samotné město Strakonice má absolutně nejvyšší koeficient spolupráce v celém Jihočeském kraji ($K_S = 8$), v rámci území SO ORP je zapojeno do spolupráce všech 69 obcí. Lze si položit otázku, v čem tkví výjimečnost tohoto regionu, když „papírově“ lepší předpoklady pro rozvoj meziobecní spolupráce má například Českobudějovicko. Vzájemná spolupráce měst a obcí na Strakonicku vede k tomu, že Strakonicko má jeden z nejnižších Giniho koeficientů jak na úrovni okresu, tak i na úrovni SO ORP. Pouze 4,35 % procenta obcí patří do kategorie shluku 3 (podprůměrně spolupracující obce).

Je nezpochybnitelné, že nezastupitelnou roli v případě Strakonicka hraje lidský faktor. Město Strakonice je díky svému starostovi zapojeno do tří svazků, do MAS Strakonicko, město je též v Národní síti zdravých měst a Svazu měst a obcí Jihočeského kraje. Zapojení do Místní agendy 21 iniciovala nynější tajemnice Svazku měst a obcí okresu Strakonice a manažerka MAS Strakonicko. Mezi důvody, proč je na Strakonicku tak intenzivní forma meziobecní spolupráce, patří:

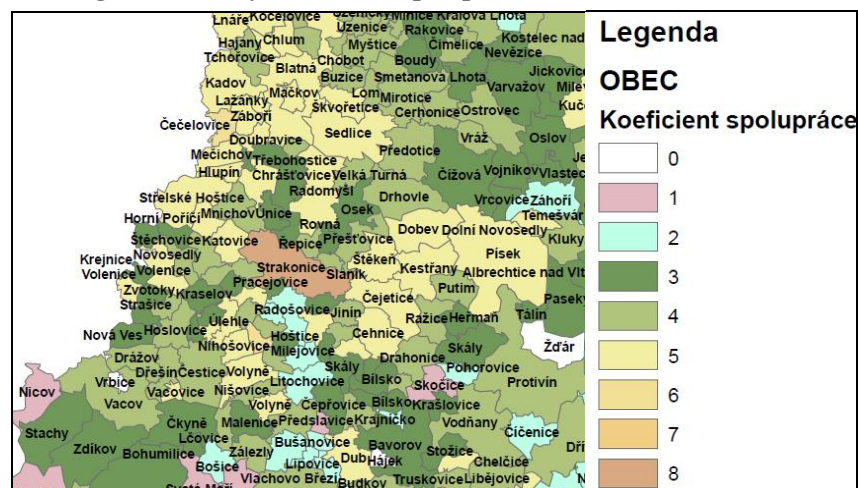
1. ČR neměla dosud relevantní koncepci rozvoje venkova, a tak rozvoj spolupráce závisel na několika aktivistech, tím došlo k iniciaci prvních svazků obcí na Strakonicku,
2. svazky byly velmi aktivní a získaly dotace z Programu obnovy venkova, což přilákalo další obce,
3. předsedové stávajících svazků pomáhali založit další svazky, v roce 2002 jich bylo v okrese Strakonice již 6,
4. starostou města Strakonice se stal regionálně založený politik – starostou je dodnes a navíc je předsedou Svazu měst a obcí Jihočeského kraje,
5. další zajímavostí je, že SMOJK založilo v Českých Budějovicích v roce 1998 celkem 7 subjektů z Jihočeského kraje (z toho čtyři z okresu Strakonice), tehdy ještě pod názvem Jihočeský výbor pro spolupráci se zahraničím.

Graf 16 – Intenzita meziobecní spolupráce obcí SO ORP Strakonice

Zdroj: vlastní výpočty

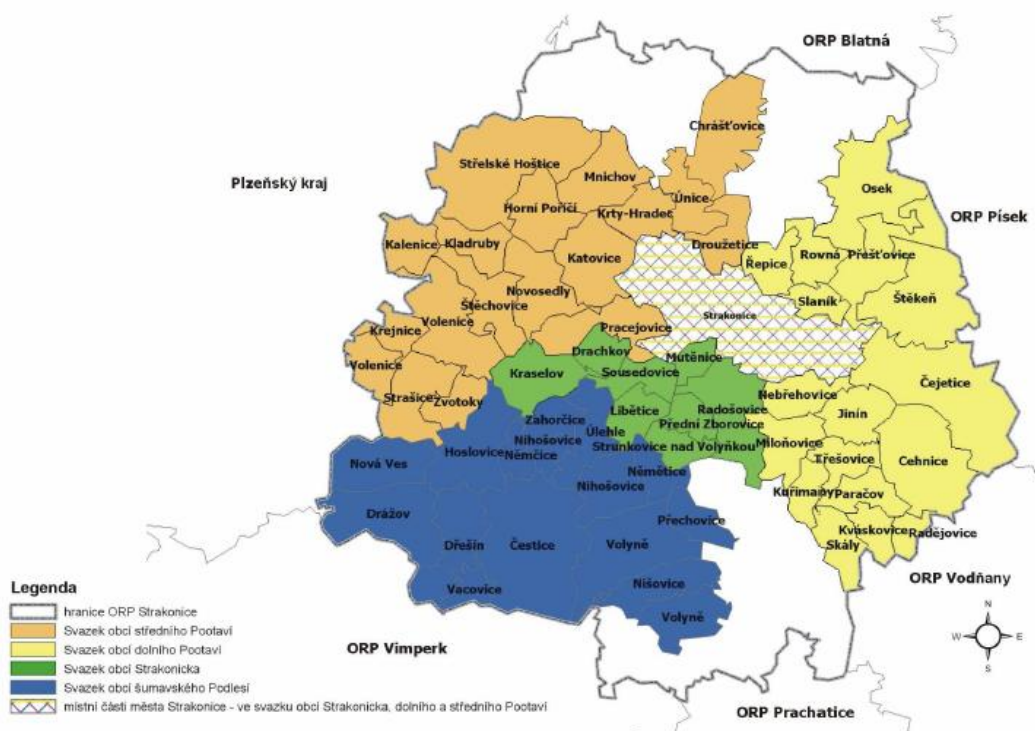
Obrázek 26 – Kartogram intenzity meziobecní spolupráce obcí SO ORP Strakonice

Zdroj: Mapa vytvořena ve spolupráci s Oddělením územního plánování na Odboru regionálního rozvoje, územního plánování, stavebního řádu a investic Krajského úřadu Jihočeského kraje

Vzájemná spolupráce všech aktérů vyústila ve zpracování Integrované strategie rozvoje Strakonicka (1999–2000), v roce 2004 měl již každý svazek svoji vlastní strategii. Svazky na základě žádostí získaly řadu dotací. V roce 2007 došlo k založení Místní akční skupiny Strakonicko prostřednictvím zástupců svazků. Tato MAS v současné době společně se Svazkem obcí středního Pootaví iniciuje vznik ImpulsCentra Strakonicko, aby docházelo k navazování přeshraniční spolupráce i partnerských vztahů mezi subjekty jak v ČR, tak v zahraničí. Ačkoliv formálně bylo založeno již v roce 2006, v oficiálních dokumentech není zatím toto IpC jako aktivní zahrnuto, proto nebylo zahrnuto ani do datové báze pro výpočet K_S . V oblasti mezinárodní spolupráce byla v roce 2008 například podepsána smlouva o spolupráci v oblasti vzdělávání, kultury a agroturistiky s LEADER regionem Mühlviertler Alm (Horní Rakousko).

Obrázek 27 – Obce zapojené do území MAS Strakonicko (MAS Strakonicko, 2009)

Tabulka 80 – Zkušenosti svazků obcí na Strakonicku s projekty

Národní programy	Program obnovy venkova ČR a Jihočeského kraje	DT 7 – studie Otavské cyklostezky (SOSP) – studie Volyňské cyklostezky (SOS) – cykloturistické značení stezek a tras – oprava kapliček v regionu – společný informační systém – www prezentace mikroregionů
		DT 6 – cykloturistická mapa – průvodci regionem (brožované publikace) – venkovská infocentra
	Programy Mze ČR	LEADER ČR – investiční projekty ve výši 7 000 000 Kč
	Projekty MMR	Děti a mládež – Muzeum v Česticích, Klubovna v Dřešíně, Keltská lokalita Devět králů v Cehnicích, – Oprava sousoší rodiny v Cehnicích, dětské hřiště v Cehnicích, dětské hřiště v Katovicích, kulturně společenské centrum v Chrástovicích, sportovní centrum v Přešovicích
Granty Jihočeského kraje	sport, kultura	
Projekty EU	PHARE CBC	Klostermannův odkaz Evropě (muzeum Karla Klostermanna a Klostrmannova stezka ve Štěkni, spolupráce s Haagem am Hausruck (Horní Rakousko) – odhalení pamětní desky KK, projekt vyvrcholil rokem Karla Klostermanna 2008 ve spolupráci Jihočeským krajem.
	Interreg III A – Dispoziční fond	Císařské manévry ve Štěkni Vyhánění dobytka na Podlesí Otevření zimní jízďárny v Hoslovicích
	LEADER+	strategické plánování na nové plánovací období EU – 2007–2013 – příprava strategie pro čerpání fondů EU
	Projekty SROP	na turistickou infrastrukturu

Zdroj: Bc. Jiřina Karasová

V současné době jsou na území SO ORP Strakonice všechny obce zařazeny ve svazcích či MAS. Velmi pozitivní byla v letech 2006–2007 realizace projektu SROP 3.3 – Posílení absorpční kapacity, kdy došlo k důkladnému proškolení celého území, což vedlo k celé řadě úspěšných žadatelů z Programu obnovy venkova. Například Svazek obcí Dolního Pootaví realizoval projekt Živá návěs v 10 obcích svazku, tento projekt je považován co do aktivit projektu za nejrozsáhlejší v celém NUTS II Jihozápad. V současné době MAS Strakonicko získalo v rámci Strategického plánu LEADER 2007–2013 z EAFRD více než 12 milionů Kč na rok.

Kromě uvedených aktivistů, kteří obětují práci ve svazcích většinu svého volného času, je třeba vzájemné důvěry a podpory mezi obcemi a nízká fluktuace na postech starostů. Tento status quo však může být narušen volebním cyklem, na komunální úrovni jsou volby jedenkrát za čtyři roky. Při velké obměně politických zástupců měst a obcí ve vrcholných funkcích může ale dojít k narušení spolupráce a

z aktivního působení se může stát pouze formální působení v dané organizaci. Touto problematikou se dále zabývá například ekonomická teorie politiky a teorie veřejné volby (DUŠEK, PROTIVA, 2007).

Stmelení vzájemných mezilidských vztahů je proto na Strakonicku podpořeno různými společenskými akcemi – Svazek obcí středního Pootaví pořádá akci Pootavský sedmiboj, pořádá se vánoční nebo novoroční setkání zástupců obcí a další akce.

Mezi nejvýznamnější projekty realizované v letech 2004–2009 v rámci MAS Strakonicko patří (MZE, 2009):

- *Zřízení výstavních prostorů – zámek Střelské Hoštice* (žadatel: Obec Střelské Hoštice), rozpočet: 1 508 000 Kč, dotace: 1 200 000 Kč. V rámci finanční podpory z programu LEADER ČR bylo zrekonstruováno v roce 2005 cca 250 m² výstavní plochy. Po rekonstrukci části zámeckého areálu je ve výstavních prostorách umístěno Muzeum řeky Otavy a voroplavby a galerie. V muzeu bylo zřízeno jedno sezónní pracovní místo. Obec byla v roce 2006 nominována za realizovaný projekt na cenu hejtmána Jihočeského kraje za zachování kulturního dědictví.
- *Stavební úpravy zámeckého parteru a přírodní scéna* (žadatel: Obec Čestice), rozpočet: 1 376 000 Kč, dotace: 1 026 000 Kč. Úpravou zámeckého nádvoří vznikl prostor k pořádání kulturních akcí, slavností, divadelních představení, festivalů, trhů a setkávání občanů. Projekt přispěl k udržování tradic a pospolitosti v oblasti šumavského Podlesí. Záběry jsou z Mezinárodního folklorního festivalu Šumava.
- *Výstavba kryté jízďárny* (žadatel: MVDr. Josef Daněk, soukromý zemědělec, obec Hoslovice), rozpočet: 1 761 000 Kč, dotace: 624 000 Kč. Krytá jízďárna s kompletním zázemím vznikla rekonstrukcí staré nepoužívané stodoly. Dnes jsou zde dispozici kromě jízďárny i sprchy, letní a zimní (vytápěná) terasa, sociální zařízení, šatny a kuchyňka. Jízďárna pomáhá odstranit sezónnost provozu agroturistického zařízení. I v zimním období mohou turisté zaplnit velmi hezký zařízený penzion a užívat jízd na koních. V návaznosti na tento projekt byla při slavnostním otevření hippostezky mezi Volyní a Hoslovicemi dne 3. června 2006 otevřena v Hoslovicích hippostanice č. 70. Zde najdou koně i jezdci veškeré potřebné zázemí.
- *Rekonstrukce kapliček ve Dřešíně a Dřešínce* (žadatel: Obec Dřešín), rozpočet: 273 000 Kč, dotace: 218 000 Kč.

- *LEADER osvojování* – Od ledna 2006 MAS zahájila práce na projektu podpořeného z EAGGF – LEADER+ c) – osvojování schopností. Na projekt byla získána 100 % dotace ve výši 318 050 Kč. Výsledkem realizace projektu je komplexní analýza území a další strategické podklady, které byly využity pro strategii LEADER 2007–2013.
- *Travelling workshop 2006* – 19. –23. 6. se podílela místní akční skupina na uspořádání akce Prepare Gathering 2006 a hostila Travelling workshop – cestující dílnu, jejíž účastníci navštívili úspěšné zrealizované projekty MAS.
- *Zalesňování původními dřevinami* (žadatel: Ing. Zdenek Kadlec, lesní hospodář), rozpočet: 1 197 000 Kč, dotace: 504 000 Kč. Z projektu byla zřízena lesní školka na autochtonní sadební materiál v Ohrazenicích (obec Volenice).
- Místní akční skupina byla vybrána ve druhém kole výběru k realizaci SPL LEADER ČR 2007–2013 a má vyhlášenu 1. výzvu. MAS je jedním z partnerů projektu spolupráce „Venkovská tržnice II“ na podporu místní ekonomiky. Celkový rozpočet projektu je 3 829 tis. Kč.

Realizované projekty se tak na Strakonicku zaměřují nejen na posílení ekonomického potenciálu území a zlepšení kvality života na venkově, ale prioritou je i zhodnocení kulturního a přírodního dědictví, posílení vlastních řídicích a administrativních schopností, mezinárodní spolupráce a networking.

8 ZÁVĚR

Teoretické i praktické poznatky získané při zpracování této disertační práce jasně potvrzují významnou roli meziobecní spolupráce v regionálním rozvoji. Města a obce patří k významným aktérům regionálního rozvoje, kteří dokáží aktivizovat lokální a regionální zdroje, což vede k synergickým efektům.

Hlavním cílem práce bylo zhodnocení významu spolupráce měst a obcí Jihočeského kraje a jejího dopadu na ekonomickou vyspělost regionů Jihočeského kraje na základě originálně vytvořené datové báze spolupráce měst a obcí Jihočeského kraje po roce 1989. Mezi vedlejší cíle práce patřilo vypracování reprezentativní datové základny charakterizující vývoj meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji po roce 1989 do roku 2009 a analyzování těchto údajů, definování faktorů působících výrazně na rozvoj meziobecní spolupráce, definování faktorů bránících výrazně rozvoji meziobecní spolupráce, kategorizování měst a obcí Jihočeského kraje z hlediska meziobecní spolupráce a navržení konkrétních strategií pro její další rozvoj. Všechny cíle disertační práce se podařilo naplnit a zjištěné skutečnosti mají kromě teoretického dopadu na oblast regionálního rozvoje i prakticky využitelné výsledky práce.

Před vlastní analýzou meziobecní spolupráce bylo nejprve nutné vypracovat reprezentativní datovou základnu charakterizující vývoj meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji. To se ukázalo být velkým problémem vzhledem k několika skutečnostem. Ne všechny formy meziobecní spolupráce jsou statisticky sledovány, proto je nelze analyzovat (např. partnerské obce při spolupráci s obcemi jiných států, public-private-partnership, společné právnické osoby municipalit a jiných subjektů apod.). Tato data by však bylo možné za značných nákladů, i přes jejich velkou roztržitost, shromáždit.

Dalším problémem je častá chybovost a nejednotnost datových podkladů. Nejmarkantnější je to v případě mikroregionální spolupráce, kdy byly analyzovány 4 datové zdroje (ČSÚ, ÚÚR, Regionální rozvojová agentura jižních Čech a databáze KÚ Jihočeského kraje). Každá z těchto databází uvádí kolem 53–57 mikroregionů. Při bližší komparaci všech těchto databází zde nalezneme 70 různých mikroregionů. Z tohoto počtu je 42 mikroregionů ve všech čtyřech databázích, 2 mikroregiony ve třech databázích, 18 mikroregionů ve dvou databázích a 8 mikroregionů je jen v jedné databázi. Po validaci dat bylo analyzováno celkem 51 aktivních mikroregionů, byly zde však zjištěny další nepřesnosti, tentokrát v počtu členů.

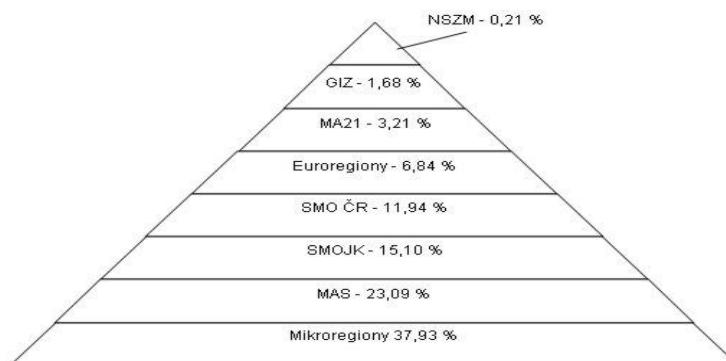
Mezi nejčastější důvody nepřesností v databázích patří zhruba v polovině případů neaktuálnost databází (zrušené mikroregiony), dále se zde objevují sdružení nesplňující právně nebo svým účelem definici mikroregionu. Projevují se zde i odlišné potřeby a metodika jednotlivých institucí (např. Regionální rozvojová agentura jižních Čech pro Centrum regionálního rozvoje nesleduje mikroregiony sídlící mimo území kraje, ačkoliv zahrnují 21 obcí a více než 8 000 obyvatel kraje; Krajský úřad Jihočeského kraje zase eviduje jen svazky obcí a zájmová sdružení právnických osob). Za kuriozitu lze označit případy cizích mikroregionů evidovaných v Jihočeském kraji – například databáze ÚÚR obsahovala mylně dva mikroregiony (Touškovsko a SO Smrk), které neleží na území Jihočeského kraje. Přestože byla databáze ČSÚ shledána jako nejpřesnější (při aktualizaci byly vymazány jen dva zaniklé mikroregiony), chybovost počtu obcí v jednotlivých mikroregionech dosahovala 25,5 % (tj. u 13 mikroregionů byly chybné údaje). Je nutné též poznamenat, že ne všechny instituce mají zájem spolupracovat na obdobných výzkumech a poskytovat databáze jiným subjektům.

Je patrné, že dobrovolná oznamovací povinnost mikroregionů není příliš vhodná. Zároveň lze oprávněně kritizovat neefektivní nakládání s veřejnými prostředky, kdy několik institucí zjišťuje obdobná data. Ideální variantou by byla oznamovací povinnost aktérů mikroregionální spolupráce vůči krajskému úřadu, který by data dále poskytl k detailnějšímu zpracování dalším institucím jako je ČSÚ, ÚÚR apod. V současnosti se neustále hovoří o významu obcí v regionálním rozvoji, nikdo však vzhledem k chybovosti databází není schopen přesně specifikovat, kdo vlastně mezi regionální aktéry mikroregionálního rozvoje patří a kdo nikoliv.

Získání dat o ostatních formách spolupráce již není tak problematické díky organizacím, které tyto činnosti na národní či regionální úrovni zastřešují (např. SMOJK, SMO ČR apod.).

Z hlediska významnosti jednotlivých forem spolupráce je jednoznačně nejvýznamnější formou v Jihočeském kraji spolupráce v rámci mikroregionů a MAS, tyto dvě formy spolupráce tvoří 60 % všech forem spolupráce v kraji. Ostatní formy spolupráce již nejsou tak významné, protože nepřináší obcím takové efekty jako spolupráce v MAS a mikroregionech nebo se do nich kvůli svému geografickému umístění nemohou v takové míře obce zapojit (viz např. spolupráce s obcemi jiných států). Přínosy spolupráce mohou být v různých rovinách – od ekonomické roviny až po rovinu politickou, což se projevuje logicky i na zájmu jednotlivých měst a obcí o členství v těchto organizacích. Důležitým aspektem při výběru vhodné formy spolupráce jsou i legislativní a ekonomické bariéry.

Obrázek 28 – Podíl jednotlivých forem meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji

Zdroj: vlastní výpočty

Aby mohla být porovnána celková intenzita jednotlivých forem spolupráce v Jihočeském kraji, byl vytvořen pomocí metody kvantifikace tzv. koeficient spolupráce (K_S). Maximální teoreticky možná hodnota koeficientu spolupráce je v Jihočeském kraji 11, minimální možná hodnota je 0. Čím vyšší hodnoty K_S koeficient dosáhne, tím je četnější zapojení města či obce do meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji. V případě potřeby lze konstrukci ukazatele libovolně modifikovat pro konkrétní specifické podmínky jiného regionu (zde je např. specifická forma národní struktury spolupráce obcí v Jihočeském kraji Svaz měst a obcí Jihočeského kraje).

Výhodou koeficientu spolupráce je snadná srovnatelnost měst, obcí a nadefinovaných oblastí z hlediska intenzity spolupráce, nevýhodou je obtížné sestavení a validace základní datové báze, z které je koeficient počítán. Ve spolupráci s Oddělením územního plánování na Odboru regionálního rozvoje, územního plánování, stavebního řádu a investic Krajského úřadu Jihočeského kraje byl posléze vytvořen kartogram intenzity meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji. V případě dalšího sledování koeficientu spolupráce na území Jihočeského kraje zváží Krajský úřad Jihočeského kraje jeho zahrnutí do tzv. územně analytických podkladů kraje, což je ze zákona povinná analýza stavu území kraje. Význam koeficientu spolupráce se tak z teoretické roviny přesouvá do roviny praktického využití veřejnou správou v ČR.

Na základě kartogramu lze identifikovat čtyři významná centra spolupráce v Jihočeském kraji, konkrétně se jedná o města Strakonice ($K_S = 8$), Prachatice, České Velenice a Třeboň ($K_S = 7$). Jako problémové se jeví oblasti Jindřichohradecka, Soběslavska, kde je průměrná hodnota K_S velmi nízká (1,62, respektive 2,06). Z 26 obcí, které mají $K_S = 0$, jich 13 leží právě v regionu SO ORP Jindřichův Hradec. Z tohoto pohledu by bylo vhodné inspirovat se modelem z kraje Vysočina, kdy kraj je ochoten podporovat mikroregionální spolupráci, ovšem za podmínky, že je zde 100 % zapojení všech obcí na celém území a nedochází k překryvům. Kraj má tak v mikroregionech plnohodnotné partnery, pomocí nichž může rozvíjet celé území kraje

rovnoměrně. V Jihočeském kraji je naproti tomu 20 obcí ve třech mikroregionech a 135 obcí dokonce ve dvou mikroregionech zároveň. Efektivitu vícenásobného členství města či obce lze posuzovat například podle výše příjmů mikroregionu, v případě nízkých příjmů mikroregionu se jedná s největší pravděpodobností o nefunkční a formální spolupráci. Například v Jihočeském kraji je DSO, jehož příjem činil v roce 2008 pouhých 10 tis. Kč. Pozitivní je, že takové svazky jsou v kraji pouze 3 (tj. 5,9 %).

Rozdíly mezi K_S se přímo úměrně zvětšují s mírou desagregace, rozdíl na úrovni okresů je v absolutní hodnotě 1,65, na úrovni SO ORP 3,5 a na úrovni obcí dokonce 8. Rozevírají se nůžky mezi centrálními regiony kraje a periferií kraje, nejmenší úroveň K_S je v malých obcích (do 199 obyvatel) právě v příhraničních SO ORP – průměr v této kategorii SO ORP Jindřichův Hradec 0,89; Dačice 1,25; Prachatice 1,74; Kaplice a Vimperk 2,00. Pozitivně se v periférii kraje projevuje na výši K_S sousedství Rakouska, kde vzniklo několik impulzních center, a Středočeského kraje (přesahy MAS). Lze též konstatovat, že se zvětšují rozdíly mezi městy a venkovem (K_S 4,3 x 2,94). Z hlediska existujících forem spolupráce je nejvýznamnější forma spolupráce v mikroregionech, jen na Strakonicku je specificky nejvýznamnější formou spolupráce MAS. Některé formy spolupráce se u určitých SO ORP vůbec nevyskytují (např. MAS na Dačicku).

Základní hypotézou této disertační práce je konstatování, že spolupráce měst a obcí v Jihočeském kraji je důležitým faktorem regionálního rozvoje, pomocí něhož lze dosáhnout významné aktivizace místních zdrojů a tím i rozvoje daného regionu. Hypotéza dále předpokládala, že v hospodářsky méně vyspělých regionech kraje by měl být zájem o spolupráci intenzivnější než v regionech hospodářsky rozvinutých.

Bylo prokázáno, že na jedné straně je koeficient spolupráce (K_S) vždy vyšší u měst a tím hospodářsky silnějších oblastí než u obcí, na straně druhé bylo prokázáno, že velikost příjmů DSO a MAS přímo závisí na K_S (jak v absolutní výši, tak i v přepočtu na obyvatele či počet obcí). Pokud je průměrný K_S v rozmezí 1-1,99, je příjem DSO v roce 2008 145,64 tis. Kč, u K_S v rozmezí 5-5,99 je však již 1 347,55 tis. Kč, totožné výsledky byly i v letech předchozích. Při přepočtu na jednoho obyvatele se dostáváme k nárůstu z 20,77 Kč na 334,8 Kč v rámci DSO. U MAS jsou výsledky obdobné.

Při statistické analýze byla dále využita korelační a regresní analýza, analýza variance, analýza kovariance a shluková analýza. Z původních 197 administrativně-správních, fyzicko-geografických, demografických, sociálních, ekonomických ukazatelů a ukazatelů spolupráce bylo nejprve po pečlivé úvaze vybráno k analýze 18 reprezentativních ukazatelů, jejichž počet byl pomocí korelační analýzy redukován o 2 na výsledných 16 ukazatelů.

Regresní analýzou byla prokázána významná závislost koeficientu spolupráce na výměře obce a na vzdálenosti od sídla správní jednotky (ORP), vysoce významná závislost byla prokázána i na počtu obyvatel. Dále bylo prokázáno, že na koeficientu spolupráce naopak závisí koeficient vybavenosti obce a ekonomické ukazatele obce (nejvíce přijaté transfery). K výsledkům je však třeba zmínit též skutečnost, že regresní analýza neprokáže nepřímé závislosti (kauzalitu), kterých je v meziobecní spolupráci díky mnoha nekvantifikovatelným proměnným, jako je například důvěra, velmi mnoho.

Analýza variance jednoznačně prokázala, že na výši koeficientu spolupráce má statisticky významný vliv umístění obce v rámci konkrétního SO ORP na území Jihočeského kraje (kategorická nezávislá proměnná, tzv. faktor). Odlišnosti mezi regiony jsou v Jihočeském kraji velké, nikoliv však extrémní, žádný region SO ORP se v oblasti K_S neliší úplně od všech. Při porovnání s ostatními kraji ČR by mohl být Jihočeský kraj považován i přes značné odlišnosti za vcelku homogenní region.

Analýza kovariance prokázala obdobně jako regresní analýza velmi silnou závislost koeficientu spolupráce na počtu obyvatel a výměře obce – to vše za podmínky existence významných regionálních rozdílů. U těchto dvou proměnných vykazuje daný parametr i v rámci regionu významné odlišnosti. Naopak se v rámci existujících regionálních rozdílů analýzou kovariance nepotvrdila závislost koeficientu spolupráce na vzdálenosti od sídla správní jednotky ORP. Tento výsledek znamená, že sledovaný parametr má regionální rozvržení totožné s rozvržením koeficientu spolupráce. Lze tedy konstatovat, že existuje souvislost mezi ekonomickou vyspělostí regionu a intenzitou meziobecní spolupráce, dále lze konstatovat, že příliv finančních prostředků směřuje spíše do rozvinutějších oblastí kraje, což do budoucna může vést k narůstání disparit mezi periferiemi kraje a jeho centrem. Tyto výsledky tak vyvrací obvyklou tezi o tom, že menší obce spolupracují více, aby byly schopny dosáhnout rozvoje daného území.

Pomocí koeficientu spolupráce a shlukové analýzy lze přesně definovat „problémová“ území kraje a kategorizovat města a obce Jihočeského kraje z hlediska meziobecní spolupráce na tři kategorie – města a obce spolupracující průměrně, nadprůměrně a tzv. „problémová“ území, která jsou tvořena téměř 35 % měst a obcí v kraji. Srovnáme-li změnu vybraných ukazatelů, které mají významný vliv na rozvoj regionu, za období 2001–2008 (tzn. od zahájení meziobecní spolupráce do současnosti), tak jsou mezi jednotlivými kategoriemi shluků i několika set procentní rozdíly ve prospěch více spolupracujících regionů (např. změna přijatých transferů 2001/2008 – 664 %). Lze se tedy domnívat, že vyšší četnost meziobecní spolupráce vede k úspěšnějšímu získávání dalších finančních zdrojů, což se následně pozitivně projevuje

v rozvoji regionu, negativním jevem je však další narůstání disparit mezi regiony kraje. Specifickým ukazatelem je počet obyvatel, protože v současnosti je zde trend migrace obyvatel z velkých měst do menších sídel, jejichž infrastruktura je ale velice blízká městu a s městem je zajištěna snadná dopravní dostupnost. Mezi další ukazatele, které naznačují význam meziobecní spolupráce, lze zařadit Giniho koeficient, pomocí kterého byla provedena unikátní analýza ekvivalence rozložení přijatých transferů mezi městy a obcemi Jihočeského kraje za rok 2008. V regionech s vyšší četností spolupráce je nižší Giniho koeficient, což znamená rovnoměrnější rozložení přijatých finančních transferů (u nejvíce „spolupracujícího“ shluku 2 je Giniho koeficient 0,855, u shluku 3 je Giniho koeficient 0,90). Obdobné výsledky lze konstatovat i u změn občanské a technické vybavenosti municipalit jednotlivých regionů kraje v letech 2001–2007. K největším změnám v občanské a technické vybavenosti docházelo v nejvíce spolupracujících regionech (shluk 2), rozdíly mezi jednotlivými regiony činí až 71,2 %.

Hypotéza disertační práce se tedy potvrdila pouze částečně. Bylo prokázáno, že meziobecní spolupráce skutečně vede k významné aktivizaci místních zdrojů a tím i k rozvoji daného regionu. Analýza však vyvrátila předpoklad, že v hospodářsky méně vyspělých regionech kraje by měl být zájem o spolupráci intenzivnější než v regionech hospodářsky rozvinutých.

Spolupráce obcí není jen teoretický imaginární pojem, intenzita meziobecní spolupráce velmi napomáhá rozvoji regionu, potvrzuje to například aktivita MAS v Jihočeském kraji. Tyto MAS přinesly v letech 2004–2009 do kraje investice v řádu 224 milionů Kč a jsou nejaktivnějšími MAS v celé ČR (29 % projektů podaných navíc oproti jiným krajům a vysoká úspěšnost 65,75 % schválení projektů). Jen za rok 2008–2009 byly příjmy MAS v Jihočeském kraji 145 mil. Kč.

Přestože je disertační práce postavena zejména na kvantifikovatelných ukazatelích, nelze opomíjet ani další nekvantifikovatelné vztahy a faktory, které sice nelze změřit, jejich existence a význam je však nesporný. Do spolupráce obcí vstupuje stejně jako u všech dalších procesů, jejímiž aktéry jsou lidé, i celá řada sociálních vztahů, které jsou pro konečný výsledek velmi významné. Potvrzuje to jak analýza spolupráce obcí na Strakonicku, tak i dotazníkové šetření mezi zástupci obcí, kteří v 98 % uvedli, že pro vznik a další fungování jakékoliv formy spolupráce je podstatná důvěra mezi jednotlivými aktéry regionálního rozvoje. Tyto vztahy však mohou být narušeny volebním cyklem, pokud dochází k významné personální fluktuaci na postech.

Spolupráce obcí je významným faktorem regionálního rozvoje a její význam by neměl být podceňován, což se v řadě případů stává. Stát a veřejná správa by se měly

snažit spolupráci obcí podporovat – jak finančně, tak i administrativně a legislativně, poradenstvím a dalšími formami podpory. Výsledky dotazníkových šetření za největší problém meziobecní spolupráce označily právě nedostatek finančních prostředků a způsob financování spolupráce. Legislativa mnohdy omezuje v meziobecní spolupráci zapojení dalších partnerů, jako jsou podnikatelské organizace, neziskové organizace a další instituce (např. ve svazku obcí nemůže figurovat podnikatelský subjekt, v rámci MAS je obtížné dosáhnout nadpolovičního podílu subjektů mimo veřejnou správu atd.).

Problémy související s realizací konkrétní formy spolupráce se až dosud řešily převážně vytvořením jiné formy, která umožnila naplnění dalších nových cílů a záměrů spolupráce. To je také důvod, proč lze nyní za úspěšnější regiony považovat regiony s vyšším K_S . V případě zásadních legislativních a jiných úprav spolupráce obcí však může v budoucnu dojít ke změně vypovídací schopnosti koeficientu spolupráce K_S a úspěšným regionem by mohl být díky optimalizaci spolupráce i region s nižším K_S . Zásadním úkolem je nyní dialog všech zainteresovaných aktérů regionálního rozvoje, aby nedošlo k situaci, kdy budou obce ke spolupráci nuceny například opětovným slučováním nebo zapojením do nějaké málo promyšlené a nepružné formy sdružování.

Pokud tedy nedojde v budoucnu k zásadním změnám, intenzita spolupráce bude pravděpodobně v Jihočeském kraji stagnovat. Poslední mikroregiony vznikly v Jihočeském kraji naposledy v roce 2006, do meziobecní spolupráce se tak budou spíše zapojovat jen jednotlivé obce. Zároveň budou zanikat z důvodu neaktivity nefunkční uskupení a mnohonásobná členství některých obcí, tento proces začal již v roce 2004.

Spolupráce místních a regionálních subjektů se může v budoucnu stát ještě důležitějším faktorem regionálního růstu a rozvoje díky aktivizaci a lepšímu využití lokálních zdrojů, což zvýší konkurenceschopnost daného regionu proti ostatním regionům. Dosažené výsledky disertační práce mohou posloužit nejen jednotlivým aktérům regionálního rozvoje v Jihočeském kraji (města a obce, mikroregiony, MAS, Jihočeský kraj), ale i dalším orgánům jako podklad pro zhodnocení intenzity a významnosti spolupráce mezi obcemi Jihočeského kraje. Vytvořený model hodnocení pomocí K_S může být aplikován i na jiné kraje a regiony v ČR, což by bylo velmi zajímavé pro vzájemné porovnání dosažených výsledků. Některé závěry práce pak mohou zaujmout jak odbornou, tak i laickou veřejnost, přičemž byl zaznamenán zájem ze strany Oddělení regionálních analýz a informačních služeb ČSÚ v Českých Budějovicích, Oddělení regionálních informací Centra pro regionální rozvoj ČR a Odboru regionálního rozvoje, územního plánování, stavebního řádu a investic KÚ Jihočeského kraje o výsledky této práce po jejím dokončení.

9 CONCLUSION

Theoretical and practical findings acquired during my work on this doctoral thesis clearly confirm the significant role of inter-municipality cooperation in regional development. Towns and municipalities are important actors in regional development – they are able to activate local and regional resources and thus can bring about synergic effects.

The main objective of the thesis was to assess the importance of cooperation of towns and municipalities in the South Bohemian Region and to assess its impact on economic strength of regions located in the South Bohemian Region using an originally created database of cooperation of towns and municipalities in the South Bohemian Region after the year 1989. A secondary objective was to create a representative database characterizing the development of inter-municipal cooperation in the South Bohemian Region between the years 1989 and 2009 and to analyse this data, to define factors significantly influencing the development of inter-municipality cooperation, define factors significantly impeding the development of inter-municipality development, to categorize towns and municipalities of the South Bohemian Region from the point of view of inter-municipal cooperation and to suggest concrete strategies for further development of this cooperation. All the objectives of the doctoral thesis have been met and the acquired data is not only of theoretical, but also of practical value.

Before the actual analysis of inter-municipality cooperation, it was necessary to develop a representative database characterizing the development of inter-municipality cooperation in the South Bohemian Region. This proved to be a significant problem for several reasons. Not all forms of inter-municipality cooperation are recorded statistically and thus cannot be analysed (e.g. twin municipalities in case of international cooperation, public-private-partnerships, joint legal persons of municipalities and other entities etc.). However, despite their serious fragmentation and the high cost, it was possible to collect these data.

Another problem was the high error rate and inconsistency of data sources. This was most apparent in the case of microregional cooperation where 4 data sources were analyzed (Czech Statistical Office, Institute for Spatial Development, Regional Development Agency of South Bohemia and a database of the South Bohemian Regional Authority). Each of these databases lists about 53-57 microregions. When all these databases are compared more closely, we can identify more than 70 different

microregions. Out of these, 42 microregions are listed in all four databases, 2 microregions in three databases, 18 microregions in two databases and 8 microregions in only one database. For the purpose of validation, a total of 51 active microregions were analysed and further discrepancies were found, this time in the number of members.

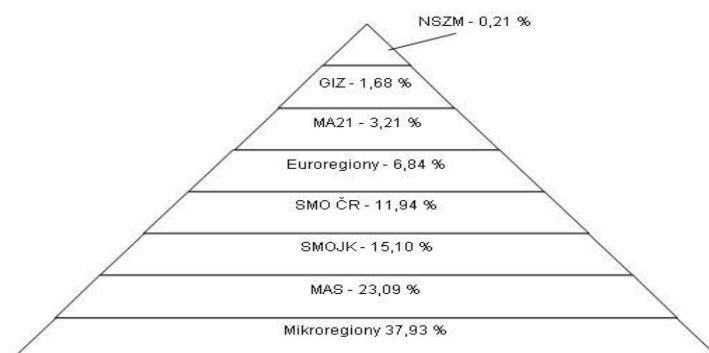
The most frequent reason for inaccuracy of data in the databases is that the data is out of date (appx. ½ of cases; mainly involved are cancelled microregions), or that associations are listed which cannot be defined as microregions (for legal reasons or because of their purpose). Also a problem are the different needs and methodologies of individual institutions (e.g. the Regional Development Agency of South Bohemia does not consider microregions situated outside of its region, although these regions include 21 municipalities and more than 8,000 inhabitants of the region; the South Bohemian Regional Authority, on the other hand, keeps only a record of voluntary unions of municipalities and interest groups of legal entities). Adduced as a curiosity can be cases of microregions not belonging to the South Bohemian Region but registered in the South Bohemian Region – e.g. the database of the Institute for Spatial Development wrongly contained two microregions (the Touškovsko area and the voluntary union of Smrk municipalities) which are not situated in the South Bohemian Region. Even though the Czech Statistical Office database was found to be the most accurate (only two defunct microregions had to be deleted), the error rate regarding the number of municipalities in individual microregions reached 25.5 % (i.e. 13 microregions contained false data). It should also be pointed out that not all institutions are interested in cooperating on research of this kind and not all are willing to provide databases to other institutions.

It is obvious that the voluntary nature of notification duty of microregions is not ideal. At the same time, the ineffective use of public funds in cases where several institutions are searching for the same information can be rightly criticized. An ideal solution would be a notification duty of participants in microregional cooperation to the Regional Authority, which would then forward this data to other institutions (e.g. the Czech Statistical Office, the Institute for Spatial Development etc.) for further processing. The significance of municipalities for regional development is constantly being stressed. However, considering the error rate of the databases, no one is able to exactly specify who actually is a participant in microregional development and who is not.

Data about other forms of cooperation are easier to acquire thanks to organisations which deal with these issues on regional or national level (e.g. SMOJK (Union of Towns and Municipalities of the South Bohemian Region) or SMO ČR (Union of Towns and Municipalities of the Czech Republic)).

From the point of view of significance of individual forms of cooperation, clearly the most significant form in the South Bohemian Region is cooperation at the level of microregions and LAGs (local action groups); these two forms of cooperation represent 60 % of all forms of cooperation in the region. Other forms of cooperation are less significant since they are not as effective as cooperation in LAGs and among microregions, or because municipalities cannot participate in cooperation to a sufficient extent due to their geographical position (see, e.g. cooperation with foreign country municipalities). The positive effects of cooperation can be seen on several levels – from the economic level up to the political level – which also significantly influences the interest of individual towns and municipalities in membership in these organisations. An important aspect when selecting a suitable form of cooperation are legislative and economic barriers.

Figure 29 – Share of individual forms of inter-municipality cooperation in the South Bohemian Region

Source: own calculations

In order for it being possible to compare the overall intensity of individual forms of cooperation in the South Bohemian Region, the so-called coefficient of cooperation (C_C) was created using the method of quantification. The maximum theoretically possible value of the coefficient of cooperation in the South Bohemian Region is 11, the minimum value is 0. The higher the C_C value, the more frequent is the involvement of a town or municipality in inter-municipality cooperation in the South Bohemian Region. If necessary, the indicator can be modified to accommodate specific conditions of a different region (specific in the South Bohemian Region is the form of national structure

of cooperation represented by the Union of Towns and Municipalities of the South Bohemian Region).

An advantage of the coefficient of cooperation (C_C) is easy comparability of towns, municipalities and other pre-defined areas from the point of view of intensity of cooperation; a disadvantage are difficulties connected with the set-up and validation of basic database, from which the coefficient is calculated. In cooperation with the Department of Territorial Planning at the Department of Regional Development, Territorial Planning, Building Regulations and Investment of the Regional Authority of the South Bohemian Region, a cartogram of intensity of inter-municipality cooperation in the South Bohemian Region was created. In case of further monitoring of the coefficient of cooperation in the South Bohemian Region area, the Regional Authority of South Bohemia is considering its inclusion into the so-called analytical planning documents of the region, which represent an analysis of the state of the region and are required by law. The significance of the coefficient of cooperation thus moves from a theoretical level to a level of practical application by the public administration of the Czech Republic.

Using the cartogram, it is possible to identify the following four major centres of cooperation in the South Bohemian Region – the towns of Strakonice ($C_C = 8$), Prachatice, České Velenice and Třeboň ($C_C = 7$). Problematic are the areas around Jindřichův Hradec and Soběslav, where the average C_C value is very low (1.62 and 2.06 respectively). 13 out of 26 municipalities with $C_C = 0$ lie in the region of Administrative District with Extended Competence Jindřichův Hradec. From this point of view, it would be very useful to draw inspiration from the Vysočina Region, where the region is willing to support microregional cooperation, but only under the condition that 100 % of municipalities in the area are involved in the cooperation and there are no overlaps. The region thus gains valuable partners in the microregions, with the help of whom it can evenly develop the whole area of the region. In the South Bohemian Region, on the other hand, 20 municipalities belong to 3 microregions and 135 municipalities to 2 microregions at the same time. The effectiveness of multiple membership of a town or municipality can be assessed, e.g. according to the level of income of a microregion; in case of a low income the cooperation is most likely dysfunctional and only formal. For example, there is a voluntary union of municipalities in the South Bohemian Region whose income in 2008 was only CZK 10,000. Fortunately though, there are only 3 such voluntary unions in the region (i.e. 5.9 %).

The differences in C_C increase proportionally with the level of disaggregation; the total difference is 1.65 at the level of districts, 3.5 at the level of administrative districts with extended competence, and even 8 at the level of municipality. The gap between the central areas of a region and peripheral areas of a region thus widens; the smallest C_C value has been recorded in small municipalities (up to 199 inhabitants) in border administrative districts with extended competence – the average in this category is 0.89 for Jindřichův Hradec, 1.25 for Dačice, 1.74 for Prachatice and 2.00 for Kaplice and Vimperk. The value of C_C in the region was positively influenced by the vicinity of Austria and the Central Bohemian Region, where several centres of cooperation were created (LAG overlaps). It can also be said that the differences between towns and the countryside are increasing (C_C 4.3 and 2.94 respectively). From the point of view of existing forms of cooperation, the most significant form is cooperation among microregions; only in the Strakonice area the most important form of cooperation are LAGs. Some forms of cooperation are absent in certain administrative districts with extended competence (e.g. LAGs in the Dačice area).

The main hypothesis of the doctoral thesis is that the cooperation of towns and municipalities in the South Bohemian Region is an important factor of regional development, with the use of which it is possible to achieve a significant activation of local resources and to significantly contribute to development of the region. The hypothesis also presumed that in economically less developed areas of the region the interest in cooperation should be stronger than in economically more developed regions.

It was proved that, on the one hand, the coefficient of cooperation (C_C) is always higher in towns (which represent economically stronger regions) than in municipalities. On the other hand, it was proved that the level of income of voluntary unions of municipalities and LAGs is directly dependent on C_C (both in the total amount and on per capita/per number of municipalities basis). If the average C_C is between 1-1.99, the income of a voluntary union in 2008 was CZK 145,640, in case of $C_C = 5-5.99$ it was already CZK 1,347,550. Similar results were also recorded in previous years. When calculated per capita, there is an increase from CZK 20.77 to CZK 334.8 within a voluntary union of municipalities. For LAGs, the results are similar.

In case of the statistical analysis, correlation and regression analysis, variance analysis, covariance analysis and a cluster analysis were further used. From the original 197 administrative, physical, geographical, demographic, social and economic indicators, as well as indicators of cooperation, 18 representative indicators were

selected. This number was further reduced by 2 indicators using correlation analysis, the final number thus being 16 indicators.

The regression analysis has shown a significant dependence of the coefficient of cooperation on the surface area of a municipality and on the distance from the seat of an administrative district. A significant dependence on the number of inhabitants has also been proved. Moreover, it has been proved that the coefficient of infrastructure and the economic indicators of a municipality are in direct relation to the coefficient of cooperation (this is especially true for incoming financial transfers). In connection with these results, it is also necessary to mention that regression analysis does not reveal indirect dependencies (causality), of which there is a great number in inter-municipality cooperation thanks to a large number of unquantifiable variables, such as trust.

Analysis of variance has clearly shown that the coefficient of cooperation is significantly influenced by the position of a municipality in a specific administrative district with extended competence within the South Bohemian Region (an independent categorical variable, a so-called factor). The differences between regions in the South Bohemian Region are significant but not extreme; there is no administrative district with extended competence which would differ completely from the others in its C_C . When compared with other regions of the Czech Republic, the South Bohemian Region can, despite all the differences, be considered as a relatively homogenous region.

The analysis of covariance has, similarly as the regression analysis, shown a strong dependence of the coefficient of cooperation on the number of inhabitants and the surface area of a municipality – all of these under the presumption of significant regional differences. In case of these two variables, the given parameter shows significant differences even within one region. On the other hand, within the existing regional differences, the analysis of covariance has not proved a dependence of the coefficient of cooperation on the distance from the seat of an administrative district with extended competence. This result means that the observed parameter has a regional layout identical to the layout of the coefficient of cooperation. It can thus be said that there is a relation between the economic strength of a region and the intensity of inter-municipality cooperation. Also, it can be said that financial resources tend to be directed to the more developed areas of the region which can lead to a growing disparity between the peripheral parts and the centre of the region. These results refute the usual proposition that smaller municipalities cooperate more in order to develop their area.

By means of the coefficient of cooperation and the cluster analysis, it is possible to exactly define the “problematic” areas of the region and to categorize the towns and

municipalities of the South Bohemian Region into three categories according to their inter-municipality cooperation – towns and municipalities with an average level of cooperation, an above-average level of cooperation and the so-called “problematic” areas which represent almost 35 % of towns and municipalities in the region. If we compare the change of selected indicators which have a significant impact on the development of the region in the period between 2001-2008 (i.e. from the start of inter-municipality cooperation to the present), we can see changes of up to hundreds of percents in favour of the more cooperating regions (e.g. the change of incoming transfers 2001/2008 – 664 %). It can thus be said that higher frequency of inter-municipality cooperation leads to a better success rate in acquiring financial resources which subsequently positively shows in the development of the region. A negative aspect in this respect is the growing disparity between individual areas of the region. A specific indicator is the number of inhabitants. At the moment, there is the trend of migration from cities into smaller communities, the infrastructure of which, however, is closely connected to a city/town, including a transport connectivity to a city/town. Included among other indicators showing the significance of inter-municipality cooperation can also be the Gini coefficient which was used to carry out a unique equivalence analysis of the distribution of transfers received by towns and municipalities in the South Bohemian Region in 2008. The Gini coefficient is lower in regions with a higher frequency of cooperation which means that the received financial resources are distributed more evenly (in case of the most “cooperating” bundle No. 2 the Gini coefficient is 0.855; in case of bundle No. 3 the Gini coefficient is 0.90). Similar results can be reported for the change in civil and technical infrastructure of municipalities in individual districts of the region between the years 2001-2007. The biggest changes in civil and technical infrastructure were recorded in the most closely cooperating regions (bundle No. 2), the differences between individual regions being of up to 71.2 %.

The hypothesis of the thesis was thus confirmed only to a certain degree. It has been shown that inter-municipal cooperation really leads to a significant activation of local resources and to development of a given region. However, an analysis refuted the presumption that in economically less developed areas of the Region the interest in cooperation is stronger than in economically more developed regions.

Cooperation of municipalities is not just a theoretical, imaginary term. The intensity of inter-municipality cooperation significantly contributes to development of a region, which can be shown on the activity of LAGs in the South Bohemian Region.

Between the years 2004-2009, these LAGs have attracted into the region investments totalling CZK 224 million and thus represent the most active LAGs in the whole of the Czech Republic (29 % more of submitted projects compared to other regions and high success rate of project approval – 65.75 %). Alone in the year 2008-2009 the income of LAGs in the South Bohemian Region were CZK 145 mil.

Even though the doctoral thesis is mainly based on quantifiable indicators, there are also unquantifiable relations and factors which cannot be ignored – they cannot be measured but their existence and significance is indisputable. Similarly to other processes where people are involved, a whole number of social relations enter into the cooperation of municipalities, which are very important for the final result. This was confirmed both by an analysis of cooperation in the Strakonice area and a questionnaire survey carried out among municipality representatives, who in 98 % of cases argued that trust among individual participants of regional development is crucial for the creation and functioning of any form of cooperation. However, these relations can be negatively influenced by the electoral cycle if there is a significant fluctuation in posts.

Cooperation of municipalities is an important factor of regional development and its significance should not be underestimated. The state and public administration should try to support cooperation between municipalities – both financially, administratively and legislatively, as well as by consultancy and other forms of support. The results of questionnaire surveys have indicated that the main problem of inter-municipality cooperation was lack of finances and finding the right method of financing the cooperation. Legislation often inhibits inclusion of other partners in inter-municipality cooperation (e.g. business organisations, non-profit organisations and other institutions). For instance, no business entity can figure in a voluntary union of municipalities and it is very difficult to reach an absolute majority of entities outside of public administration in the case of an LAG.

Up until now, problems related to the realisation of a concrete form of cooperation were mainly solved by the creation of a different form which enabled the fulfilment of various new objectives and aims of cooperation. This is also the reason why regions with a higher C_C can be considered as more successful. In case of far-reaching legislative and other changes in the form of municipality cooperation there can be a change in the informative value of the coefficient of cooperation (C_C) and a region with a lower C_C can become more successful thanks to optimization of cooperation. The crucial task now is a dialogue of all participants of regional development involved, in

order to avoid a situation where municipalities are forced into cooperation by renewed merging or involvement in badly prepared and inflexible forms of associations.

If there are no significant changes in the future, the intensity of cooperation will probably stagnate in the South Bohemian Region. The last microregions in the South Bohemian Region were created in the year 2006 and it looks likely that only individual municipalities will enter into inter-municipality cooperation in the future. At the same time, non-functional formations and multiple memberships will disintegrate due to non-activity. This process has already started in the year 2004.

The cooperation of local and regional entities can become an even more important factor of regional growth and development in the future thanks to the activation and better use of local resources, which will increase the competitive strength of a given region against other regions. The results of this doctoral thesis can be of value not only to individual participants in regional development of the South Bohemian Region (towns and municipalities, microregions, LAGs, the South Bohemian Region), but also to other institutions as a basis for assessment of the intensity and significance of cooperation among municipalities of the South Bohemian Region. The created model of assessment using the C_C coefficient can also be applied to other regions and administrative districts in the Czech Republic, which would be very interesting for reasons of the possible comparison of the results acquired. Some of the conclusions of the thesis can be of interest both to the expert and the lay public and interest in the final results of the thesis was shown by the Department of Regional Analyses and Information Services of the Czech Statistical Office in České Budějovice, the Department of Regional Information of the Centre for Regional Development of the Czech Republic and the Department of Regional Development, Territorial Planning, Building Regulations and Investment of the Regional Authority of the South Bohemian Region.

10 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- [1] AGLIETTA, M. *A Theory of Capitalist Regulation*. London: New Left Books, 1979. 390 s. ISBN 9780860910169.
- [2] *Aktivní přehledová mapa regionů pracujících metodou Leader* [online]. 2008 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://leader.isu.cz/mapa.aspx>>.
- [3] ARMSTRONG, H., TAYLOR, J. *Regional Economics and Policy*. 2nd edition. London: Philip Allan, 1993. 397 s.
- [4] *Automatizovaný rozpočtový informační systém Ministerstva financí ČR (ARIS)* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2001 [cit. 2009-01-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.info.mfcr.cz/aris/>>.
- [5] BARTOŠ, J. Pojetí regionu v historiografii. In *Acta Universitatis Palackianae Olomouensis, Facultas Philosophica: Historica 27*. Brno, 1996. s. 127.
- [6] BERAN, V., DLASK, P. *Management udržitelného rozvoje regionů, sídel a obcí*. Praha: Academia, 2005. 323 s. ISBN 80-200-1201-X.
- [7] BINEK, J., et al. *Synergie ve venkovském prostoru – Aktéři a nástroje rozvoje regionu*. 1. vyd. Brno: GaREP Publishing, 2009. 96 s. ISBN 978-80-904308-0-8.
- [8] BIRCH, D. *Job Creation in America*. New York: Free Press, 1987. 244 s.
- [9] BLAŽEK, J. Jakou regionální politiku potřebujeme po vstupu do EU?. In DOČKAL, V. *Šest let regionální politiky v ČR – Šance a limity*. Brno: Masarykova univerzita v Brně – Mezinárodní politologický ústav, 2006. s. 37-48. ISBN 80-210-3983-3.
- [10] BLAŽEK, J. Jakou regionální politiku potřebujeme po vstupu do EU?. In DOČKAL, VÍT. *Šest let regionální politiky v ČR – Šance a limity*. Brno: Masarykova univerzita v Brně – Mezinárodní politologický ústav, 2006. s. 37-48. ISBN 80-210-3983-3.
- [11] BLAŽEK, J. *Teorie regionálního vývoje: je na obzoru nové paradigma či jde o pohyb v kruhu?* [online]. 2000, 18.5.2000 [cit. 2008-12-29]. Dostupný z WWW: <<http://mujweb.cz/www/geka/blazek1.htm>>.
- [12] BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje – nástin, kritika, klasifikace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5.
- [13] BORTS, G. H., STEIN, J. L. *Economic Growth in a Free Market*. New York: Columbia University Press, 1964. 235 s.
- [14] BOUDEVILLE, J. R. *Problems of Regional Economic Planning*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1966. 192 s.
- [15] BRUNDLANDOVÁ, G. H., et al. *Naše společná budoucnost: světová komise pro životní prostředí a rozvoj*. Praha: Academia, 1991. 297 s. ISBN 80-85368-07-02.
- [16] BRUSCO, S. The Emilian model: productive decentralisation and social integration. *Cambridge Journal of Economics*. 1982, vol. 6, no. 2, s. 167-184.
- [17] *Co je KPSS* [online]. Vsetín: Společnost pro komunitní plánování Vsetín, 2006 [cit. 2009-08-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.spkp.cz/Portals/kpss/237-Co-je-KPSS.aspx>>.
- [18] *Co je to MAS? Co je to LEADER?* [online]. Olbramov: MAS Český Západ - Místní partnerství, 2006 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.leader-ceskyzapad.cz/index.php?rubrika=67>>.
- [19] *Co jsou přeshraniční impulzní centra?* [online]. Nové Hrady: Sdružení Růže, 2006a [cit. 2009-08-07]. Dostupný z WWW: <http://ipc.sdruzeniruze.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=100120&id_org=100120&id=8863&p1=2115>.
- [20] COCHRANE, A. *Recent Developments in Local Authority Economic Policy*. London: Frank Cassel, 1990. 156-173 s.

- [21] *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2008a, 1.1.2009 [cit. 2009-08-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/>>.
- [22] *Členové Euroregionu Silva Nortica* [online]. Jindřichův Hradec: Euroregion Silva Nortica, 2006 [cit. 2009-08-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.silvanortica.com/cz/?clanek=45>>.
- [23] *Členové Euroregionu Šumava - jihozápadní Čechy* [online]. Klatovy: Euroregion Šumava, jihozápadní Čechy, 2001, 9.7.2009 [cit. 2009-08-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.euregio.cz/euregio/index.php?page=36&lag=&lang=cz&r=22>>.
- [24] ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., LUHANOVÁ, M. *Politika v regionálním rozvoji – Úvod do studia*. 1. vyd. Praha: Credit, 2004. 164 s. ISBN 80-213-1157-6.
- [25] *ČR patří v čerpání z fondů EU k nejhorším, o peníze ale zřejmě nepříjde* [online]. Praha: ČTK, 2008, 27.6.2008 [cit. 2009-01-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/clanek/143617-cr-patri-v-cerpani-z-fondu-eu-k-nejhorsim-o-penize-ale-zrejme-neprijde.html>>.
- [26] *Deficit státního rozpočtu bude v roce 2010 větší, než co utratí města a obce ČR za dva roky!* [online]. Praha: Regionservis, 2009, 17.6.2009 [cit. 2009-11-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.regionservis.cz/regionservis/530-tiskove-informace>>.
- [27] DENISON, E. F. *Why Growth Rates Differ: Postwar Experience in the Nine Western Countries*. Washington: Brookings Institution, 1967. ISBN 9780815718055.
- [28] *Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel Jihočeského kraje, jeho okresů a okresních měst* [online]. 1. vyd. České Budějovice: Český statistický úřad, 2001, 29.6.2009 [cit. 2009-08-03]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/dlouhodobovy_vyvoj>.
- [29] DOČKAL, V. Princip partnerství v ČR. In DOČKAL, V. *Šest let regionální politiky v ČR – Šance a limity*. Brno: Masarykova univerzita v Brně – Mezinárodní politologický ústav, 2006. s. 37-48. ISBN 80-210-3983-3.
- [30] DOMAR, E. D. *Essays in the Theory of Economic Growth*. New York: Oxford University Press, 1957.
- [31] DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 343 s. ISBN 978-86708-32-4.
- [32] DUŠEK, J. Regionalizace v České republice. In *Cestovní ruch pro 21. století na téma „Manažerské a marketingové přístupy v cestovním ruchu“*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2008. s. 7. ISBN 978-80-7041-1.
- [33] DUŠEK, J. *Spolupráce municipalit v Jihočeském kraji*. Auspicia: recenzovaný časopis pro otázky společenských věd. 2009, č. 2, s. 15-19.
- [34] DUŠEK, J., et al. *Tvorba modelů regionálního managementu a jejich praktická implementace v České republice*. Sborník: Regióny-vidiek-životné prostredie 2006. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita Nitra, 2006, s. 97-104. ISBN 80-8069-709-4.
- [35] DUŠEK, J., PROTIVA, V. *Veřejná ekonomika*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 242 s. ISBN 978-80-86708-43-0.
- [36] DUŠEK, J., SKOŘEPA, L. Regionalizace České republiky. In *Aktuálne problémy v ekonómii a v podnikateľskej činnosti v kontexte Európskej únie*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva – Fakulta ekonómie a podnikania, 2008a. ISBN 978-80-969320.

- [37] DUŠEK, J., SKOŘEPA, L. Regionální rozvojové agentury a jejich činnosti. In *Aktuální otázky rozvoje regionů*. 1. vyd. Pardubice: Fakulta ekonomicko-správní Univerzity Pardubice, 2007a. s. 1-6. ISBN 978-80-7194-9.
- [38] DUŠEK, J., SKOŘEPA, L. Rozpočet Evropské unie a pozice ČR vůči rozpočtu EU po rozšíření v roce 2004. In *Čtyři roky členství zemí střední a východní Evropy v Evropské unii*. Karviná: Slezská univerzita v Opavě – Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2008b. s. 129-134. ISBN 978-80-7248-4.
- [39] DUŠEK, J., SKOŘEPA, L. Řízení mikroregionů. *Auspicia: recenzovaný časopis pro otázky společenských věd*. 2007b, č. 1, s. 72-76.
- [40] DUŠEK, J., SKOŘEPA, L. Vnější a vnitřní spolupráce v mikroregionech. *Auspicia: recenzovaný časopis pro otázky společenských věd*. 2006, č. 2, s. 46-50.
- [41] DVOŘÁK, F. *Třetí cesta* [online]. Praha: 2002, 31.7.2002 [cit. 2008-12-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.muweb.cz/spolecnost/charta97/D34.htm>>.
- [42] DVOŘÁK, F. *Velká loupež* [online]. Praha: 2001, 31.7.2002 [cit. 2008-12-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.muweb.cz/spolecnost/charta97/D00.htm>>.
- [43] DZIEVOŃSKI, K. Teoria regionu ekonomicznego. *Polish Geographical Review*. 1967, vol. 39, s. 33-50. Warsaw: Institute of Geography and Spatial Organization.
- [44] EMMANUEL, A. *Unequal Exchange: A Study of the Imperialism of Trade*. New York: Monthly Review Press, 1972. 453 s.
- [45] *Encyklopedie Diderot 2002 na CD-ROM: Všechno, co potřebujete vědět*. Verze 2002. Praha: Diderot s.r.o., 2001.
- [46] *European Commission: Working for the Regions*. 1. vyd. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2001. 48 s.
- [47] *Euroregion Silva Nortica* [online]. 2006 [cit. 2009-08-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.silvanortica.com/>>.
- [48] *Euroregion Šumava, jihozápadní Čechy* [online]. 2001, 9.7.2009 [cit. 2009-08-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.euregio.cz/euregio/index.php?page=30&lag=&lang=cz&r=22>>.
- [49] *Euroregiony* [online]. Praha: BusinessInfo.cz, 2003, 21.1.2003 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/euroregiony/1001179/5159/>>.
- [50] *Euroregiony* [online]. Praha: Centrum pro regionální rozvoj ČR, 2006 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.risy.cz/index.php?pid=202&sid=1045&mid=6480>>.
- [51] *Euroregiony* [online]. Praha: Centrum pro regionální rozvoj ČR, 2006, 24.4.2006 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.crr.cz/index.php?did=176>>.
- [52] *Evropská charta regionálního plánování* [online]. Úřad vlády ČR – odbor kompatibility s právem ES, 2005 [cit. 2008-12-26]. Dostupný z WWW: <<http://isap.vlada.cz/Dul/CESTY.NSF/91b9f824a0923e3bc1256dde0052230a/51187e5542f23145802566d7003d88ff?OpenDocument>>.
- [53] FALTOVÁ-LEITMANOVÁ, I., HLADKÝ, J. *Makroekonomie II*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích – Zemědělská fakulta, 2002. 172 s. ISBN 80-7040-772-7.
- [54] FIALA, V., ŘÍCHOVÁ, B. Úloha politických aktérů v procesu decentralizace evropských zemí. In FIALA, V., ŘÍCHOVÁ, B. *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace evropských zemí*. 1. vyd. Olomouc: Moneta, 2003. s. 212.
- [55] FRANK, A. D. *Dependent Accumulation and Underdevelopment*. 2nd edition. New York: Monthly Review Press, 1979. 226 s. ISBN 9780853454922.
- [56] FRIEDMANN, J. A General Theory of Polarized Development. In HANSEN, N.M. *Growth Centres in Regional Economic Development*. New York: Free Press, 1966. s. 82-107.

- [57] FRUMAROVÁ, K. Formy spolupráce obcí podle zákona o obcích. *Veřejná správa*. 2002, č. 38, s. 12 a 21.
- [58] FRUMAROVÁ, K. Formy spolupráce obcí podle zákona o obcích. *Veřejná správa*. 2002, č. 39, s. 12 a 22.
- [59] GALVASOVÁ, I., et al. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. 1. vyd. Brno: Georgetown, 2007. 140 s. ISBN 80-251-20-9.
- [60] GRANOVETTER, M. Economic action and social structure: the problem of embeddedness. *American Journal of Sociology*. 1985, roč. 91, č. 3, s. 481-510.
- [61] GRANOVETTER, M. The social construction of economic institutions. In ETZIONI, A., LAWRENCE, P. R. *Socioeconomics: Towards a New Synthesis*. Armonk a London: M. E. Sharpe, 1991. s. 75-81.
- [62] HALÁSEK, D. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje vč. přehledu vybraných zemí EU* (expertní stanovisko), Ostrava, 2006.
- [63] HALL, P. The Enterprise Zone Concept: British Origins, American Adaptations. *Working Paper*. 1981, no. 350, s. 45.
- [64] HARROD, R. F. *Towards a Dynamic Economics*. London: Macmillan, 1948. 172 s.
- [65] HARVEY, D. *The Limits to Capital*. Chicago: University of Chicago Press, 1982. 478 s.
- [66] HELÍSEK, M. *Makroekonomie: základní kurz*. 1. vyd. Slaný: Melandrium, 2000. 320 s. ISBN 80-86175-10-3.
- [67] HENDL, J. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006. 583 s. ISBN 80-7367-123-9.
- [68] HINDLS, R., et al. *Statistika pro ekonomy*. 7. vyd. Praha: Professional Publishing, 2006. 415 s. ISBN 80-86946-16-9.
- [69] HIRSCHMANN, A. O. *The Strategy of Economic Development*. New Haven: Yale University Press, 1958. 251 s.
- [70] *Historie a cíle SMOJK* [online]. České Budějovice: Svaz měst a obcí Jihočeského kraje, 2006, 20.2.2006 [cit. 2009-08-14]. Dostupný z WWW: <http://www.smojk.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=200007&id_org=200007&id=3293&p1=1504>.
- [71] HLAVSOVÁ, J. *Hejtmané i župani z okrsluku i kraje* [online]. 2003 [cit. 2008-12-23]. Dostupný z WWW: <http://www.narodsobe.cz/clovek/dorozumivani/jazyk/jazyky_prirozene/indoevropske_jazyky/slova_nske_jazyky/cestina/Cestina_jak_ji_zname_i_nezname/ces58.htm>.
- [72] HOLEČEK, J., et al. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. 1. vyd. Brno: GaREP Publishing, 2009. 74 s. ISBN 978-80-904308-2-2.
- [73] HOLENDA, P., et al. *Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Jihočeského kraje v letech 2000 až 2005* [online]. 1. vyd. České Budějovice: Český statistický úřad, 2007, 30.4.2007 [cit. 2009-07-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xc/edicniplan.nsf/publ/13-3106-06->>.
- [74] HOLLAND, S. *Capital versus Regions*. London: Macmillan, 1976. 328 s.
- [75] HOLMAN, R. *Ekonomie*. 4. vyd. Praha: C.H.Beck, 2005. 709 s. ISBN 80-7179-891-6.
- [76] HOLUB, Z. Region, regionalistika, regionalizace, regionalismus... Mluva místního etnika, jako odraz každodenního života v regionu. In HOLUB, Z. *Region, regionalistika, regionalismus a regionalisté*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. s. 61-83. ISBN 978-80-86708-39-3.
- [77] HRABÁNKOVÁ, M., VOSEJPKOVÁ, M. *Regionální management*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích – Zemědělská fakulta, 2002. 80 s. ISBN 80-7040-564-3.

- [78] *Hustota zalidnění v obcích České republiky k 31.12.2007* [online]. České Budějovice: Český statistický úřad, 2008c, 23.12.2008 [cit. 2009-09-04]. Dostupný z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/2700366E7A/\\$File/403208m10.pdf](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/2700366E7A/$File/403208m10.pdf)>.
- [79] *Charakteristika Jihočeského kraje jako regionu* [online]. České Budějovice: 2005b [cit. 2009-11-08]. Dostupný z WWW: <[http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=134&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=134&par[lang]=CS)>.
- [80] CHISHOLM, M. *Regions in Recession & Resurgence*. London: Unwin Hyman, 1990. 217 s. ISBN 9780043300626.
- [81] CHVOJKOVÁ, A., KVĚTOŇ, V. *Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007-2013*. 1. vyd. Praha: IREAS, o. p. s., 2006. 182 s. ISBN 80-86684-43-1.
- [82] *IpC Sdružení Růže* [online]. Nové Hrady: Sdružení Růže, 2006b [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <http://ipc.sdruzeniruze.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=100120&id_org=100120&id=9063&p1=2215>.
- [83] IVANIČKA, K. *Základy teorie a metodologie socioeconomickej geografie*. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1983. 320 s.
- [84] *Jak a proč se stát členem Národní sítě Zdravých měst ČR?* [online]. Praha: Národní síť Zdravých měst České republiky, 2005 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.nszm.cz/?apc=r2082284t>>.
- [85] *Jak vznikla přeshraniční impulzní centra* [online]. České Velenice: Městský úřad České Velenice, 2009, 30.7.2009 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.velenice.cz/index.php?id=cojsoupreshranicniimpulznicentra&menu=menu7>>.
- [86] JECH, J. *Regionalizace: Studie č. 1*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2001.
- [87] JEŽEK, J. Podpora místního ekonomického rozvoje. In KLÍMOVÁ, V. *Sborník z XI. mezinárodního kolokvia o regionálních vědách*. Brno : Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity, 2008. s. 320-326. ISBN 9788021046252.
- [88] JEŽEK, J. Teoretické problémy endogenního přístupu. In *Sborník příspěvků z mezinárodní konference INPROFORUM 2007 : Inovace - Podniky - Regiony – Organizace*. České Budějovice: Ekonomická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2007. s. 251-256. ISBN 978-80-7394-0.
- [89] JOHNSTON, R., et al. *The Dictionary of Human Geography*: 4th Edition. Oxford: Wiley-Blackwell, 2000. 976 s. ISBN 978-0-631-20561-6.
- [90] KADEŘÁBKOVÁ, J., KHENDRICHE-TRHLÍNOVÁ, Z. *Region a regionální vědy (Vybrané sociální, kulturní a environmentální aspekty)*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2008. 78 s. ISBN 978-80-7408-009-8.
- [91] KAMENÍČKOVÁ, V. *Rok změny – dopady novely rozpočtového určení daní* [online]. Praha : Czech Credit Bureau, 2009, 17.12.2009 [cit. 2010-01-22]. Dostupný z WWW: <<http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6407515>>.
- [92] KENDRICK, J. W. *Postwar Productivity Trends in the US, 1948-1969*. New York: Columbia University Press, 1973. 391 s. ISBN 0-87014-240-2.
- [93] KLAASSEN, L. H., VANHOVE, N. *Regional Policy - European Approach*. Avenburg: Gower Publishing Company Limited, 1987. ISBN 0-566-05413-2. 488 s.
- [94] KLOK, P. J. A Classification of Instruments for Environmental Policy. In DENTE, B. *Environmental Policy in Search of New Instruments*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 1995. s. 21-36. ISBN 079232949.

- [95] KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 447 s. ISBN 80-86473-80-5.
- [96] KONEČNÝ, M., SKOKAN, K., ZAMARSKÝ, V. *Inovační centra. Transferová inovační pracoviště, inkubátory pro výchovu inovačních podnikatelů, vědecko-technické parky v regionálním rozvoji*. Ostrava: VŠB – TUO, 2001. 254 s. ISBN 80-7078-873-9.
- [97] KOTVALOVÁ, J. Meziobecní spolupráce. *Veřejná správa*. 2001, č. 6, s. 12 a 21.
- [98] KRÁL, J., et al. *Sociálně-ekonomický profil Jihočeského kraje* [online]. 1. vyd. České Budějovice: Regionální rozvojová agentura jižních Čech RERA, 2005 [cit. 2009-07-31]. Dostupný z WWW: <<http://partnerstvi.kraj-jihocesky.cz/download.php?sekce=5>>.
- [99] KRUGMAN, P. Complex landscapes in economic geography. *American Economic Review*. 1994, vol. 84, no. 2, s. 412-416.
- [100] KRUGMAN, P. *Development, Geography and Economic Theory*. Cambridge: MIT Press, 1995. 127 s. ISBN 978-0-262-11203-1.
- [101] KRUGMAN, P. Increasing Returns and Economic Geography. *Journal of Political Economy*. 1991, vol. 99, no. 3, s. 483-499.
- [102] KUČA, K. Územně správní členění České republiky od 1. 1. 2003 [online]. *Společnost pro obnovu vesnice a malého města*, 2002, 25.11.2008 [cit. 2008-12-25]. Dostupný z WWW: <http://sovamm.wz.cz/uz_cl03.htm>.
- [103] KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální a municipální management*. 1. vyd. Ostrava: Konsorcium DHV CR a VŠB – TU Ekonomická fakulta Ostrava, 2006. 240 s. Souhrnná výzkumná zpráva (WB-14-04).
- [104] LACINA, K. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 76 s. ISBN 978-80-86754-74-1.
- [105] LEADER – *budoucnost venkova 2009 – Jihočeský kraj*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2009. 40 s. ISBN 978-80-7084-879-1.
- [106] LEEMANS, A., F. *Changing patterns of local government*. The Hague: International Union of Local Authorities, 1970. 512 s.
- [107] LENDEROVÁ, M., JIRÁNEK, T. Vývoj českého regionalismu v období mezi světovými válkami. *Sociologický časopis*. 1993, roč. 29, č. 3, s. 383-396.
- [108] LUKASOVÁ, A., ŠARMANOVÁ, J.: *Metody shlukové analýzy*. Praha: SNTL, 1985. 212 s.
- [109] LUNDEVALL, B. Å. *National Systems of Innovation: Toward a Theory of Innovation and Interactive Learning*. London: Printer Publishers Ltd., 1992. ISBN 9781855670631.
- [110] MAILLAT, D. *The Firm and the Regional Factor (A New Framework For Regional Policy)*. Saint Saphorin (Switzerland): Georgi, 1982.
- [111] MAREK, L., et al. *Statistika pro ekonomy: aplikace*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2005. 423 s. ISBN 80-86419-68-1.
- [112] MARKUSEN, A. R. *Profit Cycles, Oligopoly, and Regional Development*. Cambridge, Mass.: The MIT Press, 1985. 357 s. ISBN 978-0-262-13201-5.
- [113] MARTIN, R., SUNLEY, P. Slow Convergence? The New Endogenous Growth Theory and Regional Development. *Economic Geography*. 1998, vol. 74, no. 3, s. 201-227.
- [114] MASSEY, D. Uneven development: social change and spatial division of labour. In MASSEY, D., ALLEN, J. *Uneven Re-Development: Cities and Regions in Transition*. London: Hodder, 1988. s. 250-275.
- [115] MATES, P., WOKOUN, R. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde Praha, a.s., 2006. 352 s. ISBN 80-7201-608-3.
- [116] MATOUŠKOVÁ, Z., et al. *Regionální a municipální ekonomika*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2000. 156 s. ISBN 80-245-0052-3.

- [117] *Místní akční skupiny* [online]. 2008 [cit. 2009-08-04]. Dostupný z WWW: <<http://leader.isu.cz/regiony.aspx>>.
- [118] MOLLE, W. *The Economics of European Integration: Theory, Practice, Policy*. Dartmouth: Hants, 1990. 547 s.
- [119] MYRDAL, G. *Economic Theory and Under-developed Regions*. London: Gerald Duckwords, 1957. 168 s.
- [120] NELSON, R. R. *The agenda for growth theory: a different point of view*. Cambridge Journal. 1998, no. 22, s. 497-520.
- [121] NETOLICKÝ, V. *Veřejná správa a regionální rozvoj* [online]. 2008 [cit. 2008-12-25]. Dostupný z WWW: <http://www.scomp.cz/demo/scomp/eurad/Verejna_sprava_a_regionalni_rozvoj_demo/P1003/Page.htm>.
- [122] NORTH, D. C. Location Theory and Regional Economic Growth. *Journal of Political Economy*. 1955, vol. 63, no. 3, s. 243-258.
- [123] NOVÁKOVÁ, M. *Monitoring mikroregionů a rozvojových dokumentů mikroregionů* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2005, 27.5.2009 [cit. 2009-08-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=2208>>.
- [124] NOVÁKOVÁ, M. *Monitoring mikroregionů a rozvojových dokumentů mikroregionů* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009, 27.5.2009 [cit. 2009-08-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=1924>>.
- [125] *O místní Agendě 21* [online]. Praha: Česká informační agentura životního prostředí, 2009b [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <[http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/MZPMSFGSI0KM](http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/MZPMSFGSI0KM)>.
- [126] *Okresy* [online]. České Budějovice: Český statistický úřad, 2009b, 2.7.2009 [cit. 2009-07-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/okresy>>.
- [127] *On-line systém evidence mikroregionů a jejich rozvojových dokumentů iMR* [online]. Brno: Ústav územního rozvoje, 2006 [cit. 2009-08-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=3219>>.
- [128] *Organizační struktura Svazu měst a obcí ČR* [online]. Praha: Svaz měst a obcí ČR, 2006b, [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.smocr.cz/smocr/organizacni-struktura/organizacni-struktura.aspx>>.
- [129] OTÁHAL, T. Problém zastoupení v nové institucionální ekonomii. *Politická ekonomie*. 2009, č. 5, s. 677-695.
- [130] *Oxford Dictionaries* [online]. 2008 [cit. 2008-12-22]. Dostupný z WWW: <http://www.askoxford.com/results/?view=dev_dict&field-12668446=region&branch=13842570&textsearchtype=exact&sortorder=score%2Cname>.
- [131] PAVLICA, K. *Sociální výzkum, podnik a management: průvodce manažera v oblasti výzkumu hospodářských organizací*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2000. 161 s. ISBN 80-86119-25-4.
- [132] PECK, F., BURDIS, C. *After-care for inward investors: implications for regional development in the European Union*. Paper at the conference of Regional Studies Association. Gothenberg: 1995. s. 22.
- [133] PERROUX, F. Economic Space: Theory and Applications. *The Quarterly Journal of Economics*. Cambridge: Harvard university Press. 1950, vol. 64, no. 2, s. 89-104.
- [134] *Počet obcí v České republice v letech 1961–2007* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2007, 14.3.2007 [cit. 2009-01-01]. Dostupný z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/9D00431C22/\\$File/okresy.xls](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/9D00431C22/$File/okresy.xls)>.
- [135] PORTER, M. E. Competitive Advantage, Agglomeration Economies, and Regional Policy. *International Regional Science Review*. 1996, vol. 19, no. 1, 2, s. 85-94.

- [136] POTUČEK, M., et al. *Veřejná politika*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. 399 s. ISBN 80-86429-50-4.
- [137] *Program rozvoje Jihočeského kraje 2007-2013* [online]. 1. vyd. České Budějovice: 2008, 27.5.2008 [cit. 2009-07-31]. Dostupný z WWW: <http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par%5Bid_v%5D=710&par%5Blang%5D=CS>.
- [138] *Přehled členských municipalit* [online]. Praha: Národní síť Zdravých měst České republiky, 2009 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2087231t>>.
- [139] *Přehled MA21 v ČR v roce 2009* [online]. Praha: Česká informační agentura životního prostředí, 2009a [cit. 2009-08-07]. Dostupný z WWW: <<http://ma21.cenia.cz/prehled>>.
- [140] *Přehled mikroregionů na území Jihočeského kraje* [online]. České Budějovice: Regionální rozvojová agentura jižních Čech RERA, 2009 [cit. 2009-08-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.rera.cz/index.php?documentID=19>>.
- [141] *Přeshraniční Impuls Centra a GIZ NET* [online]. Nová Bystřice: Město Nová Bystřice, 2003 [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.novabystrice.cz/impulscentrum.php>>.
- [142] RÁB, K. Regionální politika v České republice. In RENÖCKL, H., MACHULA, T. *Region budoucnosti jižní Čechy – střední Evropa*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích – Teologická fakulta, 2004. s. 109-113. ISBN 80-7040-665-8.
- [143] *Regionální a strukturální politika Evropské unie* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí, 2002, 30.11.2008 [cit. 2008-12-27]. Dostupný z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/#vznik_a_vyvoj>.
- [144] *Regionální informační servis* [online]. Praha: Centrum pro regionální rozvoj ČR, 2005 [cit. 2009-08-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.risy.cz/>>.
- [145] *Regionální politika EU* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2007 [cit. 2008-12-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>>.
- [146] *Registr svazků obcí a zájmových sdružení právnických osob* [online]. České Budějovice: Odbor legislativy a vnitřních věcí Krajského úřadu Jihočeského kraje, 2005a, 17.7.2009 [cit. 2009-08-07]. Dostupný z WWW: <http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par%5Bid_v%5D=122&par%5Blang%5D=CS>.
- [147] ROMER, P. M. Increasing returns and long-run growth. *Journal of Political Economy*. 1986, vol. 94, no. 5, s. 1002-1037.
- [148] RYŠAVÝ, I. *Společenství obcí ještě vzbudí diskusi, ale pro venkov je jednou ze šancí* [online]. Praha: *Economia*, 2006, 3.1.2006 [cit. 2009-01-02]. Dostupný z WWW: <<http://moderniobec.ihned.cz/c1-17516690-spolecenstvi-obci-jeste-vzbudi-diskusi-ale-pro-venkov-je-jednou-ze-sanci>>.
- [149] SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D. *Ekonomie*. Michael Mejstřík. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1991. 1011 s. ISBN 80-205-0192-4.
- [150] SAYER, A. *Method in Social Science: A Realist Approach*. London: Routledge, 1984. ISBN 9780091566104.
- [151] *Seznam všech členských měst a obcí SMOJK* [online]. České Budějovice: Svaz měst a obcí Jihočeského kraje, 2008, 20.4.2008 [cit. 2009-08-14]. Dostupný z WWW: <http://www.smojk.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=200007&id_org=200007&id=8994&p1=4459>.
- [152] SOBOTKA, M., VRTĚNOVÁ, L. Souvislosti rozvoje regionů a rozvoje obcí. In *Hradecké ekonomické dny 2007 – Ekonomický růst a rozvoj regionů*. 1. vyd.

- Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2007. s. 276-281. ISBN 978-80-7041-824-6.
- [153] SOJKA, M., KONEČNÝ, B. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*. 3. vyd. Praha: Libri, 1999. 271 s.
- [154] SOLLÓW, R. M. Technical change and the aggregate production function. *Review of Economics and Statistics*. 1957, no. 39, s. 214-231.
- [155] *Správní obvody* [online]. České Budějovice: Český statistický úřad, 2009a, 20.7.2009 [cit. 2009-08-21]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/spravni_obvody>.
- [156] *Statistická ročenka Jihočeského kraje 2008*. 1. vyd. České Budějovice: Český statistický úřad, 2008b. 394 s. ISBN 978-80-250-1.
- [157] STOREY, D. J., JOHNSON, S. G. *Are Small Firms the Answer to Unemployment?*. London: Employment Institute, 1987. 47 s.
- [158] *Svaz měst a obcí ČR* [online]. Praha: Svaz měst a obcí ČR, 2006a, 6.8.2009 [cit. 2009-08-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.smocr.cz/>>.
- [159] SVOBODA, K. Spolupráce obcí v nových členských státech Evropské unie. *Veřejná správa*. 2006, č. 36, Příloha s. I-V.
- [160] ŠIMÍČEK, V. Ústavní postavení krajů a některé problémy s ním spojené. In MRKLAS, L. *Krajské volby 2000: Fakta, názory, komentáře*. 1. vyd. Praha: CEVRO, 2001. s. 8-15.
- [161] *T-MapServer Centra pro regionální rozvoj ČR* [online]. 2009 [cit. 2009-08-08]. Dostupný z WWW: <http://mapy.crr.cz/tms/isr/html/isr/index.php?client_lang=cz_win&client_type=map_html>.
- [162] TOTH, P., et al. *Financování obcí – sociálně ekonomický rozvoj systému*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2005. 326 s. ISBN 80-245-0957-1.
- [163] *Turistické oblasti* [online]. 1998 [cit. 2008-12-26]. Dostupný z WWW: <http://www.vychodnicechy.cz/encyklopedie/seznam.phtml?typ=317&id_mapy=27&lng=&menu>.
- [164] *Ústav územního rozvoje* [online]. 2001, 28.2.2008 [cit. 2009-08-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.uur.cz/>>.
- [165] *Území MAS Strakonicko* [online]. Strakonice: Místní akční skupina LAG STRAKONICKO, o.s., 2009 [cit. 2009-09-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.strakonicko.net/mas/user/2008/Území%20MAS.pdf>>.
- [166] VAJDOVÁ, Z., ČERMÁK, D., ILLNER, M. *Autonomie a spolupráce: důsledky ustavení obecního zřízení v roce 1990*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. 108 s. Edice Sociologické studie/Sociological Studies 06/02.
- [167] VANHOVE, N. *Regional policy: a European approach*. 3rd edition. Aldershot: Ashgate Publishing, 1999. 639 s. ISBN 9781840149944.
- [168] *Velikostní struktura obcí* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2004, 26.10.2006 [cit. 2009-01-02]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/o/4120-03-casova_rada_1961_2001-3__velikostni_struktura_obci_>.
- [169] VERNON, R. The product cycle hypothesis in a new international environment. *Bulletin of Economic and Statistics*. 1979, vol. 41, no. 4, s. 255-268.
- [170] VITURKA, M. *Regionální ekonomie II*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně – Ekonomicko-správní fakulta, 2000. 91 s. ISBN 80-210-2257-4.
- [171] VITURKA, M., et al. *Regionální hodnocení rozvojových účinků evropského integračního procesu na příkladě krajů České republiky*. Brno: Masarykova univerzita v Brně – Ekonomicko-správní fakulta, 2003. 96 s. ISBN 80-210-3277-4.

- [172] *Vybrané údaje za Jihočeský kraj - obyvatelstvo* [online]. České Budějovice: Český statistický úřad, 2009c, 27.4.2009 [cit. 2009-08-04]. Dostupný z WWW: <[http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/obyvatelstvo-
xc/\\$File/jhc_1_obyvatelstvo.xls](http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/obyvatelstvo-
xc/$File/jhc_1_obyvatelstvo.xls)>.
- [173] *Vyšebrodský zpravodaj – leden 2009* [online]. Vyšší Brod: Město Vyšší Brod, 2009 [cit. 2009-08-08]. Dostupný z WWW: <http://www.vyssibrod.cz/upload/zpravodaj/25.PRESS%20VZ%2001_09.pdf>.
- [174] WEBER, A. *Theory of the Location of Industries*. Chicago: University of Chicago Press, 1928. 256 s.
- [175] WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003. 328 s. ISBN 80-245-0517-7.
- [176] WOKOUN, R. Regiony od teorie k praxi. *Veřejná správa*. 1995, č. 47, s. 28-29.
- [177] WOKOUN, R. *Strukturální fondy a obce I.*. Praha: ASPI, 2006. 146 s. ISBN 80-7357-138-2.
- [178] WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj (Východisko regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- [179] YUILL, D., et al. *European Regional Incentives*. London: Bowker-Saur, 1991. 486 s.
- [180] YUILL, D., WISHLADE, F. Regional policy development in the members states: a comparative overview of change. *Regional and Industrial Policy Research Paper*. 2001, no. 45, Glasgow, European Policies Research Centre. s. 49.
- [181] ZAHRADNÍK, P. *Podpora rovných příležitostí ze zdrojů Evropské unie*. 1. vyd. Praha: EU Office České spořitelny, 2008. 8 s.
- [182] *Základní informace* [online]. Praha: Česká informační agentura životního prostředí, 2009c [cit. 2009-08-09]. Dostupný z WWW: <http://ma21.cenia.cz/zakladni_informace>.
- [183] *Základní informace o komunitním plánování sociálních služeb* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005, 15.6.2005 [cit. 2009-08-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/858>>.
- [184] *Zásady regionální politiky ČR* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2008 [cit. 2010-02-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/zasady-regionalni-politiky-cr/1001179/46053/>>.
- [185] ŽÍTEK, V. *Regionální ekonomie a politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. 170 s. ISBN 80-210-3478-5.

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování disertační práce využity následující materiály:

- databáze Automatizovaného rozpočtového informačního systému MF ČR,
- databáze Oddělení regionálních informací Centra pro regionální rozvoj ČR,
- interní databáze mikroregionů od ČSÚ v Českých Budějovicích,
- interní databáze členů SMO ČR a SMOJK,
- interní materiály KPSS Krajského úřadu Jihočeského kraje,
- materiály poskytnuté Bc. Jiřinou Karasovou, tajemnicí Svazku měst a obcí okresu Strakonice.

11 SEZNAM ZKRATEK

- **ANCOVA** – Analýza kovariance
- **ANOVA** – Analýza variance
- **ARIS** – Automatizovaný rozpočtový informační systém MF ČR
- **CEMR** – Evropská rada obcí a regionů
- **CENIA** – Česká informační agentura životního prostředí
- **CLRAE** – Kongres místních a regionálních orgánů při Radě Evropy
- **CRR ČR** – Centrum pro regionální rozvoj České republiky
- **ČNR** – Česká národní rada
- **ČR** – Česká republika
- **ČSR** – Československá republika
- **ČSSR** – Československá socialistická republika
- **ČSÚ** – Český statistický úřad
- **DSO, SO** – Dobrovolný svazek obcí
- **EAGGF** – Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond
- **ERDF** – Evropský fond regionálního rozvoje
- **ES** – Evropské společenství
- **ESF** – Evropský sociální fond
- **ESJC** – Euroregion Šumava, jihozápadní Čechy
- **ESN** – Euroregion Silva Nortica
- **EU** – Evropská unie
- **FIFG** – Finanční nástroj pro podporu rybolovu
- **GIZ, IpC** – Grenzüberschreitendes Impulszentrum (přeshraniční impulsní centrum)
- **HDP** – Hrubý domácí produkt
- **KPSS** – Komunitní plánování sociálních služeb
- **K_S** – Koeficient spolupráce
- **KÚ JK** – Krajský úřad Jihočeského kraje
- **LAG** – Local action group (MAS)
- **LEADER** – Prioritní osa v rámci tzv. Programu rozvoje venkova ČR
- **MA21** – Místní agenda 21
- **MAS** – Místní akční skupina
- **MF ČR** – Ministerstvo financí ČR
- **MMR ČR** – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- **MV ČR** – Ministerstvo vnitra ČR
- **MZe** – Ministerstvo zemědělství ČR
- **MZV ČR** – Ministerstvo zahraničních věcí ČR
- **NSPRV** – Národní strategický plán rozvoje venkova ČR
- **NSRR** – Národní strategický referenční rámec
- **NSZM** – Národní síť zdravých měst
- **NUTS, LAU** – Nomenklatura územních statistických jednotek
- **OKEČ** – Odvětvová klasifikace ekonomických činností
- **PPP** – Partnerství veřejného a soukromého sektoru
- **RERA** – Regionální rozvojová agentura jižních Čech RERA
- **RIS** – Regionální informační servis
- **ROP** – Regionální operační program
- **RS** – Region soudržnosti
- **RVUR** – Rada vlády pro udržitelný rozvoj
- **SMO ČR** – Svaz měst a obcí ČR
- **SMOJK** – Svaz měst a obcí Jihočeského kraje
- **SO ORP** – Správní obvod obce s rozšířenou působností
- **SPL** – Strategický plán LEADER
- **SPRSS** – Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb
- **SROP** – Společný regionální operační program
- **SSSR** – Svaz sovětských socialistických republik
- **SVRR** – Středisko pro výzkum regionálního rozvoje
- **SZIF** – Státní zemědělský intervenční fond
- **UCLG** – Světová organizace měst a samospráv
- **UNESCO** – Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
- **ÚÚR** – Ústav územního rozvoje
- **VÚSC** – Vyšší územní samosprávné celky
- **ZP** – Záznamová položka
- **ZSPO** – Zájmové sdružení právnických osob

12 SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

12.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 – Marketingové turistické regiony (VÝCHODNÍ ČECHY, 1998) a Regiony NUTS 2 dle MMR ČR (2007).....	18
Obrázek 2 – Historie územně-správního členění v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (ENCYKLOPEDIE DIDEROT 2002 NA CD-ROM: VŠECHNO, CO POTŘEBUJETE VĚDĚT, 2002).....	19
Obrázek 3 – Územní rozsah společenství obcí (RYŠAVÝ, 2006).....	47
Obrázek 4 – Schéma členění způsobů a forem spolupráce (GALVASOVÁ, 2007).....	51
Obrázek 5 – Schéma základní rozvojové rozvahy obce a formulace vize a rozvojových záměrů (HOLEČEK, 2009).....	55
Obrázek 6 – Vzdálenost ImpulsCentra Strakonicko od hranic	62
Obrázek 7 – Jihočeský kraj dle HOLENDY (2007).....	69
Obrázek 8 – Okresy Jihočeského kraje (ČSÚ, 2009a).....	72
Obrázek 9 – Správní obvody obcí s rozšířenou působností (ČSÚ, 2008b).....	73
Obrázek 10 – Mikroregion Touškovsko a SO Smrk dle T-MAPSERVERU (2009).....	87
Obrázek 11 – Mikroregiony v Jihočeském kraji dle T-MAPSERVERU (2009).....	93
Obrázek 12 – Aktivní přehledová mapa regionů pracujících metodou Leader (LEADER, 2009).....	97
Obrázek 13 – Přehled MA21 v ČR v roce 2009 (CENIA, 2009a).....	104
Obrázek 14 – Přehled členských municipalit v NSZM (NSZM, 2009).....	105
Obrázek 15 – Organizační struktura Svazu měst a obcí ČR (SMO ČR, 2006b).....	106
Obrázek 16 – Přeshraniční impulzní centra (SDRUŽENÍ RŮŽE, 2006a).....	110
Obrázek 17 – Mapa regionu Sdružení Růže (SDRUŽENÍ RŮŽE, 2006b).....	111
Obrázek 18 – Mapa euroregionů v České republice (CRR, 2006).....	112
Obrázek 19 – Euroregiony na území Jihočeského kraje (RIS, 2006).....	114
Obrázek 20 – Velikosti koeficientů spolupráce na území Jihočeského kraje (bez popisu).....	123
Obrázek 21 – Velikosti koeficientů spolupráce na území Jihočeského kraje (s popisem).....	123
Obrázek 22 – Výsledky vícerozměrné regrese (K_S závislá proměnná, ostatní proměnné nezávislé).....	130
Obrázek 23 – Hustota zalidnění v Jihočeském kraji k 31.12.2007 (ČSÚ, 2008c).....	135
Obrázek 24 – Komunitní plány v Jihočeském kraji 2006–2009 (interní materiály KÚ Jč. kraje).....	148
Obrázek 25 – Mikroregiony v Jihočeském kraji dle T-MAPSERVERU (2009) a přehledová mapa regionů pracujících metodou Leader v Jihočeském kraji (LEADER, 2009).....	148
Obrázek 26 – Kartogram intenzity meziobecní spolupráce obcí SO ORP Strakonice.	150
Obrázek 27 – Obce zapojené do území MAS Strakonicko (MAS Strakonicko, 2009)	151
Obrázek 28 – Podíl jednotlivých forem meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji ...	157
Figure 29 – Share of individual forms of inter-municipality cooperation in the South Bohemian Region	164

12.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 – Přístupy k regionálnímu rozvoji (KUTSCHERAUER, 2006).....	23
Tabulka 2 – Hlavní vývojové etapy regionální politiky dle BLAŽKA (2000).....	23
Tabulka 3 – Rozdíly mezi tradiční a současnou regionální politikou.....	28
Tabulka 4 – Srovnání cílů a nástrojů politiky soudržnosti v minulém a současném programovém období (KOLEKTIV AUTORŮ, 2004)	35
Tabulka 5 – Princip partnerství a spolupráce v trojrovném pojetí EU (DOČKAL, 2006)	46
Tabulka 6 – Počet obcí a jejich obyvatel dle velikostních kategorií obcí (ČMEJREK, BUBENÍČEK, LUHANOVÁ, 2004).....	49
Tabulka 7 – Počet obcí v České republice v letech 1961–2007 dle ČSÚ (2007).....	49
Tabulka 8 – Právní formy spolupráce obcí (GALVASOVÁ, 2007)	53
Tabulka 9 – Přehled dílčích charakteristik vybraných států EU dle HALÁSKA (2006).....	54
Tabulka 10 – Datová dostupnost informací o spolupráci měst a obcí.....	58
Tabulka 11 – Definice ukazatelů při výpočtu koeficientu spolupráce K_s	61
Tabulka 12 – Ukazatele v datové bázi	62
Tabulka 13 – Základní geografické charakteristiky Jihočeského kraje k 31.12.2008....	73
Tabulka 14 – Počet obcí v Jihočeském kraji v letech 1961–2008 dle ČSÚ (2007)	74
Tabulka 15 – Velikostní struktura obcí dle počtu obyvatel v Jihočeském kraji k 31.12.2008	74
Tabulka 16 – Změna počtu obyvatel dle okresu Jihočeského kraje mezi roky 2001/2008	77
Tabulka 17 – Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel Jihočeského kraje (ČSÚ, 2001)	77
Tabulka 18 – Vybrané údaje za Jihočeský kraj – obyvatelstvo v roce 2008 (ČSÚ, 2009b)	77
Tabulka 19 – Struktura příjmů měst a obcí v Jihočeském kraji 2001–2008 (v tis. Kč) .	79
Tabulka 20 – Města s nejvyššími příjmy a obce s nejnižšími příjmy v Jihočeském kraji (v tis. Kč).....	80
Tabulka 21 – Příjmy měst a obcí v rámci SO ORP Jihočeského kraje.....	80
Tabulka 22 – Struktura příjmů a výdajů měst a obcí Jihočeského kraje za rok 2008 (v tis. Kč).....	80
Tabulka 23 – Mikroregiony neuvedené v databázi ČSÚ (včetně zrušených mikroregionů Lhenicko a Polečnice) – jmenný seznam	88
Tabulka 24 – Přehled oprav databáze ČSÚ a počtu obcí v databázích ČSÚ, KÚ, RIS..	89
Tabulka 25 – Mikroregiony a zapojení obcí v Jihočeském kraji.....	93
Tabulka 26 – Struktura příjmů DSO v Jihočeském kraji 2001–2008 (v tis. Kč)	94
Tabulka 27 – DSO v Jihočeském kraji a jejich příjmy v roce 2008 (v tis. Kč).....	95
Tabulka 28 – Četnosti svazků obcí Jihočeského kraje s objemy příjmů v roce 2008	95
Tabulka 29 – Struktura přijatých transferů DSO Jihočeského kraje v roce 2008 (v tis. Kč)	96
Tabulka 30 – Struktura výdajů DSO v Jihočeském kraji 2001–2008 (v tis. Kč)	96
Tabulka 31 – Místní akční skupiny v Jihočeském kraji.....	98
Tabulka 32 – Místní akční skupiny a zapojení obcí v Jihočeském kraji	98
Tabulka 33 – Finanční přínos MAS Jihočeského kraje	99
Tabulka 34 – MAS Jihočeského kraje s objemy příjmů v roce 2008–2009	100
Tabulka 35 – Zapojení jihočeských měst a obcí do SMO ČR	107
Tabulka 36 – Zapojení jihočeských měst a obcí do SMOJK	109
Tabulka 37 – Zapojení obcí do impulzních center v rámci Jihočeského kraje dle okresu a SO ORP	110
Tabulka 38 – Charakteristika jednotlivých euroregionů.....	114

Tabulka 39 – Zapojení obcí do euroregionů v rámci Jihočeského kraje dle okresu a SO ORP	114
Tabulka 40 – Zapojení měst a obcí o meziobecní spolupráce.....	115
Tabulka 41 – Základní charakteristiky K_S v Jihočeském kraji.....	117
Tabulka 42 – Četnost hodnoty K_S v Jihočeském kraji.....	119
Tabulka 43 – Hodnota K_S u měst v Jihočeském kraji.....	119
Tabulka 44 – Četnost hodnoty K_S u měst v Jihočeském kraji.....	120
Tabulka 45 – Průměrná hodnota K_S u měst v Jihočeském kraji v závislosti na počtu obyvatel.....	120
Tabulka 46 – Četnost hodnoty K_S u obcí v Jihočeském kraji	121
Tabulka 47 – Průměrná hodnota K_S u obcí v Jihočeském kraji v závislosti na počtu obyvatel.....	121
Tabulka 48 – Seznam obcí s $K_S = 0$ v Jihočeském kraji.....	122
Tabulka 49 – Vybrané charakteristiky obcí s $K_S = 0$ (k 31.12.2008).....	122
Tabulka 50 – Intenzita spolupráce v rámci okresů Jihočeského kraje.....	124
Tabulka 51 – Intenzita spolupráce v rámci SO ORP Jihočeského kraje.....	124
Tabulka 52 – Intenzita spolupráce v rámci SO ORP Jihočeského kraje dle počtu obyvatel obcí	125
Tabulka 53 – Struktura K_S dle SO ORP.....	125
Tabulka 54 – Průměrná výše příjmů DSO (v tis. Kč) v závislosti na výši K_S	126
Tabulka 55 – Průměrná výše příjmů DSO (v tis. Kč) v závislosti na výši K_S (2 extrémní DSO vyloučeny)	126
Tabulka 56 – Příjem DSO v přepočtu na 1 obyvatele DSO v závislosti na výši K_S v roce 2008.....	127
Tabulka 57 – Příjem DSO v přepočtu na 1 obec DSO v závislosti na výši K_S v roce 2008.....	127
Tabulka 58 – Počet DSO v závislosti na výši K_S a výši příjmů DSO v roce 2008	127
Tabulka 59 – Příjem na 1 obyvatele DSO v závislosti na výši příjmů DSO v roce 2008	128
Tabulka 60 – Koeficient spolupráce K_S u jihočeských MAS	128
Tabulka 61 – Průměrná výše příjmů MAS (v tis. Kč) v závislosti na výši K_S	128
Tabulka 62 – Vzájemné korelace vybraných ukazatelů K1-K16 mezi obcemi (v absolutní hodnotě)	129
Tabulka 63 – Výsledky vícerozměrné regrese (K_S závislá proměnná, ostatní proměnné nezávislé).....	131
Tabulka 64 – Výsledky vícerozměrné regrese (K_S nezávislá proměnná, ostatní proměnné závislé).....	132
Tabulka 65 – Závislost koeficientu vybavenosti na koeficientu spolupráce K_S	132
Tabulka 66 – Jednorozměrné testy významnosti v rámci analýzy variance	133
Tabulka 67 – Post hoc test (následné porovnání) – HSD při nestejných N	133
Tabulka 68 – Vzájemné odlišnosti K_S mezi regiony SO ORP na základě analýzy variance	134
Tabulka 69 – Jednorozměrné testy významnosti v rámci analýzy kovariance	134
Tabulka 70 – Závislost průměrného koeficientu spolupráce na vzdálenosti od sídla úřadu ORP	135
Tabulka 71 – Počty proměnných ve shlucích.....	135
Tabulka 72 – Průměrná změna koeficientu vybavenosti měst a obcí Jihočeského kraje v letech 2001–2007 v závislosti na shluku.....	136
Tabulka 73 – Průměrná změna jednotlivých ukazatelů v rámci koeficientu vybavenosti měst a obcí Jihočeského kraje v letech 2001–2007 v závislosti na shluku.....	137
Tabulka 74 – Průměrná změna jednotlivých ukazatelů v rámci koeficientu vybavenosti měst a obcí Jihočeského kraje v letech 2001–2007 v závislosti vzdálenosti od ORP..	137

Tabulka 75 – Průměrná změna koeficientu vybavenosti měst a obcí Jihočeského kraje v letech 2001–2007 v závislosti na počtu obyvatel města/obce a shluku	137
Tabulka 76 – Výše přijatých transferů v roce 2008 (v tis. Kč) dle ORP a shluku	139
Tabulka 77 – Změna vybraných ukazatelů 2001/2008 v závislosti na shluku	139
Tabulka 78 – Giniho koeficient dle SO ORP	140
Tabulka 79 – Giniho koeficient dle okresu	141
Tabulka 80 – Zkušenosti svazků obcí na Strakonicku s projekty.....	152
Tabulka 81 – Komparace databází ČSÚ, ÚÚR, KÚ JK, RERA 2008/2009.....	186
Tabulka 82 – Zapojení jednotlivých měst a obcí do meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji	188

12.3 Seznam grafů

Graf 1 – Příjmy měst a obcí v Jihočeském kraji 2001–2008 (v tis. Kč)	79
Graf 2 – Počet mikroregionů v databázích ČSÚ, KÚ Jihočeského kraje, ÚÚR a RERA 2008/2009.....	85
Graf 3 – Výsledky komparace databází ČSÚ, ÚÚR, KÚ JK a RERA	86
Graf 4 – Mikroregiony chybějící v databázi ČSÚ 2008/2009.....	87
Graf 5 – Právní forma mikroregionů v Jihočeském kraji.....	91
Graf 6 – Zaměření mikroregionů v Jihočeském kraji	91
Graf 7 – Vznik mikroregionů v Jihočeském kraji	92
Graf 8 – Aktivity krajů v aplikaci Leader bez přihlédnutí k velikosti krajů a počtu obyvatel v letech 2004–2009.....	101
Graf 9 – Rok vstupu měst a obcí Jihočeského kraje do SMO ČR.....	107
Graf 10 – Podíly jednotlivých forem spolupráce v Jihočeském kraji.....	117
Graf 11 – Krabicový graf koeficientů spolupráce v Jihočeském kraji	118
Graf 12 – Průměrná hodnota K_S u měst v Jihočeském kraji v závislosti na počtu obyvatel.....	120
Graf 13 – Hlavní důvody meziobecní spolupráce	142
Graf 14 – Faktory mající zásadní význam pro fungování mikroregionu	144
Graf 15 – Faktory nemající žádný význam pro fungování mikroregionu.....	145
Graf 16 – Intenzita meziobecní spolupráce obcí SO ORP Strakonice	150

13 PŘÍLOHY

Tabulka 81 – Komparace databází ČSÚ, ÚÚR, KÚ JK, RERA 2008/2009

Mikroregiony (ČSÚ)	Monitoring mikroregionů (ÚÚR)	Název dobrovolného svazku obcí (KÚ JK)	RERA
Blanský les - podhůří	Blanský les - podhůří	Blanský les - podhůří	Mikroregion Blanský les - podhůří
Dobrovolný svazek Blanicko-Otavského regionu	Dobrovolný svazek Blanicko-Otavského regionu	Dobrovolný svazek obcí Blanicko - Otavského regionu	DSO Blanicko - Otavského regionu
Dobrovolný svazek měst a obcí – Mikroregion Venkov	Dobrovolný svazek měst a obcí – Mikroregion Venkov	Mikroregion venkov	Mikroregion venkov
Dobrovolný svazek obcí „Zlatý vrch“	Dobrovolný svazek obcí „Zlatý vrch“	Dobrovolný svazek obcí "Zlatý vrch"	DSO Zlatý vrch
Dobrovolný svazek obcí mezi Vltavou a Otavou	Dobrovolný svazek obcí mezi Vltavou a Otavou	Dobrovolný svazek obcí mezi Vltavou a Otavou	DSO mezi Vltavou a Otavou
Dobrovolný svazek obcí Prachaticko	Dobrovolný svazek obcí Prachaticko	Prachaticko	DSO Prachaticko
Dobrovolný svazek obcí severního Písecka	Dobrovolný svazek obcí severního Písecka	Dobrovolný svazek obcí severního Písecka	DSO severního Písecka
DSMaO Vltava	Sdružení měst a obcí Vltava	Sdružení měst a obcí Vltava	DSMaO Vltava
DSO - Peklov	DSO - Peklov	Svazek obcí Peklov	DSO Peklov
DSO - Vodovod Landštejn	DSO - Vodovod Landštejn	Vodovod Landštejn	Vodovod Landštejn
DSO Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr	DSO Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr	Svazek obcí Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr	DSO Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr
DSO Mikroregion Dačicko	DSO Mikroregion Dačicko	Mikroregion Dačicko	Mikroregion Dačicko
DSO Soběslavsko	DSO Soběslavsko	Soběslavsko	DSO Soběslavsko
Jemnický mikroregion	Jemnický mikroregion	x	x
Mikroregion „HORNÍ VLTAVA – BOUBÍNSKO“	Mikroregion „HORNÍ VLTAVA – BOUBÍNSKO“	Horní Vltava - Boubínsko	Mikroregion Horní Vltava - Boubínsko
Mikroregion Chelčicko-Lhenický svazek obcí	Mikroregion Chelčicko-Lhenický svazek obcí	Mikroregion Chelčicko - Lhenický, svazek obcí	Mikroregion Chelčicko - Lhenický
Mikroregion Jindřichohradecko-DSO Jindřichohradecko	Mikroregion Jindřichohradecko-DSO Jindřichohradecko	Mikroregion Jindřichohradecko – SO Jindřichohradecko	Mikroregion Jindřichohradecko - svazek obcí Jindřichohradecko
Mikroregion Poluška	Mikroregion Poluška	x	x
Mikroregion Šumava - západ	Mikroregion Šumava - západ	x	x
Mikroregion Telčsko	Mikroregion Telčsko	x	x
Mikroregion Vlachovo Březí	Mikroregion Vlachovo Březí	Mikroregion Vlachovo Březí	Mikroregion Vlachovo Březí
Novoříšsko	Mikroregion Novoříšsko	x	x
Regionální svazek obcí Vltava	Regionální svazek obcí VLTAVA	Regionální svazek obcí "Vltava"	Regionální svazek obcí Vltava
Sdružení pohraničních obcí a měst okresu Jindřichův Hradec se sídlem ve Slavonicích	Sdružení pohraničních obcí a měst okresu Jindřichův Hradec se sídlem ve Slavonicích	Sdružení pohraničních obcí a měst okresu Jindřichův Hradec	Sdružení pohraničních obcí a měst okresu JH
Sdružení Růže	Sdružení Růže	x	x
SO Čertovo břemeno	Společenství obcí Čertovo břemeno	x	x
SO Niva	x	Svazek obcí Niva	DSO Niva
SO Veselsko	SO Veselsko	Veselsko	Mikroregion Veselsko
Střední Pootaví	Střední Pootaví	Svazek obcí středního Pootaví	DSO středního Pootaví - Katovice
Svazek lipenských obcí	Svazek lipenských obcí	Svazek lipenských obcí	Svazek lipenských obcí
Svazek měst a obcí regionu Pomalší	Svazek měst a obcí regionu Pomalší	Svazek měst a obcí regionu Pomalší	DSMaO regionu Pomalší
Svazek obcí - TDO Lužnice	Svazek obcí - TDO Lužnice	Svazek obcí - TDO Lužnice	Sdružení obcí - TDO Lužnice

Svazek obcí „Pod Horou“ se sídlem v Tučapech	Svazek obcí „Pod Horou“ se sídlem v Tučapech	Pod horou	DSO Pod horou
Svazek obcí Blata	Svazek obcí Blata	Blata	DSO Blata
Svazek obcí Blatenska	Svazek obcí Blatenska	Svazek obcí Blatenska	DSO Blatenska
Svazek Obcí Budějovicko - Sever	Svazek Obcí Budějovicko - Sever	Budějovicko - Sever	DSO Budějovicko - Sever
Svazek obcí Dolního Pootaví	Svazek obcí Dolního Pootaví	Svazek obcí Dolního Pootaví	DSO Dolního Pootaví
Svazek obcí Lišovsko	Svazek obcí Lišovsko	Lišovsko	DSO Lišovsko
Svazek obcí mikroregionu Tábořsko	Svazek obcí mikroregionu Tábořsko	Svazek obcí mikroregionu Tábořsko	Svazek obcí mikroregionu Tábořsko
Svazek obcí Milevska	Svazek obcí Milevska	Svazek obcí Milevska	DSO Milevska
Svazek obcí Netolicko	Svazek obcí Netolicko	Netolicko	Mikroregion Netolicko
Svazek obcí Podkletí	Svazek obcí Podkletí	Podkletí	Zájmové sdružení obcí Podkletí
Svazek obcí Radina	Svazek obcí Radina	x	x
Svazek obcí regionu Písecko	Svazek obcí regionu Písecko	Svazek obcí regionu Písecko	Svazek obcí regionu Písecko
Svazek obcí regionu Třeboňsko	Svazek obcí regionu Třeboňsko	Svazek obcí regionu Třeboňsko	DSO regionu Třeboňsko
Svazek obcí Řečicko	Svazek obcí Řečicko	Mikroregion Řečicko - svazek obcí Řečicka	Mikroregion Řečicko
Svazek obcí Strakonicka	Svazek obcí Strakonicka	Svazek obcí Strakonicka	DSO Strakonicka
Svazek obcí šumavského Podlesí se sídlem v Česticích	Svazek obcí šumavského Podlesí se sídlem v Česticích	Svazek obcí šumavského podlesí	DSO Šumavského Podlesí
Svazek obcí Věneč	Svazek obcí Věneč	Věneč	DSO Věneč
Svazek obcí Vitorazsko	Svazek obcí Vitorazsko	Vitorazsko	Svazek obcí Vitorazsko
Šumavské podhůří	Šumavské podhůří	x	Mikroregion Šumavské podhůří
x	x	Lužnice	DSO Lužnice
x	x	Mikroregion "Podjavořicko	Mikroregion Podjavořicko
x	x	Plynovod Dolní Němčice, Kostelní Vydří a Volfřívov	x
x	x	Regionální sdružení obcí se sídlem v Jindřichově Hradci v likvidaci	x
x	x	Sdružení měst a obcí Bukovská voda	DSMaO Bukovská voda
x	x	Sdružení pro likvidaci komunálních odpadů Borek	Sdružení pro likvidaci komunálních odpadů Borek
x	x	Svazek Ločenice - Svätý Jan nad Malší v likvidaci	x
x	x	Svazek měst a obcí okresu Strakonice	Svazek měst a obcí okresu Strakonice
x	x	Svazek obcí v obvodu paštického kostela - v likvidaci	x
x	x	Svazek obcí vodovod Křemže	DSO vodovod Křemže
x	x	Vodovod Hamr	Vodovod Hamr
x	x	Vodovod Řečice	Vodovod Řečice
x	Vyšebrodsko	Vyšebrodsko	x
x	Bechyňsko	x	x
x	Mikroregion Touškovsko	x	x
x	SO Smrk	x	x
x	x	x	Regionální sdružení Šumava
<i>Mikroregion Lhenicko</i>	<i>x</i>	<i>Mikroregion Lhenicko</i>	<i>x</i>
<i>Mikroregion Polečnice</i>	<i>Mikroregion Polečnice</i>	<i>Mikroregion Polečnice v likvidaci</i>	<i>Mikroregion Polečnice</i>

Poznámka: „x“ – mikroregion není uveden v dané databázi; mikroregiony Lhenicko a Polečnice byly z databáze ČSÚ v rámci disertační práce vyřazeny kvůli svému zrušení.

Tabulka 82 – Zapojení jednotlivých měst a obcí do meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji

Číslo	Název obce	SO ORP	Mikroregiony	MAS	MA21	NSZM	SMO ČR	SMOJK	Euroregiony	GIZ	Ks
1	Bělčice	Blatná	1	1	0	0	0	1	1	0	4
2	Bezdědovice	Blatná	1	0	0	0	1	1	1	0	4
3	Blatná	Blatná	1	1	0	0	1	1	1	0	5
4	Bratronice	Blatná	2	1	0	0	0	1	1	0	5
5	Březí	Blatná	1	1	0	0	0	1	1	0	4
6	Buzice	Blatná	1	1	0	0	0	1	1	0	4
7	Čečelovice	Blatná	2	1	0	0	1	1	1	0	6
8	Hajany	Blatná	2	1	0	0	0	1	1	0	5
9	Hornosín	Blatná	1	1	0	0	0	1	1	0	4
10	Chlum	Blatná	2	1	0	0	0	1	1	0	5
11	Chobot	Blatná	1	1	0	0	0	1	1	0	4
12	Kadov	Blatná	2	1	0	0	0	1	1	0	5
13	Kocelovice	Blatná	2	1	0	0	0	1	1	0	5
14	Lažánky	Blatná	2	1	0	0	0	1	1	0	5
15	Lažany	Blatná	1	1	0	0	0	1	1	0	4
16	Lnáře	Blatná	1	1	0	0	1	1	1	0	5
17	Lom	Blatná	1	1	0	0	0	1	1	0	4
18	Mačkov	Blatná	1	1	0	0	1	1	1	0	5
19	Myštice	Blatná	1	1	0	0	0	1	1	0	4
20	Předmíř	Blatná	1	1	0	0	0	1	1	0	4
21	Sedlice	Blatná	1	1	0	0	1	1	1	0	5
22	Škvořetice	Blatná	1	1	0	0	1	1	1	0	5
23	Tchořovice	Blatná	1	1	0	0	0	1	1	0	4
24	Uzenice	Blatná	1	1	0	0	0	1	1	0	4
25	Uzeničky	Blatná	1	1	0	0	0	1	1	0	4
26	Záboří	Blatná	2	1	0	0	0	1	1	0	5
27	Adamov	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
28	Borek	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
29	Borovnice	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
30	Boršov nad Vltavou	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
31	Bošilec	České Budějovice	1	0	0	0	1	0	0	0	2
32	Braňšov	České Budějovice	1	0	0	0	0	0	0	0	1
33	Břehov	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
34	Čakov	České Budějovice	1	1	0	0	1	0	0	0	3
35	Čejkovice	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
36	České Budějovice	České Budějovice	0	0	1	0	1	1	1	0	4
37	Dasný	České Budějovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0
38	Dívčice	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
39	Dobrá Voda u Č. B.	České Budějovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40	Doubravice	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
41	Doudleby	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
42	Drahotěšice	České Budějovice	1	0	0	0	0	0	0	0	1
43	Dříteň	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
44	Dubičné	České Budějovice	0	0	0	0	1	0	0	0	1
45	Dubné	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
46	Dynín	České Budějovice	1	0	0	0	1	0	0	0	2
47	Habří	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
48	Heřmaň	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3

Číslo	Název obce	SO ORP	Mikroregiony	MAS	MA21	NSZM	SMO ČR	SMOJK	Euroregiony	GIZ	K _s
49	Hlavatce	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
50	Hlincová Hora	České Budějovice	0	0	0	0	1	0	0	0	1
51	Hluboká nad Vltavou	České Budějovice	2	1	0	0	1	1	0	0	5
52	Homole	České Budějovice	1	1	0	0	1	0	0	0	3
53	Hosín	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
54	Hradce	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
55	Hrdějovice	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	1	0	5
56	Hůry	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
57	Hvozdec	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
58	Chotýčany	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
59	Jankov	České Budějovice	1	1	0	0	1	0	0	0	3
60	Jivno	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
61	Kamenný Újezd	České Budějovice	1	1	0	0	1	0	0	0	3
62	Komařice	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
63	Kvítkovice	České Budějovice	1	0	0	0	0	0	0	0	1
64	Ledenice	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	1	1	6
65	Libín	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
66	Libníč	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
67	Lipí	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
68	Lišov	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	1	0	5
69	Litvínovice	České Budějovice	0	0	0	0	1	0	0	0	1
70	Mazelov	České Budějovice	1	0	0	0	0	0	0	0	1
71	Mokrý Lom	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
72	Mydlovary	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
73	Nákří	České Budějovice	0	1	0	0	1	0	0	0	2
74	Nedabyle	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
75	Neplachov	České Budějovice	1	0	0	0	0	1	0	0	2
76	Nová Ves	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
77	Olešník	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
78	Pištín	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
79	Planá	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
80	Plav	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
81	Radošovice	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
82	Roudné	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
83	Rudolfov	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
84	Římov	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
85	Sedlec	České Budějovice	1	1	0	0	1	0	0	0	3
86	Srubec	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	1	4
87	Staré Hodějovice	České Budějovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0
88	Strážkovice	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	1	4
89	Strýčice	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
90	Střížov	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
91	Ševětín	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
92	Štěpánovice	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
93	Úsilné	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
94	Včelná	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
95	Vidov	České Budějovice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
96	Vitín	České Budějovice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
97	Vlkov	České Budějovice	1	0	0	0	0	0	0	0	1

Číslo	Název obce	SO ORP	Mikroregiony	MAS	MA21	NSZM	SMO ČR	SMOJK	Euroregiony	GIZ	K _s
98	Vrábče	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
99	Vráto	České Budějovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0
100	Záboří	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
101	Zahájí	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
102	Závraty	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
103	Zliv	České Budějovice	1	1	0	0	1	0	0	0	3
104	Zvíkov	České Budějovice	1	1	0	0	1	0	0	0	3
105	Žabovřesky	České Budějovice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
106	Bohdalovice	Český Krumlov	1	1	0	0	1	0	1	0	4
107	Boletice	Český Krumlov	0	0	0	0	0	0	0	0	0
108	Brloh	Český Krumlov	2	1	0	0	1	0	1	0	5
109	Černá v Pošumaví	Český Krumlov	1	1	0	0	1	1	1	0	5
110	Český Krumlov	Český Krumlov	1	1	0	0	1	1	1	0	5
111	Dolní Třebonín	Český Krumlov	1	1	0	0	1	0	1	0	4
112	Frymburk	Český Krumlov	1	1	0	0	1	0	1	0	4
113	Holubov	Český Krumlov	2	1	0	0	1	0	0	0	4
114	Horní Planá	Český Krumlov	1	0	0	0	0	0	1	0	2
115	Hořice na Šumavě	Český Krumlov	1	0	0	0	1	0	0	0	2
116	Chlumeck	Český Krumlov	1	1	0	0	1	0	0	0	3
117	Chvalšiny	Český Krumlov	1	1	0	0	0	0	1	0	3
118	Kájov	Český Krumlov	1	1	0	0	0	0	1	0	3
119	Křemže	Český Krumlov	2	1	0	0	1	0	0	0	4
120	Lipno nad Vltavou	Český Krumlov	1	0	0	0	1	0	1	0	3
121	Loučovice	Český Krumlov	1	0	0	0	0	0	0	0	1
122	Malšín	Český Krumlov	0	1	0	0	0	0	0	0	1
123	Mirkovice	Český Krumlov	2	1	0	0	0	1	0	0	4
124	Mojné	Český Krumlov	1	1	0	0	1	0	0	0	3
125	Nová Ves	Český Krumlov	2	1	0	0	1	0	0	0	4
126	Přední Výtoň	Český Krumlov	1	0	0	0	0	0	1	0	2
127	Přídolí	Český Krumlov	1	1	0	0	1	0	1	0	4
128	Přísečná	Český Krumlov	1	1	0	0	1	0	1	0	4
129	Rožmberk nad Vlt.	Český Krumlov	0	1	0	0	1	0	0	0	2
130	Srnín	Český Krumlov	2	1	0	0	1	0	0	0	4
131	Světlík	Český Krumlov	1	1	0	0	1	0	1	0	4
132	Větřní	Český Krumlov	1	1	0	0	1	0	0	0	3
133	Věžovatá Pláně	Český Krumlov	1	1	0	0	0	0	0	0	2
134	Vyšší Brod	Český Krumlov	1	1	0	0	1	1	1	0	5
135	Zlatá Koruna	Český Krumlov	2	1	0	0	1	0	1	0	5
136	Zubčice	Český Krumlov	1	1	0	0	1	1	0	0	4
137	Báňovice	Dačice	2	0	0	0	0	0	0	0	2
141	Červený Hrádek	Dačice	3	0	0	0	0	0	0	0	3
142	Český Rudolec	Dačice	3	0	0	0	1	0	1	0	5
143	Dačice	Dačice	2	0	0	0	1	1	1	0	5
144	Dešná	Dačice	2	0	0	0	1	1	1	0	5
145	Dobrohošť	Dačice	1	0	0	0	0	0	0	0	1
146	Heřmaneč	Dačice	1	0	0	0	0	0	0	0	1
147	Horní Meziříčko	Dačice	1	0	0	0	0	0	0	0	1
148	Horní Němčice	Dačice	1	0	0	0	0	0	0	0	1
149	Horní Slatina	Dačice	1	0	0	0	0	0	0	0	1

Číslo	Název obce	SO ORP	Mikroregiony	MAS	MA21	NSZM	SMO ČR	SMOJK	Euroregiony	GIZ	K _s
150	Hříšice	Dačice	1	0	0	0	0	0	0	0	1
151	Kostelní Vydří	Dačice	2	0	0	0	0	0	0	0	2
152	Peč	Dačice	3	0	0	0	0	0	0	0	3
153	Písečné	Dačice	3	0	0	0	0	0	1	0	4
154	Slavonice	Dačice	3	0	0	0	1	0	1	1	6
155	Staré Hobzí	Dačice	2	0	0	0	0	1	1	0	4
156	Studená	Dačice	1	0	0	0	1	1	1	0	4
157	Třebětice	Dačice	2	0	0	0	0	0	0	0	2
158	Volfířov	Dačice	1	0	0	0	0	0	1	0	2
159	Županovice	Dačice	1	0	0	0	0	0	0	0	1
160	Bednárec	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	0	0
161	Bednářeček	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	0	0	2
162	Blažejov	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	1	0	0	1
163	Bořetín	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	0	0
164	Březina	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	1	0	0	0	1
165	Číměř	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	0	0	0	0	1
166	Člunek	Jindřichův Hradec	2	0	0	0	0	0	0	0	2
167	Deštná	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	1	0	3
168	Dívčí Kopy	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	0	0
169	Dolní Pěna	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	1	0	0	3
170	Dolní Žďár	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	0	0	2
171	Doňov	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	0	0	2
172	Drunče	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	1	0	0	0	1
173	Hadravova Rosička	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	0	0
174	Hatín	Jindřichův Hradec	1	1	0	0	1	0	1	0	4
175	Horní Pěna	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	0	0	2
176	Horní Radouň	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	0	0	2
177	Horní Skrýchov	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	0	0	0	0	1
178	Hospříz	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	0	1	1	0	3
179	Jarošov nad Než.	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	0	0	2
180	Jilem	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	0	0	0	0	1
181	Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	1	1	0	4
182	Kačlehy	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	0	0	0	0	1
183	Kamenný Malíkov	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	0	0
184	Kardašova Řečice	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	0	0	1	0	2
185	Kostelní Radouň	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	0	0	0	0	1
186	Kunžak	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	1	0	3
187	Lásenice	Jindřichův Hradec	1	1	0	0	0	0	0	0	2
188	Lodhéřov	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	0	0	2
189	Nová Bystřice	Jindřichův Hradec	2	0	0	0	0	0	1	1	4
190	Nová Olešná	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	0	0
191	Nová Včelnice	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	1	0	3
192	Okrouhlá Radouň	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	0	0	2
193	Pistina	Jindřichův Hradec	1	1	0	0	1	0	0	0	3
194	Plavsko	Jindřichův Hradec	1	1	0	0	0	0	0	0	2
195	Pleše	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	0	0	0	0	1
196	Pluhův Žďár	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	0	1	0	0	2
197	Polště	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	0	0
198	Popelín	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Číslo	Název obce	SO ORP	Mikroregiony					Euroregiony			
			MAS	MA21	NSZM	SMO ČR	SMOJK	GIZ	Ks		
199	Příbraz	Jindřichův Hradec	1	1	0	0	0	0	0	0	2
200	Ratiboř	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	0	0
201	Rodvínov	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	1	1	0	4
202	Roseč	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	0	0	2
203	Rosička	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	1	0	0	0	1
204	Staré Město pod L.	Jindřichův Hradec	2	0	0	0	0	0	1	0	3
205	Stráž nad Nežárkou	Jindřichův Hradec	1	1	0	0	0	0	0	0	2
206	Strmilov	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	1	1	1	0	3
207	Střížovice	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	1	0	3
208	Světce	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	0	0	2
209	Újezdec	Jindřichův Hradec	2	0	0	0	0	0	0	0	2
210	Velký Ratmírov	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	0	0	0	0	1
211	Vícemil	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	0	0	0	0	1
212	Višňová	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	0	0	0	0	1
213	Vlčetínek	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	0	0
214	Vydří	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	0	0
215	Záhoří	Jindřichův Hradec	1	0	0	0	1	0	0	0	2
216	Zahrádky	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	0	0
217	Žďár	Jindřichův Hradec	0	0	0	0	0	0	0	0	0
218	Benešov nad Černou	Kaplice	1	1	0	0	1	1	1	1	6
219	Besednice	Kaplice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
220	Bujanov	Kaplice	1	1	0	0	0	1	1	0	4
221	Dolní Dvořiště	Kaplice	1	1	0	0	1	1	0	1	5
222	Horní Dvořiště	Kaplice	0	1	0	0	0	0	1	0	2
223	Kaplice	Kaplice	1	1	0	0	1	1	1	0	5
224	Malonty	Kaplice	1	1	0	0	1	1	1	1	6
225	Netřebice	Kaplice	2	1	0	0	1	1	0	0	5
226	Omlenice	Kaplice	1	1	0	0	1	1	1	0	5
227	Pohorská Ves	Kaplice	1	1	0	0	1	1	1	1	6
228	Rožmitál na Šumavě	Kaplice	0	0	0	0	1	0	1	0	2
229	Soběnov	Kaplice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
230	Střítež	Kaplice	0	0	0	0	0	0	0	0	0
231	Velešín	Kaplice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
232	Zvíkov	Kaplice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
233	Bernartice	Milevsko	2	1	0	0	1	1	0	0	5
234	Borovany	Milevsko	2	1	0	0	0	1	0	0	4
235	Božetice	Milevsko	2	1	0	0	1	0	0	0	4
236	Branice	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3
237	Hrazany	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3
238	Hřejkovice	Milevsko	2	1	0	0	1	0	0	0	4
239	Chyšky	Milevsko	2	1	0	0	1	1	0	0	5
240	Jetětice	Milevsko	2	1	0	0	1	0	0	0	4
241	Jickovice	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3
242	Kostelec nad Vltavou	Milevsko	2	1	0	0	0	1	0	0	4
243	Kovářov	Milevsko	2	1	0	0	1	1	1	0	6
244	Křižanov	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3
245	Kučeř	Milevsko	2	1	0	0	1	1	0	0	5
246	Květov	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3
247	Milevsko	Milevsko	2	1	0	0	1	1	1	0	6

Číslo	Název obce	SO ORP	Mikroregiony	MAS					Euroregiony			K _s
				MA21	NSZM	SMO ČR	SMOJK	GIZ				
248	Okrouhlá	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
249	Osek	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
250	Přeborov	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
251	Přeštěnice	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
252	Sepekov	Milevsko	2	1	0	0	1	1	0	0	5	
253	Stehlovice	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
254	Veselíčko	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
255	Vlksice	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
256	Zbelítov	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
257	Zběšičky	Milevsko	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
258	Zhoř	Milevsko	2	1	0	0	0	1	0	0	4	
259	Albrechtice nad Vlt.	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
260	Boudy	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
261	Cerhonice	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4	
262	Čimelice	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4	
263	Čížová	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
264	Dobev	Písek	3	1	0	0	1	0	0	0	5	
265	Dolní Novosedly	Písek	3	1	0	0	1	0	0	0	5	
266	Drhovle	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4	
267	Heřmaň	Písek	3	1	0	0	0	1	0	0	5	
268	Horosedly	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
269	Kestřany	Písek	3	1	0	0	1	0	0	0	5	
270	Kluky	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4	
271	Kožlí	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
272	Králova Lhota	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4	
273	Křenovice	Písek	3	1	0	0	0	0	0	0	4	
274	Lety	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
275	Minice	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4	
276	Mirotice	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4	
277	Mirovice	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
278	Mišovice	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
279	Myslín	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4	
280	Nerestce	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
281	Nevězice	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
282	Olešná	Písek	3	1	0	0	0	0	0	0	4	
283	Orlík nad Vltavou	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4	
284	Oslov	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
285	Ostrovec	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4	
286	Paseky	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
287	Písek	Písek	2	0	0	0	1	1	1	0	5	
288	Podolí I	Písek	3	1	0	0	1	0	0	0	5	
289	Probulov	Písek	1	1	0	0	0	0	0	0	2	
290	Protivín	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4	
291	Předotice	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4	
292	Putim	Písek	3	1	0	0	0	0	0	0	4	
293	Rakovice	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3	
294	Ražice	Písek	3	1	0	0	0	0	0	0	4	
295	Skály	Písek	1	1	0	0	1	0	0	0	3	
296	Slabčice	Písek	3	1	0	0	1	0	0	0	5	

Číslo	Název obce	SO ORP	Mikroregiony						Euroregiony	GIZ	K _s
				MAS	MA21	NSZM	SMO ČR	SMOJK			
297	Smetanova Lhota	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3
298	Tálín	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3
299	Temešvár	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3
300	Varvažov	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3
301	Vlastec	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3
302	Vojníkov	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3
303	Vráž	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4
304	Vrcovice	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3
305	Záhoří	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4
306	Zvíkovské Podhradí	Písek	2	1	0	0	0	0	0	0	3
307	Ždár	Písek	2	1	0	0	1	0	0	0	4
308	Babice	Prachatice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
309	Bohunice	Prachatice	0	1	0	0	0	0	0	0	1
310	Budkov	Prachatice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
311	Bušanovice	Prachatice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
312	Drslavice	Prachatice	0	1	0	0	0	0	1	0	2
313	Dub	Prachatice	1	1	0	0	1	1	1	0	5
314	Dvory	Prachatice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
315	Hracholusky	Prachatice	1	1	0	0	1	0	0	0	3
316	Husinec	Prachatice	1	1	0	0	1	0	1	0	4
317	Chlumany	Prachatice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
318	Chroboly	Prachatice	1	1	0	0	0	0	1	0	3
319	Chvalovice	Prachatice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
320	Kratušín	Prachatice	1	1	0	0	0	0	1	0	3
321	Křišťanov	Prachatice	0	0	0	0	0	0	0	0	0
322	Ktiš	Prachatice	2	1	0	0	1	0	1	0	5
323	Lažiště	Prachatice	1	1	0	0	0	1	1	0	4
324	Lenora	Prachatice	1	0	0	0	0	0	1	0	2
325	Lhenice	Prachatice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
326	Lipovice	Prachatice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
327	Lužice	Prachatice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
328	Mahouš	Prachatice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
329	Malovice	Prachatice	2	1	0	0	1	1	0	0	5
330	Mičovice	Prachatice	1	1	0	0	1	1	1	0	5
331	Nebahovy	Prachatice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
332	Němčice	Prachatice	1	1	0	0	1	0	0	0	3
333	Netolice	Prachatice	1	1	0	0	1	1	1	0	5
334	Nová Pec	Prachatice	2	0	0	0	0	0	1	0	3
335	Olšovice	Prachatice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
336	Pěčnov	Prachatice	0	0	0	0	0	0	0	0	0
337	Prachatice	Prachatice	1	1	1	1	1	1	1	0	7
338	Radhostice	Prachatice	0	1	0	0	0	0	0	0	1
339	Stožec	Prachatice	2	0	0	0	0	0	1	0	3
340	Strunkovice nad Blan.	Prachatice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
341	Těšovice	Prachatice	1	1	0	0	0	1	0	0	3
342	Tvrzice	Prachatice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
343	Újezdec	Prachatice	0	1	0	0	0	0	0	0	1
344	Vitějovice	Prachatice	1	1	0	0	1	1	0	0	4
345	Vlachovo Březí	Prachatice	1	1	0	0	0	1	1	0	4

Číslo	Název obce	SO ORP	Mikroregiony	MAS	MA21	NSZM	SMO ČR	SMOJK	Euroregiony	GIZ	K _s
346	Volary	Prachatice	2	0	0	0	1	1	1	0	5
347	Záblatí	Prachatice	0	1	0	0	1	0	1	0	3
348	Zábrdí	Prachatice	0	1	0	0	0	0	0	0	1
349	Zbytiny	Prachatice	2	0	0	0	0	0	1	0	3
350	Želnavá	Prachatice	1	0	0	0	0	1	1	0	3
351	Žernovice	Prachatice	1	1	0	0	0	0	0	0	2
352	Borkovice	Soběslav	2	0	0	0	0	0	0	0	2
353	Budislav	Soběslav	1	0	0	0	0	1	0	0	2
354	Dírná	Soběslav	1	0	0	0	0	1	0	0	2
355	Drahov	Soběslav	1	0	0	0	0	0	0	0	1
356	Dráčov	Soběslav	2	0	0	0	0	0	0	0	2
357	Hlavatce	Soběslav	2	1	0	0	0	0	0	0	3
358	Chotěmice	Soběslav	1	0	0	0	0	1	0	0	2
359	Katov	Soběslav	1	0	0	0	0	1	0	0	2
360	Klenovice	Soběslav	2	0	0	0	1	0	0	0	3
361	Komárov	Soběslav	2	1	0	0	0	1	0	0	4
362	Mažice	Soběslav	2	0	0	0	1	1	0	0	4
363	Mezná	Soběslav	1	0	0	0	0	0	0	0	1
364	Myslkovice	Soběslav	2	0	0	0	0	1	0	0	3
365	Přehořov	Soběslav	1	0	0	0	1	1	0	0	3
366	Roudná	Soběslav	1	0	0	0	0	0	0	0	1
367	Řípec	Soběslav	1	0	0	0	0	0	0	0	1
368	Sedlečko u Soběsl.	Soběslav	1	0	0	0	0	0	0	0	1
369	Skalice	Soběslav	2	0	0	0	0	0	0	0	2
370	Soběslav	Soběslav	1	0	0	0	1	1	0	0	3
371	Sviny	Soběslav	2	0	0	0	0	0	0	0	2
372	Třebějice	Soběslav	1	0	0	0	1	1	0	0	3
373	Tučapy	Soběslav	1	0	0	0	1	0	0	0	2
374	Val	Soběslav	1	0	0	0	0	0	0	0	1
375	Vesce	Soběslav	1	0	0	0	0	0	0	0	1
376	Veselí nad Lužnicí	Soběslav	1	0	0	0	0	0	0	0	1
377	Vlastiboř	Soběslav	2	0	0	0	0	0	0	0	2
378	Vlkov	Soběslav	1	0	0	0	1	1	0	0	3
379	Záliš	Soběslav	2	0	0	0	1	1	0	0	4
380	Zlukov	Soběslav	1	0	0	0	1	0	0	0	2
381	Zvěrotice	Soběslav	0	0	0	0	0	0	0	0	0
382	Žišov	Soběslav	1	0	0	0	0	0	0	0	1
383	Cehnice	Strakonice	1	1	1	0	1	1	0	0	5
384	Čejetice	Strakonice	1	1	1	0	1	1	0	0	5
385	Čepřovice	Strakonice	1	1	0	0	1	0	0	0	3
386	Čestice	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4
387	Doubravice	Strakonice	2	1	0	0	0	1	1	0	5
388	Drachkov	Strakonice	1	1	1	0	0	0	0	0	3
389	Drážov	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4
390	Droužetice	Strakonice	0	1	1	0	0	1	0	0	3
391	Dřešín	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4
392	Hlupín	Strakonice	2	1	0	0	0	1	1	0	5
393	Horní Poříčí	Strakonice	1	1	1	0	1	1	0	0	5
394	Hoslovice	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4

Číslo	Název obce	SO ORP								Euroregiony	GIZ	K _s
			Mikroregiony	MAS	MA21	NSZM	SMO ČR	SMOJK				
395	Hoštice	Strakonice	1	1	0	0	0	1	0	0	3	
396	Chrástovice	Strakonice	0	1	1	0	0	1	0	0	3	
397	Jinín	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
398	Kalenice	Strakonice	0	1	1	0	0	1	0	0	3	
399	Katovice	Strakonice	1	1	1	0	1	1	0	0	5	
400	Kladruby	Strakonice	0	1	1	0	0	1	0	0	3	
401	Kraselov	Strakonice	1	1	1	0	0	0	0	0	3	
402	Krejnice	Strakonice	0	1	1	0	0	1	0	0	3	
403	Krty-Hradec	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
404	Kuřimany	Strakonice	0	1	1	0	0	1	0	0	3	
405	Kváskovice	Strakonice	1	1	1	0	0	0	0	0	3	
406	Libětice	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
407	Litochovice	Strakonice	1	1	0	0	0	0	0	0	2	
408	Malenice	Strakonice	1	1	0	0	0	1	0	0	3	
409	Mečichov	Strakonice	2	1	0	0	0	1	1	0	5	
410	Milejovice	Strakonice	0	1	0	0	0	1	0	0	2	
411	Miloňovice	Strakonice	1	1	1	0	1	1	0	0	5	
412	Mnichov	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
413	Mutěnice	Strakonice	1	1	1	0	0	0	0	0	3	
414	Nebřehovice	Strakonice	1	1	1	0	0	0	0	0	3	
415	Němčice	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
416	Němětice	Strakonice	2	1	1	0	1	1	0	0	6	
417	Nihošovice	Strakonice	2	1	1	0	0	1	0	0	5	
418	Nišovice	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
419	Nová Ves	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
420	Novosedly	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
421	Osek	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
422	Paračov	Strakonice	1	1	1	0	1	1	0	0	5	
423	Pracejovice	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
424	Přední Zborovice	Strakonice	0	1	1	0	0	0	0	0	2	
425	Předslavice	Strakonice	1	1	0	0	1	1	0	0	4	
426	Přečovice	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
427	Přešťovice	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
428	Radějovice	Strakonice	1	1	1	0	0	0	0	0	3	
429	Radomyšl	Strakonice	1	1	0	0	1	1	1	0	5	
430	Radošovice	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
431	Rovná	Strakonice	0	1	1	0	0	1	0	0	3	
432	Řepice	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
433	Skály	Strakonice	2	1	1	0	0	0	0	0	4	
434	Slaník	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	
435	Sousedovice	Strakonice	1	1	1	0	1	1	0	0	5	
436	Strakonice	Strakonice	3	1	1	1	1	1	0	0	8	
437	Strašice	Strakonice	0	1	1	0	0	1	0	0	3	
438	Strunkovice nad Vol.	Strakonice	0	1	1	0	1	1	0	0	4	
439	Střelské Hoštice	Strakonice	1	1	1	0	1	1	0	0	5	
440	Štěchovice	Strakonice	0	1	1	0	1	1	0	0	4	
441	Štěkeň	Strakonice	1	1	1	0	1	1	0	0	5	
442	Třebohostice	Strakonice	2	1	0	0	0	1	1	0	5	
443	Třešovice	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4	

Číslo	Název obce	SO ORP	Mikroregiony					Euroregiony			
			MAS	MA21	NSZM	SMO ČR	SMOJK	GIZ	Ks		
444	Úlehle	Strakonice	1	1	1	0	1	1	0	0	5
445	Únice	Strakonice	0	1	1	0	0	1	0	0	3
446	Vacovice	Strakonice	1	1	1	0	1	1	0	0	5
447	Velká Turná	Strakonice	1	1	0	0	0	1	1	0	4
448	Volenice	Strakonice	1	1	1	0	1	1	0	0	5
449	Volyně	Strakonice	1	1	1	0	1	1	0	0	5
450	Zahorčice	Strakonice	1	1	1	0	0	0	0	0	3
451	Zvotoky	Strakonice	1	1	1	0	0	1	0	0	4
452	Balkova Lhota	Tábor	0	1	0	0	0	1	0	0	2
453	Bečice	Tábor	1	0	0	0	0	0	0	0	1
454	Bechyně	Tábor	0	1	0	0	1	1	0	0	3
455	Běleč	Tábor	1	1	0	0	1	1	0	0	4
456	Borotín	Tábor	2	1	0	0	1	1	0	0	5
457	Bradáčov	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
458	Březnice	Tábor	1	1	0	0	0	0	1	0	3
459	Černýšovice	Tábor	0	1	0	0	0	0	0	0	1
460	Dlouhá Lhota	Tábor	1	0	0	0	0	1	0	0	2
461	Dobronice u Bechyně	Tábor	0	1	0	0	0	1	0	0	2
462	Dolní Hořice	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
463	Dolní Hrachovice	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
464	Dražice	Tábor	0	0	0	0	0	1	0	0	1
465	Dražičky	Tábor	1	0	0	0	0	0	0	0	1
466	Drhovice	Tábor	1	0	0	0	0	1	0	0	2
467	Haškovcova Lhota	Tábor	0	1	0	0	0	0	0	0	1
468	Hlasivo	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
469	Hodětín	Tábor	1	1	0	0	0	0	0	0	2
470	Hodonice	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
471	Chotoviny	Tábor	1	1	0	0	1	1	0	0	4
472	Choustník	Tábor	1	0	0	0	1	1	0	0	3
473	Chrbonín	Tábor	1	0	0	0	0	1	0	0	2
474	Chýnov	Tábor	1	0	0	0	1	1	0	0	3
475	Jedlany	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
476	Jistebnice	Tábor	2	1	0	0	1	1	0	0	5
477	Košice	Tábor	1	0	0	0	1	1	0	0	3
478	Košín	Tábor	0	1	0	0	0	1	0	0	2
479	Krátošice	Tábor	1	0	0	0	0	1	0	0	2
480	Krtov	Tábor	1	0	0	0	0	1	0	0	2
481	Libějice	Tábor	0	0	0	0	0	0	0	0	0
482	Lom	Tábor	1	0	0	0	0	1	0	0	2
483	Malšice	Tábor	1	1	0	0	0	0	0	0	2
484	Meziříčí	Tábor	0	0	0	0	0	0	0	0	0
485	Mladá Vožice	Tábor	1	1	0	0	1	1	0	0	4
486	Mlýny	Tábor	1	0	0	0	0	1	0	0	2
487	Nadějkov	Tábor	2	1	0	0	1	1	0	0	5
488	Nasavrky	Tábor	1	0	0	0	0	1	0	0	2
489	Nemyšl	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
490	Nová Ves u Chýnova	Tábor	1	0	0	0	1	1	0	0	3
491	Nová Ves u Ml. Vož.	Tábor	1	1	0	0	0	0	0	0	2
492	Oldřichov	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3

Číslo	Název obce	SO ORP								K _s	
			Mikroregiony	MAS	MA21	NSZM	SMO ČR	SMOJK	Euroregiony		GIZ
493	Opařany	Tábor	1	1	0	0	1	1	0	0	4
494	Planá nad Lužnicí	Tábor	1	0	0	0	1	1	1	0	4
495	Pohnánek	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
496	Pohnání	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
497	Pojbuky	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
498	Psárov	Tábor	1	0	0	0	0	0	0	0	1
499	Radenín	Tábor	1	0	0	0	0	1	0	0	2
500	Radětice	Tábor	0	1	0	0	1	0	0	0	2
501	Radimovice u Tábora	Tábor	0	0	0	0	0	1	0	0	1
502	Radimovice u Želče	Tábor	1	0	0	0	0	0	0	0	1
503	Radkov	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
504	Rataje	Tábor	0	1	0	0	1	1	0	0	3
505	Ratibořské Hory	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
506	Rodná	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
507	Řemíčov	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
508	Řepeč	Tábor	0	0	0	0	0	1	0	0	1
509	Sezimovo Ústí	Tábor	1	0	0	0	1	1	0	0	3
510	Skopytce	Tábor	1	0	0	0	0	1	0	0	2
511	Skrýchov u Malšic	Tábor	1	1	0	0	1	0	0	0	3
512	Slapsko	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
513	Slapy	Tábor	1	0	0	0	0	1	0	0	2
514	Smilovy Hory	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
515	Stádlec	Tábor	0	1	0	0	1	1	0	0	3
516	Sudoměřice u Bech.	Tábor	1	1	0	0	1	0	0	0	3
517	Sudoměřice u Tábora	Tábor	1	1	0	0	1	1	0	0	4
518	Svrabov	Tábor	1	0	0	0	0	0	0	0	1
519	Šebířov	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
520	Tábor	Tábor	1	0	1	1	1	1	1	0	6
521	Turovec	Tábor	1	0	0	0	1	1	0	0	3
522	Ústrašice	Tábor	1	0	0	0	0	1	0	0	2
523	Vilice	Tábor	1	1	0	0	1	1	0	0	4
524	Vlčeves	Tábor	1	0	0	0	0	1	0	0	2
525	Vodice	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
526	Zadní Střítež	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
527	Záhoří	Tábor	1	1	0	0	0	0	0	0	2
528	Zhoř u Mladé Vožice	Tábor	1	1	0	0	0	0	0	0	2
529	Zhoř u Tábora	Tábor	0	0	0	0	0	1	0	0	1
530	Želeč	Tábor	1	1	0	0	0	1	0	0	3
531	Borovany	Trhové Sviny	1	1	0	0	1	1	1	1	6
532	Čížkrajice	Trhové Sviny	1	1	0	0	1	1	0	1	5
533	Horní Stropnice	Trhové Sviny	1	1	0	0	1	1	1	1	6
534	Hranice	Trhové Sviny	2	1	0	0	0	1	0	2	6
535	Jílovice	Trhové Sviny	1	1	0	0	1	1	0	1	5
536	Kamenná	Trhové Sviny	1	1	0	0	0	1	0	1	4
537	Ločnice	Trhové Sviny	2	1	0	0	1	1	0	1	6
538	Mladošovice	Trhové Sviny	1	1	0	0	0	1	0	1	4
539	Nové Hrady	Trhové Sviny	1	1	0	0	1	1	1	1	6
540	Olešnice	Trhové Sviny	1	1	0	0	1	1	1	1	6
541	Ostrolovský Újezd	Trhové Sviny	1	1	0	0	0	1	0	1	4
542	Petřikov	Trhové Sviny	1	1	0	0	1	1	0	1	5

Číslo	Název obce	SO ORP	Mikroregiony	MAS	MA21	NSZM	SMO ČR	SMOJK	Euroregiony	GIZ	Ks
543	Slavče	Trhové Sviny	1	1	0	0	0	1	0	1	4
544	Svatý Jan nad Malší	Trhové Sviny	2	1	0	0	0	1	0	1	5
545	Trhové Sviny	Trhové Sviny	1	1	0	0	1	1	1	1	6
546	Žár	Trhové Sviny	1	1	0	0	0	1	0	1	4
547	Cep	Třeboň	1	1	0	0	1	0	0	0	3
548	České Velenice	Třeboň	2	1	0	0	1	1	1	1	7
549	Domanín	Třeboň	1	1	0	0	1	1	0	0	4
550	Dunajovice	Třeboň	1	1	0	0	0	1	0	0	3
551	Dvory nad Lužnicí	Třeboň	1	1	0	0	0	0	0	1	3
552	Frahelž	Třeboň	1	1	0	0	0	0	0	0	2
553	Halámky	Třeboň	2	1	0	0	0	0	0	1	4
554	Hamr	Třeboň	1	1	0	0	0	0	0	0	2
555	Hrachoviště	Třeboň	1	1	0	0	0	0	0	0	2
556	Chlum u Třeboně	Třeboň	3	1	0	0	0	0	0	0	4
557	Klec	Třeboň	0	1	0	0	0	0	0	0	1
558	Lomnice nad Lužnicí	Třeboň	1	1	0	0	1	1	1	0	5
559	Lužnice	Třeboň	1	1	0	0	1	0	0	0	3
560	Majdalena	Třeboň	2	1	0	0	1	1	0	0	5
561	Nová Ves nad Lužnicí	Třeboň	2	1	0	0	1	0	1	1	6
562	Novosedly nad Než.	Třeboň	1	1	0	0	1	1	1	0	5
563	Ponědraž	Třeboň	1	1	0	0	0	0	0	0	2
564	Ponědrážka	Třeboň	1	1	0	0	0	0	0	0	2
565	Rapšach	Třeboň	2	1	0	0	0	0	0	1	4
566	Smržov	Třeboň	1	1	0	0	0	0	0	0	2
567	Staňkov	Třeboň	3	1	0	0	0	0	0	0	4
568	Stříbřec	Třeboň	1	1	0	0	0	1	0	0	3
569	Suchdol nad Lužnicí	Třeboň	1	1	0	0	0	1	0	1	4
570	Třeboň	Třeboň	1	1	1	1	1	1	1	0	7
571	Záblatí	Třeboň	1	1	0	0	1	0	0	0	3
572	Bečice	Týn nad Vltavou	1	1	0	0	0	0	0	0	2
573	Čenkov u Bechyně	Týn nad Vltavou	2	1	0	0	0	0	0	0	3
574	Dobšice	Týn nad Vltavou	1	1	0	0	0	0	0	0	2
575	Dolní Bukovsko	Týn nad Vltavou	1	1	0	0	0	0	0	0	2
576	Dražíč	Týn nad Vltavou	2	1	0	0	1	0	0	0	4
577	Hartmanice	Týn nad Vltavou	1	1	0	0	0	0	0	0	2
578	Horní Kněžeklady	Týn nad Vltavou	1	1	0	0	0	0	0	0	2
579	Hosty	Týn nad Vltavou	1	1	0	0	0	0	0	0	2
580	Chrástany	Týn nad Vltavou	1	1	0	0	0	0	0	0	2
581	Modrá Hůrka	Týn nad Vltavou	1	1	0	0	1	0	0	0	3
582	Temelín	Týn nad Vltavou	1	1	0	0	0	0	0	0	2
583	Týn nad Vltavou	Týn nad Vltavou	1	1	0	0	1	1	0	0	4
584	Všemyslice	Týn nad Vltavou	1	1	0	0	0	0	0	0	2
585	Žimutice	Týn nad Vltavou	1	1	0	0	0	0	0	0	2
586	Bohumilice	Vimperk	1	1	0	0	0	0	1	0	3
587	Borová Lada	Vimperk	2	0	0	0	1	0	1	0	4
588	Bošice	Vimperk	1	1	0	0	0	0	0	0	2
589	Buk	Vimperk	1	0	0	0	0	0	0	0	1
590	Čkyně	Vimperk	1	1	0	0	0	0	1	0	3
591	Horní Vltavice	Vimperk	1	0	0	0	0	0	1	0	2
592	Kubova Huť	Vimperk	1	0	0	0	0	0	1	0	2

Číslo	Název obce	SO ORP	Mikroregiony	MAS	MA21	NSZM	SMO ČR	SMOJK	Euroregiony	GIZ	Ks
593	Kvilda	Vimperk	2	0	0	0	1	0	1	0	4
594	Lčovice	Vimperk	1	1	0	0	1	0	1	0	4
595	Nicov	Vimperk	1	0	0	0	0	0	0	0	1
596	Nové Hutě	Vimperk	0	0	0	0	0	0	1	0	1
597	Stachy	Vimperk	1	0	0	0	1	0	1	0	3
598	Strážný	Vimperk	2	0	0	0	0	0	1	0	3
599	Svatá Maří	Vimperk	1	0	0	0	0	0	0	0	1
600	Šumavské Hoštice	Vimperk	1	1	0	0	0	0	0	0	2
601	Vacov	Vimperk	1	1	0	0	1	0	1	0	4
602	Vimperk	Vimperk	1	0	0	0	0	1	1	0	3
603	Vrbice	Vimperk	0	0	0	0	0	0	0	0	0
604	Zálezly	Vimperk	1	1	0	0	1	0	1	0	4
605	Zdítov	Vimperk	1	0	0	0	1	0	1	0	3
606	Žárovná	Vimperk	1	1	0	0	0	0	0	0	2
607	Bavorov	Vodňany	1	1	0	0	0	1	0	0	3
608	Bílsko	Vodňany	1	1	0	0	0	1	0	0	3
609	Budyně	Vodňany	0	1	0	0	0	1	0	0	2
610	Čičenice	Vodňany	1	1	0	0	0	0	0	0	2
611	Drahonice	Vodňany	2	1	0	0	0	1	0	0	4
612	Hájek	Vodňany	0	0	0	0	0	0	0	0	0
613	Chelčice	Vodňany	2	1	0	0	0	1	1	0	5
614	Krajníčko	Vodňany	2	1	0	0	0	1	0	0	4
615	Krašovice	Vodňany	1	1	0	0	0	1	0	0	3
616	Libějovice	Vodňany	2	1	0	0	0	1	0	0	4
617	Měkynec	Vodňany	1	1	0	0	0	1	0	0	3
618	Pivkovice	Vodňany	1	1	0	0	1	1	0	0	4
619	Pohorovice	Vodňany	0	1	0	0	0	1	0	0	2
620	Skočice	Vodňany	0	1	0	0	0	0	0	0	1
621	Stožice	Vodňany	1	1	0	0	0	1	0	0	3
622	Truskovice	Vodňany	2	1	0	0	0	1	0	0	4
623	Vodňany	Vodňany	1	1	0	0	1	1	0	0	4

Zdroj: vlastní výpočty